

paulo
coelho

vrajitoarea
din Portobello

HUMANITAS

*O, Mărie cea zămislită fără de prihană, roagă-te pentru noi, cei care ne îndreptăm către Tine.
Amin*

Pentru S.F.X.,
Soare care a răspândit lumină și căldură pe unde a trecut, exemplu pentru cei care gândesc
dincolo de propriul orizont.

*Nimeni, aprinzând o făclie, nu o pune în loc ascuns, nici sub obroc, ci în sfeșnic, ca aceia care
intră să vadă lumina.*

Luca 11, 33

*Înainte ca toate aceste mărturii să plece de pe masa mea de lucru și să urmeze destinul pe
care l-am trasat pentru ele, mă gândeam să le transform într-o carte tradițională în care
povestea reală este istorisită după o cercetare exhaustivă. Am început să citesc o serie de
biografii care m-ar fi putut ajuta în scrierea acestei cărți, dar am înțeles un lucru: părerea*

autorului despre personajul principal ajunge să influențeze rezultatul cercetărilor. Cum intenția mea nu era chiar aceea de a spune ce gândesc, ci de a arăta cum a fost văzută povestea Vrăjitoarei din Portobello de principalele personaje, am abandonat ideea unei asemenea cărți. Mi s-a părut mai potrivit să transcriu pur și simplu tot ce mi-a fost povestit.

Heron Ryan, 44 de ani, ziarist

Nimeni nu aprinde o făclie pentru a o ascunde sub obroc: menirea luminii este de a aduce mai multă lumină, de a deschide ochii, de a arăta minunile din jur.

Nimeni nu-și sacrifică lucrul cel mai de preț pe care îl are: dragostea.

Nimeni nu-și încredințează visurile în mâinile celor care le pot distruge.

Nimeni, cu excepția Atenei.

La multă vreme după moartea Atenei, fosta ei maestră mi-a cerut să o însoțesc în orașul Prestopans, în Scoția. Acolo, profitând de o lege feudală care a fost abolită chiar în luna următoare, orașul a oferit iertarea oficială unui număr de optzeci și unu de persoane - și pisicilor acestora - executate pentru practici vrăjitoarești între secolele al XVI-lea și al XVII-lea. Conform purtătorului de cuvânt oficial al baronilor de Prestoungrange & Dolphinstoun, „cele mai multe au fost condamnate fără nici o probă concretă, doar pe baza mărturiilor acuzatoare care susțineau că simțiseră prezența spiritelor rele”.

Nu mai stăm acum să amintim iar toate excesele Inchiziției, cu camerele de tortură și rugurile aprinse, alimentate de ură și răzbunare. Dar, pe drum, Edda a spus de mai multe ori că era ceva ce ea nu putea accepta în gestul acesta: orașul și al paisprezecelea Baron de Prestoungrange & Dolphinstoun „ofereau iertare oficială” oamenilor executați cu atâta brutalitate.

— Suntem în plin secol XXI, iar descendenții acelor adevărați criminali, care au ucis oameni nevinovați, încă se mai consideră îndreptățiți „să ierte”, înțelegi ce vreau să spun, Heron? Înțelegem. O nouă vânătoare de vrăjitoare începe să câștige teren. De data asta arma nu este fierul roșu, ci ironia și represiunea. Oricine își descoperă un har - din pură întâmplare - și îndrăznește să vorbească despre el e privit imediat cu neîncredere. Iar soțul, soția, tatăl, fiul, toți, în loc să fie mândri, le interzic tuturor să pomenească despre acel lucru, de frică să nu-și expună familia ridicolului.

Înainte de a o cunoaște pe Atena, credeam că toate astea nu erau decât o formă necinstită de exploatare a disperării oamenilor. Călătoria mea în Transilvania pentru un documentar despre vampiri era și ea un fel de a arăta cât de ușor se lasă înșelați oamenii; anumite superstiții rămân în imaginația omului, oricât de absurde ar părea, și ajung să fie folosite de indivizi fără scrupule. Când am vizitat castelul lui Dracula, care fusese reconstruit numai pentru a le crea turiștilor impresia că s-ar afla într-un loc special, am fost căutat de un funcționar al guvernului care a insinuat că aveam să primesc un cadou destul de „semnificativ” (după propriile lui cuvinte) când filmul va fi transmis la BBC. În mintea acestui funcționar, eu ajutam la răspândirea legendei, iar lucrul acesta merita o recompensă generoasă. Un ghid mi-a spus că numărul vizitatorilor creștea de la an la an, și orice referire la acel loc ar fi fost bine-venită, chiar dacă s-ar fi susținut că respectivul castel era contrafăcut, că Vlad Dracul era un personaj istoric fără nici o legătură cu legenda aceea care nu era decât delirul unui irlandez (*n. a.: Bram Stoker*) care nu vizitase niciodată regiunea. În clipa aceea am înțeles că, oricât de riguros aș fi fost cu faptele, eram fără să vreau de

partea minciunii; chiar dacă intenția mea era să demistific totul, fiecare putea să creadă ce voia; ghidul avea dreptate, în fond făceam și mai multă publicitate. Am renunțat imediat la proiect, chiar dacă apucasem să investesc o sumă frumoasă în călătorie și în cercetări. Dar călătoria în Transilvania avea să aibă un impact uriaș asupra vieții mele: am cunoscut-o pe Atena, care își căuta mama. Soarta, misterioasă, implacabilă soartă ne-a așezat față în față într-un neînsemnat hol al unui hotel încă și mai neînsemnat.

Am fost martor la prima ei conversație cu Deidre - sau Edda, cum îi place să i se spună. Am asistat, ca un spectator, la lupta inutilă pe care inima mea a purtat-o pentru a nu se lăsa sedusă de o femeie care nu era din lumea mea. Am aplaudat când rațiunea a pierdut bătălia, și n-am putut decât să mă predau și să accept că eram îndrăgostit.

Această pasiune m-a făcut să văd ritualuri, fenomene și transe cum nu mi-am închipuit niciodată că există. Spunându-mi că eram orbit de iubire, m-am îndoit de toate; îndoiala, în loc să mă paralizeze, m-a împins spre oceane a căror existență o ignoram. Această forță mi-a permis, în cele mai grele momente, să înfrunt cinismul celorlalți prieteni jurnaliști și să scriu despre Atena și lucrarea ei. Și cum această iubire încă este vie, deși Atena este moartă, forța continuă să existe, dar nu mai vreau decât să uit tot ce am văzut și învățat. Puteam naviga în această lume numai cu Atena de mână.

Acestea erau grădinile, apele, munții ei. Acum, când a plecat, am nevoie să se întoarcă toate la starea dinainte. Vreau să fiu iar preocupat de problemele de trafic, de politica Marii Britanii, de felul în care sunt administrate impozitele. Vreau să cred din nou că lumea magiei e doar un truc reușit. Că oamenii sunt doar superstițioși. Că lucrurile pe care știința nu le poate explica nu au dreptul să existe.

Când lucrurile din Portobello au început să scape de sub control, am avut discuții nesfârșite despre comportamentul ei, deși azi mă bucur că nu m-a ascultat niciodată. Dacă există vreo consolare în tragedia de a pierde pe cineva mult prea iubit, aceasta e speranța, totdeauna necesară, că probabil a fost mai bine așa.

Eu mă trezesc și adorm cu această certitudine. A fost mai bine că Atena a plecat înainte de a coborî în infernul acestei lumi. Niciodată n-ar mai fi avut liniște după întâmplările care i-au adus numele de „Vrăjitoarea din Portobello”. Restul vieții ei ar fi fost o amară confruntare a celor mai personale vise cu realitatea colectivă. Cum îi cunosc caracterul, știu că ar fi luptat până la sfârșit, și-ar fi cheltuit toată energia și bucuria încercând să dovedească ceva ce nimeni, absolut nimeni nu era dispus să creadă.

Cine știe, poate că a căutat moartea așa cum un naufragiat caută o insulă. Probabil că stătea noaptea în multe stații de metrou, așteptând vagabonzi care n-o atacau. S-a plimbat prin cartierele cele mai periculoase din Londra, în căutarea unui asasin care nu se arăta. A zgândărit mânia celor puternici, dar nici ei nu i-au făcut nimic.

Până când a găsit ceea ce căuta și a fost asasinată în mod brutal. Dar, la urma urmelor, câți dintre noi nu văd cum lucrurile importante din viața noastră dispar de la un ceas la altul? Nu mă refer numai la persoane, ci și la idealurile sau visurile noastre: putem rezista o zi, o săptămână, câțiva ani, dar suntem condamnați să pierdem. Trupul rămâne în viață, dar sufletul primește lovitura mortală mai devreme sau mai târziu. O crimă perfectă, în care nu știm cine ne-a asasinat bucuria, de ce sau unde sunt vinovații.

Oare acești vinovați care nu au nume știu ce au făcut? Eu cred că nu, fiindcă și ei sunt victime ale realității pe care au creat-o - fie ei deprimați, aroganți, neputincioși sau puternici.

Ei nu înțeleg și niciodată nu vor înțelege lumea Atenei. Am spus bine: lumea Atenei. Accept,

În sfârșit, că aici era în trecere, ne făcea o favoare, asemenea cuiva care se află într-un palat minunat, înfruptându-se din tot ce e mai bun, conștient că este doar o sărbătoare, că palatul nu-i aparține, că delicatesele n-au fost cumpărate cu banii lui și că la un moment dat luminile se vor stinge, stăpânii se vor culca, servitorii se vor retrage în odăile lor, poarta se va închide și - din nou în stradă, așteptând taxiul sau autobuzul, înapoi la mediocritatea de zi cu zi. Mă întorc. Sau, mai bine zis, o parte din mine se întoarce în această lume unde are sens numai ceea ce vedem, pipăim și putem explica. Vreau să fiu iar în lumea în care există amenzile pentru depășirea vitezei, oamenii discutând la casierile băncilor, veșnicele lamentări despre vreme, filmele de groază și cursele de Formula 1. Asta e lumea în care va trebui să-mi trăiesc restul zilelor; mă voi căsători, voi avea copii, iar trecutul va fi o amintire îndepărtată, care până la urmă mă va face să mă întreb toată ziua: cum am putut să fiu așa de orb, așa de naiv?

Dar știi și că, noaptea, cealaltă parte a mea va hoinări prin spațiu, intrând în contact cu lucruri care sunt la fel de reale ca pachetul de țigări și paharul de gin pe care le am în față. Sufletul meu va dansa cu cel al Atenei, voi fi cu ea în somn, mă voi trezi scaldat în sudori, mă voi duce la bucătărie să beau un pahar cu apă, voi înțelege că pentru a te lupta cu fantomele trebuie să te folosești de lucruri care nu țin de realitate. Si atunci, urmând sfatul bunicii mele, voi pune o foarfecă deschisă pe noptieră și astfel voi tăia continuarea visului. A doua zi voi privi foarfecă plin de remușcări. Dar trebuie să mă reobișnuiesc cu lumea asta, altfel îmi pierd mințile.

- Andrea McCain, 32 de ani, actriță de teatru.

- „Nimeni nu poate să manipuleze pe cineva. Într-o relație, doi oameni știu foarte bine ce fac, chiar dacă unul dintre ei se plânge apoi că a fost folosit.”

Așa spunea Atena, dar se purta exact pe dos, fiindcă eu am fost folosită și manipulată fără nici o considerație pentru sentimentele mele. Or, e cu atât mai grav cu cât aici e vorba despre magie; la urma urmelor, era maestra mea, avea datoria de a-mi transmite misterele sacre, de a trezi forța necunoscută care zace înăuntrul fiecăruia dintre noi. Când ne aventurăm pe marea aceasta necunoscută, avem încredere oarbă în cei care ne conduc - credem că ei știu mai multe.

Ei bine, eu pot garanta: habar nu au. Nici Atena, nici Edda, nici cei pe care i-am cunoscut prin ele. Ea-mi spunea că învăța pe măsură ce mă învăța pe mine și, chiar dacă la început mi-a fost greu să cred, mai târziu, am fost convinsă că așa era. Acum cred că nu era decât una din multele ei modalități de a ne face să lăsăm garda jos și de a ne lăsa cuprinși de încântare față de ea.

Cei care întreprind căutări spirituale nu stau pe gânduri - vor rezultate. Vor să se simtă puternici, departe de masa anonimilor. Vor să fie altfel, mai speciali. Atena se juca într-un mod barbar cu sentimentele celorlalți.

Cred că a simțit cândva o profundă admirație pentru Sfânta Tereza de Lisieux. Nu știu prea multe despre religia catolică, dar, din câte am auzit, Tereza a avut un fel de comuniune mistică și fizică cu Dumnezeu. Atena a spus odată că i-ar fi plăcut ca destinul ei să-i semene: poate ar fi trebuit să intre la mănăstire, să-și dedice viața meditației sau să se pună în slujba celor săraci. Ar fi fost mult mai bine pentru toată lumea și mult mai puțin periculos decât să incite oamenii, prin muzică și ritualuri, la un fel de intoxicație prin care să poată intra în

contact cu ceea ce e mai bun, dar și cu ce e mai rău în ei.

Am căutat-o pentru că voiam să știu care e sensul vieții mele, deși am ascuns asta la prima noastră întâlnire. Trebuia să-mi fi dat seama chiar de la început că pe Atena altceva o interesa: voia să trăiască, să danseze, să iubească, să vadă lumea, să strângă oameni în jurul ei ca să le arate cât e de înțeleaptă, să se laude cu calitățile ei, să-și provoace vecinii, să profite de ignoranța noastră, chiar dacă încerca să dea o spoială spirituală căutării ei. De câte ori ne întâlneam - la ceremonii magice sau ca să ieșim la vreun bar - îi simțeam puterea. Aproape că puteam s-o ating, atât de puternic se manifesta. La început am fost fascinată, voiam să fiu ca ea. Dar într-o zi, la bar, ea a început să-mi vorbească despre „Al treilea rit”, care privește sexualitatea. În prezența iubitului meu. Pretextul era că mă învăța pe mine. De fapt, urmărea să-1 seducă pe bărbatul pe care-l iubeam.

Si, desigur, a reușit.

Nu e bine să-i vorbești de rău pe cei care au părăsit viața aceasta pentru planul astral. Atena nu va trebui să-mi dea socoteală mie, ci acelor forțe pe care, în loc să le folosească spre binele umanității și spre propria înălțare spirituală, le-a folosit doar pentru a-și satisface egoismul.

Mai rău: tot ce am început împreună putea să iasă bine, dacă n-ar fi fost înclinația ei către exhibiționism. Ar fi fost de ajuns să se poarte mai discret, și azi am fi îndeplinit amândouă misiunea care ne-a fost încredințată. Dar nu reușea să se controleze, se credea stăpâna adevărului, în stare să treacă peste toate barierele și asta numai prin puterea ei de seducție. Rezultatul? Am rămas singură. Si nu mai pot să las treaba la jumătate - va trebui să merg până la sfârșit, deși uneori mă simt slabă, și mai mereu dezamăgită.

Nu mă surprinde că viața i s-a terminat astfel: trăia flirtând cu pericolul. Se zice că oamenii extro-verțiți sunt mai nefericiți decât introverții și au nevoie să compenseze arătându-și cât sunt de mulțumiți, de veseli, de satisfăcuți de viața lor; cel puțin în cazul ei, afirmația este absolut corectă.

Atena era conștientă de charisma ei și i-a făcut să sufere pe toți cei care au iubit-o. Inclusiv pe mine.

Deidre O'Neill, 37 de ani, medic, cunoscută sub numele de Edda

Dacă un bărbat necunoscut ne telefonează azi și vorbim puțin, nu insinuează nimic, nu spune nimic special, dar ne tratează cu o atenție pe care rareori o primim, suntem în stare să ajungem cu el în pat chiar în noaptea următoare, aproape îndrăgostite. Așa suntem noi, și nu e nimic rău în asta - este în natura femeii să se deschidă spre iubire cu mare ușurință.

Iubirea a fost aceea care m-a pregătit pentru întâlnirea cu Mama când aveam nouăsprezece ani. Atena avea aceeași vârstă când a intrat pentru prima oară în transă prin dans. Dar acesta era singurul lucru pe care îl aveam în comun - vârsta de la inițiere.

În rest eram cu totul și cu totul deosebite, mai ales în felul prin care comunicam cu ceilalți. Ca maestră a ei, eu dădeam mereu tot ce aveam mai bun, astfel încât îi puteam organiza căutările interioare. Ca prietenă a ei - deși nu sunt sigură că acest sentiment era reciproc - am încercat să-i atrag atenția că lumea nu era încă pregătită pentru transformările pe care ea voia să le provoace. Îmi amintesc că nu am dormit câteva nopți până să iau hotărârea s-o las să acționeze cum vrea ea, urmând numai ceea ce-i dicta inima.

Marea problemă a Atenei a fost că era o femeie a secolului XXII, născută în secolul XXI, și nu

s-a ferit să o arate. Cu ce preț? A plătit din plin pentru asta. Dar ar fi plătit mult mai scump dacă și-ar fi înăbușit exuberanța. Ar fi fost amară, frustrată, preocupată de ce vor spune ceilalți, spunând mereu „lasă-mă să rezolv întâi asta, pe urmă mă dedic visului meu”, mereu plângându-se: „Condițiile ideale nu apar niciodată”.

Toți își caută un maestru perfect; dar măștrii sunt oameni - deși învățăturile lor pot fi divine - și aici e o bubă, ceva ce oamenii acceptă cu greu. Să nu confunzi profesorul cu sala de curs, ritualul cu extazul, mesagerul simbolului cu simbolul însuși. Tradiția este legată de întâlnirea cu forțele vieții, nu de persoanele care transmit acest lucru. Dar suntem slabi: îi cerem Mamei să ne trimită călăuze, când ea nu trimite decât semnele drumului pe care trebuie să-1 străbatem.

Vai de cei care caută păstori, în loc să-și dorească libertatea! Întâlnirea cu energia superioară se află la îndemâna oricui, dar se depărtează de cei care-și transferă responsabilitățile altora. Timpul nostru pe acest pământ e sfânt și trebuie să sărbătorim fiecare moment.

Importanța acestui lucru a fost complet uitată: până și sărbătorile religioase s-au transformat în ocazii de a merge la mare, în parc, la schi. Nu mai există ritualuri. Nimeni nu mai reușește să preschimbe manifestări comune în sărbători sfinte. Gătim plângându-ne de pierderea de vreme, când am putea să prefacem iubirea în mâncare. Muncim crezând că e un blestem divin, când ar trebui să ne folosim abilitățile ca să ne oferim o plăcere și pentru a răspândi în jur energia Mamei.

Atena a scos la suprafață uriașa bogăție a lumii pe care toți o purtăm în suflet, fără a-și da seama că oamenii nu erau pregătiți să accepte aceste puteri.

Noi, femeile, când căutăm sensul vieții sau calea către cunoaștere, ne identificăm totdeauna cu unul dintre cele patru arhetipuri clasice.

Fecioara (și nu vorbesc aici de sexualitate) este aceea care caută în deplină independență, și tot ce învață este rodul capacității ei de a înfrunța singură provocările.

Martira descoperă în durere, în dăruire și în suferință un mod de a se cunoaște pe sine.

Sfânta întâlnește adevărata rațiune a existenței în iubirea fără granițe, în puterea de a da totul fără a cere nimic.

Si, în sfârșit, Vrăjitoarea merge în căutarea plăcerii depline fără de limite, justificându-și astfel existența.

Atena a fost toate cele patru forme la un loc, când de fapt trebuia să fi ales numai una dintre aceste ipostaze feminine.

Desigur că o putem înțelege, dacă ne gândim că toți cei care intră în transă sau în extaz pierd contactul cu realitatea. Dar e fals: lumea fizică și cea spirituală sunt același lucru.

Putem zări Divinul în fiecare grăunte de praf, dar asta nu ne împiedică să-1 îndepărtăm cu buretele ud. Divinul nu dispăre, se transformă în suprafața recent curățată.

Atena ar fi trebuit să aibă mai multă grijă. Si, dacă reflectez mai adânc asupra vieții și morții discipolei mele, ajung la concluzia că ar fi bine să mă schimb și eu puțin.

Lella Zainab, 64 de ani, numerolog

-
Atena? Ce nume interesant! Ia să vedem... Numărul ei maxim este nouă. Optimistă, sociabilă, iese în evidență în orice mulțime. Oamenii trebuie să se apropie de ea când caută înțelegere, compasiune, generozitate, dar tocmai de aceea trebuie să fie atentă, fiindcă popularitatea i se poate urca la cap și va sfârși mai mult în pierdere decât în câștig. Trebuie

să fie atentă și la ce-i iese din gură, pentru că are tendința să vorbească mai mult decât permite bunul-simț.

Cât privește numărul ei minim, acesta este unsprezece. Cred că ocupă o poziție de conducere. Se interesează de subiectele mistice; prin ele încearcă să aducă armonie tuturor celor din jurul ei.

Dar asta intră direct în conflict cu numărul nouă, care este totalul zilei, al lunii, al anului nașterii ei, redus la un singur algoritm: totdeauna va cunoaște invidia, tristețea, introvertirea și deciziile temperamentale. Să aibă grijă cu următoarele vibrații negative: ambiția excesivă, intoleranța, abuzul de putere, extravaganțele.

Din cauza acestui conflict îi sugerez să se dedice unei activități care nu implică nici un contact emoțional cu oamenii, cum ar fi munca în domeniul informaticii sau ingineriei.

A murit? Scuze. Dar ce făcea, de fapt?

Ce făcea Atena de fapt? Atena făcea câte puțin din toate, dar dacă ar trebui să-i rezum viața, aş spune: era o preoteasă care înțelegea forțele naturii. Mai bine zis, era o persoană care - pentru simplul fapt că nu avea prea multe de pierdut sau de câștigat în viață - a riscat mai mult decât o fac ceilalți și a ajuns să se transforme în forțele pe care credea că le stăpânește. A fost angajată la un supermarket, la o bancă, a făcut afaceri cu terenuri și, în fiecare din aceste poziții, și-a manifestat partea de preoteasă pe care o avea în sine. Am trăit alături de ea opt ani și mă simt dator să-i recuperez amintirea, identitatea.

Adunând aceste mărturii, cel mai greu a fost să-i conving pe toți să mă lase să le folosesc numele adevărate. Unii spuneau că nu vor să fie amestecați în povestea asta, alții încercau să-și ascundă părerile și sentimentele. Le-am explicat că adevărata mea intenție era ca toți cei implicați să o înțeleagă cu adevărat și că nimeni n-ar fi avut încredere în niște mărturii anonime.

Cum fiecare dintre cei intervievați credea că deține versiunea unică și definitivă a fiecărui eveniment, oricât de nesemnificativ era, într-un final au acceptat. În decursul înregistrărilor, am văzut că lucrurile nu erau absolute, că depind de percepția fiecăruia. Și de multe ori cea mai bună formă de a afla cine suntem este aceea de a ști cum ne văd ceilalți.

Asta nu înseamnă că vom face cum vor ei; dar cel puțin ne cunoaștem mai bine. Îi datoram toate astea Atenei. Să-i recuperez povestea. Să-i scriu mitul.

Samira R. Khalil, 57 de ani, casnică, mama Atenei

Nu-i mai spuneți Atena, vă rog. Numele ei adevărat este Sherine. Sherine Khalil, fata mea cea dragă, așa de dorită, ca și cum eu și soțul meu am fi conceput-o!

Dar viața a avut alte planuri - când generozitatea destinului e prea mare, apare mereu o fântână în care pot cădea toate visurile.

Locuiam la Beirut, iar pe atunci toată lumea considera că acesta era orașul cel mai frumos din Orientul Mijlociu. Soțul meu era un industriaș înstărit, ne-am căsătorit din dragoste, călătoream în Europa în fiecare an, aveam prieteni, eram invitați la toate evenimentele sociale importante și o dată chiar am primit un președinte al Statelor Unite în casa mea, închipuiți-vă! Au fost trei zile de neuitat: în primele două zile, serviciile secrete americane au scotocit fiecare colțisor din casa noastră (veniseră în cartier cu o lună înainte, au ocupat poziții strategice, au închiriat apartamente, s-au deghizat în cerșetori sau perechi de

Îndrăgostiți). Apoi o zi, două ore de fapt, de sărbătoare. N-o să uit niciodată invidia din ochii prietenilor și bucuria de a putea face fotografii cu omul cel mai puternic de pe planetă. Aveam de toate, mai puțin ceea ce ne doream mai mult și mai mult: un copil. Așa că de fapt nu aveam nimic.

Am încercat în toate felurile, ne-am rugat, am fost în locuri unde fuseserăm asigurați că se petrec minuni, am consultat doctori, vindecători, am luat pastile, am băut elixire și licori magice. De două ori am apelat la inserinare artificială, dar am pierdut sarcina. Ultima dată mi-am pierdut și ovarul stâng, și n-am mai găsit nici un medic care să vrea să își asume un asemenea risc.

Atunci, unul dintre mulții prieteni care ne cunoșteau situația a sugerat singura soluție posibilă: să adoptăm un copil. Ne-a spus că avea legături în România și că avea să dureze foarte puțin.

Peste o lună eram în avion; prietenul nostru avea afaceri importante cu dictatorul care conducea țara pe atunci, nu mai știu cum îl chema (*n. a. Nicolae Ceaușescu*), așa că am reușit să ocolim toate hățiturile birocratice și ne-am oprit la un centru de adopție din Sibiu, în Transilvania. Aici ne așteptau cu cafea, țigări, apă minerală și toată documentația pregătită - mai rămânea doar să alegem copilul.

Ne-au dus la un orfelinat unde era foarte frig, iar eu nu-mi dădeam seama cum puteau să-i lase pe bieții copilași într-o asemenea situație. Primul impuls a fost să-i adopt pe toți, să-i aduc la noi în țară unde era soare și libertate, dar sigur că asta era o idee nebunească. Ne-am plimbat printre pătuțuri ascultându-i pe copii plângând, copleșiți de importanța deciziei pe care aveam s-o luăm.

Mai mult de o oră, nici eu, nici soțul meu n-am scos o vorbă. Am ieșit, am luat o cafea, am fumat și ne-am întors - de câteva ori la rând. Am observat că funcționara care se ocupa de adopție devenise nerăbdătoare, era timpul să ne hotărâm; și în clipa aceea, urmând un instinct pe care aș îndrăzni să-l numesc matern, ca și cum aș fi întâlnit copilul care trebuia să fie al meu, reîncarnat, dar care venise pe lume prin alt pânțece, am arătat spre o fetiță. Funcționara ne-a sugerat să ne mai gândim. Ca să vezi, după ce părea așa de nerăbdătoare! Dar eu mă hotărâsem deja.

Însă ea, cu multă grijă, încercând să nu-mi rănească sentimentele (credea că aveam legături cu înalți demnitari ai guvernului român) mi-a spus încet, ca să nu audă soțul meu:

— Stiu că n-o să fie bine. E fată de țigancă.

I-am răspuns că o cultură nu poate fi transmisă genetic - fetița, care nu avea decât trei luni, o să fie copilul meu și al soțului meu, educată după obiceiurile noastre. Va merge la biserică unde mergem noi, pe plajele unde ne plimbăm noi, va citi cărți în franceză, va învăța la Școala Americană din Beirut.

În plus, nu știam nimic - și în continuare nu am habar - despre cultura țigănească. Stiu doar că țiganii umblă mult, nu prea se spală, înșală oamenii și poartă un cercel în ureche. Se spune că obișnuiesc să fure copii pentru a-i lua în caravanele lor, dar aici se întâmplase pe dos: își părăsiseră un copil pentru ca eu să vin și să am grijă de el.

Femeia a mai încercat să mă convingă să mă răzgândesc, dar eu semnam deja hârțiile și-i ceream soțului meu să facă la fel. Întoarsă la Beirut, lumea îmi părea schimbată: Dumnezeu îmi dăduse un motiv să trăiesc, să muncesc, să lupt în această vale a plângerii. Acum aveam amândoi un copil care să ne justifice toate eforturile.

Sherine a crescut în înțelepciune și frumusețe - cred că toți părinții spun asta, dar sunt

convinsă că ea era un copil realmente excepțional. Într-o seară, avea vreo cinci anișori, unul dintre frații mei a spus că dacă ea va dori să lucreze în străinătate vreodată, numele îi va trăda totdeauna originea - și a sugerat să i-1 schimbăm cu un altul care n-ar fi spus absolut nimic, cum ar fi Atena. Sigur că știu acum că Atena nu este numai capitala unei țări, ci și zeița înțelepciunii, a inteligenței și a războiului.

Probabil că fratele meu nu numai că știa toate acestea, dar era conștient de problemele pe care un nume arab le putea crea în viitor - era implicat în politică, ca aproape toți cei din familia noastră, și voia să-și apere nepoțica de norii negri pe care doar el îi zărea la orizont. Spre surprinderea noastră, Sherinei i-a plăcut ideea. Într-o seară a început să vorbească despre ea cu numele de Atena și nimeni n-a mai reușit să i-1 scoată din cap. Ca să-i facem pe plac am adoptat și noi acest nume, crezând că era doar ceva de moment.

Oare un nume poate afecta viața cuiva? Fiindcă timpul a trecut, numele a rezistat, iar noi am ajuns să ne obișnuim cu el.

Apoi am descoperit că avea o adevărată vocație religioasă - îi plăcea la biserică, știa Evangheliile pe dinafară - iar asta era în același timp o binecuvântare și un blestem. Într-o lume care începea să fie din ce în ce mai împărțită între credințele religioase, mă temeam pentru siguranța fiicei mele. Pe atunci, Sherine începuse să ne spună, ca și cum era lucrul cel mai natural din lume, că avea mulți prieteni invizibili - îngeri și sfinți ale căror icoane le vedea în biserică unde ne duceam de obicei. Desigur că toți copiii din lume au viziuni, dar rareori își amintesc de ele după ce trec de o anumită vârstă. Tot așa au obiceiul de a da viață lucrurilor, ca de pildă păpușilor sau tigrilor de pluș. Dar mie mi s-a părut că exagerează când, într-o zi, m-am dus să o iau de la școală, iar ea mi-a spus că a văzut „o femeie îmbrăcată în alb care semăna cu Fecioara Maria”.

Eu cred în îngeri, bineînțeles. Cred chiar că îngerii le vorbesc copiilor foarte mici, dar când oamenii maturi au viziuni, lucrurile se schimbă. Știu o grămadă de istorii cu păstori și cu țărani care susțin că au văzut o femeie în alb - și asta a ajuns să le distrugă viața, pentru că oamenii încep să-i caute pentru minuni, părinții sunt îngrijorați, satele devin centre de pelerinaj și bieții copii își sfârșesc viața într-o mănăstire. De aceea m-a îngrijorat foarte mult povestea asta; la vârsta ei, Sherine trebuia să fie mai interesată de trusa de machiaj, de cum să-și facă unghiile, să se uite la seriale romantice sau la programe pentru copii. Ceva nu era în regulă cu fiica mea, așa că am apelat la un specialist.

— Liniștiți-vă, mi-a spus el.

Pentru pediatrii specializat în psihologie infantilă, ca și pentru majoritatea medicilor care se ocupă de asemenea cazuri, prietenii invizibili sunt un fel de personaje desprinse din vise și-1 ajută pe copil să-și descopere dorințele, să-și exprime sentimentele -totul într-un mod inofensiv.

— Dar o femeie îmbrăcată în alb? Mi-a răspuns că poate felul nostru de a vedea sau de a explica lucrurile nu era prea bine înțeles de Sherine. Ne-a sugerat ca, încet-încet să pregătim terenul pentru a-i spune că fusese adoptată. Ne-a zis că cel mai rău lucru care se putea întâmpla era ca ea să descopere singură acest lucru - atunci ar începe să se îndoiască de toată lumea. Comportamentul ei putea deveni imprevizibil.

De atunci, am schimbat tema dialogurilor noastre. Nu știu dacă oamenii reușesc să-și amintească de lucruri care li s-au întâmplat când erau încă în fașă, dar am încercat să-i arătăm cât o iubeam și că nu trebuia să se mai refugieze într-o lume imaginară. Era timpul să înțeleagă că lumea reală era cât se poate de frumoasă, părinții o fereau de orice pericole,

Beirutul era minunat, plajele erau pline de soare și de oameni. Fără a mă confrunta direct cu „femeia aceea”, am început să petrec mai mult timp cu fiica mea, i-am invitat pe colegii de școală ai Sherinei să vină acasă la noi, și așa nu pierdeam nici o ocazie să-i arătăm toată afecțiunea noastră.

Strategia a dat rezultate. Soțul meu călătorea mult, iar Sherine îi simțea lipsa, așa că, de dragul ei, s-a hotărât să-și schimbe puțin modul de viață. Dialogurilor noastre le-au luat locul jocurile între tată, mamă și fiică.

A fost bine, până într-o noapte când a venit plângând în camera mea, spunând că îi era frică de iadul care era atât de aproape.

Eram singură acasă - soțul trebuise să plece din nou, și mi-am zis că ăsta era motivul disperării ei. Dar iadul? Oare ce-i învățau la școală sau la biserică?

M-am hotărât ca a doua zi să mă duc să stau de vorbă cu profesoara.

Sherine nu mai contenea cu plânsul. Am dus-o la fereastră, i-am arătat Mediterana, luminată de luna plină. I-am spus că nu există demoni, există numai stelele de pe cer și oamenii care se plimbă pe bulevard, în fața apartamentului nostru. I-am explicat că nu avea de ce să-i fie frică, să se liniștească, dar ea continua să tremure și să plângă. După mai mult de o jumătate de oră de când încercam să o calmez, am început să mă pierd cu firea. I-am cerut să înceteze, că nu mai era un copil. Mi-am zis că poate îi venise primul ciclu; am întrebat-o discret dacă a văzut sânge.

— Mult.

Am luat niște vată și i-am cerut să se întindă, ca să-i îngrijesc „rana”. Nu era nimic, o să-i explic eu mâine-dimineață. Nu era însă vorba de menstruație.

A mai plâns puțin, dar era obosită și a adormit imediat.

A doua zi, sângele a curs chiar de dimineață. Patru oameni au fost asasinați. Pentru mine, nu era decât încă una din veșnicele lupte dintre triburi cu care poporul meu era obișnuit. Pentru Sherine, n-a însemnat nimic, fiindcă nici măcar n-a mai pomenit de coșmarul din noaptea precedentă.

Atunci a venit peste noi iadul în care încă trăim. În aceeași zi, douăzeci și șase de palestinieni au murit într-un autobuz, ca răzbunare pentru asasinat. După douăzeci și patru de ore nu se mai putea merge pe stradă din cauza focurilor ce veneau din toate părțile. Școlile s-au închis, Sherine a fost adusă acasă val+vârtej de una dintre profesoarele ei, și de atunci situația a scăpat de sub control. Soțul meu și-a întrerupt călătoria și s-a întors acasă, dând telefoane peste telefoane prietenilor din guvern, dar nimeni nu-i putea da un răspuns clar. Sherine auzea împușcăturile de afară, strigătele soțului meu în casă, dar, spre surprinderea mea, nu scotea o vorbă. Eu îi tot repetam că era ceva trecător, că în scurt timp vom merge iar la plajă, dar ea-și întorcea privirea, începea să citească sau să asculte muzică. În timp ce iadul se dezlănțuia lângă noi, Sherine citea și asculta muzică.

N-aș vrea să-mi mai amintesc de toate astea, vă rog. Nu vreau să mă gândesc la amenințările pe care le-am primit, la cine avea dreptate, cine erau vinovații sau nevinovații. Cert este că, după câteva luni, dacă voiai să traversezi o anumită stradă trebuia să iei vaporul până în Cipru, să iei alt vapor și să cobori pe cealaltă parte a străzii.

Am rămas practic închiși în casă aproape un an, așteptând ca lucrurile să revină la normal, crezând că toate erau trecătoare și guvernul avea să reușească să controleze situația. Într-o dimineață, în timp ce asculta muzică la micul ei walkman, Sherine a schițat câțiva pași de dans spunând ceva de genul „o să dureze multă, multă vreme”.

Am vrut s-o întrerup, dar soțul meu m-a prins de braț - am văzut că era foarte atent și lua în serios vorbele copilei. N-am înțeles niciodată de ce, nici până în ziua de azi n-am mai discutat despre asta - e un subiect tabu între noi.

A doua zi, el a început să ia măsuri neașteptate; peste două săptămâni plecam la Londra. Mai târziu aveam să aflăm că, deși nu există statistici concrete, în cei doi ani de război civil au murit circa patruzeci și patru de mii de oameni, o sută optzeci de mii au fost răniți, milioane au rămas fără adăpost. Luptele au continuat pe baza altor pretexte, țara a fost ocupată de forțe străine, iar infernul continuă și azi.

„O să dureze mult”, spunea Sherine. Doamne, din nefericire avea dreptate.

Lukas Jessen-Petersen, 32 de ani, inginer, fostul soț

Atena știa deja că fusese adoptată de părinți când am întâlnit-o prima oară. Avea nouăsprezece ani și era cât pe-acți să sară la bătaie în cafeneaua universității pentru că cineva, crezând că era englezoaică (piele albă, păr drept, ochi când verzi, când cenușii), vorbise urât despre Orientul Mijlociu.

Era prima zi de studenție; nu ne cunoșteam între noi, grupa abia se formase și nimeni nu știa nimic despre colegi. Dar fata aceea s-a ridicat, a luat-o de guler pe cealaltă și a început să strige ca nebuna:

— Rasisto!

Am observat privirea înspăimântată a fetei, privirea excitată a studenților însetați de scandal. Cum eram cu un an mai mare decât ei mi-am dat seama imediat care puteau fi consecințele: cabinetul rectorului, reclamații, posibila exmatriculare, investigații ale poliției pentru rasism etc. Toată lumea avea de pierdut.

— Tacă-ți gura! am strigat, fără să-mi dau seama ce spun.

Nu o cunoșteam pe nici una dintre ele. Nu sunt salvatorul lumii și, la drept vorbind, o ceartă este de multe ori stimulatoare pentru tineri. Dar strigătul și reacția mea au fost mai tari ca mine.

— Încetați imediat cu prostiile! i-am strigat fetei frumoase, care sărise la cealaltă, și ea frumoasă. Ea se uită la mine, fulgerându-mă din priviri. Și deodată ceva se schimbă. Îmi zâmbi, deși încă nu-i dăduse drumul colegei.

— Ai uitat să spui „te rog”. Toți au izbucnit în râs.

— Încetează odată, i-am cerut. Te rog.

Ea îi dădu drumul fetei și veni spre mine. Toate privirile erau îndreptate asupra ei.

— Mă rog, educat ești. Poate ai și o țigară? I-am întins pachetul și am plecat să fumăm în campus. Trecuse de la furia cea mai grozavă la o relaxare totală și, după numai câteva minute, râdea, vorbind vrute și nevrute, întrebându-mă de câte un grup muzical. Am auzit soneria care ne chema la cursuri și pentru prima dată nu am mai ținut cont de regula în care fusesem educat: să respect disciplina. Am rămas acolo și am stat de vorbă cu ea, de parcă n-ar mai fi existat universitatea, certurile, cantina, vântul, frigul, soarele. Nu exista decât femeia aceea cu ochii cenușii din fața mea, care spunea lucruri absolut neinteresante și inutile, dar destul de fascinată încât să mă țină toată viața lângă ea.

Două ore mai târziu luam prânzul împreună. Peste șapte ore eram la un bar, mâneam și beam, după cum ne permitea bugetul. Discuțiile deveneau din ce în ce mai personale și în scurt timp îi cunoșteam practic toată viața - Atena își povestea copilăria, adolescența, fără ca

eu s-o întreb ceva. Mai târziu am aflat că așa se purta cu toată lumea; dar atunci, în ziua aceea, m-am simțit cel mai special dintre toți bărbații de pe pământ.

Ajunsesse la Londra ca refugiată a războiului civil care răscolise Libanul. Tatăl, un creștin maronit (*n. a.: ramură a Bisericii Catolice care, deși supusă autorității Vaticanului, nu impune celibatul preoților și utilizează riturile orientale și ortodoxe*), a fost amenințat cu moartea pentru că lucra cu guvernul, dar nici după asta nu s-a hotărât să se exileze, până ce Atena, ascultând pe furiș o convorbire telefonică, a hotărât că venise momentul să crească, să-și asume responsabilitățile de fiică și să-i protejeze pe cei pe care îi iubea atât de mult.

A mimat un fel de dans, s-a prefăcut că era în transă (învățase toate astea la colegiu, când a studiat viața sfinților) și a început să spună anumite lucruri. Nu știu cum poate face un copil ca adulții să ia decizii bazate pe comentariile lui, dar Atena mi-a spus că exact așa se întâmplase, tatăl ei era superstițios, era absolut convinsă că își salvase familia.

Au ajuns aici ca refugiați, dar nu ca cerșetori. Comunitatea libaneză e răspândită în toată lumea, tatăl ei a găsit imediat mijlocul de a-și relua afacerile și viața și-a urmat cursul. Atena a putut studia la școli bune, a făcut cursuri de dans - pasiunea ei -și a ales Politehnica imediat ce a terminat liceul.

Aflați deja în Londra, părinții au invitat-o la unul din restaurantele cele mai scumpe din oraș și i-au explicat, cu multă grijă, cum fusese adoptată. Ea a mimat surprinderea, i-a îmbrățișat și le-a spus că asta nu schimbă cu nimic relația dintre ei.

Un fel de prieten de familie, într-un moment de furie și ură, îi spusese: „Orfană nerecunoscătoare, nici măcar copil din flori nu ești, habar n-ai să te porți”. Atena i-a aruncat o scrumieră în cap și i-a rănit fața, a plâns pe ascuns două zile, apoi s-a liniștit. Tipul a rămas cu o cicatrice pe care n-a putut s-o explice nimănui, a trebuit să spună că fusese atacat pe stradă de tâlhari.

Am invitat-o să ieșim împreună a doua zi. Direct și fără nici un fel de ocoliș mi-a spus că era virgină, duminica mergea la biserică și nu o interesau romanele de dragoste - era mai interesată să citească despre situația din Orientul Mijlociu.

În fine, era ocupată. Foarte ocupată.

— Oamenii cred că singurul vis al unei femei este să se mărite și să aibă copii. Iar tu crezi că, din pricina a tot ce ți-am povestit, am suferit mult în viață. Nu-i adevărat, și cunosc deja toată povestea asta, și alți bărbați s-au apropiat de mine spunând că vor să mă „protejeze” de tragedii. Dar ei uită că, încă din Grecia antică, cei care se întorceau din bătălii veneau ori morți pe scut, ori mai puternici, supraviețuind oricărei răni. E mai bine așa: mă aflu pe câmpul de luptă de când m-am născut, sunt încă vie și n-am nevoie de nimeni care să mă apere.

Făcu o pauză.

— Vezi ce cultă sunt?

— Foarte cultă, dar când ataci pe cineva mai slab ca tine, se pare că într-adevăr ai nevoie să fii apărată. Puteai să-ți distrugi viitorul acolo.

— Ai dreptate. Accept invitația.

Din ziua aceea am început să ieșim regulat și, cu cât mă apropiam mai mult de ea, cu atât îmi descopeream propria lumină - fiindcă mă făcea să dau mereu tot ce am mai bun din mine. Nu citise niciodată vreo carte de magie sau de ezoterism: spunea că sunt lucrul diavolului, că singura salvare era Isus, și punct. Când și când insinua lucruri care nu prea păreau să fie în acord cu învățăturile Bisericii:

— Isus Cristos era înconjurat de cerșetori, prostituate, vameși, pescari. Cred că prin asta voia să spună că scânteia divină se află în sufletul tuturor, nu se stinge niciodată. Când sunt liniștită sau, dimpotrivă, foarte agitată, simt că vibrez împreună cu tot Universul. Și încep să cunosc lucruri neștiute - ca și cum însuși Dumnezeu îmi călăuzește pașii. Sunt clipe în care simt că totul mi se dezvăluie într-o revelație. Și imediat se corecta:

— Nu, nu e bine.

Atena trăia mereu între două lumi: ceea ce simțea ca adevărat și ceea ce îi era revelat prin credință.

Într-o zi, după aproape un semestru de ecuații, calcule, studii de structură, mi-a spus că vrea să renunțe la facultate:

— Dar nu mi-ai spus nimic până acum!

— Mi-a fost frică, am vrut ca mai întâi să fiu eu sigură. Numai că azi m-am dus la coafeza mea; a muncit zi și noapte pentru ca fiică-sa să termine cursul de sociologie. Fata a reușit să termine facultatea și, după ce a bătut la o groază de uși, a reușit să obțină de lucru ca secretară la o firmă de ciment. Iar coafeza mea continua să repete azi, foarte mândră: „Fiică-mea are o diplomă”. Majoritatea prietenilor tatălui meu au o diplomă, la fel și copiii lor. Asta nu înseamnă că au reușit să lucreze în domeniul pe care și-1 doreau - dimpotrivă, au intrat și au ieșit dintr-o universitate pentru că cineva, într-un moment în care universitățile păreau importante, a spus că omul, pentru a reuși în viață, trebuie să aibă o diplomă. Și de asta nu mai există grădinari excelenți, brutari, anticari, pietrari, scriitori.

I-am cerut să se mai gândească, înainte de a lua o decizie atât de radicală. Dar ea îmi cită versurile lui Robert Frost:

În fața mea se aflau două drumuri

Am ales drumul mai puțin bătut și asta a contat.

A doua zi n-a mai apărut la cursuri. Când ne-am întâlnit, am întrebat-o ce avea să facă.

— Mă mărit. Și fac un copil.

Nu era un ultimatum. Eu aveam douăzeci de ani, ea nouăsprezece, și credeam că era mult prea devreme pentru un asemenea angajament.

Numai că Atena vorbea foarte serios. Iar eu trebuia să aleg între a pierde singurul lucru care mă preocupa cu adevărat - iubirea pentru femeia aceasta - și a-mi pierde libertatea și toate șansele pe care mi le promitea viitorul.

La drept vorbind, hotărârea n-a fost grea deloc.

Părintele Giancarlo Fontana, 72 de ani

— Desigur că am fost foarte surprins când perechea aceea, din cale-afară de tânără, a venit la biserică să-mi ceară să îi cunun. Îi cunoșteam prea puțin pe Lukas Jessen-Peterssen și abia atunci am aflat că părinții lui, mici nobili obscuri din Danemarca, se opuneau din răspuțeri. Și nu erau numai împotriva căsătoriei, dar și împotriva Bisericii.

Tatăl lui, bazându-se pe argumente științifice ce păreau incontestabile, spunea că Biblia, cartea de căpătâi a religiei noastre, nu era de fapt o carte, ci un colaj a șaiszeci și șase de manuscrise diferite, cărora nu li se cunoaște nici adevăratul titlu, nici identitatea autorului; că între prima și ultima carte scrisă sunt aproape o mie de ani, mai mult decât timpul care a trecut de când America a fost descoperită de Columb; și că nici o ființă vie de pe planeta asta, de la macaci la păsări, nu are nevoie de zece porunci ca să știe cum să se poarte. Nu

trebuie decât să fie respectate legile naturii, și atunci lumea se va menține în armonie. Sigur că am citit Biblia. Sigur că știu ceva din istoria ei. Dar ființele omenești care au scris-o au fost instrumente ale Puterii divine, iar Isus a făurit o alianță mult mai puternică decât cele zece porunci: iubirea. Păsărelele, macacii sau orice fel de creatură a lui Dumnezeu despre care am vorbi se supun instinctelor și nu urmează decât ceea ce este programat. În cazul omului, lucrurile sunt mai complicate, fiindcă el cunoaște dragostea și capcanele ei. Gata. Iar țin o predică, când de fapt trebuia să vorbesc despre întâlnirea mea cu Atena și Lukas. În timp ce conversam cu băiatul - spun „conversam”, pentru că nu aparținem aceleiași credințe și nu sunt legat cu secretul confesiunii - am aflat că nu doar din cauza anticlericalismului erau atât de porniți împotriva acelei relații, ci și pentru că Atena era străină. Tare aș fi vrut să le cer să asculte măcar un citat din Biblie, unde nu există nici o profesiune de credință, ci un apel la bunul-simț: *Să nu-ți fie scârbă de edomit, căci acesta îți este frate. Să nu-ți fie scârbă de egiptean, că ai fost străin în pământul lui.* Iertare. Iar încep să citez din Biblie, promit că mă voi controla de acum înainte. După conversația cu băiatul, am petrecut cel puțin două ore cu Sherine - sau Atena, cum îi plăcea să i se spună.

Atena m-a intrigat dintotdeauna. De când a început să frecventeze biserica, mi s-a părut că are un scop foarte clar în minte: să devină sfântă. Mi-a spus că, deși iubitul ei nu știa, cu puțin înainte de a izbucni războiul civil la Beirut, avusese o experiență foarte asemănătoare aceleia a Sfintei Tereza de Lisieux: văzuse sânge pe străzi. Putem atribui acest lucru unei traume din copilărie sau adolescență, dar cert este că o asemenea experiență, cunoscută ca „posedarea imaginației de către sacru”, e trăită de toți oamenii, într-o măsură mai mare sau mai mică. Dintr-odată, pentru o fracțiune de secundă, simțim că toată viața noastră are un sens, ne vedem păcatele iertate; iubirea învinge întotdeauna și ne poate transforma definitiv. Dar în acel moment ne este și frică. A te dedica complet dragostei - fie ea divină sau umană - înseamnă să renunți la tot, inclusiv la propria bunăstare sau la capacitatea de a lua decizii. Înseamnă să iubești în sensul cel mai profund al cuvântului. În realitate, nu vrem să fim salvați în felul pe care Dumnezeu 1-a ales ca să ne răscumpere: vrem să avem controlul absolut al fiecărui pas, să decidem singuri, să fim în stare să ne alegem obiectul devoțiunii. Cu iubirea nu e așa - ea vine, se instalează și începe să conducă totul. Chiar și sufletele foarte tari se lasă purtate, or Atena era un suflet puternic.

Atât de puternic, încât putea petrece ore întregi meditând. Avea un talent special pentru muzică; se spune că dansa foarte bine, dar cum biserica nu e un loc potrivit pentru dans, nu făcea decât să-și aducă vioara în fiecare dimineață pentru a-i cânta puțin Fecioarei, înainte de a se duce la universitate.

Îmi aduc aminte când am ascultat-o prima oară. Ținusem slujba de dimineață pentru puținii enoriași dispuși să se scoale devreme iarna, când mi-am adus aminte că uitasem să iau banii din cutia milei. M-am întors și am auzit o melodie care m-a făcut să văd totul altfel, ca și cum aerul ar fi fost atins de mâna unui înger. Într-un colț, aproape în extaz, o tânără de vreo douăzeci de ani cânta la vioară niște imnuri de slavă, cu privirea ațintită asupra icoanei Imaculatei Concepții.

M-am dus la cutia milei. Ea m-a văzut și s-a oprit - dar eu am făcut un semn cu capul, încurajând-o să continue. Apoi m-am așezat pe o bancă, am închis ochii și am ascultat. Arunci senzația Paradisului, „posedarea imaginației de către sacru”, parcă a coborât din ceruri. Ca și cum ar fi înțeles ce se petrecea în sufletul meu, ea începu să combine muzica și

momentele de liniște. Când se oprea din cântat, eu spuneam o rugăciune. Imediat, muzica reîncepea.

Eram conștient că trăiam un moment unic în viața mea - acele momente magice pe care nu le înțelegem decât atunci când au dispărut. Eram acolo cu totul, fără trecut, fără viitor, trăind doar dimineața aceea, muzica, extazul, ruga neașteptată. Am intrat într-un fel de adorație, de extaz, de recunoștință că mă aflam pe această lume, mulțumit că-mi urmasem vocația, în ciuda protestelor familiei. În simplitatea acelei mici capele, în vocea copilei, în lumina dimineții care scâldea totul, am înțeles încă o dată că măreția lui Dumnezeu se dezvăluie în lucrurile simple.

După multe lacrimi și după un timp care mi-a părut o veșnicie, ea se opri. Am descoperit că era una dintre enoriașe. De atunci am devenit prieteni și ori de câte ori puteam, luam parte la această adorație prin muzică.

Dar faptul că voia să se căsătorească m-a lăsat fără grai. Cum eram destul de apropiați, am vrut să știu cum se aștepta să fie primită în familia soțului.

— Rău. Foarte rău.

Cu multă grijă, am întrebat-o dacă se vedea forțată să se căsătorească din vreun motiv anume.

— Sunt virgină. Nu sunt gravidă.

Am mai întrebat-o dacă își anunțase familia și mi-a spus că da - reacția a fost de spaimă, însoțită de lacrimile mamei și amenințările tatălui.

— Când vin aici să o slăvesc pe Fecioară cu muzica mea, nu mă gândesc la ce vor zice alții: împart numai cu ea sentimentele mele. Și de când mă știu, am fost mereu așa; sunt un vas în care Energia Divină se poate manifesta. Iar această Energie îmi cere acum să am un copil căruia să-i dau ceea ce mama mea biologică nu mi-a dat niciodată: protecție și siguranță. I-am răspuns că nimeni pe lumea asta nu este în siguranță. Avea toată viața înainte, era destul timp pentru ca miracolul concepției să se producă. Dar Atena era hotărâtă:

— Sfânta Tereza nu a cârțit împotriva bolii care a atins-o, dimpotrivă, a văzut în ea un semn al Gloriei. Sfânta Tereza era mult mai tânără ca mine, avea cincisprezece ani când s-a hotărât să intre la mănăstire. I s-a interzis, și nu s-a lăsat: s-a dus să vorbească cu Papa în persoană - vă dați seama ce înseamnă asta? Să vorbești cu Papa! Și a reușit să-și atingă scopul. Aceeași Glorie îmi cere ceva mult mai ușor și mult mai plăcut decât o boală - ca eu să devin mamă. Dacă mai aștept mult, nu voi mai putea să fiu prietenă cu copilul meu, diferența de vârstă ar fi mult prea mare și n-am mai avea interese comune.

— N-ai fi singura, am insistat.

Dar Atena continuă, ca și cum nu auzise:

— Sunt fericită numai când mă gândesc că Dumnezeu există și mă ascultă; dar asta nu e de ajuns ca să continui să trăiesc, și nimic nu mai pare să aibă vreun sens. Încerc să arăt o bucurie pe care n-o simt, îmi ascund tristețea ca să nu-i îngrijorez pe cei care mă iubesc și au grijă de mine. Mai nou, am început să mă gândesc la sinucidere. Noaptea, înainte de a adormi, am lungi discuții cu mine însămi, încerc să alung această idee - ar fi o ingraturitate față de toți, o fugă, un mod de a răspândi tragedia și mizeria pe pământ. Dimineața vin să stau de vorbă cu Sfânta Fecioară și-i cer să mă scape de demonii cu care vorbesc noaptea. Până acum a dat rezultate, dar devin din ce în ce mai slabă. Stiu că am o misiune pe care am refuzat-o multă vreme, iar acum trebuie s-o accept. Această misiune este aceea de a fi mamă. Trebuie s-o îndeplinesc, altfel îmi pierd mințile. Dacă nu reușesc să văd o viață

crescând în mine, nu voi reuși să accept nici viața din afara mea.

Lukas Jessen-Petersen, fostul sot

Când s-a născut Viorel eu împlinisem douăzeci și doi de ani. Nu mai eram studentul care se căsătorise cu o fostă colegă de facultate, ci un bărbat care avea o familie, cu o enormă povară pe umeri. Părinții mei, bineînțeles, cum nici măcar nu veniseră la nuntă, au condiționat orice ajutor financiar de separare și de păstrarea copilului de către mamă (de fapt, tata a spus asta, pentru că mama mă suna plângând, spunându-mi că eram nebun, dar că abia aștepta să-și strângă în brațe nepotul). Eu speram că, odată ce aveau să vadă că o iubeam pe Atena și că eram hotărât să rămân cu ea, această rezistență o să dispară.

Dar nu dispărea. Si acum eu trebuia să-mi întrețin soția și copilul. La cursuri nu mai mergeam. Am primit un telefon de la tata, cu amenințări și promisiuni: mi-a spus că mă dezmoștenește dacă o țin tot așa, dar că e dispus să mă ajute „provizoriu”, cu condiția să-mi reiau studiile. Eu am refuzat -romantismul tinereții ne face să adoptăm poziții radicale. I-am răspuns că-mi puteam rezolva problemele singur.

Până să se nască Viorel, Atena încerca să facă în așa fel încât eu să mă pot înțelege mai bine. Iar asta nu prin relația noastră sexuală - foarte timidă, trebuie să recunosc -, ci prin muzică.

Mai târziu aveam să aflu că muzica este de când omul. Strămoșii noștri, care umblau din peșteră în peșteră, nu puteau lua prea multe cu ei, dar arheologia modernă a demonstrat că, în afară de mâncare, în traistele lor exista totdeauna un instrument muzical, de obicei o tobă. Muzica nu este numai ceva care ne liniștește, ne distrează, ci mult mai mult decât atât - este o ideologie. Poți cunoaște un om după tipul de muzică pe care îl ascultă.

Când am văzut-o pe Atena dansând, gravidă fiind, când am ascultat-o cântând la vioară pentru ca micuțul să se liniștească și să înțeleagă că era iubit, am început să las ca viața mea să fie contagiată de felul ei de a vedea lumea. Când s-a născut Viorel, primul lucru pe care l-am făcut, odată ajunși acasă, a fost să-i punem un adagio de Albinoni. Când ne certam, forța muzicii era aceea care ne ajuta să trecem peste momentele grele - deși acum nu reușesc să stabilesc o relație logică între una și cealaltă, doar dacă mă gândesc la fenomenul hippy.

Dar romantismul nu mă ajuta să câștig bani. Nu cântam la nici un instrument și nu puteam nici măcar să mă ofer să-i distrez pe clienții vreunui bar. Am reușit într-un final să obțin o slujbă de stagiar la o firmă de arhitectură, unde făceam calcule structurale. Plăteau foarte puțin pe oră, plecam de acasă cu noaptea-n cap și mă întorceam seara. Aproape că nu-mi vedeam copilul, el dormea când ajungeam, nu mai apucam să stau de vorbă cu soția, nici să mai fac dragoste cu ea, o găseam sfârșită de oboseală. Noapte de noapte mă întrebam dacă o să stăm vreodată mai bine din punct de vedere financiar și dacă o să avem statutul pe care îl meritam. Deși sunt de acord cu ceea ce spunea Atena despre inutilitatea diplomelor, când e vorba de inginerie (sau drept, sau medicină, de pildă) sunt fundamentale o serie de cunoștințe tehnice, altfel punem în pericol viața altora. Iar eu fusesem obligat să-mi întrerup căutarea profesiei pe care mi-o alesesem, un vis care era foarte important pentru mine.

Au început certurile. Atena se plângea că dădeam prea puțină atenție copilului, că avea nevoie de un tată, că dacă ar fi vrut doar să aibă un copil, ar fi putut să facă asta singură, fără să-mi mai creeze atâtea probleme. Si încă o dată am ieșit trântind ușa și strigând că ea nu mă înțelegea, că nici eu nu știam cum se va termina „nebunia” asta de a avea un copil la

douăzeci de ani, înainte de a fi în stare să avem un minimum de securitate materială. Încetul cu încetul, ne-am îndepărtat unul de altul, am încetat să mai facem dragoste fie din oboseală, fie pentru că eram mai tot timpul certați.

Am început să fiu deprimat, gândindu-mă că fusesem folosit și manipulat de femeia pe care o iubeam. Atena a observat starea mea de spirit, tot mai ciudată, dar în loc să mă ajute, și-a concentrat toată energia numai asupra lui Viorel și asupra muzicii. Scăparea mea a ajuns să fie munca. Când și când mai vorbeam cu părinții, și mereu auzeam povestea cu „ea a vrut un copil ca să te înlănțuie”.

Pe de altă parte, religiozitatea ei a crescut foarte mult. A cerut botezul imediat, cu numele pe care l-a ales singură - Viorel, de origine românească. Eu cred că, exceptându-i pe câțiva emigranți, nimeni nu se numește Viorel în Anglia, dar mi s-a părut inspirat, înțelegând încă o dată că ea făcea o stranie legătură cu un trecut pe care nici nu ajunsese măcar să-1 trăiască, să-1 cunoască - zilele din orfelinatul de la Sibiu.

Încercam să mă adaptez la tot, dar am simțit cum o pierdeam pe Atena din cauza copilului. Certurile au devenit mai dese, ea a început să mă amenințe că pleacă, fiindcă spunea că Viorel primește „energii negative” din discuțiile noastre. Într-o noapte, după o astfel de amenințare, eu am fost acela care a plecat, spunându-mi că mă voi întoarce după ce mă calmez puțin.

M-am plimbat prin Londra fără nici o țintă, blestemând viața pe care o alesesem, copilul pe care îl acceptasem, femeia căreia părea că nu-i mai pasă deloc de mine. Am intrat în primul bar, aproape de o stație de metrou, și am băut patru pahare de whisky. Când barul s-a închis, la unsprezece noaptea, m-am dus la un magazin non-stop, am mai cumpărat whisky și m-am așezat pe o bancă în piața publică, continuând să beau. Niște tineri s-au apropiat și mi-au cerut să le dau și lor să bea, dar eu am refuzat, așa că m-am ales cu o bătaie. A venit poliția și am ajuns la comisariat.

M-au eliberat imediat, după ce am dat o declarație. Desigur că n-am acuzat pe nimeni, am spus că fusese o discuție prostescă, fiindcă așa fi petrecut luni întregi prin tribunale, obligat să apar ca victimă a agresiunii. Când să ies, eram așa de beat, încât am căzut peste masa inspectorului. S-a supărat, dar nu m-a închis pentru ofensă adusă autorității, doar m-a îmbrâncit afară.

Acolo era unul dintre băieții care mă bătuseră - mi-a mulțumit că nu dusesem plângerea mai departe. Mi-a spus că arătam groaznic, eram plin de noroi și de sânge, și m-a sfătuit să mă schimb înainte de a mă duce acasă. În loc să plec, i-am cerut să-mi facă o favoare: să mă asculte, pentru că simțeam o nevoie uriașă să vorbesc cu cineva.

O oră întregă a ascultat tăcut toate plângerile mele. De fapt eu nu vorbeam cu el, ci cu mine însumi, tânărul care avea o viață întregă înainte, cu o carieră care ar fi putut să fie strălucită, o familie cu suficiente relații ca să i se deschidă toate ușile, dar care în acel moment părea unul dintre cerșetorii din Hampstead (n. a.: *cartier din Londra*), beat, obosit, deprimat, fără bani. Și totul din cauza unei femei care nici măcar nu mă mai băga în seamă. După ce mi-am ușurat sufletul spunându-mi oful, parcă vedeam mai bine situația în care mă aflam: o viață pe care eu o alesesem, crezând că iubirea poate salva totul, totdeauna. Și nu este adevărat: uneori ne pierde, ba mai mult, îi luăm cu noi și pe alții, pe care îi iubim. În cazul meu, eram pe cale să distrug nu numai existența mea, ci și pe aceea a Atenei și a lui Viorel.

Atunci mi-am repetat a mia oară că eram bărbat, nu un copilăndru crescut în puf și trebuia să

Înfrunt cu demnitate toate provocările care-mi fuseseră date. M-am dus acasă - Atena dormea cu copilul în brațe. Am făcut o baie, am plecat iar ca să duc hainele la spălătorie și m-am culcat, ciudat de sobru și liniștit.

A doua zi i-am spus că vreau să divorțăm. Ea m-a întrebat de ce.

— Fiindcă te iubesc. Îl iubesc pe Viorel. Și tot ce am făcut până acum a fost să vă consider vinovați pe voi pentru că am renunțat la visul de a fi inginer. Dacă am fi avut puțină răbdare, lucrurile ar fi fost altfel - dar tu te-ai gândit numai la planurile tale și nu ai mai ținut cont de mine.

Atena n-a reacționat, ca și cum s-ar fi așteptat la asta sau ar fi provocat totul, inconștient, cu purtarea ei.

Îmi sângera inima, fiindcă așteptam să mă roage să nu plec. Dar ea părea calmă, resemnată, o îngrijora doar ca nu cumva Viorel să audă discuția noastră. Atunci am fost sigur că nu mă iubise niciodată, că fusesem doar un instrument pentru realizarea aceluia vis nebun de a avea un copil la nouăsprezece ani.

I-am spus că putea să rămână în casă, cu mobile cu tot, dar ea a refuzat: voia să se ducă la mama ei o vreme, să-și caute un serviciu și să-și închirieze singură un apartament. M-a întrebat dacă îi puteam da vreun ajutor financiar pentru Viorel. Am acceptat fără nici o ezitare.

M-am ridicat, i-am dat un ultim sărut lung, am rugat-o încă o dată să rămână acolo, dar ea mi-a repetat că se va duce la mama ei imediat ce își face bagajele. M-am dus la un hotel ieftin și am așteptat seară de seară să-mi telefoneze ca să mă cheme înapoi, să o luăm de la capăt - eu eram dispus să trăim chiar și ca până atunci dacă trebuia, pentru că despărțirea mă făcuse să înțeleg că nimic pe lume nu era mai important decât soția și copilul meu.

După o săptămână, am primit în sfârșit un telefon de la ea. Dar nu mi-a spus decât că-și luase toate lucrurile și că nu voia să se mai întoarcă. Peste alte două săptămâni am aflat că închiriasse o mică mansardă într-o casă de pe Basset Road, unde trebuia să urce și să coboare, în fiecare zi, trei etaje cu copilul în brațe. Au trecut două luni și am semnat și hârțile.

Adevărata mea familie pleca pentru totdeauna. Iar familia în care m-am născut mă primea cu brațele deschise.

Imediat după despărțirea noastră și după imensa suferință care i-a urmat, m-am întrebat dacă nu cumva fusese o hotărâre greșită, inconsecventă, proprie oamenilor care au citit prea multe povești de dragoste în adolescență și voiau să repete cu orice preț mitul lui Romeo și Julieta. Când s-a mai potolit durerea - iar pentru asta nu există decât un leac, trecerea timpului - am înțeles că viața îmi dăduse ocazia să întâlnesc singura femeie din viața mea pe care aș fi fost în stare s-o iubesc. Fiecare clipă petrecută lângă ea meritase orice sacrificiu și, în ciuda a tot ce se întâmplase, aș fi repetat fiecare pas pe care-l făcusem.

Dar timpul, pe lângă faptul că-mi vindecase rănilor, mi-a arătat ceva ciudat: este posibil să iubești mai multe persoane de-a lungul vieții. M-am recăsătorit, sunt fericit alături de noua mea soție și nu-mi pot închipui cum ar fi să trăiesc fără ea. Asta nu mă obligă să renunț la tot ce-am trăit, dar am grijă să nu încerc niciodată să compar cele două experiențe: nu se poate măsura dragostea cum măsurăm un drum sau înălțimea unei clădiri.

Mi-a rămas ceva foarte important din relația mea cu Atena: un fiu - cel mai mare vis al ei, după cum mi-a spus înainte de a ne hotărî să ne căsătorim. Mai am un copil cu cea de-a doua soție, și acum sunt pregătit pentru toate momentele paternității, bune sau rele, altfel decât

am fost cu doisprezece ani în urmă.

La un moment dat, când m-am dus să-1 iau pe Viorel ca să petreacă sfârșitul de săptămână cu mine, m-am hotărât să-i pun întrebarea care mă frământase atâta: de ce se fusese așa de calmă când i-am spus că voiam să mă despart de ea.

— Pentru că am învățat să sufăr în tăcere toată viața, mi-a răspuns.

Și numai atunci m-a îmbrățișat și a plâns toate lacrimile pe care ar fi vrut să le verse în ziua aceea.

Părintele Giancarlo Fontana

Am văzut-o când a venit la slujba de duminică, intrând ca de obicei cu copilul în brațe. Știam prin ce greutăți treceau, dar până în săptămâna aceea nu era vorba decât de niște neînțelegeri normale în orice familie, pe care eu speram să le depășească mai devreme sau mai târziu, fiindcă amândoi erau oameni care iradiau Binele în jurul lor.

Trecuse un an de când nu mai venea de dimineață să cânte la vioară și s-o mai slăvească pe Sfânta Fecioară; se dedicase îngrijirii lui Viorel, pe care eu am avut onoarea să-1 botez, deși nu-mi amintesc de nici un sfânt cu numele ăsta. Dar venea la slujbă în fiecare duminică și totdeauna stăteam de vorbă la sfârșit, după ce pleca lumea. Spunea că eu eram singurul ei prieten; ne rugam împreună, dar în ziua aceea avea nevoie să-mi împărtășească greutățile pământești.

II iubea pe Lukas mai mult decât pe oricine altcineva; era tatăl fiului ei, bărbatul pe care-1 alesese și cu care voia să-și împartă viața, iar el renunțase la tot și avusese curajul să-și întemeieze o familie. Când au început problemele, ea a încercat să-1 facă să înțeleagă că totul era trecător, ea trebuia să se ocupe de copil, deși nu avea de gând să-1 răsfețe din cale afară - mai târziu avea să-1 lase să înfrunte singur provocările vieții. Și din acel moment avea să redevină soția și femeia pe care el o cunoscuse la primele întâlniri, poate mai mult decât atât, fiindcă acum cunoștea mai bine datorile și responsabilitățile alegerii pe care o făcuse. Cu toate astea, Lukas se simțea de prisos; ea încerca să se împartă între ei, dar mereu era obligată să aleagă și, în asemenea momente, fără nici o umbră de îndoială, îl alegea întotdeauna pe Viorel.

Cu puținele mele cunoștințe psihologice, mi-am spus că nu era prima oară când auzeam o asemenea poveste și că bărbații în general se simt respinși într-o asemenea situație, dar apoi totul trece. Întâlnisem asemenea probleme și la enoriașii mei. Atena a recunoscut că poate se cam grăbise, romantismul gândului de a fi o tânără mămică n-a lăsat-o să vadă limpede problemele adevărate care apar după nașterea unui copil. Dar era prea târziu pentru remușcări.

M-a întrebat dacă puteam să stau de vorbă cu Lukas - care de altfel nu venea niciodată la biserică fie pentru că nu credea în Dumnezeu, fie pentru că prefera să-și folosească diminețile de duminică pentru a sta mai mult cu copilul. I-am promis s-o fac dacă el ar veni din proprie inițiativă. Și tocmai când Atena se pregătea să-1 roage să vină la mine soțul a plecat de acasă.

Am sfătuit-o să aibă răbdare, dar ea era profund rănită. Mai fusese părăsită o dată, în copilărie, și toată ura pe care o simțea pentru mama ei adevărată s-a întors automat asupra lui Lukas - cu toate că, mai târziu, am aflat că au devenit buni prieteni. Pentru Atena, să rupi legăturile de familie era poate păcatul cel mai grav pe care l-ar fi putut comite cineva.

A continuat să frecventeze biserica în fiecare duminică, dar se întorcea repede acasă, fiindcă nu mai avea cu cine lăsa copilul, care plângea tare în timpul slujbelor, deranjându-i pe credincioși. Într-unui din rarele momente în care am putut sta de vorbă, mi-a spus că lucra la o bancă, închiriasse un apartament și nu trebuia să-mi fac griji; „tatăl” (încetase să mai pronunțe numele soțului) își îndeplinea obligațiile financiare.

Până în duminica aceea fatidică.

Știam ce se întâmplase în timpul săptămânii - un enoriaș îmi povestise tot. Nopti în șir m-am rugat să mă inspire vreun înger, să-mi spună dacă să-mi țin angajamentul față de Biserică sau față de oameni. Și cum îngerul nu a apărut, m-am dus la superiorul meu, iar el mi-a spus că Biserica reușește să supraviețuiască numai pentru că a fost totdeauna foarte strictă în aplicarea dogmelor - dacă începeam să facem excepții, am fi fost pierduți încă din Evul Mediu. Știam exact ce avea să se întâmple, m-am gândit să-i dau Atenei un telefon, dar nu mi lăsase noul ei număr.

În dimineața aceea, mi-a tremurat mâna când am ridicat ostia, sfințind pâinea. Am spus cuvintele pe care tradiția milenară mi le transmisese, folosind puterea trecută din generație în generație, încă de la apostoli. Dar imediat gândul mi-a zburat spre fata cu copilul în brațe, un fel de Fecioara Maria, miracol al maternității și al iubirii săvârșite în solitudine, care tocmai se așezase la rând, cum făcea mereu, și, încet-încet, se apropia pentru a lua împărtășanie. Cred că mare parte din cei prezenți știau ce se petrecea acolo. Și toți mă priveau, așteptându-mi decizia. M-am văzut înconjurat de drești, de păcătoși, de farisei, de preoți ai Sfântului Sinod, apostoli, discipoli, oameni de bună și de rea-credință.

Atena se opri în fața mea și repetă gestul obișnuit: închise ochii și deschise gura pentru a primi trupul lui Isus.

Trupul lui Cristos rămase în mâinile mele.

Ea deschise ochii, fără a înțelege ce se întâmpla.

— Vorbim după aceea, i-am șoptit. Dar ea nu se mișca.

— Mai sunt oameni la rând. Vorbim după aceea.

— Ce se întâmplă?

Toți cei din jur i-au putut auzi întrebarea.

— Vorbim după aceea.

— De ce nu-mi dați împărtășania? Nu vedeți că mă umiliți în fața tuturor? Nu-i de ajuns cât am pățimit?

— Atena, Biserica nu le îngăduie celor divorțați să primească Sfânta împărtășanie. Ai semnat hârtiile săptămâna asta. Vorbim după aceea, am insistat.

Și, pentru că nu se mișca, i-am spus persoanei din spate să o ocolească. Am ajuns și la ultimul enoriaș. Atunci, înainte de a intra în altar, am auzit-o.

Nu mai era vocea fetei care o slăvea pe Fecioară, care vorbea despre planurile ei, care se emoționa când povestea ce învățase din viețile sfinților, care suspina când îmi împărtășea greutățile căsătoriei ei. Era vocea unui animal rănit, umilit, cu inima plină de ură:

— Blestemat să fie locul acesta! Blestemați aceia care niciodată n-au ascultat cuvintele lui Cristos și i-au transformat mesajul într-o construcție de piatră. Căci Isus a spus: *Să vină la mine toți cei aflați în suferință, și eu îi voi alina*. Eu sunt în agonie, rănită, și nu mă lasă să mă apropii de El. Azi am învățat că Biserica a preschimbat cuvintele Lui și spune: *Să vină la mine cei ce ne urmează regulile, lăsați-i pe cei în suferință afară!*

Am auzit o femeie din primul rând cum îi cerea să tacă. Eu însă voiam să aud, trebuia să aud.

M-am întors și am rămas în fața ei, cu capul plecat - era singurul lucru pe care puteam să-l fac.

— Jur că în veci nu voi mai pune piciorul într-o biserică! Încă o dată sunt părăsită de o familie, și acum nu e vorba de greutățile financiare sau de lipsa de maturitate a omului care se căsătorește de tânăr. Blestemați toți aceia care închid ușa unei mame și fiului ei! Sunteți la fel ca aceia care n-au dat adăpost Sfintei Familii, la fel cu cel care s-a dezis de Cristos tocmai când avea mai multă nevoie de un prieten!

Și, întorcându-mi spatele, ieși plângând în hohote, cu copilul în brațe. Eu am terminat slujba, am dat binecuvântarea finală și m-am dus drept în sacristie - în duminica aceea n-am mai stat de vorbă cu credincioșii - vorbe goale. În duminica aceea m-am aflat în fața unei dileme filozofice: alesesem să respect instituția, nu cuvintele pe care se bazează ea.

Sunt deja bătrân, Dumnezeu mă poate chema la El în orice clipă. Am rămas credincios religiei mele și cred că, în ciuda tuturor lipsurilor ei, face în mod sincer eforturi să se îndrepte. Va dura zeci, poate sute de ani, dar într-o bună zi nu va mai conta decât iubirea, vorbele lui Isus Cristos: *Să vină la mine toți cei aflați în suferință, și eu îi voi alina*. Toată viața mi-am dedicat-o preoției și nu mă căiesc de alegerea făcută. Dar în asemenea momente, deși nu mă îndoiesc de credința mea, mă îndoiesc de oameni.

Acum știu ce s-a petrecut cu Atena și mă întreb: oare totul a început atunci sau exista deja în sufletul ei? Mă gândesc la mulțimea de Atene și de Lukas din lume care au divorțat și nu mai pot lua parte la taina Euharistiei, pot doar să-L contemple pe Isus în suferință, crucificat, și să-I asculte cuvintele - care nu totdeauna sunt în acord cu legile Vaticanului. Uneori, în puține cazuri, oamenii aceștia se depărtează, dar majoritatea continuă să vină la slujbă duminicile, pentru că așa s-au obișnuit, chiar dacă sunt conștienți că minunea transformării pâinii și vinului în carnea și sângele Domnului le este interzisă.

Cred că, la ieșirea din biserică, Atena s-a întâlnit cu Isus. Și, plângând, I s-a aruncat în brațe, confuză, rugându-L să-i explice de ce era obligată să rămână afară din pricina unei hârtii semnate, lucru fără nici un fel de importanță în plan spiritual, interesant numai pentru notari și pentru cei care calculează impozitele pe venit.

Iar Isus, privind-o pe Atena, poate că i-a răspuns: — După cum vezi, fiica mea, și eu sunt afară. De mult nu mă mai lasă ei să intru.

Pavel Podbieski, 57 de ani, proprietarul apartamentului

Eu și Atena aveam ceva în comun: amândoi eram exilați de război, ajunseserăm în Anglia când eram încă niște copii, dar fuga mea din Polonia se petrecuse cu mai bine de cincizeci de ani în urmă. Amândoi știam că, deși totdeauna există o mutare în plan fizic, tradițiile se păstrează în exil - comunitățile se întâlnesc, limba și religia continuă să rămână vii, oamenii sunt înclinați să se apere unii pe alții într-un mediu care le va rămâne mereu străin.

Așa cum se păstrează tradițiile, tot așa dorința de a te întoarce devine din ce în ce mai mare. Ea trebuie să rămână vie în inimile noastre, o speranță cu care ne place să ne înșelăm, dar care niciodată nu va fi pusă în practică; eu niciodată nu mă voi întoarce la Czestochowa, ea și familia ei niciodată nu se vor întoarce la Beirut.

I-am închiriat etajul trei al casei mele din Basset Road dintr-un soi de solidaritate - în altă situație aș fi preferat chiriași care nu aveau copii. Mai făcusem o asemenea greșală înainte și știam că sunt două riscuri: ca eu să mă plâng de zgomotul pe care ei îl făceau ziua, iar ei -

de zgomotul pe care eu îl făceam noaptea. Ambele își aveau rădăcina în elemente sacre - plânsul și muzica -, dar, cum țineau de două lumi complet diferite, era greu să ne tolerăm unii pe alții.

I-am atras atenția, dar ea n-a înțeles și mi-a răspuns că pot să fiu liniștit în ceea ce privea copilul: își petrecea toată ziua în casa bunicului. Iar apartamentul avea avantajul că era aproape de serviciul ei, o bancă din împrejurimi.

Și, în pofida avertizărilor mele, a rezistenței dure de la început, după opt zile a sunat la ușa mea. Era ea, cu copilul în brațe:

— Copilul nu poate dormi. Numai azi, se poate să dați muzica mai încet...

Toți cei din salon au privit-o.

— Ce-i asta?

Copilul a încetat dintr-odată să mai plângă, parcă la fel de uimit ca și mama lui, atunci când a dat ochii cu oamenii aceia care se opriseră brusc din dans.

Am apăsat butonul de pauză de la casetofon, i-am făcut semn să intre și imediat am dat drumul la muzică, pentru a nu tulbura ritualul. Atena s-a așezat într-un colț al camerei, cuprinzând copilașul în brațe, mirându-se că adormise atât de ușor, în pofida sunetelor tobei și a instrumentelor metalice. A asistat la ceremonie până la sfârșit, a ieșit odată cu ceilalți invitați și - așa cum îmi închipuiam - a sunat la sonerie a doua zi dimineață, înainte de a pleca la lucru.

— Nu trebuie să-mi explicați ce am văzut: oameni care dansează cu ochii închiși - știu ce înseamnă asta, pentru că și eu fac de multe ori așa, sunt singurele momente de liniște și seninătate din viața mea. Înainte să nasc, frecventam unele adunări cu soțul și câțiva dintre prietenii mei, unde vedeam oameni dansând pe ringul de dans cu ochii închiși -unii doar ca să facă impresie, alții împinși parcă de o forță interioară evidentă. Și de când mă știu am găsit în dans o modalitate de a mă conecta cu o forță superioară, mai puternică decât mine. Dar acum aș vrea să știu ce muzică era aceea.

— Ce faci duminică?

— Nimic special. Mă plimb cu Viorel prin Regent's Park ca să respirăm puțin aer curat. Voi avea timp să fac ce vreau eu - acum am ales să fac totul pentru fiul meu.

— Atunci vin și eu cu voi.

În cele două zile dinaintea plimbării, Atena a venit să asiste la ritual. Copilul adormea după câteva minute, iar ea abia dacă privea, fără o vorbă, la agitația din jurul ei. Deși stătea nemișcată pe sofa, eram sigur că sufletul ei dansa.

Duminică după-amiază, în timp ce ne plimbam prin parc, i-am cerut să fie atentă la tot ce vedea sau auzea: frunzele care se mișcau în vânt, undele apei din lac, păsările cântând, câinii care lătrau, țipetele copiilor care fugeau de colo-colo ca și cum s-ar fi supus unei logici ciudate, de neînțeles pentru adulți.

— Totul se mișcă. Și se mișcă într-un anumit ritm. Și tot ce se mișcă ritmat produce un sunet; așa se întâmplă aici și în oricare alt loc din lume, în acest moment. Strămoșii noștri au observat același lucru când încercau să se ascundă de frig în caverne: lucrurile se mișcau și făceau zgomot. Primii oameni vor fi privit la început cu spaimă, dar mai apoi cu devoțiune: au înțeles că acesta era modul unei Entități superioare de a comunica cu ei. Au început să imite zgomotele și mișcările din jurul lor, în speranța de a-i putea transmite și ei ceva acestei Entități: așa s-au născut dansul și muzica. Acum câteva zile mi-ai spus că atunci când dansezi reușești să comunici cu ceva mai puternic decât tine.

— Când dansez sunt o femeie liberă. Mai bine spus, sunt un spirit liber, care poate călători prin univers, poate privi prezentul, ghici viitorul, se poate transforma în energie pură. Și asta îmi provoacă o plăcere imensă, o bucurie care se află totdeauna dincolo de lucrurile deja cunoscute, și pe care vreau să o păstrez. Într-o anume perioadă a vieții mele eram hotărâtă să devin sfântă - să-L slăvesc pe Dumnezeu prin muzică și prin mișcările trupului meu. Dar calea aceasta este închisă definitiv pentru mine.

— Ce cale îți este închisă?

Ea se aplecă și așază copilul mai bine în cărucior. Mi-am dat seama că nu voia să răspundă, dar am insistat: când gura se închide, ceva important este pe cale de a fi spus.

Fără a lăsa să se vadă vreo emoție, ca și cum trebuia să pătimească în tăcere tot ce-i impunea viața, îmi povesti episodul de la biserică, atunci când preotul - poate singurul ei prieten - i-a refuzat împărtășania. Și blestemul pe care-1 aruncase în clipa aceea, când părăsise definitiv Biserica Catolică.

— Sfânt este acela care își face viața demnă, i-am zis. Este de ajuns să înțelegi că noi toți ne aflăm aici dintr-un motiv anume și e suficient să i te dedici lui. În felul acesta putem râde de marile sau micile noastre suferințe și pășim fără teamă, conștienți că fiecare pas are un înțeles. Ne putem lăsa călăuziți de lumina pe care o emană Culmea, Vârful.

— Ce-i acela Vârf? În matematică, este punctul superior al unui triunghi.

— Și în viață este un punct culminant, scopul tuturor aceloră care rătăcesc, dar care, chiar în clipele cele mai grele, nu pierd din vedere lumina care emană din inimile lor. Asta încercăm noi să facem în grupul nostru. Culmea e ascunsă înăuntrul nostru și nu putem ajunge la ea decât dacă o acceptăm și îi recunoaștem lumina.

I-am explicat că dansul pe care-1 văzuse cu câteva zile în urmă, la care luaseră parte oameni de toate vârstele (în acel moment eram zece, cu vârste între nouăsprezece și șaiszeci și cinci de ani), fusese botezat de mine cu numele „Căutarea Vârfului”. Atena m-a întrebat cum descoperisem toate acestea.

I-am povestit că, imediat după sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, o parte din familia mea reușise să scape de regimul comunist care se instalase în Polonia și hotărâse să se mute în Anglia. Auziseră că, între lucrurile pe care ar fi fost bine să le aducă, se aflau obiecte de artă și cărți vechi, foarte apreciate în această parte a lumii.

De fapt tablourile și sculpturile au fost vândute imediat, dar cărțile au rămas într-un colț unde se umpleau de praf. Cum mama voia ca eu să citesc și să vorbesc poloneza, s-au dovedit folositoare în educația mea. Într-o zi, într-o ediție din secolul al XIX-lea a unei cărți de Thomas Malthus, am descoperit două foi cu însemnări ale bunicului meu, mort într-un lagăr de concentrare. Am început să le citesc, crezând că se refereau la vreo moștenire sau erau scrisori de amor pentru vreo iubită secretă, pentru că umbla vorba că odată se îndrăgostise de o femeie din Rusia.

De fapt, exista o oarecare legătură între zvonuri și realitate. Era relatarea călătoriei lui în Siberia în timpul revoluției bolșevice; acolo, în îndepărtatul sătuc Diedov, s-a îndrăgostit de o actriță (*n.a.: a fost imposibil să găsească pe hartă acel sat; fie i-a fost schimbat numele, fie a dispărut după deportările forțate ale lui Stalin*). După cum spunea bunicul, ea făcea parte dintr-un fel de sectă care credea că găsește într-un anume dans leacul pentru toate relele, deoarece acel dans permitea contactul cu lumina de pe Culme.

Se temeau că tradiția aceea ar putea să dispară; locuitorii urmau să fie deportați de acolo în scurt timp, iar locul avea să fie folosit pentru teste nucleare. Atât actrița, cât și prietenii ei i-

au cerut să scrie tot ce învățase și văzuse acolo. El a făcut ce i se ceruse, dar probabil că n-a dat prea mare importanță acelor lucruri, fiindcă a uitat foile într-o carte pe care o luase cu el și nu a știut nimeni de ele până să le gădesc eu. Atena m-a întrerupt:

— Dar nu se poate scrie despre dans. Trebuie să dansezi.

— Exact. De fapt, notițele chiar asta spuneau: să dansăm până la epuizare, ca și cum am fi alpiniști care escaladează vârful, acest munte sacru. Să dansezi până ce, din pricina respirației gâfâite, organismul poate primi oxigenul într-un fel cu care nu este obișnuit, ceea ce ne face să ne percepem propria identitate, relația noastră cu spațiul și timpul. Să dansezi numai în sunet de percuție, să repeți acest exercițiu în fiecare zi, să înțelegi că la un moment dat ochii se închid de la sine și încep să zărească lumina care vine dinăuntru și care răspunde la toate întrebările, oferindu-ți puteri ascunse.

— Dumneavoastră v-ați descoperit vreo putere?

În loc de răspuns i-am sugerat să se alăture grupului nostru, fiindcă se părea că micuțul se simțea bine chiar și când sunetul talgerelor și al instrumentelor de percuție era foarte puternic. A doua zi, la ora când începeam de obicei sesiunea, ea se afla acolo. Am prezentat-o celorlalți, spunându-le doar că era vecina din apartamentul de sus; nimeni n-a întrebat nimic despre viața ei, nici despre ocupația pe care o avea. Când a sosit momentul, am dat drumul la muzică și am început să dansăm.

Ea a făcut primii pași cu copilul în brațe, dar cum Viorel a adormit imediat, 1-a așezat pe sofa. Înainte de a mi se închide ochii și de a intra în transă, am observat că înțelesese exact care era calea spre Culme.

În fiecare zi, exceptând duminicile, venea acolo cu copilul. Schimbam doar câteva cuvinte de bun venit; eu puneam muzica pe care un prieten reușise s-o aducă din stepele ruse și dansam până ne lăsau puterile. După o lună, mi-a cerut o copie a casetei.

— Aș vrea să dansez dimineața, înainte de a-1 duce pe Viorel acasă la mama și de a merge la serviciu.

M-am împotrivit:

— În primul rând, cred că un grup conectat la aceeași energie ajunge să creeze un fel de aură și înlesnește transa tuturor. În plus, dacă faci asta înainte de a merge la serviciu, înseamnă că vrei să fii concediată, pentru că vei fi obosită toată ziua.

Atena căzu pe gânduri, dar imediat își reveni:

— Aveți dreptate când vorbiți de energia colectivă. Văd că în grup există patru familii și soția dumneavoastră. Toți, dar absolut toți, și-au găsit iubirea. De aceea îmi transmiteți o vibrație pozitivă. Dar eu sunt singură. De fapt, sunt cu fiul meu, însă iubirea lui nu se poate manifesta încă într-un mod vizibil. Și atunci prefer singurătatea mea: dacă încerc să fug de ea acum, niciodată nu-mi voi mai întâlni perechea. Dacă o accept, în loc să lupt împotriva ei, poate că lucrurile se vor schimba. Am văzut că singurătatea este mai puternică atunci când vrem să o înfruntăm - dar devine slabă dacă o ignorăm.

— Ai venit în grupul nostru în căutarea iubirii?

— Ar fi un motiv serios, dar răspunsul este nu. Am venit pentru sensul vieții mele, a cărei unică rațiune este fiul meu și de aceea mă tem că voi ajunge să-1 distrug pe Viorel fie prin protecție exagerată, fie pentru că voi proiecta asupra lui visurile pe care n-am reușit să mi le realizez. Zilele trecute, când dansam, m-am simțit vindecată. Dacă aș fi avut ceva fizic, știu că l-am fi putut numi un miracol; dar era ceva spiritual, care mă incomoda și care a dispărut dintr-odată.

Am înțeles ce voia să spună.

— Nimeni nu m-a învățat să dansz în ritmul acestei muzici, a continuat Atena. Dar simt că știu ce fac.

— Nu trebuie să înveți. Adu-ți aminte de plimbarea noastră în parc și de lucrurile văzute atunci: natura creează ritmul și se adaptează în fiecare clipă.

— Nimeni nu m-a învățat să iubesc. Dar eu l-am iubit pe Dumnezeu, l-am iubit pe soțul meu, îmi iubesc copilul și familia. Cu toate astea lipsește ceva. Deși obosesc teribil când dansz, la sfârșit parcă mă aflu într-o stare de grație, într-un extaz profund. Aș vrea ca extazul să se prelungească toată ziua. Și să mă ajute să întâlnesc ceea ce-mi lipsește: iubirea unui bărbat. Când dansz, văd inima acestui bărbat, dar nu reușesc să-i văd chipul. Simt că e aproape, de aceea trebuie să fiu atentă. Trebuie să dansz dimineața, pentru a avea simțurile ascuțite tot restul zilei, să pot percepe totul în jurul meu.

— Știi ce înseamnă cuvântul „extaz”? Vine din grecește și înseamnă „a ieși din sine”. A fi tot timpul în afara sinelui înseamnă să ceri prea mult de la trupul și sufletul tău.

— Voi încerca.

Văzând că n-o scot la capăt cu ea, am făcut o copie a casetei. Din clipa aceea, m-am trezit în fiecare dimineață în zgomotul venit de la apartamentul de deasupra - îi auzeam pașii și mă întrebam cum făcea față muncii într-o bancă, după aproape o oră de transă. Într-una din întâlnirile noastre întâmplătoare pe holul clădirii i-am propus să vină la o cafea. Atena îmi spuse că făcuse alte copii ale casetei și că acum mai multe persoane de la ea de la serviciu căutau Culmea.

— Am greșit? Era ceva secret?

Sigur că nu, dimpotrivă, mă ajuta să duc mai departe o tradiție aproape pierdută. În notițele bunicului, o femeie spunea că un călugăr care a trecut pe acolo le-a spus că toți strămoșii noștri și toți urmașii erau prezenți în noi. Când ne eliberăm, o facem pentru întreaga umanitate.

— Înseamnă că oamenii aceia din satul siberian sunt și ei aici, mulțumiți. Munca lor renaște în lumea noastră datorită bunicului dumneavoastră. Dar sunt curioasă: de ce v-ați hotărât să vă apucați de dans după ce i-ați citit însemnările? Dacă în ele ar fi scris despre sport, v-ați fi hotărât să deveniți jucător de fotbal?

Întrebarea asta nu mi-o pusese nimeni.

— Pentru că eram bolnav. Aveam o artrită foarte rară, iar medicii mi-au spus că trebuia să mă pregătesc să stau într-un cărucior cu roțile de la treizeci și cinci de ani încolo. Văzând că-mi rămăsese așa de puțin timp, m-am hotărât să fac tot ce n-aș mai fi putut face în viitor. Bunicul meu scrisese că locuitorii din Diedov credeau în puterile curative ale transei.

— După cum se vede, au avut dreptate.

Nu i-am răspuns, pentru că nu eram foarte sigur. Poate că medicii se înșelaseră. Poate că faptul că eram emigrant, împreună cu toată familia mea, fără a-mi putea permite luxul de a mă îmbolnăvi, acționase cu asemenea putere asupra inconștientului, încât a provocat o reacție naturală a organismului. Sau poate chiar fusese un miracol, ceea ce ar fi contrazis verdictul credinței mele catolice: dansul nu vindecă.

Îmi amintesc cum, în adolescență, pentru că nu aveam muzica pe care o credeam eu necesară, obișnuiam să-mi pun o glugă neagră pe cap și să-mi închipui că realitatea înceta să mai existe în jurul meu: spiritul pleca în călătorie spre Diedov, la femeile și bărbații aceia, la bunicul meu și la actrița lui mult iubită. În liniștea încăperii le ceream să mă învețe să

dansez, să-mi depășesc limitele, fiindcă în scurt timp aveam să rămân paralizat pentru totdeauna. Cu cât îmi mișcăm mai mult corpul, cu atât mi se arăta mai clar lumina sufletului, iar eu învățam - de unul singur, poate cu fantezmele trecutului. Am ajuns chiar să-mi imaginez ce fel de muzică ascultau în ritualurile lor, iar când un prieten s-a dus în Siberia, după ani de zile, i-am cerut să-mi aducă niște discuri; spre surprinderea mea, unul dintre ele era foarte asemănător cu ceea ce credeam eu că era un dans din Diedov.

Am preferat să nu-i spun nimic Atenei - era o persoană foarte influențabilă și mi se părea că are un temperament instabil.

— Poate că e corect ceea ce faci, a fost singurul meu comentariu.

Am mai vorbit o dată, cu puțin înainte de călătoria ei în Orientul Mijlociu. Părea mulțumită, ca și cum ar fi întâlnit ceea ce dorea: iubirea.

— Colegii de la serviciu au format un grup, și-au luat numele de „pelerinii Vârfului”. Totul datorită bunicului dumneavoastră.

— Ba datorită dumitale, pentru că ai simțit nevoia să împărți acest lucru cu alții. Știu că te pregătești de plecare, vreau doar să-ți mulțumesc pentru că ai dat o altă dimensiune unui lucru pe care eu îl făceam de ani de zile, încercând să duc lumina printre cei care se arătau interesați, dar totdeauna am făcut-o timid, crezând că oamenii o să considere ridicolă toată povestea asta.

— Știți ce am descoperit eu? Dacă extazul înseamnă puterea de a ieși din tine însuși, dansul este un mod de a te ridica în spațiu. Descoperi noi dimensiuni, dar rămâi în contact cu propriul corp. Prin dans, lumea spirituală și lumea reală reușesc să conviețuiască fără nici un fel de conflicte. Eu cred că balerinii stau în poante pentru că așa ating și pământul, dar se și înalță la cer.

Din câte îmi amintesc, acestea au fost ultimele ei cuvinte. În timpul dansurilor, când ne dăruim cu tot sufletul și cu bucurie, creierul își pierde puterea, iar inima ia hățurile trupului. Numai atunci apare Vârful.

În cazul în care credem în el, desigur.

Peter Sherney, 47 de ani, director general al unei filiale a „Bank of ... (eliminat)” din Holland Park, Londra

Am acceptat-o pe Atena numai pentru că familia ei era unul dintre clienții noștri cei mai importanți - în fond, lumea se învârtește în jurul intereselor reciproce. Fiindcă era prea agitată, am trimis-o să lucreze pe un post de conțopist, legănându-mă cu dulcea speranță că va ajunge să-și ceară demisia; astfel, eu îi puteam spune tatălui ei că încercasem să o ajut, fără succes însă.

Experiența mea ca director m-a deprins să cunosc starea sufletească a oamenilor, chiar și atunci când nu spun o vorbă. Am învățat la un curs de management că dacă vrei să te descotorosești de cineva, trebuie să faci totul pentru ca respectivul să ajungă să fie nerespectuos, și atunci vei avea motive întemeiate să-1 concediezi.

Am făcut tot posibilul să aplic toate acestea în cazul Atenei; cum ea nu depindea de leafă ca să supraviețuiască, avea să descopere că era inutil efortul de a se trezi devreme, de a-și lăsa copilul cu mama ei, de a munci toată ziua într-un post plin de rutină, apoi să se ducă să-și ia copilul, să facă cumpărături, să-și îngrijească fiul, să-1 adoarmă, pentru ca a doua zi să piardă iar vreo trei ore în mijloacele de transport - și totul absolut degeaba, fiindcă avea alte

modalități, mai interesante, de a-și petrece timpul. În scurt timp, a devenit din ce mai nervoasă, iar eu eram mândru de strategia mea: aveam să reușesc. A început să se plângă de locuință, spunând că proprietarul avea obiceiul să pună muzică foarte tare în timpul nopții, iar ea nu mai putea închide un ochi.

Și deodată ceva se schimbă. La început, doar cu Atena. Apoi în toată agenția. Cum mi-am dat seama de schimbare? Ei bine, un grup care muncește e ca un fel de orchestră; un bun manager este dirijorul care știe ce instrument e dezacordat, care transmite mai multe emoții sau care urmează pur și simplu restul grupului. Atena părea că interpretează la instrumentul ei o partitură fără pic de entuziasm, mereu distantă, nu împărțea niciodată cu nimeni bucuriile sau tristețile vieții personale, lăsa să se înțeleagă că după ce ieșea de la lucru își petrecea tot restul timpului îngrijindu-și copilul, nimic mai mult. Și dintr-odată a părut mai odihnită, mai comunicativă, spunându-le celor care voiau s-o asculte că descoperise o metodă de întinerire.

Sigur că acesta e un cuvânt magic: întinerire. Când vine de la cineva care are doar douăzeci și unu de ani, sună absolut aiurea, dar cu toate astea, oamenii au crezut-o și au început să-i ceară formula secretă.

Eficiența ei a crescut, deși serviciul era același. Colegii, care înainte se limitau la „bună ziua”, „la revedere”, au început să o invite să ia prânzul împreună. Când se întorceau, păreau cu toții mulțumiți, iar productivitatea departamentului a făcut un salt uriaș.

Știu că cei îndrăgostiți ajung să contagieze mediul în care trăiesc, și de aici am dedus că Atena întâlnește probabil pe cineva foarte important în viața ei.

Am întrebat-o, și ea mi-a confirmat, adăugând că niciodată nu ieșise cu vreun client, dar că în cazul acesta fusese imposibil să refuze invitația. Într-o situație normală, ar fi fost imediat concediată -regulile băncii erau foarte clare, relațiile personale erau absolut interzise. Numai că mi-am dat seama atunci că felul ei de a fi îi molipsise practic pe toți; unii colegi începuseră să se întâlnească cu ea după orele de muncă și, din câte știam eu, cel puțin doi sau trei fuseseră la ea acasă.

Aveam în față o situație foarte periculoasă; tânăra stagiară, fără nici o experiență anterioară în domeniu, care înainte era timidă și câteodată agresivă, devenise un fel de lider natural al funcționarilor mei. Dacă o concediam, ar fi zis că o fac din invidie - și le-aș fi pierdut respectul. Dacă lăsăm lucrurile așa, riscam ca în câteva luni să pierd controlul asupra întregului grup.

M-am hotărât să mai aștept puțin; între timp, „energia” (detest cuvântul ăsta, pentru că în realitate nu spune nimic concret, în afară de cazul în care vorbim de electricitate) agenției a început să crească. Clienții păreau mai mulțumiți și au început să ne recomande altora. Funcționarii erau veseli, și chiar dacă s-a dublat volumul de muncă, n-a fost nevoie niciodată să mai angajez alți oameni, pentru că toți făceau față efortului.

Într-o zi am primit o scrisoare de la superiorii mei. Voiau să mă duc la Barcelona, unde se organiza o întâlnire a grupului bancar, iar eu urma să explic metoda administrativă pe care o foloseam. Constataseră că reușisem să măresc beneficiile fără a mări cheltuielile, iar ăsta e singurul lucru care-i interesează pe managerii din toată lumea, în trecut fie zis.

Ce metodă?

Singurul meu merit era că știam unde începuse totul, așa că am decis s-o chem pe Atena la mine în birou. Am felicitat-o pentru productivitatea excelentă, și ea mi-a răspuns cu un zâmbet.

Am făcut cu grijă pasul următor, fiindcă nu voiam să fie greșit interpretat:

— Și ce mai face iubitul dumitale? Eu întotdeauna am crezut că cine primește dragoste ajunge să dea mai multă în schimb. Cu ce se ocupă?

— Lucrează la Scotland Yard (*n. a. departamentul de investigații al Poliției Metropolitane londoneze*).

Am preferat să nu intru în detalii. Dar trebuia să continui discuția cu orice preț, nu mai era timp de pierdut.

— Am observat o schimbare uriașă la dumneata, și...

— Ați observat o schimbare uriașă și la agenție? Cum să răspunzi la o întrebare ca asta? Pe de o parte, i-aș fi dat apă la moară mai mult decât era de dorit, pe de alta - dacă nu vorbeam pe șleau - n-aș fi primit niciodată răspunsurile de care aveam nevoie.

— Da, am observat o schimbare foarte mare. Și mă gândesc să te avansez.

— Am nevoie să călătoresc. Vreau să ies puțin din Londra, să cunosc noi orizonturi.

Să călătorească? Tocmai acum, când totul mergea ca pe roate în mediul meu de afaceri, să plece? Dar, când m-am gândit mai bine, nu chiar o asemenea plecare doream eu?

— Pot ajuta banca, dacă îmi dați mai multe responsabilități, a continuat ea.

Perfect - ea-mi dădea o ocazie excelentă. Oare cum de nu mă gândisem înainte la asta? „Să călătorească” însemna să o îndepărtez, să-mi reintru în drepturile de șef fără a fi nevoie să mă lupt cu urmările unei demisii sau ale unei revolte. Dar trebuia să mă gândesc bine, pentru că, înainte ca ea să ajute banca, trebuia să mă ajute pe mine. Șefii observaseră creșterea productivității noastre, știam că trebuia s-o păstrez, cu riscul de a-mi pierde prestigiul și de a fi în inferioritate. Uneori înțeleg de ce o mare parte dintre colegii mei nu încearcă să facă ceva ca să-și îmbunătățească poziția: dacă nu reușesc, sunt tratați ca incompetenți. Dacă reușesc, sunt obligați să ridice mereu ștacheta și ajung să-și sfârșească zilele cu un infarct. Cu mare grijă, am făcut pasul următor: nu este indicat să sperii pe cineva înainte de a-1 face să-ți dezvăluie secretul pe care trebuie să-1 afli; mai bine ne facem că suntem de acord cu ce ne cere.

— Voi încerca să transmit cererea dumitale superiorilor mei. Se pare că mă voi întâlni cu ei la Barcelona, și tocmai de aceea te-am chemat. Este corect dacă spunem, de pildă, că activitatea noastră s-a îmbunătățit din momentul în care, să zicem, oamenii au început să aibă o relație mai bună cu dumneata?

— Mai bine spus... o relație mai bună cu ei înșiși.

— Da. Dar provocată de dumneata - sau mă înșel?

— Știți bine că nu vă înșelați.

— Ai citit vreo carte de management pe care eu n-o cunosc?

— Nu citesc așa ceva. Dar mi-ar plăcea să-mi promiteți că veți lua cu adevărat în considerare cererea mea.

M-am gândit la iubitul ei de la Scotland Yard; dacă promiteam și nu mă țineam de cuvânt, aveam să fiu supus la represalii? Sau poate el o învățase vreo tehnologie de vârf cu care reușești să obții rezultate imposibile?

— Vă pot spune absolut totul, chiar dacă nu vă țineți de promisiune. Dar nu cred că va avea vreun rezultat, dacă nu faceți ceea ce vă voi învăța.

— Tehnica aia a „întineririi”?

— Exact.

— Dar nu este suficient să cunosc doar teoria?

— Poate. Ea a ajuns prin intermediul câtorva foi de hârtie până la cel care m-a învățat și pe mine.

M-am liniștit când am văzut că nu mă obliga să iau hotărâri care mi-ar fi depășit puterile și principiile. Dar trebuie să mărturisesc că în străfundul inimii mă interesa toată istoria asta, fiindcă visam la o reciclare a potențialului meu. Am promis să fac tot ce-mi sta în putință, iar Atena începu să-mi povestească lungul și ezotericul dans în căutarea unui anume Vârf (sau Axă, că nu-mi mai aduc aminte bine). Pe măsură ce vorbea, încercam să ordonez în mod obiectiv discursul ei halucinant. Trecuse o oră și nu terminase, astfel încât i-am cerut să revină a doua zi, ca să pregătim împreună raportul pentru conducerea băncii. La un moment dat, în timpul discuției, ea mi-a spus, zâmbind:

— Să nu vă fie teamă, notați cam tot ce discutăm.

Până și conducerea unei bănci e făcută din oameni ca noi, din carne și oase, și n-are cum să nu fie interesată de fenomenele neconvenționale.

Atena se înșela amarnic: în Anglia, tradiția are un cuvânt mai greu de spus decât inovația. Dar ce mă costa să risc un pic dacă nu-mi puneam în pericol munca? Oricum, treaba asta mi se părea de o absurditate totală, așa că nu trebuia decât să o rezum și să-i dau o formă care să poată fi înțeleasă de toți. Atât era de ajuns.

Înainte de a ține discursul la Barcelona, mi-am repetat toată dimineața: procedura „mea” dă rezultate, asta-i tot ce contează. Am citit niște tratate și am descoperit că, pentru a prezenta o idee nouă cu maximum de impact posibil, trebuie să creezi o structură de discurs care să provoace audiența, astfel încât primul lucru pe care l-am spus directorilor reuniți în acel hotel de lux a fost un citat din Sfântul Pavel: „Dumnezeu a ascuns înțelepților lucrurile cele mai importante, pentru ca ei să nu priceapă cât de simple sunt, și le-a dezvăluit celor săraci cu duhul” (*n.a.: imposibil de aflat dacă se referă la un citat din Evanghelia după Matei (11, 25) în care se spune: Te slăvesc pe Tine, Părinte, Doamne al cerului și al pământului, căci ai ascuns acestea de cei înțelepți și pricepuți și le-ai descoperit pruncilor sau la o frază din Pavel (1 Corinteni 1,27): Dumnezeu și-a ales pe cele bune ale lumii, ca să-i rușineze pe cei înțelepți; Dumnezeu și-a ales pe cele slabe ale lumii, ca să le rușineze pe cele tari*).

Când am pronunțat aceste cuvinte, întreg auditoriul, care-și petrecuse ultimele două zile analizând grafice și statistici, a amuțit. Am crezut că de-acum, gata, îmi pierdusem slujba, dar m-am hotărât să continui. În primul rând, pentru că cercetasem tema, eram sigur pe ce spuneam și meritam să fiu crezut. În al doilea rând, pentru că - deși pe alocuri mă văzusem obligat să omit influența enormă a Atenei în tot acel proces - spuneam adevărul:

— Am descoperit că, în ziua de azi, pentru a-i motiva pe funcționari, e nevoie de ceva mai mult decât o bună pregătire în centrele noastre super-calificate. Noi toți avem o parte necunoscută care, atunci când iese la suprafață, e capabilă de miracole. Cu toții avem o motivație pentru munca noastră: să ne hrănim copiii, să câștigăm bani pentru a ne întreține, să avem un țel în viață, să obținem puterea. Dar există etape plictisitoare pe acest drum, iar secretul stă în transformarea acestor etape într-o întâlnire cu șinele sau cu ceva mai elevat. De pildă: nu întotdeauna căutarea frumuseții se asociază cu ceva practic, dar asta nu ne oprește să o căutăm, ca și cum ar fi cel mai important lucru de pe lume. Păsările învață să cânte, ceea ce nu înseamnă că asta le va ajuta să găsească hrană, să se ferească de prădători sau să-i îndepărteze pe paraziți. Păsările cântă, după Darwin, pentru că numai astfel reușesc să-și atragă perechea și să perpetueze specia.

Am fost întrerupt de un director din Geneva, care insista să trec la o prezentare mai

obiectivă. Dar directorul general mi-a cerut să continui, ceea ce m-a încurajat.

— Tot după Darwin, care a scris o carte în stare să schimbe cursul umanității (*n. a.: Originea speciilor, 1871, în care arată că omul este rezultatul unei evoluții naturale dintr-un anumit tip de maimuță*), toți aceia care reușesc să deștepte pasiuni repetă de fapt ceva ce se petrece încă din vremurile omului cavernelor, când ritualurile pentru a-i face curte partenerului erau fundamentale pentru ca specia umană să poată supraviețui și evolua. Or, ce diferență există între evoluția speciei umane și evoluția unei agenții bancare?

Nici una. Ambele se supun aceluiași legi - doar cei mai capabili supraviețuiesc și se dezvoltă. Aici am fost obligat să le mărturisesc că dezvoltasem această idee împreună cu una dintre funcționarele mele, Sherine Khalil.

— Sherine, căreia îi place să fie numită Atena, a introdus la locul ei de muncă pasiunea. Chiar așa, pasiunea, ceva ce nu intră niciodată în calcul atunci când vorbim despre împrumuturi sau planuri de cheltuieli. Funcționarii mei au început să folosească muzica sub forma unui stimul, pentru a-și servi mai bine clienții.

Alt director m-a întrerupt, arătându-mi că de fapt era o idee foarte veche: supermarketurile făceau același lucru, folosind melodii care-1 stimulau pe client să cumpere.

— Dar n-am spus că noi punem muzică în birouri. Oamenii au început să trăiască altfel, pentru că Sherine, sau Atena dacă preferați, i-a învățat să danseze *înainte* de începerea programului. Nu știu cu exactitate ce anume poate trezi acest mecanism în oameni; ca director, sunt responsabil numai pentru rezultate, nu și pentru proces. Nu am dansat. Dar am înțeles că, prin acel tip de dans, toți se simțeau mai implicați în ceea ce făceau. Ne-am născut, am crescut și am fost educați conform zicalei: „Timpul înseamnă bani”. Stim exact ce sunt banii, dar care este semnificația cuvântului *timp*? Ziua are douăzeci și patru de ore și o infinitate de clipe. Trebuie să fim conștienți de fiecare minut, să știm să profităm de el pentru ceea ce facem sau doar pentru contemplarea vieții. Dacă mceținim, totul durează mult mai mult. Desigur, spălarea vaselor, adunarea soldurilor, înregistrarea creditelor, contabilizarea polițelor pot dura mai mult, dar de ce să nu folosim timpul pentru a ne gândi la lucruri plăcute, să ne bucurăm că trăim?

Directorul executiv principal al băncii mă privea surprins. Sunt sigur că voia să continui explicând în detaliu tot ce învățasem, dar câțiva din asistență începuseră să fie nerăbdători.

— Înțeleg perfect ce doriți să spuneți, afirmă el. Știu că funcționarii dumneavoastră au început să-și facă treaba cu mai mult entuziasm, pentru că aveau cel puțin un moment pe zi în care intrau în contact cu ei înșiși. Aș vrea să vă felicit că ați fost destul de flexibil și de înțelegător pentru a permite integrarea unor practici neortodoxe care dau rezultate extraordinare. Dar, pentru că ne aflăm la o ședință și vorbim despre timp, mai aveți doar cinci minute pentru a concluziona prezentarea dumneavoastră. Ați putea face o listă cu punctele principale, care să ne permită să aplicăm aceste principii și în alte agenții? Avea dreptate. Putea să fie benefic pentru munca mea, dar la fel de bine putea să se dovedească fatal pentru cariera mea, așa că am hotărât să rezum tot ce scrisesem.

— Bazându-mă pe observații personale, am dezvoltat împreună cu Sherine Khalil câteva puncte, pe care mi-ar face plăcere să le discut cu cei interesați. Iată principalele idei:

A) Noi toți avem o putere necunoscută, care va rămâne ca atare pentru totdeauna. Dar ea ne poate deveni aliată. Cum această putere nu poate fi măsurată, nici evaluată din punct de vedere economic, ea nu e luată în considerare, dar sunt sigur că înțelegeți ce vreau să spun, cel puțin teoretic.

B) În agenția mea, această putere a fost scoasă la suprafață printr-un dans al cărui ritm, dacă nu mă înșel, vine din deserturile Asiei. Dar originea lui e irelevantă dacă oamenii pot exprima cu trupul lor ceea ce sufletul pare că vrea să spună. Știu că acest cuvânt, „suflet”, poate fi greșit înțeles aici, de aceea vă sfătuiesc să-1 înlocuim cu „intuiție”. Si dacă nici acest cuvânt nu este bine văzut, vom folosi „emoții primare” care par să aibă unele conotații mai științifice, deși spun mai puțin decât termenii anteriori.

C) Înainte de a merge la lucru, în loc de gimnastică sau exerciții de aerobic, mi-am îndemnat funcționarii să danseze cel puțin o oră. Dansul stimulează corpul și mintea, își încep ziua cerând creativitate de la ei înșiși și utilizează energia astfel acumulată în munca lor.

D) Clienții și funcționarii trăiesc în aceeași lume: realitatea nu este decât o sumă de stimuli electrici în creierul nostru. Tot ce credem că „vedem” e un impuls de energie într-o zonă absolut obscură. Cu toate acestea, putem încerca să modificăm această realitate, dacă intrăm în aceeași sintonie. Într-un fel pe care nu-1 pot înțelege, bucuria este contagioasă, ca și entuziasmul și dragostea. Sau ca tristețea, depresia, ura - lucruri care pot fi percepute „intuitiv” de clienți și de ceilalți funcționari. Pentru a îmbunătăți rezultatul, trebuie să creăm mecanisme care să mențină prezenți stimulii pozitivi.

— Foarte ezoteric, comentă o femeie care conducea fondurile pe acțiuni într-o agenție din Canada.

M-am pierdut puțin cu firea - nu reușisem să conving pe nimeni. M-am prefăcut că-i ignor comentariul și, cu un efort de imaginație, am încercat să-mi închei prezentarea cu o concluzie strict pragmatică:

— Banca ar trebui să dedice o anume sumă de bani pentru a cerceta cum anume s-a realizat această contagiune - numai astfel am obține un profit mult mai mare.

Finalul acela mi s-a părut rezonabil, așa că n-am mai folosit cele două minute rămase. Când seminarul s-a terminat, la capătul unei zile îngrozitor de obositoare, directorul general m-a invitat la cină - în fața tuturor celorlalți colegi, ca și cum ar fi încercat să arate că era de acord cu tot ceea ce spusese. Nu mai avusesem această ocazie niciodată până atunci, așa că am încercat să profit cât mai mult posibil; am început să vorbesc despre execuții de buget, planificări, dificultățile burselor de valori, noi piețe. Dar el mă întrerupse: era mai interesat să afle ce învățasem eu de la Atena.

La urmă, spre surprinderea mea, îndreptă discuția către chestiuni personale.

— Știu ce ai încercat dumneata să explici la conferință, atunci când te-ai referit la timp. La începutul acestui an, în concediu, m-am așezat în grădina casei mele. Am luat ziarul din cutia poștală, nimic interesant - cu excepția lucrurilor pe care jurnaliștii au hotărât că trebuie să le știm, să le urmărim și să luăm poziție față de ele. M-am gândit să telefonez cuiva din echipa mea, dar era absurd, toți erau cu familiile lor. Am luat prânzul cu soția, cu copiii și nepoții, am tras un pui de somn, când m-am trezit, mi-am notat câte ceva și, deodată, am realizat că era abia ora două după-amiaza, că mai aveam încă trei zile fără muncă și, oricât mi-ar fi plăcut viața de familie, începeam să mă simt inutil. A doua zi, profitând de timpul liber, m-am dus să-mi fac un control la stomac care, din fericire, n-a scos la iveală nimic grav. M-am dus și la dentist, mi-a spus că nu aveam probleme. Iar am luat masa cu soția, cu copiii și cu nepoții, iar mi-am făcut siesta, m-am trezit iar la două după-masă și mi-am dat seama că nu aveam absolut nimic asupra căruia să-mi concentrez atenția. M-am speriat: oare nu trebuia să fac ceva? Dacă vrei să-ți faci de lucru, nu-ți trebuie prea mare efort - totdeauna avem proiecte care-și așteaptă desfășurarea, lămpi care trebuie schimbate, frunze uscate care

trebuie măturate, de strâns cărți, de organizat arhiva computerului etc. Dar dacă te confrunți cu golul total? Abia în clipa aceea mi-am amintit ceva care mi s-a părut extraordinar de important: trebuia să mă duc la poștă, care e la vreun kilometru de reședința mea de vacanță, și să pun o felicitare pe care o uitasem pe masă. Dar imediat am rămas uimit: de ce trebuia să trimit acea felicitare tocmai atunci? Oare fiindcă îmi era imposibil să stau fără să fac nimic? Mi-au trecut prin cap o grămadă de gânduri: prieteni care sunt îngrijorați de lucruri care nu s-au petrecut, cunoscuți care știu să-și umple fiecare minut din viață cu sarcini care mi se par absurde, discuții fără sens, convorbiri telefonice lungi și inutile. Îmi văzusem deja directorii inventând sarcini care să le justifice postul sau funcționarii care se sperie pentru că nu le-a fost dat să facă nimic important într-o zi, și asta ar putea însemna că nu mai sunt utili. Nevastă-mea care se dă de ceasul morții pentru că a divorțat băiatul, băiatul care se chinuie fiindcă nepotu-meu a luat note mici la școală, nepotul care nu mai poate de frică să nu-și întristeze părinții - deși cu toții știm că notele nu sunt chiar așa de importante. Am dus o luptă lungă și grea cu mine însumi pentru a nu mă ridica de acolo unde stăteam. Încet-încet, neliniștea a lăsat locul meditației și am început să-mi ascult sufletul - sau intuiția sau emoțiile primitive, depinde în ce crezi. Orice ar fi fost, acea parte din mine voia să-mi vorbească, dar eu eram tot timpul ocupat. Atunci n-a fost dansul, ci liniștea și nemișcarea, tăcerea m-a făcut să intru în legătură cu mine însumi. Și, crezi sau nu, am învățat multe despre lucrurile care mă preocupau - deși toate acele probleme erau foarte departe cât timp am stat acolo nemișcat. Nu l-am văzut pe Dumnezeu, dar am putut vedea mai clar ce hotărâri să iau.

Înainte de a cere nota, mi-a sugerat s-o trimit pe funcționara aceea la Dubai, unde banca își deschidea o nouă agenție, iar riscurile erau foarte mari. Fiind un excelent director, știa că eu învățasem tot ce aveam nevoie, iar acum era numai o chestiune de continuitate - funcționara putea fi mai utilă în altă parte. Fără să știe, mă ajută să-mi țin promisiunea făcută. Când m-am întors la Londra, i-am comunicat imediat Atenei propunerea. Ea acceptă pe loc; îmi spuse că vorbea araba fluent (știam, pentru că îl cunoșteam pe tatăl ei). Dar nu voiam să facem afaceri cu arabii, ci cu străinii. I-am mulțumit pentru ajutor - ea nu-și arată deloc curiozitatea pentru felul în care decursese ședința - a întrebat doar când trebuia să-și facă bagajele.

Nici până în ziua de azi nu știu dacă nu cumva a fost pură fantezie povestea aia cu iubitul de la Scotland Yard. Dacă ar fi fost adevărată, asasinul Atenei ar fi deja prins - pentru că nu cred o iotă din ceea ce zărele au relatat despre crimă. În fine, pot înțelege foarte bine o inginerie financiară, îmi pot permite chiar să spun că dansul îi ajută pe funcționarii unei bănci să muncească mai bine, dar niciodată nu voi reuși să înțeleg cum se explică faptul că cea mai bună poliție din lume reușește să-i prindă pe unii asasini, iar pe alții nu. Acum însă, asta nici nu mai are vreo importanță.

Nabil Alaihi, vârstă necunoscută, beduin

Sunt foarte mulțumit să știu că Atena ținea o fotografie de-a mea la loc de cinste în apartamentul ei, dar nu cred că i-a fost de vreun folos ce am învățat-o eu. Ea a venit până aici, în mijlocul deșertului, de mână cu un copil de trei ani. A deschis geanta, a scos un radiocasetofon și s-a așezat în fața cortului meu. Știu că la oraș oamenii obișnuiesc să mă recomande străinilor care ar vrea să cunoască bucătăria de aici, așa că i-am spus imediat că

era prea devreme pentru cină.

— Pentru altceva am venit, a spus femeia. Am aflat de la nepotul dumitale, Hamid, care e client al băncii unde lucrez eu, că dumneata ești un înțelept.

— Hamid e un tânăr necopt care, deși acum spune că sunt înțelept, nu mi-a urmat niciodată sfaturile. Înțelept a fost Mahomed, Profetul, binecuvântat fie numele Lui.

I-am arătat mașina cu degetul.

— Nu trebuia să vii singură pe un drum pe care nu-1 cunoști, nici să te aventurezi până aici fără ghid.

În loc să-mi răspundă, a dat drumul la aparat. Imediat, în fața ochilor nu mi-a mai rămas decât femeia aceea dansând pe deasupra dunelor, copilul privind speriat, dar vesel, și sunetul care parcă inundase tot deșertul. Când s-a terminat, m-a întrebat dacă mi-a plăcut. I-am spus că da. În religia noastră există o sectă care dansează pentru a se întâlni cu Allah - lăudat fie numele Lui! (*n. a.: este vorba despre sufism*).

— Ei bine, continuă femeia, prezentându-se cu numele de Atena. De copil simt că trebuie să mă apropiu de Dumnezeu, dar viața nu reușește decât să mă îndepărteze de El. Muzica a fost una din căile prin care L-am întâlnit; nu e suficient. De câte ori dansez, văd o lumnină, iar lumina asta îmi cere acum să merg mai departe. Nu pot continua să învăț de una singură, am nevoie de cineva care să-mi fie maestru.

— Orice lucru e de ajuns, i-am răspuns. Pentru că Allah, milostivul, este întotdeauna lângă noi. Să ai o viață demnă, ajunge atât.

Dar femeia nu părea convinsă. I-am spus că eram ocupat, trebuia să pregătesc cina pentru cei câțiva turiști care urmau să apară. Ea-mi răspunse că va aștepta oricât va fi nevoie.

— Și copilul?

— Nu-ți face griji.

În timp ce-mi făceam treburile obișnuite, trăgeam cu coada ochiului la femeie și la copil - amândoi parcă aveau aceeași vârstă: fugeau prin deșert, râdeau, se băteau cu nisip, se trânteau pe jos și se rostogoleau pe dune. Sosi ghidul cu trei turiști germani care au mâncat, au cerut bere - a trebuit să le explic că religia mea mă împiedică să beau sau să servesc băuturi alcoolice. I-am invitat pe femeie și pe copil să cineze, și imediat unul dintre străini a devenit foarte vesel datorită prezenței feminine neașteptate. A început să spună că se gândea să cumpere terenuri, că avea deja o avere uriașă și credea în viitorul regiunii.

— Foarte bine, veni răspunsul ei. Și eu cred la fel.

— N-ar fi bine să mergem să luăm masa în altă parte, ca să putem discuta mai în voie posibilitatea...

— Nu, i-o tăie ea, întinzându-i o carte de vizită. Dacă doriți, puteți contacta agenția mea. Când au plecat turiștii, ne-am așezat în fața cortului. Copilul a adormit imediat la ea în brațe; am luat pături pentru toți trei și am rămas să privim cerul înstelat. Într-un târziu ea rupse tăcerea.

— De ce a spus Hamid că ești înțelept?

— Poate fiindcă am avut mai multă răbdare cu el. A fost o perioadă în care am încercat să-1 învăț arta mea, dar Hamid părea mai preocupat să câștige bani. Acum probabil este convins că e mai înțelept decât mine; are casă, barcă, în timp ce eu am rămas aici, în mijlocul deșertului, gătindu-le puținilor turiști care vin din când în când. Nu înțelege că eu sunt mulțumit de ceea ce fac.

— Ba înțelege perfect, pentru că tuturor le vorbește despre dumneata cu mult respect. Dar ce

Înseamnă „arta" dumatăle?

— Te-am văzut azi dansând. Și eu fac asta, numai că în loc să-mi mișc corpul, fac literele să danseze.

Ea m-a privit surprinsă.

— Eu m-am apropiat de Allah - lăudat fie-I numele! - prin caligrafie, prin căutarea sensului perfect al fiecărui cuvânt. O simplă literă ne cere să punem în ea toată forța conținutului, ca și cum i-am sculpta înțelesul. Astfel, când sunt scrise textele sacre, în ele se află și sufletul omului care a servit drept instrument pentru a le face cunoscute lumii. Și nu numai textele sacre, ci orice punem pe hârtie. Pentru ca mâna care trasează liniile să oglindească sufletul celui care le scrie.

— O să mă înveți tot ce știi?

— În primul rând nu cred că o persoană atât de plină de energie ca dumneata ar avea răbdare pentru asta. În plus, nu face parte din lumea dumatăle, unde lucrurile apar tipărite, fără să vă gândiți prea mult la ce publicați, dacă-mi dai voie să-mi spun părerea.

— Dar mi-ar plăcea să încerc.

Mai mult de șase luni, femeia aceea pe care eu o credeam agitată, exuberantă, incapabilă să stea liniștită măcar o clipă, a început să mă viziteze în fiecare vineri. Copilul se așeza într-un colț, lua câteva pensule și foi de hârtie și se dedica și el manifestării - prin desen - a tot ce-i porunca Cerul.

Îi observam efortul uriaș de a sta liniștită, în postura adecvată, și o întrebam: nu crezi că ar fi mai bine să cauți altceva ca să te distrezi? Iar ea-mi răspundea: am nevoie de asta, trebuie să-mi potolesc sufletul și încă n-am învățat tot ce poți dumneata să mă înveți. Lumina Vârfului îmi spune că trebuie să merg înainte. N-am întrebat-o niciodată ce era Vârful, nu m-a interesat.

Prima lecție, și poate și cea mai grea, a fost:

— Răbdare!

Scrisul nu era numai un act de a exprima gândurile, ci și de a reflecta asupra semnificației fiecărui cuvânt. Împreună am început să lucrăm pe textele unui poet arab, fiindcă nu cred că ar fi fost indicat Coranul pentru cineva care era educat în altă credință. Eu îi dictam fiecare literă și așa ea se concentra asupra a ceea ce făcea, în loc să dorească să afle imediat ce însemna cuvântul, fraza sau versul.

— Odată, cineva mi-a spus că muzica a fost făcută de Dumnezeu și că mișcările rapide erau necesare pentru ca oamenii să poată intra în contact cu ei înșiși, îmi spuse Atena într-una din serile petrecute împreună. Ani de zile mi-am dat seama că era un adevăr, dar acum mă văd obligată să fac lucrul cel mai greu din lume, să-mi încetinesc pașii. De ce este răbdarea atât de importantă?

— Pentru că ea ne face să fim atenți.

— Dar eu pot să dansez supunându-mă numai sufletului meu, care mă obligă să mă concentrez asupra a ceva superior mie însămi, și-mi înlesnește contactul cu Dumnezeu - dacă pot folosi acest cuvânt. Asta m-a ajutat deja să transform multe lucruri, inclusiv munca mea. Oare sufletul nu este mai important?

— Ba da. Dar dacă sufletul tău va reuși să comunice cu mintea, atunci vei putea preschimba încă și mai multe lucruri.

Ne-am continuat munca împreună. Știam că va veni un moment când va trebui să spun ceva pentru care ea nu va fi probabil pregătită, așa că am încercat să profit de fiecare minut

pentru a-i pregăti spiritul. I-am explicat că înainte de cuvânt a existat gândul. Și înainte de gând, scânteia divină care l-a așezat acolo. Totul, absolut totul pe această lume avea un sens, și trebuie luate în considerare până și cele mai mici lucruri.

— Mi-am educat corpul în așa fel încât să poată manifesta pe deplin senzațiile din sufletul meu, spunea ea.

— Acum educă-ți doar degetele, pentru ca numai ele să poată manifesta pe deplin toate senzațiile corpului. În felul acesta va fi concentrată forța imensă pe care o ai.

— Dumneata ești un maestru.

— Ce este un maestru? Îți spun eu: nu este cel care te învață ceva, ci acela care îl inspiră pe învățăcel să dea tot ce are mai bun, să descopere ceea ce știe deja.

Presimțeam că Atena trăise deja experiența asta, deși era foarte tânără. Cum scrisul dezvăluie personalitatea omului, am descoperit că era conștientă că era iubită nu numai de fiul ei, ci de toată familia și chiar de un bărbat, probabil. Am mai descoperit și că avea haruri misterioase, dar am încercat să nu-i atrag atenția asupra lor - fiindcă aceste haruri îi puteau aduce întâlnirea cu Dumnezeu, dar o puteau duce și la pierzanie.

Nu am învățat-o doar tehnica, am încercat să-i transmit și filozofia caligrafilor.

— Pana cu care scrii acum aceste versuri este doar un instrument. Nu are conștiință, urmează dorința celui care o ține în mână. În privința asta seamănă mult cu ceea ce numim noi „viață”. Mulți oameni se află pe lumea asta numai fiindcă joacă un rol, fără a înțelege că există o Mână invizibilă care îi conduce. În clipa asta, în mâinile tale, în pensula care trasează fiecare literă se află intențiile sufletului tău. Încearcă să înțelegi importanța acestui lucru.

— Înțeleg și văd că este important să-ți menții o oarecare postură elegantă. Pentru că dumneata îmi ceri să mă așez într-o poziție anume, să cinstesc materialul pe care-l voi folosi și să încep numai după ce am făcut toate astea.

Bineînțeles. Pe măsură ce respecta tot mai mult penelul, descoperea că trebuia să ai seninătate și eleganță pentru a învăța să scrii. Iar seninătatea vine din inimă.

— Eleganța nu e ceva superficial, este modul pe care omul l-a descoperit pentru a slăvi viața și munca. De aceea, când simți că o poziție te incomodează, nu te gândi că este falsă sau artificială: este cea adevărată, fiindcă e grea. Ea face în așa fel încât și hârtia, și pana să fie mândre de efortul tău. Hârtia nu mai este o suprafață plană și fără culoare, începe să aibă profunzimea lucrurilor care sunt așezate acolo.

Eleganța este atitudinea cea mai nimerită pentru ca scrierea să fie perfectă. Așa este și în viață: când ce e de prisos este îndepărtat, ființa omenească descoperă simplitatea și concentrarea. Cu cât postura este mai simplă și mai sobră, cu atât mai frumoasă va fi, deși la început pare incomodă.

Uneori ea îmi vorbea despre serviciul ei. Spunea că era entuziasmată de ceea ce făcea și că tocmai primise o propunere de la un emir influent. El venise la bancă să-și vadă un prieten care era director (emirii nu vin niciodată la bancă pentru a retrage bani, au o grămadă de oameni angajați care pot face asta), au vorbit puțin, i-a spus că era în căutarea cuiva care să se ocupe cu vânzarea de terenuri și a întrebat-o dacă o interesa.

Cine ar fi interesat să cumpere terenuri în plin deșert sau într-un port de la marginea lumii? M-am hotărât să nu comentez; acum, dacă privesc înapoi, sunt mulțumit că nu am spus nimic.

O singură dată a vorbit despre dragostea unui bărbat, deși de fiecare dată când veneau turiști la cină, dacă era acolo, încercau să-i facă curte, într-un fel sau altul. De obicei, Atena

nu-i băga în seamă, până în ziua când unul dintre ei a insinuat că l-ar fi cunoscut pe iubitul ei. Ea păli și imediat se uită la copil - din fericire nu era atent la discuție.

— De unde-1 cunoști?

— Glumesc, răspunse bărbatul. Voiam doar să aflu dacă ești liberă.

Ea nu răspunse nimic, dar am înțeles că bărbatul din viața ei nu era tatăl puștiului.

Într-o zi, a ajuns mai devreme ca de obicei. Mi-a spus că nu mai lucra la bancă, începuse să vândă terenuri, de aceea avea mai mult timp liber. I-am explicat că nu o puteam învăța înaintea orei stabilite, aveam o grămadă de lucruri de făcut.

— Pot combina mișcarea și nemișcarea. Bucuria și concentrarea. Se duse la mașină, luă casetofonul și din acel moment Atena își începu orele dansând în deșert, în timp ce copilul fugea și râdea în jurul ei. Când se așeza să practice caligrafia, mâna îi era mai sigură.

— Există două tipuri de litere, îi explicam eu. Prima e făcută cu precizie, dar fără suflet. În cazul ăsta, deși caligraful stăpânește perfect tehnica, el se concentrează exclusiv asupra acestei munci, de aceea nu mai evoluează, se repetă, nu mai reușește să crească și, într-o bună zi, se lasă de exercițiul scrierii pentru că i se pare că totul s-a transformat în rutină. Al doilea tip este litera făcută cu tehnică, dar și cu suflet. Pentru asta trebuie ca intenția celui care scrie să fie în acord cu cuvântul; în cazul acesta, versurile cele mai triste încetează să mai fie învăluite în tragedie, se transformă în simple fapte care ne-au apărut în cale.

— Ce faci cu desenele matale? Întrebă copilul într-o arabă perfectă. Deși nu înțelegea discuția noastră, își dădea silința să o ajute pe maică-sa.

— Le vând.

— Dar eu pot să-mi vând desenele?

— Trebuie să le vinzi. Într-o zi ai să te îmbogățești din asta și ai s-o ajuți pe mama.

Puștiul a fost foarte mulțumit de cele auzite și s-a întors la desenul lui: un fluture multicolor.

— Si ce să fac cu textele mele? Întrebă Atena.

— Știi cât te-a costat să stai în poziție corectă, să-ți liniștești sufletul, să știi bine ce intenții ai, să respecti fiecare literă din fiecare cuvânt. Deocamdată, rămâi doar la practică. După multe exerciții, nu ne mai gândim la toate aceste mișcări: ele ajung să facă parte din însăși existența noastră. Dar înainte de a ajunge la acest stadiu, e nevoie de mult exercițiu, de antrenament. Si, culmea, e nevoie de amândouă - și de repetiție, și de antrenament. Uită-te cu atenție la un fierar bun care lucrează oțelul. Pentru o privire neatentă, el nu face decât să repete aceleași lovituri de ciocan. Dar cine cunoaște arta caligrafiei știe că, de fiecare dată când fierarul ridică ciocanul și-1 coboară, intensitatea loviturii e diferită. Mâna repetă același gest, dar, pe măsură ce se apropie de metal, înțelege dacă trebuie să-1 bată mai tare sau mai ușor. La fel se întâmplă în cazul oricărei activități care are un caracter repetitiv: deși pare mereu la fel, totdeauna e diferită. Va veni și momentul în care nu va mai trebui să te gândești la ce faci. Devii tu însăși litera, cerneala, hârtia și cuvântul.

Momentul acesta sosi după aproape un an. Pe atunci, Atena devenise deja cunoscută în Dubai, îmi trimitea clienți să cineze în cortul meu, și de la ei am aflat că în carieră îi mergea foarte bine: chiar vindea bucăți de deșert! Într-o noapte, urmat de un întreg alai, a apărut emirul în persoană. Eu m-am speriat; nu eram pregătit pentru așa ceva, dar el m-a liniștit și mi-a mulțumit pentru tot ce făceam pentru angajata lui.

— E o persoană extraordinară, și cred că toate calitățile ei se datorează celor învățate de la dumneata. Mă gândesc să-i încredințez o parte din companie. Poate că ar fi bine să-mi trimit vânzătorii să învețe caligrafia, mai ales că acum Atena se pregătește să plece în vacanță

pentru o lună.

— N-ar folosi la nimic, i-am răspuns. Caligrafia e doar una dintre căile pe care Allah - lăudat fie-I numele! - ni le-a pus înaintea. Învăță-i obiectivitatea, respectul și eleganța, care pot fi învățate...

— ... prin dans, completă Atena, care se afla prin preajmă.

— Sau prin vânzarea de terenuri, am completat eu.

După ce au plecat toți, iar copilul s-a cuibărit într-un colț al cortului fiindcă i se închideau ochii de somn, am adus materialele pentru caligrafie și i-am cerut să scrie ceva. Când a ajuns la mijlocul cuvântului, i-am luat pana din mână. Era momentul să-i spun ce aveam de spus. I-am propus să ne plimbăm puțin prin deșert.

— Ai învățat tot, i-am spus. Caligrafia ta este pe zi ce trece mai personală, mai spontană. Nu mai este o repetare a frumuseții, ci un gest de creație personală. Ai înțeles ceea ce înțeleg numai marii pictori: pentru a uita regulile, trebuie să le cunoști și să le respecti. Nu-ți mai trebuie instrumentele care te-au învățat. Nu-ți mai trebuie hârtia, cerneala, pana, fiindcă acum calea e mai importantă decât motivul care te-a făcut să mergi. Mi-ai povestit cândva că cel care te-a învățat să dansezi își închipuia muzica dar și așa era în stare să păstreze ritmul corect și cu precizie.

— Chiar așa.

— Dacă ar fi toate unite între ele, cuvintele n-ar însemna nimic sau ar avea un înțeles foarte greu de aflat: trebuie să existe pauze.

Ea dădu din cap afirmativ.

— Și, cu toate că dumneata stăpânești cuvintele, încă nu domini spațiile albe. Mâna, când se concentrează, e perfectă. Dar când treci de la un cuvânt la altul, se pierde.

— De unde știi?

— Am dreptate?

— Perfectă dreptate. Pentru câteva fracțiuni de secundă, înainte de a mă concentra asupra următorului cuvânt, mă pierd. Lucruri la care nu vreau să mă gândesc pun stăpânire pe mine.

— Si dumneata știi exact ce este.

Atena știa, dar n-a răspuns decât când ne-am întors la cort, după ce și-a luat copilul adormit în brațe. Ochii parcă îi înotau în lacrimi, deși făcea eforturi să se controleze.

— Emirul a spus că o să pleci în vacanță.

Ea deschise portiera mașinii, puse cheia în contact și porni motorul. Câteva clipe, numai zgomotul motorului spărgea liniștea deșertului.

— Înțeleg foarte bine ce-mi spui, spuse ea într-un târziu. Când scriu, când dansez, sunt călăuzită de Mâna care a creat totul. Când îl privesc pe Viorel, sunt liniștită că el știe că e rodul iubirii mele pentru tatăl lui, deși nu l-am mai văzut de un an de zile. Dar eu... Tăcu iar. Era liniștea - spațiul alb dintre cuvinte.

— ... dar eu nu cunosc mâna care m-a împins în lume prima oară. Mâna care m-a scris în cartea acestei lumi.

Am dat ușor din cap afirmativ.

— Dumneata crezi că e important?

— Nu întotdeauna. Dar în cazul dumitale, până ce nu vei atinge această mână nu-ți vei putea îmbunătăți... să spunem... caligrafia.

— Nu cred că ar trebui să descopăr cine nu și-a dat silința să mă iubească.

Închise portiera, zâmbi și porni mașina. Deși spusese vorbele acelea, eu știam care va fi

pasul ei următor.

Samira R. Khalil, mama Atenei

A fost ca și cum toate reușitele ei profesionale, priceperea ei de a face bani, bucuria unei noi iubiri, mulțumirea de a se juca cu nepotul meu, a fost ca și cum toate astea ar fi trecut pe planul al doilea. Am rămas îngrozită când Sherine mi-a spus că e hotărâtă să plece în căutarea mamei ei biologice.

La început, desigur, m-am consolată cu ideea că nu mai exista centrul de adopție, că fișele se pierduseră, funcționarii erau de neclintit, guvernul tocmai căzuse și călătoriile erau imposibile, femeia care o adusese pe lumea asta nu se mai afla printre noi. Dar a fost o consolare de moment: fata mea era în stare de orice și reușea să depășească situații care păreau imposibile.

Până atunci, chestiunea era un tabu în familie. Sherine știa că fusese adoptată, fiindcă psihiatrul din Beirut mă sfătuisese să-i spun imediat ce ar fi fost destul de mare să înțeleagă. Dar nu avusese niciodată curiozitatea să afle de unde venise - căminul ei era la Beirut, cu noi, pe vremea când încă mai putea fi un cămin pentru toți.

Fiindcă fiul adoptat al unei prietene s-a sinucis când a avut o surioară biologică - și nu avea decât șaisprezece ani! - noi am evitat să ne mărim familia, am făcut toate sacrificiile ca să înțeleagă că ea era singura rațiune a bucuriilor și tristeților mele, a iubirii și speranțelor mele. Dar și așa, parcă nimic din toate astea nu mai conta. Of, Doamne, cum pot fi copiii atât de nerecunoscători!

Cunoscând-o pe fiica mea, știam că nu servea la nimic să-i aduc vreun argument. Si eu și soțul meu am petrecut o săptămână fără să putem dormi. Zi de zi eram bombardați cu aceeași întrebare: în ce oraș din România m-am născut? Si ca totul să fie și mai rău, Viorel plângea tot timpul, ca și cum ar fi înțeles tot ce se petrecea.

M-am hotărât să consult iarăși un psihiatru. L-am întrebat de ce o fată care obținuse totul de la viață era așa de nemulțumită.

— Toți vrem să știm de unde am venit, mi-a spus el. E o chestiune fundamentală a ființei umane în plan filozofic. În cazul fiicei dumneavoastră, mi se pare absolut normal să încerce să-și cunoască originea. Dumneavoastră n-ați avea o asemenea curiozitate?

Nu, n-aș avea. Dimpotrivă, mi s-ar părea periculos să plec în căutarea cuiva care m-a părăsit când nu puteam supraviețui prin propriile forțe.

Dar psihiatrul insistă:

— În loc să vă confrunțați cu ea, încercați să o ajutați. Poate că văzând că nu e o problemă pentru dumneavoastră, va renunța singură. Anul pe care l-a petrecut departe de toți prietenii trebuie să-i fi provocat o carență emoțională pe care acum încearcă să o compenseze prin provocări lipsite de importanță, doar pentru a avea certitudinea că e iubită. Ar fi fost mai bine dacă ar fi venit chiar Sherine la psihiatru: în felul acesta ar fi înțeles motivele comportamentului ei.

— Arătați-i încredere, nu tratați chestiunea ca pe o amenințare. Si dacă până la urmă ea vrea cu tot dinadinsul să continue, nu vă rămâne decât să-i dați informațiile pe care le cere. Din câte înțeleg, a fost mereu un copil problemă; poate că va ieși mai puternică din această căutare.

L-am întrebat pe psihiatru dacă avea copii. Mi-a spus că nu, și am înțeles imediat că nu era

persoana cea mai indicată să-mi dea un sfat.

În seara aceea, când ne uitam la televizor, Sherine a luat-o de la capăt:

— La ce vă uitați?

— La știri.

— De ce?

— Ca să aflăm noutăți din Liban, răspunse soțul meu.

Am înțeles imediat în ce capcană intrase, dar era târziu. Sherine a profitat imediat de situație.

— Deci și voi sunteți curioși să știți ce se petrece în țara unde v-ați născut. Sunteți bine mersi în Anglia, aveți prieteni, tata câștigă o gămadă de bani aici, trăiți în siguranță. Dar vă cumpărați ziare libaneze. Schimbați canalul până dați de vreo știre legată de Beirut. Vă gândiți la viitor ca și cum ar fi trecutul, fără să vă dați seama că războiul ăsta n-o să se termine niciodată. Pentru că dacă nu sunteți în contact cu originile voastre, simțiți că pierdeți contactul cu lumea. E greu să înțelegeți ce simt eu?

— Tu ești copilul nostru.

— Cu mândrie, da. Si voi fi întotdeauna fata voastră. Vă rog, nu vă mai îndoiiți de iubirea și de recunoștința mea pentru tot ce ați făcut; nu vă cer decât să-mi destăinuiți locul adevărat al nașterii mele. Poate că o voi întreba pe mama mea biologică de ce m-a părăsit sau poate că voi lăsa baltă totul, după ce-o voi privi drept în ochi. Dacă nu încerc să fac asta mă voi considera lașă și nu voi putea niciodată să înțeleg spațiile albe.

— Spațiile albe?

— Am învățat caligrafie cât am stat în Dubai. Dansez ori de câte ori pot. Dar muzica există numai pentru că există pauzele. Frazele există numai fiindcă există spațiile albe. Când fac ceva, mă simt un tot; dar nimeni nu poate trăi în activitate douăzeci și patru de ore pe zi. Când mă opresc, simt că-mi lipsește ceva. Totdeauna ați spus că sunt o persoană agitată de la natură. Dar nu eu am ales modul ăsta de viață: mi-ar plăcea să pot sta aici, liniștită, uitându-mă la televizor. Îmi e imposibil: gândurile nu mi se opresc niciodată. Uneori cred că o să înnebunesc, trebuie să dansez tot timpul, să scriu, să vând terenuri, să am grijă de Viorel, să citesc orice îmi cade în mână. Credeți că e normal?

— Poate că ăsta este temperamentul tău, spuse soțul meu.

Discuția se termină aici, cum se termina de obicei: Viorel plângea, Sherine se închidea în tăcerea ei, iar eu, convinsă că nici un copil nu apreciază ce fac părinții pentru el. Cu toate acestea, a doua zi, la cafeaua de dimineață, soțul meu reluă discuția:

— Acum ceva timp, când tu erai în Orientul Mijlociu, am încercat să văd dacă ne putem întoarce acasă. M-am dus pe strada unde locuiam: casa nu mai există, deși țara se reconstruiește, chiar și sub ocupație străină și cu atâtea invazii care nu mai conțin. M-a cuprins o senzație de euforie - cine știe, poate că era momentul să o luăm de la început? Dar tocmai cuvântul ăsta, „început” m-a readus la realitate. A trecut timpul când puteam să-mi permit luxul ăsta. Acum vreau să continui să fac ce știu, nu-mi trebuie noi aventuri. I-am căutat pe oamenii cu care obișnuiam să mă întâlnesc la un pahar de whisky seara.

Majoritatea nu se mai află acolo, cei care au rămas se plâng de nesiguranța continuă în care trăiesc. M-am dus prin locurile pe unde mă plimbam și m-am simțit străin, ca și cum nimic din lucrurile acelea nu mi-ar fi aparținut. Cel mai rău era că visul întoarcerii dispărea pe măsură ce eu mă întâlneam cu orașul în care m-am născut. Dar trebuia să fac asta. Cântecel de exil încă îmi mai răsună în suflet, dar știu că nu mă voi întoarce niciodată în Liban. Într-un fel sau

altul, zilele petrecute la Beirut m-au ajutat să înțeleg mai bine locul unde mă aflu acum și să prețuiesc fiecare clipă petrecută la Londra.

— Ce vrei să-mi spui de fapt, tati?

— Că ai dreptate. Poate că e mai bine să înțelegi aceste spații albe. Noi putem sta cu Viorel cât timp ești tu plecată.

S-a dus în cameră și s-a întors cu un dosar îngălbenit. Erau hârtiile de adopție - i le întinse Sherinei. O sărută și spuse că era timpul să plece la lucru.

Heron Ryan, ziarist

În dimineața aceea din 1990, tot ce am putut vedea de la fereastra de la etajul șase al hotelului era clădirea guvernului. Tocmai puseseră în vârf steagul țării, care arăta locul exact de unde dictatorul megaloman fugise cu elicopterul pentru a se întâlni cu moartea, câteva ore mai târziu, când a căzut în mâinile celor pe care-i asuprise timp de douăzeci și doi de ani. Casele mai vechi fuseseră rase de pe fața pământului de Ceaușescu, cu planul lui de a face o capitală care să rivalizeze cu Washingtonul. Bucureștiul este orașul care a suferit cea mai mare distrugere neprovocată de război sau de vreo catastrofă naturală.

În ziua sosirii mele am încercat să mă plimb puțin cu ghidul meu, dar nu erau prea multe de văzut în afară de mizerie, haos, sentimentul că nu exista nici viitor, nici trecut, nici chiar prezent: oamenii trăiau într-un fel de nimb, fără să știe prea bine ce se petrecea cu țara lor și cu restul lumii. Zece ani mai târziu, când m-am întors și am văzut țara renăscând din propria-i cenușă, am înțeles că omul poate depăși orice obstacol - iar poporul român era un exemplu pentru acest lucru.

Dar în dimineața aceea cenușie, în holul cenușiu al unui hotel trist, singura mea grijă era dacă ghidul va reuși să facă rost de o mașină și de combustibil suficient pentru ca eu să-mi închei cercetările pentru BBC. Întârzia, iar eu eram ros de îndoieli: oare voi fi obligat să mă întorc în Anglia fără a-mi fi atins obiectivul? Investisem deja o grămadă de bani în contracte cu istorici, elaborarea itinerarului, filmarea unor interviuri, dar televiziunea, înainte de a-și da acordul final, îmi cerea să mă duc până la castelul acela și să văd în ce stare se află. O călătorie care costa mult mai mult decât îmi închipuisem.

Am încercat să-i telefonez iubitei mele; mi-au spus că pentru a obține legătura trebuia să aștept cam o oră. Ghidul meu putea sosi dintr-o clipă în alta cu mașina, nu era timp de pierdut, m-am hotărât să nu risc.

M-am dus să văd dacă pot să fac rost de vreun ziar în engleză, dar a fost imposibil. Ca să-mi potolesc neliniștea, am început să-i observ, cât mai discret cu putință, pe cei care luau ceaiul, probabil străini de tot ce se petrecuse aici cu un an în urmă - revoltele populare, asasinatele cu sânge rece ale civililor din Timișoara, luptele de pe străzi între oamenii din popor și temutele servicii secrete, care încercau cu disperare să țină mai departe puterea care le scăpa printre degete. Am observat un grup de trei americani, o femeie interesantă, care nu-și lua însă ochii de pe o revistă de modă, și o masă plină de bărbați care discutau cu voce tare, dar într-o limbă pe care nu reușeam s-o identific.

Mă ridicam pentru a mia oară ca să mă duc până la intrare să văd dacă venea ghidul, când intră ea. Avea vreo douăzeci și ceva de ani. S-a așezat, a cerut micul dejun și am observat că vorbea englezește. Nici unul dintre bărbații de față nu părea să-i fi remarcat prezența, doar femeia își ridicase privirea din revistă.

Poate din cauza neliniștii sau a locului care mă deprima mi-am făcut curaj și m-am apropiat de ea.

— Scuză-mă, nu obișnuiesc să fac așa ceva. Cred că micul dejun este momentul cel mai personal dintr-o zi.

Ea zâmbi și își spuse numele. Am ezitat. Fusese mult prea simplu, putea fi prostituată. Dar avea o engleză perfectă și era îmbrăcată cu discreție. N-am întrebat-o nimic, am început să vorbesc cu înflăcărare despre mine, conștient însă că femeia de la masa de alături lăsase revista și trăgea cu urechea la discuția noastră.

— Sunt un producător independent, lucrez pentru BBC și încerc să găsesc o modalitate să plec în Transilvania...

Am văzut cum i s-au aprins brusc ochii.

— ... ca să-mi completez documentarul despre mitul vampirului.

Am așteptat: subiectul trezea întotdeauna curiozitatea oamenilor, dar ea a devenit indiferentă imediat ce i-am spus motivul vizitei mele.

— Păi de ce nu luați un autobuz, îmi răspunse. Deși să nu credeți că o să găsiți ceea ce căutați. Dacă vreți să aflați mai multe despre mitul lui Dracula, citiți cartea. Autorul n-a fost niciodată prin locurile astea.

— Dar dumneavoastră cunoașteți Transilvania?

— Nu știu.

Asta nu era un răspuns, poate din cauza limbii engleze, deși avea accent pur britanic.

— Dar și eu merg acolo, continuă ea. Cu autobuzul, desigur.

După îmbrăcăminte nu părea tipul aventurieri care pleacă în lume în căutare de locuri exotice. M-am gândit din nou că ar putea fi o prostituată și că încerca să se apropie de mine.

— Nu vreți să mergem cu un microbuz?

— Mi-am luat deja bilet.

Am insistat, spunându-mi că primul refuz făcea parte din joc. Dar ea refuză încă o dată, explicându-mi că avea nevoie de singurătate în călătoria aceea. Am întrebat-o de unde era și am văzut cât de mult a șovăit înainte de a-mi răspunde:

— Din Transilvania, v-am spus.

— Nu mi-ați spus chiar asta. Dar, la o adică, poate mă ajutați să aleg niște locuri pentru film și...

Inconștientul îmi spunea că trebuia să insist, încă mai credeam că putea fi o prostituată și mi-ar fi plăcut mult, foarte mult, ca ea să mă însoțească. Foarte politicoasă, îmi respinse oferta. Cealaltă femeie intră în discuție ca și cum ar fi vrut s-o protejeze pe fată, dar m-am simțit stânjenit și m-am hotărât să mă îndepărtez.

Ghidul sosi la scurt timp după aceea, gâfâind, și-mi spuse că aranjase tot, dar costa un pic mai mult (mă așteptam la asta). M-am dus în camera mea, mi-am luat geamantanul deja făcut, m-am suit într-o rablă de mașină rusească, am traversat bulevardele aproape pustii și mi-am dat seama că luasem cu mine micuțul aparat de fotografiat, lucrurile personale, grijile, sticlele de apă minerală, sandviciurile și imaginea cuiva care se încăpățâna să nu-mi iasă din minte.

În zilele următoare, în timp ce încercam să construiesc un itinerar pentru acel Dracula din istorie și luam interviuri - fără succes, așa cum prevăzusem - țăranilor și intelectualilor, întrebându-i despre mitul vampirului, îmi dădeam seama, încet-încet, că nu mai încercam să fac un simplu documentar pentru televiziunea engleză. Aș fi vrut s-o întâlnesc iar pe fata

aceea arogantă, antipatică, plină de ea, pe care o văzusem în cafeneaua unui hotel din București. Știam cum o cheamă, dar nu știam absolut nimic despre ea. Asemenea vampirului din mit, părea că atrage spre sine toată energia mea.

O absurditate, un nonsens, ceva inacceptabil pentru lumea mea și pentru lumea celor care trăiau alături de mine.

Deidre O'Neill, cunoscută ca Edda

Nu știi de ce ai venit aici. Orice-ar fi însă, trebuie să mergi până la capăt. Ea mă privi speriată.

— Cine sunteți dumneavoastră?

Am început să vorbesc despre revista pe care o citeam, iar bărbatul, după câteva momente, se ridică și plecă. Acum puteam să-i spun cine eram.

— Dacă vrei să știi cu ce mă ocup, practic medicina de câțiva ani. Dar nu cred că ăsta e răspunsul pe care vrei să-1 auzi.

Am făcut o pauză.

— Pasul următor va fi să încerci, prin întrebări bine puse, să afli exact ce fac eu aici, în țara asta care tocmai s-a trezit dintr-un somn ca de plumb.

— Atunci voi fi directă: de ce ați venit aici?

Puteam să-i răspund că am venit la înmormântarea maestrului meu, cred că merita acest omagiu. Dar nu era prudent să vorbesc despre subiectul ăsta; chiar dacă ea nu manifestase nici un interes pentru vampiri, cuvântul „maestru” i-ar fi atras atenția. Cum jurământul făcut mă împiedică să mint, i-am răspuns cu o jumătate de adevăr.

— Voiam să văd unde a trăit scriitorul Mircea Eliade, nu știu dacă ai auzit de el. Dar Eliade, care și-a petrecut o mare parte din viață în Franța, era specialist în... să spunem... mituri. Fata se uită la ceas, prefăcându-se dezinteresată.

— Nu vorbesc despre vampiri. Vorbesc despre oameni care... să zicem... merg pe drumul ales și de dumneata.

S-a oprit cu ceașca la gură.

— Lucrați pentru guvern? Sau părinții mei v-au cerut să mă urmăriți?

A fost rândul meu să mă îndoiesc că discuția ar mai fi putut continua; agresivitatea ei era inutilă. Dar îi puteam zări aura, neliniștea. Și eu eram la fel la vârsta ei; răni interioare și exterioare care m-au determinat să-i vindec pe oameni de suferința fizică și să-i ajut să-și găsească drumul în plan spiritual. Am vrut să-i spun: „Rănilile să te ajute, copilă”, să-mi iau revista și să plec.

Dacă aș fi făcut asta, poate că drumul Atenei ar fi fost cu totul altul, ar fi trăit încă alături de bărbatul pe care-1 iubea, și-ar fi crescut copilul, văzându-1 cum crește, cum se însoară, cum o umple de nepoți. Ar fi fost bogată, cine știe, poate ar fi avut o companie imobiliară. Avea totul, absolut totul pentru a fi cineva; suferise destul pentru a ști să-și folosească rănilile spre binele ei și cu timpul ar fi reușit să-și controleze neliniștea și să meargă înainte.

Dar ce m-a ținut pe loc acolo, lângă ea, încercând să continui discuția? Răspunsul e foarte simplu: curiozitatea. Nu înțelegeam de ce lumina aceea strălucitoare se afla acolo, în holul rece al unui hotel.

Am continuat:

— Mircea Eliade a scris cărți cu titluri ciudate: *Ocultism, vrăjitorie și mode culturale*, de pildă.

Sau *Sacrul și profanul*. Maestrului meu (mi-a scăpat fără să vreau, dar ea păru să nu audă sau se prefăcu că n-a auzit) îi plăceau mult lucrările lui. Intuiția îmi spune că și pe dumneata te-ar interesa. Ea se uită din nou la ceas.

— Plec la Sibiu, mi-a spus. Autobuzul pleacă într-o oră, mă duc să-mi caut mama, dacă asta vreți să aflați. Lucrez ca agent imobiliar în Orientul Mijlociu, am un fiu de aproape patru ani, sunt divorțată și părinții mei locuiesc la Londra. Părinții adoptivi, bineînțeles, pentru că am fost părăsită în copilărie.

Se afla într-adevăr într-un stadiu foarte avansat al percepției - se identificase cu mine, deși încă nu avea conștiința acestui fapt.

— Da, asta voiam să știu.

— Trebuia să bateți atâta drum ca să căutați un scriitor? Nu există biblioteci acolo unde locuiți?

— De fapt, el a trăit în România doar până la terminarea facultății. Dacă aș fi vrut să aflu mai multe despre lucrările lui, ar fi trebuit să merg la Paris, Londra sau Chicago, unde a murit.

Dar eu nu fac o cercetare în sensul clasic: eu vreau să văd pe unde l-au purtat pașii. Vreau să simt ce l-a inspirat să scrie despre lucruri care au influență asupra vieții mele și asupra oamenilor pe care îi respect.

— A scris și tratate de medicină?

Mi-am spus că ar fi mai bine să nu-i răspund. Reținuse cuvântul „maestru”, dar credea că este legat de profesia mea.

Tânăra se ridică. Cred că intuia unde voiam să ajung - îi observasem lumina care strălucea și mai intens. Reușesc să percep aura cuiva numai când mă aflu în apropierea unei persoane foarte asemănătoare cu mine.

— Vă deranjează dacă mă însoțiți până la autogara? m-a întrebat.

Deloc. Avionul meu pleca în noaptea aceea, așa că o zi întreagă, interminabilă, plictisitoare se întindea în fața mea. Cel puțin mai schimbam și eu câteva vorbe cu cineva.

A urcat în cameră, s-a întors cu niște valize în mână și cu multe întrebări în cap. Și-a început interogatoriul imediat ce am ieșit din hotel.

— S-ar putea să nu vă mai văd niciodată, mi-a spus. Dar simt că avem ceva în comun. Totuși, poate că e ultima oară când ne vedem în viața asta, n-ați vrea să răspundeți fără ocolișuri? Am aprobat cu un semn din cap.

— Dacă ați citit acele cărți, credeți că dansul ne poate conduce la transă și ne face să vedem o lumină? Și că lumina aceasta nu ne spune absolut nimic, decât că suntem mulțumiți sau triști?

Bună întrebare!

— Fără îndoială. Dar nu numai dansul, toate lucrurile asupra cărora reușim să ne concentrăm atenția și care ne permit să separăm corpul de spirit. Cum ar fi yoga, rugăciunea sau meditația la budiști.

— Sau caligrafia.

— Nu m-am gândit la asta, dar e posibil. Atunci când trupul eliberează sufletul, el urcă la ceruri sau coboară în infern, depinde de starea persoanei respective. În ambele locuri învață lucrurile de care are nevoie: ori să-și distrugă aproapele, ori să-1 vindece. Dar pe mine nu mă mai interesează aceste căi individuale; în tradiția mea, eu am nevoie de... Ești atentă la ce-ți spun?

— Nu.

Am văzut că se oprise în mijlocul străzii și se uita la o fetiță ce părea părăsită. Imediat băgă mâna în geantă.

— Nu face asta, i-am spus. Uită-te pe trotuarul celălalt - acolo este o femeie cu ochi răi. Ea a pus copilul aici, ca să...

— Nu mă interesează.

A scos câteva monede. Eu am apucat-o de mână.

— Hai să-i luăm ceva de mâncare. I-ar prinde mult mai bine.

Am rugat-o pe fetița aceea să ne însoțească până la un bar, i-am cumpărat un sandwich și i l-am dat. Fetița a zâmbit și ne-a mulțumit. Ochii femeii de pe trotuar parcă străluceau cu ură. Dar în ochii cenușii ai tinerei care mergea alături de mine, pentru prima oară, vedeam că mă respecta pentru ceea ce făcusem.

— Ce spuneți?

— N-are importanță. Știi ce s-a întâmplat acum câteva minute? Ai intrat în aceeași transă pe care o produce dansul.

— Vă înșelați.

— Nu mă înșel. Ceva ți-a atins subconștientul; poate te-ai gândit ce s-ar fi întâmplat dacă n-ai fi fost adoptată și te-ai văzut cerșind pe strada asta. În clipa aceea, creierul a încetat să reacționeze. Spiritul a ieșit din trup, s-a dus până în infern și s-a întâlnit cu demonii trecutului. De aceea nici n-ai văzut-o pe femeia de pe trotuarul celălalt - erai în transă. O transă haotică, dezorganizată, care te îndemna să faci un lucru bun, teoretic vorbind, dar practic inutil. Ca și cum te-ai fi aflat...

— În spațiul alb dintre cuvinte. În momentul când o notă muzicală se termină, iar cealaltă încă nu a început.

— Exact. Dar o transă provocată astfel poate fi periculoasă.

Eram pe punctul de a-i spune că transa provocată de frică te paralizează, te lasă fără reacție, corpul nu mai răspunde, sufletul dispare. Că s-a speriat de tot ce i s-ar fi putut întâmpla dacă destinul nu i-ar fi scos în cale părinții adoptivi. Dar ea lăsase bagajele jos și mă privea fix.

— Cine sunteți? De ce-mi spuneți toate astea?

— Ca medic, mi se spune Deidre O'Neill. Încântată, dar numele dumitale care este?

— Atena. Dar în pașaport scrie Sherine Khalil.

— Cine ți-a dat numele ăsta?

— N-are importanță. Eu nu v-am întrebat cum vă cheamă, v-am întrebat cine sunteți. Și de ce v-ați apropiat de mine. De ce și eu am simțit aceeași nevoie să vorbesc cu dumneavoastră? Numai pentru faptul că eram singurele femei din barul acela? Nu cred: îmi spuneți lucruri cu tâlc despre viața mea.

Și-a luat iar valizele și ne-am continuat drumul spre autogara.

— Și eu am două nume: al doilea e Edda. Dar nu a fost ales la întâmplare. Tot așa cum cred că nu întâmplarea ne-a adus alături.

Eram în fața autogării, oameni intrau și ieșeau, militari în uniformă, țărani, femei frumoase, dar îmbrăcate ca acum cincizeci de ani.

— Și dacă n-a fost întâmplarea, ce credeți că a fost?

Mai era o jumătate de oră până la plecarea autobuzului, iar eu aș fi putut să-i răspund: Mama. Unele spirite alese emit o lumină specială, trebuie să se întâlnească, iar dumneata, Sherine sau Atena, ești unul dintre aceste spirite, dar mai ai încă mult de muncă până vei ajunge să folosești energia în favoarea ta.

Puteam să-i explic că urma calea clasică a unei vrăjitoare care caută să intre în contact cu o lume superioară și inferioară, dar termină totdeauna prin a-și distruge propria viață - îi servește pe ceilalți, le dă energie, dar nu primește nimic înapoi.

Puteam să-i explic și că, deși căile sunt individuale, există mereu o etapă în care oamenii se unesc, sărbătoresc împreună, își împărtășesc greutățile și se pregătesc pentru Renașterea Mamei. A intra în contact cu Lumina Divină este cea mai extraordinară experiență pe care ființa omenească o poate încerca, dar și așa, în tradiția mea, acest contact nu putea avea loc în singurătate, pentru că persecuțiile care duraseră sute de ani ne învățaseră multe lucruri.

— Nu vreți să bem o cafea cât aștept autobuzul? Nu, nu voiam. I-aș fi spus lucruri care, în momentul acela, ar fi fost greșit interpretate.

— Anumite persoane au fost foarte importante în viața mea, continuă Atena. Proprietarul apartamentului meu, de pildă. Sau un caligraf pe care l-am cunoscut în deșert, aproape de Dubai. Cine știe, poate-mi spuneți lucruri pe care să le pot împărtăși și lor, ca să-i răsplătesc astfel pentru tot ce m-au învățat.

Vasăzică, existau deja maestri în viața ei: foarte bine! Spiritul ei era matur. Nu trebuia decât să continue; altfel putea pierde tot ce câștigase. Dar eram oare eu persoana indicată?

Într-o fracțiune de secundă i-am cerut Mamei să mă inspire, să-mi dea un semn. N-am primit răspuns - ceea ce nu m-a mirat, pentru că așa făcea totdeauna când trebuia să-mi asum eu responsabilitatea unei hotărâri.

I-am întins cartea de vizită și i-am cerut-o pe a ei. Mi-a dat o adresă din Dubai, despre care eu habar n-aveam unde se află.

M-am hotărât să glumesc puțin și s-o mai încerc.

— Nu e o coincidență nemaipomenită că trei englezi s-au întâlnit într-un bar din București?

— Din cartea de vizită rezultă că sunteți scoțiancă. Bărbatul acela părea să lucreze în Anglia, dar nu știu nimic despre el.

Respiră adânc.

— Iar eu sunt... româncă.

I-am spus că trebuia să fug la hotel să-mi fac bagajele.

Acum știa unde mă putea găsi și, dacă păstram legătura, ne puteam vedea din nou. E important să lași soarta să-și spună cuvântul și să hotărască ce e mai bine pentru toți.

Vosho „Bushalo”, 65 de ani, patron de restaurant

Europeenii ăștia vin aici convinși că le știu pe toate, că merită tot ce e mai bun, că au dreptul să ne bombardeze cu întrebări la care noi suntem obligați să răspundem. Pe de altă parte, ei cred că dacă ne schimbă numele în așa fel încât să pară mai complicat, cum ar fi „popor nomad” sau „rromi”, își pot îndrepta greșelile făcute în vechime.

De ce nu ne spun tot țigani și de ce nu încetează cu poveștile care ne-au făcut mereu să apărem ca fiind blestemați în ochii lumii întregi? Ne acuză de împerecherea necinstită dintre femeie și diavol. Spun că unul dintre ai noștri a făurit cuiele cu care l-au ținut pe Isus pe cruce, că mamele trebuie să fie cu ochii-n patru când trec caravanele noastre, fiindcă furăm copii ca să-i facem robii noștri.

Așa își scuză faptul că au permis să fim masacrați de-a lungul vremii - am fost vânați în Evul Mediu ca vrăjitori, secole întregi tribunalele germane nu ne acceptau ca martori. Când furtuna nazistă a măturat Europa, eu mă născusem deja, tatăl meu a fost deportat într-un

lagăr de concentrare din Polonia, cu înjositorul triumphi negru cusut pe haine. Din cinci sute de mii de țigani trimiși în sclavie, au supraviețuit numai cinci mii, ei ne-au spus ce-au pățit. Și nimeni, dar absolut nimeni nu vrea să știe de asta.

În locurile astea uitate de lume, unde a rămas cea mai mare parte din triburi, cultura, religia și limba noastră au fost interzise până anul trecut. Întrebați pe oricine din oraș ce crede despre țigani, vă va spune fără a sta pe gânduri: „Toți sunt niște hoți”. Deși încercăm să ducem o viață normală, deși am renunțat la veșnica noastră peregrinare și trăim în locuri unde putem fi ușor identificați, rasismul continuă să existe. Copiii mei trebuie să se așeze în ultimele bănci la școală și în fiecare săptămână sunt batjocoriți de cineva.

Dar se plâng că nu răspundem fără ocolișuri la întrebări, că încercăm să ne ascundem și că niciodată nu vorbim deschis despre originea noastră. De ce am face-o? Toată lumea știe să recunoască un țigan, și toată lumea știe cum să se „ferească” de „răutățile” noastre.

Iar dacă apare o fată care arată ca o intelectuală și, zâmbind, spune că este una de-a noastră, eu devin bănuitor. Poate fi trimisă de Securitate - poliția secretă a nebunului ăstuia de dictator, Conducătorul sau Geniul Carpaților, Marele Conducător, de! Cică a fost judecat și împușcat, dar eu nu prea cred; fiul lui încă mai are putere aici, deși deocamdată a dispărut. Fata insistă. Zâmbind - ca și cum era foarte comic ce spunea - susține că mama ei era țigancă și că ar vrea s-o întâlnească. Are numele ei - cum a reușit să obțină atâtea informații fără sprijinul Securității?

Mai bine să nu te pui rău cu oamenii care au legături cu guvernul. Eu îi zic că nu știu nimic, sunt un biet țigan care a apucat să-și facă o viață cinstită, dar ea o ține una și bună, vrea să-și vadă mama. Eu știu cine e, și mai știu că sunt peste douăzeci de ani de când a avut un copil pe care l-a dat la orfelinat și nu s-a mai aflat nimic după aia. Am fost siliți s-o primim printre noi din cauza cizmarului ăluia care se credea stăpânul lumii. Dar cine-mi garantează că fata educată din fața mea e fata Lilianei? Dacă vrea să afle cine e maică-sa trebuie măcar să respecte câteva obiceiuri de-ale noastre, nu să vină îmbrăcată în roșu, că nu e la nunta ei. La noi femeile poartă fuste mai lungi ca să se ferească de desfrâul bărbaților. Și ar trebui să-mi arate mai mult respect.

Vorbesc la prezent, fiindcă pentru cei care umblă din loc în loc timpul nu există - numai spațiul înseamnă ceva. Am venit de foarte departe, unii spun că din India, alții susțin că originile noastre sunt în Egipt - sigur este că ne ducem trecutul în spate ca și cum el ar fi mereu prezent. Iar persecuțiile continuă.

Fata încearcă să fie simpatică, arată că știe ceva din cultura noastră, ca și cum asta ar avea vreo importanță; trebuie doar să ne cunoască tradițiile.

— Am aflat în oraș că dumneavoastră sunteți un Rom Baro, un bulibașă. Înainte de a veni aici, am învățat multe despre istoria noastră...

— Nu „a noastră”, te rog. E a mea, a femeii mele, a copiilor mei, a tribului meu. Dumneata ești europeană. După dumneata n-au aruncat niciodată cu pietre, cum au aruncat după mine, când aveam cinci ani.

— Eu cred că lucrurile merg mai bine.

— Mereu merg mai bine, pe urmă iarăși dau în mai rău.

Dar ea zâmbește întruna. Cere un whisky - femeile noastre n-ar face niciodată așa ceva. Dacă ar fi intrat aici numai ca să bea sau să caute companie, ar fi fost tratată ca o clientă. Am învățat să fiu simpatic, atent, elegant, pentru că afacerea mea depinde de asta. Când obișnuiții restaurantului meu vor să afle mai multe despre țigani, le spun câteva curiozități, îi

anunț că mai e puțin până începe să cânte taraful, le spun vreo două, trei amănunte din cultura noastră, și la plecare au impresia că știu totul despre țigani.

Dar ea n-a venit aici așa cum vine un turist: îmi tot spune că și ea e țigancă.

Îmi arată iar certificatul pe care l-a scos de la guvern. Eu cred că guvernul ucide, fură, minte, dar nu riscă să dea certificate false, așa că trebuie să fie chiar fata Lilianeii, pentru că scrie aici numele ei întreg și locul unde s-a născut. Am aflat de la televizor că Geniul Carpaților, Părintele Poporului, Conducătorul nostru, al tuturor, cel ce ne-a condamnat la foame când exporta tot în străinătăți, cel care avea palate cu saloane îmbrăcate în aur, în timp ce poporul murea de nemâncare, omul ăsta și nenorocita lui de femeie cereau Securității să umble din orfelinat în orfelinat ca să ia copii și să-i învețe să omoare pentru popor.

Îi luau numai pe băieți, lăseau fetele. Poate chiar e fata ei.

Mă mai uit o dată la certificat și mă tot gândesc dacă să-i spun sau nu unde este maică-sa. Liliana merită să o vadă pe fata asta educată, care spune că e una „de-a noastră”. Liliana merită să o privească drept în ochi. A suferit destul pentru că și-a trădat poporul, s-a culcat cu un *gaje* (*n. a.: străin*), și-a făcut de rușine părinții. Poate că a venit clipa să iasă din iadul ăsta, să vadă că fiică-sa trăiește, e bogată și poate ar ajuta-o să iasă din mizeria în care se găsește.

Și poate mă aleg și eu cu ceva, pentru informație. N-ar fi rău nici pentru tribul nostru, trăim vremuri tulburi, toți zic că Geniul Carpaților a murit, arată chiar și execuția lui, dar ăsta poate să învie mâine, n-a fost decât o înscenare, ca să vadă cine îi stă alături și cine e gata să-l trădeze.

Lăutarii o să înceapă să cânte imediat, mai bine să ne vedem repede de afaceri.

— Știu unde e femeia asta. Și te pot duce acolo. Tonul meu este acum ceva mai simpatic.

— Numai că eu cred că informația asta merită ceva.

— Eram pregătită, îmi spune, mintzându-mi mult mai mulți bani decât mă gândeam eu să-i cer.

— Păi n-ajunge nici de taxi până acolo.

— O să mai primești încă o dată pe-atât când ajung acolo.

Simt că, pentru prima oară, ezită. Parcă îi e frică să meargă mai departe. Iau repede banii și-i bag în teighea.

— Mâine dimineață te duc la Liliana. Mâinile îi tremură. Mai cere un whisky, dar dintr-odată un bărbat intră în bar, se schimbă la față și vine direct spre ea; s-or fi cunoscut de curând, dar acum vorbesc ca și cum ar fi vechi prieteni. Ochii lui o doresc. Ea e foarte conștientă de asta și-l provoacă și mai mult. Bărbatul cere o sticlă de vin, se așază amândoi la o masă și povestea cu găsirea mamei a fost uitată complet.

Dar eu vreau și partea cealaltă de bani. Când le aduc băutura, o întreb la ce hotel s-a cazat și-i spun că voi fi acolo la zece dimineața.

Heron Ryan, ziarist

După primul pahar de vin, mi-a spus - fără ca eu să întreb ceva, desigur - că avea un iubit, polițist la Scotland Yard. Bineînțeles că era o minciună; o fi citit ceva în ochii mei și încerca să mă țină la distanță.

I-am răspuns că și eu aveam o iubită, așa că a fost remiză.

Zece minute după ce muzica a început să cânte, ea s-a ridicat. Vorbiserăm foarte puțin - nici

un cuvânt despre cercetările mele despre vampiri, doar generalități, impresii asupra orașului, ne-am plâns de starea drumurilor. Dar apoi am văzut - mai bine zis, toată lumea din restaurant a văzut - o zeiță ce se arăta în toată splendoarea ei, o preoteasă care invoca îngeri și demoni.

Avea ochii închiși și parcă nu mai era conștientă de sine, de locul unde se afla, de motivul pentru care era acolo; parcă plutea, invocându-și trecutul, revelând prezentul, descoperind și profetizând viitorul. Punea în dansul ei erotism și castitate, pornografie și revelație, adorația lui Dumnezeu și a naturii.

Toți au rămas cu furculițele în aer și se uitau la ce se petrecea acolo. Ea nu mai urma muzica, lăutarii încercau să țină ritmul ei, iar restaurantul acela, din subsolul unei clădiri străvechi din Sibiu, devenise un templu egiptean unde adoratoarele lui Isis se întâlneau pentru ritualurile de fertilitate. Mirosul de carne friptă și de vin se transformă într-un iz de tămâie care ne transporta în aceeași transă, în aceeași experiență de ieșire din lume și intrare într-o dimensiune necunoscută.

Instrumentele cu coarde și de suflat nu mai cântau, numai percuția continuă. Atena dansa ca și cum nu se mai afla acolo, cu sudoarea picurându-i de pe față, cu picioarele desculțe bătând cu putere în podelele de lemn. O femeie se ridică și, cu delicatețe, îi legă o basma peste piept și peste sâni, căci bluza amenința să-i cadă de pe umeri. Dar ea nu păru să bage de seamă, se afla în alte sfere, la granițele unor lumi din apropierea lumii noastre, care nu ni se dezvăluie niciodată.

Oamenii din restaurant au început să bată din palme în ritmul muzicii, iar Atena dansa mai iute, captând energia din acele palme, rotindu-se în jurul ei, echilibrându-se în aer, răpind tot ceea ce noi, bieți muritori, trebuia să oferim divinității supreme.

Se opri dintr-odată. Toți s-au oprit, inclusiv lăutarii de la tobe. Rămăsese cu ochii închiși, dar lacrimile i se rostogoleau pe chip. Ridică brațele spre cer și strigă:

— Când voi muri, să mă îngropați în picioare, căci toată viața am trăit în genunchi!

Nimeni nu scoase o vorbă. Ea deschise ochii ca și cum se trezise dintr-un somn adânc și veni la masă ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Orchestra începu iar să cânte, perechile ocupară ringul de dans încercând să se distreze, dar atmosfera din local se transformase complet; oamenii au cerut nota de plată și au început să plece.

— E în ordine? am întrebat, când am văzut că-i mai reveniseră puțin puterile.

— Mi-e frică. Am descoperit cum să ajung acolo unde nu vreau.

— Vrei să te însoțesc?

Îmi făcu semn din cap că „nu”. Dar mă întrebă la ce hotel stăteam. I-am dat adresa.

În zilele ce au urmat, mi-am terminat cercetările pentru documentar, mi-am trimis ghidul înapoi la București cu mașina închiriată și din clipa aceea am rămas la Sibiu numai pentru că voiam să o întâlnesc din nou. Deși totdeauna m-am lăsat condus de logică, deși știam că iubirea poate fi construită, nu doar descoperită, simțeam că dacă nu o mai vedeam aș fi lăsat pentru totdeauna în Transilvania o parte importantă din viața mea, însă numai cu mult mai târziu mi-am putut da seama de acest lucru. Am luptat împotriva monotoniei, a orelor acelea fără sfârșit, m-am dus de nenumărate ori la autogara ca să văd când sunt curse spre București, am vorbit la telefon cu BBC-ul și cu iubita mea mai mult decât îmi permitea micul meu buget de producător independent. Le explicam că materialul nu era încă gata, mai lipseau câteva lucruri, mai dura o zi-două, cel mult o săptămână, românii erau foarte dificili, totdeauna se supărau când cineva asocia frumoasa Transilvanie cu oribila istorie a lui

Dracula. Producătorii au părut convingși până la urmă și m-au lăsat să stau cât timp ar fi fost necesar.

Eram cazați în singurul hotel din oraș și într-o bună zi apăru ea, mă văzu din nou în hol, prima noastră întâlnire părea să-i fi revenit în minte; de data asta mă invită să ieșim, iar eu abia îmi stăpâneam bucuria. Poate că și eu eram important în viața ei.

Mai târziu am descoperit că fraza spusă la sfârșitul dansului era un vechi proverb țigănesc.

Liliana, croitoreasă, vârstă și nume de familie necunoscute

Vorbesc la prezent fiindcă pentru noi nu există timp, ci numai spațiu. Pentru că totul pare a se fi întâmplat chiar azi.

Singurul obicei pe care nu l-am respectat a fost acela de a-1 avea pe bărbatul meu lângă mine atunci când s-a născut Atena. Dar moașele au venit chiar dacă știau că e copilul unui *gaje*, al unui străin. Mi-au desfăcut părul, au tăiat cordonul ombilical, i-au făcut mai multe noduri, și mi l-au dat. Tradiția cere să înfășori copilul într-o haină a tatălui; îmi lăsase o eșarfă care-mi amintea de parfumul lui, și din când în când o duceam la nas ca să-1 simt aproape, dar acum parfumul acela avea să dispară pentru totdeauna.

Am învelit copilul în eșarfă și l-am așezat pe jos, ca să primească energia Pământului. Am stat acolo, fără să mai știu ce simt, ce gândesc; luasem deja hotărârea.

Moașele mi-au zis să-i pun un nume, dar să nu-1 spun nimănui - putea fi rostit numai după ce copila avea să fie botezată. Mi-au dat mir și amuletele pe care trebuia să le pun la gâtul fetei după două săptămâni. O femeie mi-a spus să nu-mi fac griji, tot tribul era răspunzător pentru ea, eu trebuia să mă obișnuiesc cu ocările - aveau să treacă și astea, repede. M-au sfătuit să nu ies niciodată între apusul soarelui și răsărit fiindcă *tsinvari* (*n. a.: spirite malefice*) puteau să ne atace și să ne ia și din clipa aceea viața noastră ar fi fost o tragedie.

Peste o săptămână, la răsăritul soarelui, m-am dus la un centru de adopții din Sibiu ca să las fata pe prag, sperând că cineva cu suflet avea să vină s-o ia. Când voiam să plec, o infirmieră m-a prins și m-a dus înapoi. M-a beștelit cât a putut, mi-a spus că știau că așa facem noi: cineva stătea tot timpul de pază, nu puteam eu să scap așa de ușor de responsabilitatea de a aduce un copil pe lume.

— Păi sigur, la ce să te aștepti de la o țigancă: să-și abandoneze copilul!

M-a obligat să completez o fișă cu toate datele și, cum eu nu știam să scriu, mi-a mai spus o dată: „Păi sigur, doar ești țigancă. Să nu încerci să ne înșeli dându-ne date false, că înfunzi pușcăria!” De frică, le-am spus adevărul.

Am mai privit-o o dată, pentru ultima oară, și i-am spus, în gând: „Eh, copilă fără nume, fie ca tu să întâlnești dragostea, multă, multă dragoste în viața ta”.

Am plecat și m-am dus în pădure unde am stat ore în șir. Mi-am amintit de nopțile nesfârșite din timpul sarcinii, când iubeam și uram copilul pe care bărbatul acela l-a pus în mine.

Ca orice femeie, am trăit visând să-1 întâlnesc pe Făt-Frumos, să mă mărit, să am mulți copii și să-mi îngrijesc familia. Și, la fel ca multe femei, am ajuns să mă îndrăgostesc de un bărbat care nu-mi putea da nimic din toate astea, dar pe care n-am să-1 uit niciodată. Sunt lucruri pe care nu i le-aș putea explica copilei, ea va fi mereu stigmatizată în tribul nostru, va fi o *gaje*, un copil fără tată. Eu puteam îndura orice, dar nu voiam ca și ea să cunoască suferințele prin care treceam eu de când descoperisem că sunt gravidă.

Plângeam și-mismulgeam părul din cap, mă zgâriam - îmi ziceam că durerea o să mă facă să

nu mă mai gândesc, să mă întorc la viață, la rușinea din trib; cineva o să aibă grijă de fată, iar eu voi trăi toată viața cu gândul că o voi revedea într-o bună zi, când va fi mare. M-am așezat pe jos, am luat un copac în brațe și am plâns. Dar când lacrimile și picăturile de sânge din zgârieturi au atins coaja, o liniște ciudată a pus stăpânire pe mine. Parcă auzeam o voce care-mi spunea să nu-mi fac griji, că lacrimile și sângele meu purificaseră calea fetei mele și-mi alinaseră suferința. De atunci, de câte ori mă apucă disperarea, îmi aduc aminte de vocea asta și mă liniștesc.

De aceea nu m-a mirat când am văzut-o venind cu Rom Baro din tribul nostru - când a cerut cafea, de băut, a zâmbit cu tâlc și pe urmă a plecat. Vocea mi-a spus că se va întoarce, iar acum e aici, în fața mea. Frumoasă, seamănă cu taică-su, nu știu ce simte pentru mine - poate ură fiindcă am părăsit-o atunci. Nu trebuie să explic de ce am făcut asta; nimeni pe lume nu m-ar înțelege.

Am rămas o veșnicie fără să scoatem o vorbă, privindu-ne doar - fără un zâmbet, fără lacrimi, fără nimic. Un izvor de dragoste a țâșnit din inima mea, nu știu dacă o interesează ce simt eu.

— Ti-e foame? Vrei să mănânci ceva?

Instinctul. Mereu instinctul iese în față. Ea face din cap semn că „da”. Intrăm în cămăruța unde stau eu - care e și sufragerie, și dormitor, și bucătărie, și atelier de croitorie. Ea se uită peste tot, se sperie, dar eu mă prefac că nu văd: mă duc la sobă și mă întorc cu două farfurii pline de supă de legume care înoată în grăsime. Mai fac și o cafea tare, dar, când vreau să pun zahăr, îi aud primele cuvinte:

— Fără zahăr, te rog. Nu știam că vorbești engleza.

Era să-i spun: „De la taică-tu”, dar m-am stăpânit. Am mâncat în liniște și pe măsură ce trecea timpul totul începea să mi se pară obișnuit, sunt aici cu fata mea, ea a străbătut lumea și acum s-a întors, a bătut multe drumuri și acum se întoarce acasă. Știu că e un vis, dar viața mi-a dat atâtea clipe de realitate dură, încât merit și eu să visez puțin.

— Cine e sfânta asta? a întrebat arătând spre o icoană pe perete.

— Sfânta Sara, patroana țiganilor. Totdeauna mi-am dorit să merg la biserica ei, în Franța, dar nu putem ieși de aici. Nu-mi dau pașaport, permis și...

Era să zic: „Chiar dacă aș reuși, n-aș avea bani”, dar m-am oprit. Putea să creadă că vreau să-i cer ceva.

— ... și sunt așa de ocupată cu lucrul. Iarăși liniște. Ea își termină supa, își aprinde o țigară, ochii ei nu spun nimic, nici un sentiment.

— Ai crezut vreodată că o să mă mai vezi? Îi răspund că da. Am aflat de ieri, de la nevasta lui Rom Baro că fusese la restaurant.

— Vine furtuna. Nu vrei să te culci puțin?

— Nu aud nici un zgomot Vântul nu suflă nici mai tare, nici mai încet ca înainte. Prefer să stăm de vorbă.

— Crede-mă. Am tot timpul pentru tine, toată viața ca să fiu alături de tine...

— Nu spune asta acum.

— ... dar ești obosită, continui, făcându-mă că n-am auzit ce mi-a spus. Eu văd furtuna care se apropie. Ca orice furtună, aduce cu ea distrugere; în același timp udă câmpul, iar înțelepciunea din cer coboară împreună cu ploaia. Ca orice furtună, va trece. Cu cât e mai puternică, cu atât trece mai repede. Slavă Domnului, am învățat să înfrunt furtunile.

Și, ca și cum Sfânta Măria Mare m-ar fi ascultat, încep să cadă pe acoperișul de tablă primele

picături. Fata își termină țigara, eu o iau de mână și o duc în pat. Ea se întinde și închide ochii.

Nu știu cât a dormit. Eu o priveam fără să mă gândesc la nimic, iar vocea pe care am auzit-o cândva în pădure îmi spunea că totul e bine, că nu trebuie să-mi fac griji, că schimbările aduse de soartă sunt bune, dacă știm să descifrăm ce conțin ele. Nu știu cine a luat-o de la orfelinat, cine a educat-o, cine a făcut din ea o femeie independentă - căci așa părea să fie. M-am rugat pentru familia asta datorită căreia fata mea a supraviețuit și a avut un destin mai bun. La mijlocul rugăciunii am simțit gelozie, disperare, căință și am încetat să mai vorbesc cu Sfânta Sara; oare conta că o adusesse înapoi? Era tot ce am pierdut și nu mai puteam căpăta înapoi niciodată.

Dar era și întruparea fizică a dragostei mele. Eu nu știam nimic, și în același timp mi se dezvăluia totul, mi-am amintit că mă gândeam să-mi iau viața, să avortez, cum îmi închipuiam că plec din colțul acela de lume oriunde oi vedea cu ochii, până n-oi mai putea merge, clipa când mi-am văzut sângele și lacrimile pe copacul acela, dialogul cu natura, care a devenit tot mai intens și nu a mai încetat de atunci -deși puțini din tribul meu știau de asta. Protectorul meu, care m-a găsit rătăcind prin pădure, putea să înțeleagă toate astea, dar el tocmai a murit.

„Lumina e nestatornică, se stinge la vânt, se aprinde la fulger, nu este niciodată aici să strălucească asemenea soarelui - dar merită să lupti pentru ea”, spunea el.

A fost singurul care m-a acceptat și a convins tribul că puteam să fac din nou parte din lumea aceea. Singurul cu destulă autoritate morală pentru a opri alungarea mea.

Și, din nefericire, singurul care nu avea să-mi cunoască niciodată fata. Am plâns pentru el, pe când ea stătea nemișcată în patul meu, ea care trebuie să fi fost obișnuită cu tot confortul din lume. Mii de întrebări mi-au revenit - cine erau părinții adoptivi, unde stătea, dacă făcuse facultatea, dacă iubea pe cineva, care erau planurile ei. Dar nu eu străbătusem lumea după ea, dimpotrivă: de aceea, nu puteam să-i pun întrebări, trebuia să-i dau răspunsuri.

Ea deschise ochii. Am vrut să-i ating părul, să-i dau mângâierile pe care le strânsesem în toți anii aceia, dar nu știam cum ar reacționa, așa că mi-am spus că e mai bine să mă stăpânesc. — Ai venit până aici ca să afli motivul...

— Nu. Nu vreau să știu de ce o mamă își părăsește copilul; nu există motiv pentru așa ceva. M-au rănit vorbele ei și nu știu ce să-i răspund.

— Cine sunt eu? Ce sânge curge în venele mele? Ieri, după ce am realizat că te pot întâlni, m-a apucat o groază teribilă. De unde să încep? Tu, ca toate țigăncile, știi să citești viitorul în cărți, nu?

— Nu-i chiar așa. Facem asta numai cu *gaje*, cu străinii, ca să ne câștigăm pâinea. Nu ne dăm niciodată în cărți, nu le citim în palmă și nu le ghicim viitorul celor din tribul nostru. Iar tu...

— ... fac parte din trib. Chiar dacă femeia care m-a adus pe lume m-a trimis departe.

— Da.

— Atunci, de ce mai stau aici? Ti-am văzut fața, pot să mă întorc la Londra, mi se termină concediul.

— Vrei să știi ceva despre tatăl tău?

— Nu mă interesează deloc.

Deodată mi-am dat seama cum puteam s-o ajut. Parcă o voce străină ar fi ieșit din gura mea:

— Trebuie să cunoști mai bine sângele care curge prin venele mele și prin inima ta. Maestrul meu vorbea prin mine. Ea închise din nou ochii și dormi aproape douăsprezece ore fără a se trezi.

A doua zi am condus-o prin împrejurimile Sibiului, unde făcuseră un muzeu cu toate casele din regiune. Pentru prima oară i-am pregătit cafeaua de dimineață. Era mai odihnită, relaxată, mă întreba lucruri despre cultura țigănească, dar nu mi-a pus niciodată vreo întrebare despre mine. Mi-a spus și câteva lucruri despre viața ei - am aflat că eram bunică! Nu mi-a vorbit nici de soț, nici de părinții adoptivi. Mi-a zis că vindea terenuri într-un loc foarte îndepărtat și că în curând avea să se întoarcă la lucru.

I-am spus că puteam s-o învăț să facă amulete care fereau de rău, dar n-a arătat nici un fel de interes. Dar când i-am vorbit de ierburi tămăduitoare, mi-a cerut imediat să-i arăt cum să le recunoască, în parcul pe unde ne plimbam, am încercat s-o învăț tot ce știam, deși eram sigură că avea să uite imediat ce se va întoarce la ea acasă - la Londra, acum știam unde trăiește.

— Noi nu stăpânim pământul: el ne stăpânește pe noi. Cum pe vremuri noi umblam fără încetare, aveam în jur doar plantele, apa, locurile prin care treceau caravanele noastre. Legile noastre erau legile naturii: cei mai tari supraviețuiesc, iar noi, cei slabi, veșnicii prizonieri, am învățat să ne ascundem puterea și s-o folosim numai atunci când trebuie.

— Noi nu credem că Dumnezeu a făcut universul; Dumnezeu este universul, noi ne aflăm în El și El se află în noi. Deși...

M-am oprit. Dar m-am hotărât să continui, pentru că acesta era felul meu de a-1 cinsti pe protectorul meu.

— ... eu cred că ar trebui să-I spunem Zeiță. Mamă. Nu femeia care-și părasește copilul într-un orfelinat, ci Acea care se află în noi și care ne apără când suntem în pericol. Va fi mereu cu noi dacă ne facem treburile zilnice cu dragoste, bucurie, când înțelegem că nimic nu e suferință, fiindcă totul e un fel de a lăuda Creația.

Atena - acum îi știam numele - întoarse privirea spre o casă din parc.

— Ce e aceea? O biserică?

Orele petrecute împreună îmi dăduseră puteri; am întrebat-o dacă voia să vorbim despre altceva. Ea căzu pe gânduri, apoi răspunse:

— Vreau să ascult tot ce ai să-mi spui. Deși, după cum am înțeles din tot ce am citit înainte de a veni aici, tot ce-mi spui acum nu se potrivește cu tradiția țigănească.

— Protectorul meu m-a învățat. Pentru că știa lucruri pe care țiganii nu le știu, i-a convins pe cei din trib să mă accepte din nou. Și pe măsură ce învățam cu el, îmi dădeam seama de puterea Mamei - tocmai eu, care refuzasem această binecuvântare. Am atins un arbust micuț.

— Dacă vreodată copilul tău o să aibă febră, pune-1 lângă o plantă tânără și scutură-i frunzele: febra va trece asupra plantei. Și când te simți neliniștită, la fel să faci.

— Aș vrea să-mi mai povestești despre protectorul tău.

— Îmi spunea că la început Creația era foarte singură. Și atunci a zămislit pe cineva cu care să stea de vorbă. Dintr-un act de iubire au făcut o a treia ființă, și astfel s-au înmulțit cu mii și milioane. Ai întrebat ceva despre biserică pe care tocmai am văzut-o: nu știu cine a făcut-o și nici nu mă interesează, templul meu e grădina, cerul, apa din lac și din pârâul care îl umple. Poporul meu e făcut din toți oamenii care împărtășesc aceeași credință cu mine, nu din aceia de care sunt legată prin legături de sânge. Ritualul meu este să fiu cu cei asemenea

mie, sărbătorind tot ce se află în jurul meu. Când pleci?

— Poate mâine. Nu vreau să deranjez.

Încă o rană în inimă, dar nu pot să spun nimic.

— Stai cât vrei. Am întrebat numai pentru că aş fi vrut să sărbătorim cu ceilalți sosirea ta.

Putem să facem asta diseară, dacă ești de acord.

Ea nu zice nimic, eu înțeleg că e un „da”. Ne întoarcem acasă, iar după-masă, ea-mi spune că trebuie să se întoarcă la hotelul din Sibiu, ca să-și ia niște haine. Între timp am organizat totul. Mergem pe un deal în sudul orașului, ne așezăm în jurul focului care tocmai a fost aprins, cântăm, dansăm, spunem povești. Ea asistă la tot, fără să participe în nici un fel, deși Rom Baro îmi spusese că e o dansatoare extraordinară. Pentru prima oară după ani și ani sunt veselă, pentru că am putut pregăti un ritual pentru fata mea și am sărbătorit minunea de a fi amândouă vii, sănătoase, înconjurate de dragostea Marii Mame.

La sfârșit, îmi zice că o să doarmă la hotel. O întreb dacă ne despărțim, ea-mi spune că nu. Se va întoarce mâine dimineată.

O săptămână întreagă eu și fiica mea am adus laude Universului. Într-una din nopți a adus un prieten, dar a insistat că nu era iubitul ei, nici tatăl copilului. Bărbatul, cu vreo zece ani mai mare ca ea, m-a întrebat cui îi erau adresate ritualurile noastre. I-am explicat că atunci când slăvești pe cineva înseamnă - după cum spunea protectorul meu - că pui persoana respectivă în afara lumii. Așa că noi nu slăvim pe nimeni, doar trăim în comuniune cu Creația.

— Dar voi vă rugați?

— Eu una, mă rog la Sfânta Sara. Dar aici noi suntem parte dintr-un tot, sărbătorim în loc să ne rugăm.

Mi s-a părut că Atena a fost mândră de răspunsul meu. De fapt, eu doar repetam vorbele protectorului meu.

— Și de ce faceți asta împreună cu alții? Nu putem sărbători și singuri legătura noastră cu Universul?

— Fiindcă ceilalți sunt eu. Iar eu sunt ceilalți. În clipa aceea Atena mă privi și am simțit că eu o rănisem de data aceea.

— O să plec mâine, spuse ea.

— Înainte să pleci, vino să-ți iei rămas-bun de la mama ta.

Era prima oară când foloseam cuvântul ăsta. Nu mi-a tremurat vocea, am privit-o; știam că, în ciuda a tot ce se întâmplase, era sânge din sângele meu, rodul pântecelui meu. În clipa aceea, m-am purtat ca un copil care tocmai înțelege că lumea nu e plină de monștri și nenorociri, așa cum ne învață cei mari - e plină de dragoste, indiferent sub ce formă ar apărea, o dragoste care ne iartă greșelile și ne izbăvește de păcate.

M-a ținut mult timp în brațe. Mi-a potrivit basmaua cu care-mi acopăr capul - deși nu am soț, tradiția țigănească spune că trebuie s-o port, fiindcă nu mai sunt fecioară. Oare ce-mi pregătea ziua de mâine, în afară de plecarea unei ființe pe care am iubit-o mereu de la depărtare și pentru care mi-am făcut griji? Eu eram toți, și toți erau eu și singurătatea mea. A doua zi, Atena a venit cu un buchet de flori, a făcut curat în cămăruța mea, mi-a spus că trebuia să port ochelari, pentru că aveam ochii oboseți de la cusut. M-a întrebat dacă prietenii cu care petrecusem nu vor avea probleme cu tribul, și eu i-am spus că nu; protectorul meu fusese un om foarte respectat, ne învățase lucruri de care mulți dintre noi nu aveau habar și avea discipoli în lumea întreagă. Din păcate însă, murise cu puțin înainte de a veni ea.

— Într-o zi, o pisică s-a dus direct la picioarele lui. Pentru noi, asta înseamnă moarte și ne-

am speriat; eu știam un descântec ca să tai răul ăsta. Numai că protectorul meu a spus că venise vremea să plece, trebuia să călătorească prin lumi despre care știa că există, să se odihnească puțin în brațele Mamei, apoi să renască, să fie din nou copil. În mormântarea a fost simplă, într-o pădure de aici, de aproape, dar a venit lume din toate colțurile pământului. — Și printre oamenii ăștia nu cumva era o femeie cu părul negru, de vreo treizeci și cinci de ani?

— Nu-mi aduc aminte, dar e posibil. De ce întrebi?

— Am întâlnit o femeie într-un hotel din București care spunea că venise la înmormântarea unui prieten. Cred că a zis ceva despre „maestrul ei”.

Mi-a cerut să-i mai spun lucruri despre țigani, dar știa cam tot ce era de știut, cu atât mai mult cu cât, în afară de obiceiuri și tradiții, noi nu prea ne cunoaștem istoria. I-am propus să se ducă în Franța și să depună pentru mine un șal la icoana Sfintei Sara, în sătucul Saintes-Maries-de-la-Mer.

— Eu am venit aici pentru că ceva lipsea din viața mea. Trebuia să-mi umplu spațiile albe și am crezut că simpla vedere a chipului tău va fi de ajuns. Dar n-a fost; a trebuit să înțeleg și că... am fost iubită.

— Ești iubită.

Am făcut o pauză lungă înainte de a-i spune în sfârșit cuvintele pe care voiam să i le spun încă de când o rugasem să-și ia rămas-bun de la mine. Ca să nu mi se vadă emoția, am continuat:

— Aș vrea să-ți cer ceva.

— Orice.

— Vreau să te rog să mă ierți. Ea își mușcă buzele.

— Am fost dintotdeauna o persoană agitată. Muncesc mult, grija mea pentru copil este și ea excesivă, dansez ca nebuna, am învățat caligrafia, mă duc la cursuri de perfecționare în vânzări, citesc o carte după alta. Totul pentru a ocoli clipele acelea în care nu se întâmplă nimic, pentru că aceste spații albe îmi aduc o senzație de gol absolut, în care nu există nici o fărâmbă de dragoste. Părinții mei au făcut totul pentru mine, și cred că îi dezamăgesc. Dar aici, cât am fost împreună, în clipele când am sărbătorit natura și pe Marea Mamă împreună cu tine, am înțeles că spațiile acelea albe au început să se umple. S-au transformat în pauze - momentul când bărbatul ridică mâna de pe tobă, înainte de a o lovi din nou cu putere. Cred că pot să plec. Nu spun că voi pleca liniștită, fiindcă viața mea are nevoie de un ritm cu care m-am obișnuit deja. Dar nici nu plec cu amărăciune-n suflet. Toți țiganii cred în Marea Mamă?

— Dacă îi întrebi, nici unul nu va spune da. Și-au însușit credințele și obiceiurile de pe unde s-au așezat. Dar singurul lucru care ne unește în religie este că o slăvim pe Sfânta Sara și mergem în pelerinaj, măcar o dată-n viață, până la mormântul ei, la Saintes-Maries-de-la-Mer. Unele triburi o numesc Kali Sara, Sara cea Neagră. Sau Sfânta Fecioară a Țiganilor, cum e cunoscută în Lourdes.

— Trebuie să plec, spuse Atena după câteva clipe. Prietenul pe care l-ai cunoscut zilele trecute o să mă însoțească.

— Pare un om bun.

— Vorbești ca o mamă.

— Sunt mama ta.

— Sunt fiica ta.

M-a îmbrățișat, de data asta cu lacrimi în ochi. Eu i-am mângâiat părul, ținând-o în brațe așa

cum am visat mereu, din ziua când soarta mea - sau frica - ne-a despărțit. I-am cerut să aibă grijă de ea, și mi-a răspuns că învățase multe.

— Și încă vei mai învăța, fiindcă - deși acum toți suntem legați de case, orașe, meserii - în sângele tău curge vremea caravelor, a plecărilor și a învățăturilor pe care Marea Mamă ni le scotea în cale pentru a putea supraviețui. Învață, dar învață totdeauna cu oameni alături de tine. Nu fi singură în căutările tale: dacă faci un pas greșit, nu vei avea pe nimeni care să te ajute să te îndrepti.

Ea continua să plângă în brațele mele, aproape implorându-mă să-i cer să rămână. L-am rugat pe protectorul meu să nu mă lase să vărs nici o lacrimă, pentru că eu voiam pentru Atena tot ce era mai bun, iar soarta ei era să meargă mai departe. Aici, în Transilvania, în afară de dragostea mea, n-ar mai fi găsit riimic. Și, cu toate că eu cred că dragostea este de ajuns pentru a justifica o existență pe de-a-ntre-gul, eram absolut sigură că nu-i puteam cere să-și sacrifice viitorul pentru a rămâne lângă mine.

Atena mă sărută pe creștet și plecă fără să-și ia rămas-bun, poate se gândea că va reveni într-o bună zi. De fiecare Crăciun îmi trimitea bani destui ca să pot trăi tot anul fără să cos; nu m-am dus niciodată la bancă să încasez cecurile de la ea, deși toți din trib spuneau că mă port ca o femeie neștiutoare.

De șase luni nu mi-a mai trimis. Probabil a înțeles că eu am nevoie de croitorie ca să-mi umplu ceea ce ea numea „spațiile albe”.

Oricât aş vrea s-o mai văd o dată, știu că nu se va mai întoarce; acum cred că e mare directoare, s-a măritat cu bărbatul pe care-1 iubește, iar eu am probabil mulți nepoți - sângele meu nu s-a pierdut, va continua pe pământul acesta, și greșelile mi se vor ierta.

Samira R. Khalil, casnică

Imediat ce Sherine a intrat în casă țipând de bucurie și 1-a luat în brațe pe Viorel, am înțeles că totul mersese mai bine decât îmi închipuisem. Am simțit că Dumnezeu îmi ascultase ruga, și acum ea nu mai avea nimic să descopere despre ea, putea în sfârșit să aibă o viață normală, să-și crească băiatul, să se recăsătorească și să lase toată neliniștea aceea care o făcea să fie în același timp euforică și deprimată.

— Te iubesc, mămico.

A fost rândul meu s-o strâng în brațe. În nopțile acelea cât a fost plecată, mărturisesc că mă înspăimânta gândul că o să trimită pe cineva să-1 ia pe Viorel și că n-o să-i mai văd niciodată.

După ce a mâncat, a făcut o baie, apoi ne-a povestit întâlnirea cu mama ei biologică și ne-a descris peisajele din Transilvania (eu nu-mi mai aminteam prea multe, am fost acolo doar pentru a căuta orfelinatul). Am întrebat-o când avea să se întoarcă în Dubai.

— Săptămâna viitoare. Mai întâi trebuie să merg în Scoția să caut pe cineva.

Un bărbat!

— O femeie, continuă ea, observând probabil zâmbetul meu complice. Simt că am o misiune. În timp ce sărbătoream viața și natura am descoperit lucruri noi. Ceea ce credeam că există doar în dans se află de fapt peste tot. Și are chipul unei femei: am văzut-o la...

M-am speriat. I-am spus că *misiunea* ei era să-și crească fiul, să încerce să fie cât mai bună în ceea ce face, să câștige mai mulți bani, să se recăsătorească, să-1 respecte pe Dumnezeu așa cum îl cunoaștem noi.

Dar Sherine nu mă asculta.

— Știi, ceva s-a întâmplat într-o noapte când stăteam în jurul focului și beam, râdeam, ascultam povești și cântece. O singură dată, când am fost la restaurant, am simțit nevoia să dansez, dar în restul zilelor, niciodată, ca și cum acumulam energie pentru altceva. Deodată am simțit că totul în jurul meu era viu, palpita - eu și Creația eram una. Am plâns de bucurie când flăcările focului au părut a se transforma în chipul unei femei, plină de compasiune, care-mi zâmbea.

M-am înfiorat - vrăjitorie țigănească, desigur. Și chiar în clipa aceea mi-am amintit că în copilărie, când era la școală, Atena susținea că văzuse „o femeie în alb”.

— Nu te lăsa în voia acestor lucruri care sunt de la diavol. Tu ai avut întotdeauna exemple bune în familie, oare nu poți să duci pur și simplu o viață normală?

După cum se vede, mă grăbisem să cred că acea călătorie în căutarea mamei biologice îi făcuse bine. Dar în loc să-mi răspundă cu agresivitatea ei obișnuită, ea continuă zâmbind:

— Și ce înseamnă „normală”? De ce tăticul trăiește copleșit de muncă dacă avem atâția bani cât să trăiască trei generații fără să miște un deget? E un om cinstit, merită să câștige, dar mereu spune cu oarecare mândrie că e copleșit de muncă. De ce? Unde vrea să ajungă?

— E un om care duce o viață demnă.

— Când stăteam cu voi, mă întreba despre teme, îmi dădea exemple ca să-mi arate cât de importantă era munca lui pentru toată lumea, aprindea televizorul, comenta situația politică din Liban, înainte de culcare citea o carte de specialitate, tot timpul era ocupat. La fel făcea și tu: eu eram cea mai elegantă din școală, mă duceai la petreceri, aveai grijă de casă, ai fost mereu caldă, iubitoare și mi-ai dat o educație impecabilă. Dar acum, când vine bătrânețea, ce vreți să faceți cu viața voastră? Eu am crescut și sunt independentă.

— O să călătorim. O să străbatem lumea și o să ne relaxăm.

— Dar de ce nu o faceți acum, cât timp mai sunteți încă sănătoși?

Mă întrebam și eu același lucru. Dar intuiam că soțul meu avea nevoie de munca lui - nu pentru bani, ci pentru sentimentul de a fi util, pentru a le arăta celorlalți că și un exilat își ține angajamentele. Când era sărbătoare și rămânea acasă, avea mereu tendința să se ducă până la birou, să vorbească cu colegii, să ia hotărâri care nu erau câtuși de puțin urgente. Încercam să-l conving să mergem la teatru, la cinema, la muzee, el făcea tot ce-i ceream, dar simțeam că-l plictisesc lucrurile astea; îl interesau doar firma, munca, afacerile.

Pentru prima oară am vorbit cu ea așa cum îi vorbești unei prietene, nu propriei fiice, dar îmi alegeam cu grijă cuvintele, ca să nu mă înțeleagă greșit.

— Crezi că și tatăl tău încearcă să umple ceea ce tu numești „spații albe”?

— În ziua în care se va pensiona, deși eu cred că ziua asta nu va veni niciodată, poți să fii sigură că o să facă o depresie. Ce să faci cu libertatea asta așa de greu cucerită? Toți îl vor felicita pentru succesele lui, pentru moștenirea pe care ne-a lăsat-o, pentru integritatea cu care și-a condus firma. Dar nimeni nu va avea timp pentru el - viața își continuă cursul, și toți sunt cufundați în ea. Tati se va simți iar exilat, numai că de data asta nu va mai găsi o țară unde să se refugieze.

— Și ai vreo idee mai bună?

— N-am decât una: nu vreau să se întâmple la fel și cu mine. Sunt prea agitată și te rog să nu crezi că vă consider vinovați pentru exemplul pe care mi l-ați dat. Dar eu trebuie să mă schimb. Și asta cât mai repede.

Așezată în întuneric total. Copilul, bineînțeles, a ieșit imediat din cameră - noaptea e regatul terorii, al monștrilor trecutului, al vremurilor când umblam precum țiganii, asemenea bătrânului meu maestru - fie ca Mama să se îndure de sufletul lui și fie el ocrotit cu dragoste până ce va veni vremea să se întoarcă.

Atena nu știe ce să facă de când am stins lumina, întreabă de băiat, îi spun să stea fără grijă, să-1 lase în seama mea. Ies, aprind televizorul, găsesc un program de desene animate și dau volumul la minim; copilul stă ca hipnotizat - gata, am rezolvat problema. Mă întreb cum o fi fost în trecut, fiindcă femeile veneau pentru același ritual la care participa acum Atena, își aduceau copiii și nu exista televizor. Ce făceau oare cei care se aflau acolo ca învățători? În fine, nu-i treaba mea.

Televizorul este pentru puști o poartă spre o altă realitate. O voi provoca pe Atena să facă aceeași experiență. Totul e atât de simplu, și-n același timp atât de complicat! Simplu, fiindcă e de ajuns să-mi schimb atitudinea: nu voi mai căuta fericirea. De acum încolo sunt independentă, îmi văd viața prin propriii mei ochi și nu prin ai altcuiva. Pornesc în căutarea aventurii de a fi vie.

Complicat: de ce nu-mi caut fericirea, dacă am fost învățată că e singurul scop care merită osteneala? De ce mă aventurez pe un drum de care alții se feresc?

La urma urmei, ce e fericirea?

Dragoste, se spune. Dar dragostea nu a adus și nici nu va aduce vreodată fericirea.

Dimpotrivă, nu e decât neliniște, un câmp de luptă, nopți nedormite, când ne întrebăm dacă e bine ce facem. Adevărata dragoste e plămădită din extaz și agonie.

Sau liniște. Liniște? Dacă ne uităm la Mamă, Ea niciodată nu e liniștită. Iarna luptă cu vara, soarele și luna nu se întâlnesc niciodată, tigrul îl vânează pe om, omul se teme de câine, câinele o vânează pe pisică, ea-1 vânează pe șoarece, iar șoarecele îl sperie pe om.

Banii aduc fericirea. Foarte bine: atunci toți oamenii care au destul cât să trăiască foarte bine ar putea să nu mai muncească. Dar nu, ei continuă să se zbată și mai mult, ca și cum s-ar teme să nu piardă tot. Banul la ban trage, asta e adevărat. Sărăcia poate aduce nefericire, dar contrariul nu e adevărat: bogăția nu aduce neapărat fericirea.

Eu am căutat fericirea multă vreme de-a lungul vieții - acum nu vreau decât bucurie. Bucuria e ca sexul; are început și sfârșit. Eu vreau plăcere. Vreau să fiu mulțumită - dar fericită? Nu mai cad în capcana asta.

Când sunt într-un grup de oameni și îi provoc, folosindu-mă de una din întrebările cele mai importante, ei răspund cu toții: „Sunt fericit”.

Și eu continui: „Dar nu doriți să aveți mai mult, să creșteți în continuare?” Și toți îmi răspund: „Bineînțeles”.

Și insist: „Atunci nu sunteți fericiți”. Atunci schimbă vorba.

Dar mai bine să mă întorc în camera unde se află Atena. Întuneric. Ea-mi aude pașii, chibritul care se aprinde, apoi lumânarea.

— Tot ce ne înconjoară este Dorința Universală. Nu este fericirea; este o dorință. Iar dorințele sunt totdeauna incomplete - când sunt îndeplinite, nu mai sunt dorințe, nu-i așa?

— Unde-i băiatul meu?

— Băiatul tău e bine, se uită la televizor. Eu vreau acum să te uiți doar la această lumânare și să nu vorbești, să nu spui nimic. Numai să crezi.

— Ce să cred?

— Ți-am cerut să nu vorbești. Crede, pur și simplu - nu te îndoii de nimic. Ești vie, iar lumânarea e singurul punct din universul tău - în asta să crezi. Uită că ai fost învățată că drumul e un mod de a ajunge la o destinație: de fapt, cu fiecare pas ajungem acolo. Repetă-ți în fiecare dimineață: „Am ajuns”. Vei vedea că va fi mult mai ușor să conștientizezi fiecare clipă a zilei. Am făcut o pauză.

— Flacăra lumânării îți luminează lumea. Întreab-o:

„Cine sunt eu?”

Am mai așteptat puțin. Pe urmă am continuat:

— Îmi imaginez cum ai răspunde: sunt cutare, mi s-au întâmplat diverse lucruri. Am un copil, lucrez în Dubai. Acum mai întreabă o dată lumânarea: „Cine nu sunt eu?”

Iar am făcut o pauză. Și iarăși am urmat:

— Probabil că ți-ai spus: nu sunt o ființă mulțumită. Nu sunt o mamă tipică, să mă ocup numai de fiul meu, de soț, să am o casă cu grădină și un loc unde să-mi petrec vacanțele de vară. Am ghicit? Poți vorbi.

— Ai ghicit.

— Atunci suntem pe drumul cel bun. Tu, ca și mine, ești o persoană nemulțumită.

„Realitatea” ta nu se potrivește cu „realitatea” celorlalți. Și ți-e teamă că fiul tău va merge pe aceeași cale, adevărat?

— Da, mi-e teamă.

— Oricum, știi că nu te poți înfrâna. Lupti, dar nu reușești să-ți controlezi îndoielile. Uită-te bine la lumânarea asta: pentru moment, ea este universul tău; către ea ți se îndreaptă atenția, face puțină lumină în jurul tău. Respiră adânc, ține aerul în plămâni cât mai mult și apoi expiră. Fă așa de cinci ori. Ea se supuse.

— Scopul acestui exercițiu era să-ți liniștească sufletul. Acum, adu-ți aminte ce ți-am spus: crede. Crede că ești în stare, că ai ajuns deja acolo unde ai vrut. Într-un anumit moment din viața ta, după cum ai povestit la ceaiul din după-amiaza asta, ai spus că ai schimbat comportamentul oamenilor la banca unde lucrei pentru că i-ai învățat să danseze. Nu e adevărat. Ai schimbat totul deoarece prin dans le-ai schimbat realitatea. Ai crezut în povestea asta cu Vârful, care mi se pare interesantă, deși n-am auzit niciodată vorbindu-se despre așa ceva. Nu poți crede în ceva ce nu-ți place, înțelegi?

Atena făcu un semn afirmativ din cap, ținând privirea fixă la flacăra lumânării.

— Credința nu e o dorință. Credința e Voință. Dorințele sunt lucruri ce urmează a fi împlinite, Voința e o forță. Voința schimbă spațiul din jurul nostru, așa cum ai făcut tu la bancă. Dar, pentru asta, e nevoie de Dorință. Te rog, concentrează-te asupra lumânării! Fiul tău a ieșit de aici și s-a dus să se uite la televizor, pentru că îi e frică de întuneric. De ce? În întuneric putem proiecta orice și, în general, ne proiectăm doar fantasmemele. E valabil și pentru copii și pentru adulți. Ridică încet brațul drept.

Brațul se ridică până sus. I-am cerut să facă același lucru și cu brațul stâng. M-am uitat cu atenție la sânii ei - mult mai frumoși decât ai mei.

— Poți să le lași în jos, dar încet. Închide ochii, respiră adânc - voi aprinde lumina. Gata: s-a terminat ritualul. Să mergem în sufragerie.

Ea se ridică cu greutate - îi amortiseră picioarele din cauza poziției în care îi cerusem să stea. Viorel adormise deja. Am închis televizorul și ne-am dus în bucătărie.

— Pentru ce am făcut toate astea? m-a întrebat.

— Numai ca să te îndepărtez de realitatea cotidiană. Nu contează lucrul asupra căruia te concentrezi, eu am ales întinericul și flacăra lumânării. În fine, cred că te întrebi unde vreau să ajung, nu?

Atena mi-a spus că mersese trei ore cu trenul, cu copilul în brațe, în loc să-și strângă lucrurile și să se ducă la serviciu; putea să fi privit o lumânare acasă la ea, nu trebuia să vină până în Scoția.

— Ba da, trebuia, i-am răspuns. Ca să afli că nu ești singură, că alți oameni sunt în legătură cu același lucru ca și tine. Și numai acest simplu fapt, că înțelegi asta, îți permite să crezi.

— Ce să cred?

— Că ești pe drumul cel bun. Și, cum ți-am spus, că ajungi undeva la fiecare pas.

— Care drum? Am crezut că dacă-mi caut mama în România, îmi voi găsi liniștea spiritului, de care am atâta nevoie, dar n-am găsit-o. Despre ce drum vorbești?

— Asta nu știu. Ai să descoperi când vei începe să-i înveți pe alții. Când te întorci la Dubai, găsește-ți un discipol, bărbat sau femeie.

— Să-i învăț dansul sau caligrafia?

— Pe astea deja le știi. Trebuie să-i înveți pe alții ceea ce nici tu nu știi. Acel lucru pe care Mama va dori să-1 dezvăluie prin tine.

M-a privit ca pe o nebună.

— Chiar așa, am insistat eu. De ce ți-am cerut să ridici brațele și să respiri adânc? Pentru ca tu să crezi că eu știam ceva ce nu știai tu. În realitate, era doar un fel de a te scoate din lumea cu care erai obișnuită. Nu ți-am cerut să-i mulțumești Mamei, să-i spui cât de minunată este sau că i-ai văzut chipul strălucind în flăcările unui foc. Ți-am cerut doar să faci gestul absurd și inutil de ridicare a brațelor și să te concentrezi asupra unei lumânări. Atât e de ajuns - să încerci, de câte ori poți, să faci ceva care rupe realitatea care ne înconjoară. Când o să începi să creezi ritualuri pentru discipol, vei fi întotdeauna călăuzită. De acolo începe învățătura, cum spunea protectorul meu. Dacă vrei să-mi ascuți vorbele, foarte bine. Dacă nu vrei, continuă-ți viața așa cum este ea acum și o să ajungi să te lovești de un zid numit „nemulțumire”.

Am chemat un taxi, am mai vorbit puțin despre modă și despre bărbați, și Atena a plecat. Eram absolut sigură că mă va asculta, mai ales că făcea parte dintre oamenii care nu renunță niciodată la o provocare.

— Invață-i pe oameni să fie altfel. Atât! i-am strigat, când taxiul se depărta.

Asta înseamnă bucurie. Fericire ar însemna să fii mulțumit cu ceea ce ai deja - dragoste, un copil, o profesie. Dar Atena, la fel ca mine, nu s-a născut pentru o astfel de viață.

Heron Ryan, ziarist

Bineînțeles că nu recunoșteam că sunt îndrăgostit. Aveam o prietenă care mă iubea, mă completa, împărțea cu mine clipele grele și orele de bucurie. Toate întâmplările și întâmplările din Sibiu făceau parte dintr-o călătorie; nu era prima oară că se întâmplau asemenea lucruri când eram plecat de acasă. Când ne îndepărtăm de lumea noastră, avem tendința să intrăm în tot felul de aventuri, fiindcă barierele și prejudecățile rămân undeva departe.

Când m-am întors în Anglia, primul lucru pe care l-am făcut a fost să spun că acel documentar despre Dracula era o prostie; o carte oarecare scrisă de un irlandez nebun fusese

În stare să creeze o imagine oribilă a Transilvaniei, unul dintre cele mai frumoase locuri de pe planetă. Desigur că producătorii n-au fost deloc satisfăcuți, dar în acel moment nu-mi mai păsa deloc de părerea lor: am lăsat televiziunea și m-am dus să lucrez la unul dintre cele mai importante ziare din lume.

Atunci am început să-mi dau seama că aș fi vrut să o revăd pe Atena.

Am sunat-o și i-am propus să facem o plimbare, înainte ca ea să plece la Dubai. A acceptat, mi-a spus că i-ar plăcea să fie ghidul meu prin Londra.

Am luat primul autobuz care a venit, fără să întrebăm unde mergea, am ales din priviri o doamnă și ne-am spus că vom coborî odată cu ea. S-a nimerit să fie stația Temple, am trecut pe lângă un cerșetor care ne cerea de pomană și nu i-am dat - am mers înainte urmăriți de insultele lui, pe care le-am considerat o formă de comunicare.

Am văzut pe cineva încercând să distrugă o cabină telefonică. M-am gândit să chem poliția, dar Atena m-a oprit; poate că tocmai se despărțise de iubirea vieții lui și simțea nevoia să se descarce. Sau, cine știe, nu avea cu cine schimba o vorbă și nu putea suporta umilința de a-i vedea pe alții folosind acel telefon ca să vorbească despre afaceri sau despre dragoste.

Atena mi-a cerut să închid ochii și să descriu în detaliu hainele cu care eram îmbrăcați; spre mirarea mea, am nimerit, cu excepția câtorva amănunte.

M-a întrebat ce-mi aminteam de pe masa mea de lucru; i-am răspuns că aveam acolo hârtii pe care doream să le pun în ordine.

— Ți-ai închipuit vreodată că hârțiile acestea au viață, sentimente, dorințe, istorii întregi de povestit? Cred că nu acorzi vieții atenția pe care o merită.

I-am promis că o să le iau una câte una, când mă voi întoarce la ziar, a doua zi chiar.

O pereche de turiști străini, cu o hartă în mână, ne-a întrebat cum să ajungă la un anumit monument. Atena le-a dat informații amănunțite, dar complet incorecte.

— I-ai trimis în direcția opusă!

— Nu are nici o importanță. Se vor rătăci, dar când te pierzi descoperi locuri interesante.

Încearcă să-ți umpli viața cu puțină fantezie; deasupra capului nostru există un cer pentru care omenirea întreagă, de-a lungul mileniilor, a găsit o grămadă de explicații rezonabile.

Uită ce ai învățat despre stele și acestea se vor preschimba iar în îngeri sau în copilași sau în orice simți tu că ai vrea să crezi în clipa aceea. Asta nu te va face mai naiv: e doar un joc, cu care însă poți să-ți îmbogățești viața.

A doua zi, când m-am dus la ziar, am luat fiecare hârtie ca și cum ar fi fost un mesaj adresat numai mie, nu instituției pe care o reprezintă. La prânz m-am dus să vorbesc cu secretarul de redacție și i-am propus să scriu un material despre Zeița venerată de țigani. Au considerat că e o idee excelentă și m-au trimis să văd sărbătorile de la Mecca țiganilor, la Saintes-Maries-de-la-Mer.

Oricât de incredibil ar părea, Atena n-a manifestat nici cea mai mică dorință să mă însoțească. Spunea că iubitului ei - polițistul ăla fictiv de care se folosea ca să păstreze distanța - nu i-ar fi plăcut ca ea să călătorească cu alt bărbat.

— Dar nu i-ai promis mamei tale că o să-i duci un șal sfintei?

— I-am promis, dacă orașul se va afla vreodată în drumul meu. Dar acum nu este. Dacă trec vreodată pe acolo, o să-mi țin promisiunea.

Fiindcă avea să se întoarcă duminică următoare la Dubai, s-a dus cu copilul încă o dată în Scoția, ca s-o vadă pe femeia pe care am întâlnit-o amândoi la București. Eu nu-mi aduceam aminte de nici o femeie, dar așa cum exista acel „iubit fantasmă”, poate că „femeia

fantasmă" era o altă minciună convențională, și n-am vrut să insist prea mult. Dar am fost gelos, fiindcă prefera să fie cu alții.

Mi s-a părut ciudat sentimentul ăsta. Și mi-am spus că dacă trebuia să mergă cineva în Orientul Mijlociu să scrie un material despre boom-ul imobiliar despre care vorbise un coleg de la secțiunea de afaceri, eu aveam să studiez totul despre terenuri, economie, politică și petrol - doar ca să fiu aproape de Atena.

La Saintes-Maries-de-la-Mer am scris un articol excelent. Conform tradiției, Sara era țigancă și trăia în mica localitate de la malul mării când mătușa lui Isus, Maria Salomeea, împreună cu alți refugiați, a ajuns prin acele locuri pentru a scăpa de persecuțiile romanilor. Sara i-a ajutat și a devenit și ea creștină.

La sărbătoarea la care am putut asista am văzut cum fragmente din scheletele a două femei îngropate sub altar sunt scoase dintr-un relicvariu și ridicate pentru a binecuvânta mulțimea de caravane care vin din toate colțurile Europei, cu fuste colorate, cântece și instrumente specifice. Apoi, o icoană a Sarei, cu șaluri superbe, este scoasă dintr-o clădire aflată în apropierea bisericii - deoarece Vaticanul nu a canonizat-o niciodată - și dusă în procesiune până la mare, pe străduțe acoperite de trandafiri. Patru țigani, îmbrăcați în haine tradiționale, pun relicvele într-o barcă plină de flori, intră în apă și repetă sosirea fugarilor și întâlnirea cu Sara. De aici încolo totul este muzică, petrecere, imnuri și demonstrații de curaj în fața unui taur.

Un istoric, Antoine Locadour, m-a ajutat să completez materialul cu informații interesante privitoare la Divinitatea Feminină. I-am trimis Atenei cele două pagini scrise pentru rubrica de turism a ziarului. N-am primit decât un răspuns amabil, îmi mulțumea pentru atenție, fără nici un fel de alte comentarii.

Cel puțin am fost sigur că adresa era corectă.

Antoine Locadour, 74 de ani, istoric, I.C.P., Franța

E ușor să spui despre Sara că este una dintre multele fecioare negre care pot fi întâlnite în lume. Sara-la-Kali, spune tradiția, era de stirpe nobilă și cunoștea secretele lumii. Era, după cum cred eu, o altă manifestare a Marii Mame, Zeița Creației.

Și nu mă surprinde deloc faptul că din ce în ce mai mulți oameni se interesează de tradițiile păgâne. De ce? Pentru că Zeul Tată este mereu asociat cu rigoarea și disciplina unui cult. Zeița Mamă, dimpotrivă, arată importanța dragostei dincolo de toate interdicțiile și tabuurile cunoscute.

Fenomenul nu e o noutate: de fiecare dată când religia își înăsprește normele, un grup semnificativ de oameni tinde să caute o mai mare libertate în contactul spiritual. Așa s-a întâmplat în Evul Mediu, când Biserica Catolică nu făcea decât să pună alte și alte biruri și să construiască mănăstiri și biserici pline de lux și strălucire; am asistat atunci la apariția „vrăjitoriei”, fenomen care, deși reprimat din cauza caracterului său revoluționar, a lăsat urme și tradiții care au reușit să supraviețuiască peste secole.

În tradițiile păgâne, cultul naturii este mai important decât respectarea cărților sfinte; Zeița este în toate, și totul face parte din Zeiță. Lumea nu este decât o expresie a bunătății ei. Există multe sisteme filozofice - cum ar fi taoismul sau budismul - care elimină ideea de separare dintre creator și creație. Oamenii nu mai încearcă să descifreze misterul vieții, vor să facă parte din el; și în taoism, și în budism, deși nu există o figură feminină, principiul de

bază afirmă că „totul este un singur lucru”.

În cultul Marii Mame, ceea ce numim noi „păcat”, transgresarea unor coduri morale arbitrare, încetează să existe; sexul și obiceiurile sunt mai libere, pentru că fac parte din natură și nu pot fi considerate un rod al răului.

Noul păgânism arată că omul nu are neapărată nevoie de o religie instituționalizată, pentru a-și continua căutările spirituale care îi justifică existența. Dacă Dumnezeu este Mamă, atunci nu trebuie decât să o slăvești prin ritualuri menite să mulțumească sufletul feminin, ritualuri care includ dansul, focul, apa, aerul, pământul, muzica, florile, frumusețea.

Tendința crește într-un mod exploziv în ultimii ani. Poate că ne aflăm în fața unui moment foarte important din istoria lumii, când în sfârșit Spiritul se contopește cu Materia, amândouă se unesc și se transformă. În același timp, cred că va exista o reacție foarte violentă din partea instituțiilor religioase care încep să piardă credincioși.

Fundamentalismul probabil că va crește și se va instala la toate nivelurile.

Ca istoric, mă mulțumesc să strâng date și să analizez această confruntare dintre libertatea adorației și obligația supunerii. Dintre Dumnezeu care controlează lumea și Zeița care este parte a lumii. Dintre oamenii care se strâng în grupuri în care slăvirea se face spontan și ceilalți, care se închid în cercuri unde învață ce trebuie și ce nu trebuie făcut.

Mi-ar plăcea să fiu optimist, să cred că în sfârșit ființa omenească și-a găsit drumul către lumea spirituală. Dar semnele nu sunt chiar încurajatoare: noi persecuții, ca acelea care au avut loc în trecut, ar putea sufoca din nou cultul Mamei.

Andrea McCain, actriță de teatru

Efoarte greu să fii imparțială, să vorbești despre o relație care a început în admirație și a sfârșit în ură. Dar voi încerca, sincer, voi face un efort pentru a o descrie pe acea Atena pe care am văzut-o pentru prima oară într-un apartament din Victoria Street. Tocmai se întorsese din Dubai, cu bani și cu dorința de a împărtăși tot ce cunoștea din misterele magiei. De data asta nu stătuse decât patru luni în Orientul Mijlociu: vânduse terenuri pentru construcția a două supermarketuri, obținuse un comision enorm, spunea că își permitea să nu mai muncească trei ani și că putea să revină la lucru oricând ar fi dorit; voia să profite de prezent, să se bucure de ce-i mai rămăsese din tinerețe și să-i învețe pe alții tot ce învățase ea.

M-a primit fără prea mult entuziasm:

— Ce doriți?

— Fac teatru și pregătim o piesă despre figura feminină a lui Dumnezeu. Am aflat de la un prieten ziarist că ați fost în deșert și în munții din Balcani, cu țiganii, și că știți destul de multe despre acest subiect.

— Și ați venit până aici ca să învățați despre Mamă numai pentru o piesă?

— Dar dumneavoastră de ce ați învățat?

Atena se opri, mă măsură din cap până-n picioare și zâmbi:

— Aveți dreptate. Aceasta este prima mea lecție ca maestră: învață-1 pe acela care dorește să învețe.

Motivul nu contează.

— Cum?

— Nimic.

— Originea teatrului e sacră. A început în Grecia, cu imnuri către Dionysos, zeul vinului, al renașterii și al fertilității. Dar se crede că încă din timpuri străvechi ființele omenești aveau un ritual în care se prefăceau că sunt alții, încercând să comunice astfel cu sacrul.

— A doua lecție, mulțumesc.

— Nu înțeleg. Am venit aici ca să fiu învățată, nu ca să predau eu lecții.

Femeia asta începea să mă irite. Poate că era malițioasă.

— Protectoarea mea...

— Protectoare?

— O să vă explic eu. Protectoarea mea a spus că voi învăța numai lucrurile de care am nevoie, dacă voi fi provocată. Și, de când m-am întors din Dubai, dumneavoastră ați fost prima persoană care mi-a arătat că așa este. Se adeverește ce mi-a spus ea.

I-am explicat că, pregătindu-mă pentru piesă, umblasem de la un maestru la altul. Dar nu era nimic excepțional în învățăturile lor - exceptând faptul că simțeam cum îmi crește curiozitatea pe măsură ce cunoșteam mai multe detalii. I-am spus că și aceia care mai știau câte ceva păreau confuzi, nu prea știau ce voiau.

— Adică?

Sexul, de exemplu. În unele din locurile pe unde fusesem, era absolut interzis. În altele, nu numai că era permis, dar încurajau și orgiile. Ea îmi ceru mai multe amănunte - și n-am înțeles dacă voia să mă încerce sau nu știa nimic despre lucrurile astea.

Dar Atena reluă înainte ca eu să-i pot răspunde la întrebare.

— Când dansezi, simți dorință? Simți că provoci o energie mai mare? Când dansezi, există momente în care nu mai ești tu însăși?

Am rămas ca de piatră, fără să știu ce să răspund. De fapt, și la petreceri senzualitatea era mereu prezentă în dans - începeam prin a provoca, îmi plăcea să văd dorința din ochii bărbaților, dar pe măsură ce treceau orele din noapte, parcă intram mai mult în contact cu mine însămi, dacă seduceam sau nu pe cineva nu prea mai avea importanță.

Atena a continuat.

— Dansul este și el un ritual. În afară de asta, e un mod ancestral de apropiere între o femeie și un bărbat. Ca și cum firele care ne conectează cu restul lumii s-ar scutura de prejudecăți și de frică. Când dansezi, îți poți permite luxul de a fi tu însăși. Am început s-o ascult cu mai mult respect.

— După aceea, redevenim ce am fost înainte; oameni speriați, care încearcă să pară mai importanți decât cred că sunt.

Exact cum mă simțeam eu. Sau poate că toată lumea simte același lucru?

— Ai un iubit?

Mi-am adus aminte că, într-unui din locurile în care fusesem ca să învăț Tradiția Gaia, unul dintre „druizi” îmi ceruse să fac dragoste în fața lui. Ridicol și înspăimântător - cum era posibil ca oamenii aceia să îndrăznească să folosească niște căutări spirituale pentru obsesiile lor cele mai sinistre?

— Ai un iubit? repetă ea.

— Am.

Atena nu mai scoase un cuvânt. Își duse doar degetul la gură, cerându-mi să tac și să stau liniștită.

Și deodată mi-am dat seama că era extrem de greu pentru mine să tac în fața acestei persoane pe care abia o cunoscusem. Eram tentată să vorbesc despre orice - despre vreme,

despre trafic sau despre cele mai bune restaurante. Stăteam amândouă așezate pe canapeaua din salonul ei complet alb, cu un CD-player și o etajeră micuță, unde pusese discurile. N-am văzut cărți nicăieri, nici tablouri pe pereți. Cum călătorise așa de mult, mă așteptam să văd obiecte și suveniruri din Orientul Mijlociu.

Dar era gol, și acum - liniștea asta.

Ochii cenușii erau fixați asupra mea, dar nu mi-am întors privirea. Instinctul, poate. Un fel de a spune că nu suntem speriați, ci privim drept în ochi provocarea. Numai că - din pricina tăcerii și a camerei albe, cu zgomotul traficului de afară - totul începu să pară ireal. Cât aveam să mai stăm așa, fără să spunem nimic?

Am început să-mi urmăresc gândurile: venisem aici în căutarea unui material pentru piesă sau chiar voiam cunoaștere, înțelepciune și... puterile acelea? Nu reușeam să definesc ce anume mă adusesese la o... la o ce? La o vrăjitoare?

Visele mele de adolescentă ieșiră la suprafață: cui nu i-ar plăcea să întâlnească o vrăjitoare adevărată, să învețe magie, să fie privită cu respect și teamă de prietene? Cine, tânără fiind, nu s-a simțit nedreptățită de secole de represiune a femeilor și n-ar fi simțit că aceasta era cea mai bună cale de a-și recăpăta identitatea pierdută? Cu toate că eu depășisem faza aceasta, eram independentă, făceam ce-mi plăcea într-un domeniu atât de competitiv ca teatrul, de ce nu eram niciodată mulțumită, aveam nevoie să-mi testez mereu... curiozitatea? Cred că aveam cam aceeași vârstă... sau eu aveam câțiva ani în plus? Oare ea avea vreun iubit?

Atena se apropie de mine. Acum eram la depărtare de mai puțin de un braț și a început să-mi fie frică. O fi lesbiană?

Deși nu-mi luasem ochii de la ea, știam unde era ușa și puteam ieși când voiam. Nu mă obligase nimeni să vin în casa aceea, să mă întâlnesc cu o persoană pe care n-o mai văzusem în viața mea și să stau acolo pierzându-mi timpul, fără o vorbă, fără să învăț absolut nimic. Unde voia să ajungă?

La tăcere, probabil. Mușchii au început să mi se încordeze. Eram singură, lipsită de apărare. Aveam o nevoie disperată să vorbesc sau să fac în așa fel încât mintea să înceteze să-mi mai spună că totul mă amenința. Cum putea afla cine sunt? Suntem ceea ce vorbim!

Dar ea nu a întrebat despre viața mea? A vrut să știe dacă aveam un iubit, nu? Am încercat eu să vorbesc mai mult despre teatru, dar n-am reușit. Dar poveștile pe care le-am auzit despre originea ei țigănească, despre mtâlnirea din Transilvania, pământ al vampirilor? Gândurile îmi veneau în avalanșă: oare cât va costa consultația aceea? M-am îngrozit, trebuia să fi întrebat la început. O avere? Și dacă nu plăteam, oare îmi făcea o vrajă care să mă distrugă?

Îmi venea să mă ridic, să mulțumesc, să-i spun că nu venisem să stau și să tac. Dacă te duci la psihiatru, trebuie să vorbești. Dacă mergi la biserică, ascuți o predică. Când cauți magia, întâlnești un maestru care să vrea să-ți explice lumea și să-ți dea o serie de ritualuri. Dar tăcerea? Și de ce mă deranja așa de tare?

Întrebările curgeau una după alta, iar eu nu reușeam să-mi opresc gândurile, dorința de a descoperi un motiv pentru care stăteam amândouă acolo fără o vorbă. Deodată, poate după alte cinci sau zece minute în care nimic nu s-a mișcat, ea zâmbi.

Am zâmbit și eu și m-am relaxat.

— Încearcă să fii altfel. Atâta doar.

— Atâta doar? Să tac înseamnă să fiu altfel? Îmi închipui că acum, în clipa asta, în Londra

există mii de oameni înnebuniți să găsească pe cineva cu care să stea de vorbă, și tot ce-mi spui este că tăcerea e mai importantă?

— Acum dacă dumneata începi să vorbești și să reorganizezi universul, vei ajunge să te convingi că ai dreptate și că eu greșesc. Dar ai văzut: dacă taci, e altceva.

— E neplăcut. Nu te învață nimic.

Ea păru să nu ia în seamă reacția mea.

— La ce teatru joci?

În sfârșit, începea să fie interesată de viața mea! Mă întorceam la condiția de ființă omenească, cu profesie cu tot! Am invitat-o să asiste la piesa care se juca în acel moment - a fost singurul mod pe care l-am găsit pentru a mă răzbuna, arătându-i că eram capabilă de lucruri pe care ea nu știa să le facă. Tăcerea aceea mă umilise.

M-a întrebat dacă își putea lua copilul și i-am răspuns că nu - era o piesă pentru adulți.

— Bine, pot să-1 las cu mama. De mult n-am mai fost la teatru.

Nu mi-a luat nimic pentru consultație. Când m-am întâlnit cu ceilalți din echipă, le-am vorbit despre femeia aceea misterioasă; au fost foarte curioși să cunoască pe cineva care, prima oară când te întâlnește, nu-ți cere decât să taci.

Atena a apărut în ziua convenită. A asistat la piesă, a venit în cabină să mă felicite, dar nu a spus dacă îi plăcuse sau nu. Colegii mi-au sugerat să o invităm la barul unde obișnuiam să mergem după spectacol. Aici, nu a mai tăcut, a vorbit despre o întrebare care rămăsese fără răspuns la prima noastră întâlnire:

— Nimeni, nici măcar Mama n-ar vrea ca activitățile sexuale să fie practicate numai ca sărbători, ritualuri; iubirea trebuie să fie prezentă. Ai spus că ai întâlnit oameni de felul ăsta, nu? Ai grijă.

Prietenii mei nu înțelegeau chiar tot, dar păreau foarte interesați și au început s-o bombardeze cu întrebări. Ceva mă deranja: răspunsurile ei erau foarte tehnice, ca și cum nu prea avea experiență. A comentat jocul de-a seducția, ritualurile de fertilitate și a terminat cu o legendă grecească - cu siguranță pentru că eu apucasem să-i spun la prima noastră întâlnire că originile teatrului se aflau în Grecia. Probabil își petrecuse toată săptămâna citind despre asta.

— După milenii de dominație masculină, ne întoarcem la cultul Marii Mame. Grecii o numeau Gaia, iar mitul spune că s-a născut din Haos, golul care stăpânea înainte în tot universul. Cu ea a venit și Eros, zeul iubirii și după aceea au zămislit Marea și Cerul.

— Cine a fost tatăl? Întrebă un prieten de-al meu.

— Nimeni. Există un termen tehnic, numit parte-nogeneză, care înseamnă posibilitatea de a naște fără intervenția masculină. Dar există și un termen mistic, cu care suntem mai obișnuiți: Imaculata Concepție. Din Gaia se trag toți zeii care mai târziu aveau să populeze Câmpiile Elizee ale Greciei antice - inclusiv iubitul nostru Dionysos, idolul dumneavoastră. Dar pe măsură ce bărbatul se afirma ca principal element politic al cetății, Gaia cădea în uitare, fiind înlocuită de Zeus, Ares, Apollo și alții - toți foarte competenți, dar fără farmecul Mamei care a zămislit totul.

Apoi a început un adevărat interogatoriu despre munca pe care o făceam. Regizorul o întrebă dacă nu voia să ne dea câteva lecții.

— Despre ce?

— Despre ce știți dumneavoastră.

— Ca să vă spun drept, despre originile teatrului am învățat săptămâna trecută. Învăț totul

pe măsură ce am nevoie, așa mi-a spus Edda.

Deci aveam dreptate!

— Dar pot să vă împărtășesc alte lucruri pe care le-am învățat de la viață.

Toți au fost de acord. Nimeni nu a întrebat cine era Edda.

Deidre O'Neill, cunoscută ca Edda

I-am spus Atenei: nu trebuie să vii până aici toată ziua bună ziua ca să întrebi prostii. Dacă un grup a hotărât să te accepte ca profesoară, de ce nu vezi în asta șansa de a deveni maestra lor?

Fă și tu ce am făcut eu mereu. Încearcă să te simți bine atunci când crezi că ești ultimul om. Să nu crezi că e rău: lasă-ți trupul și sufletul în mâinile Mamei, dăruiește-te prin dans sau prin tăcere sau prin activitățile obișnuite ale vieții - cum ar fi să-ți duci copilul la școală, să gătești, să faci ordine în casă. Totul e adorație - dacă ai mintea concentrată asupra momentului prezent.

Nu încerca să convingi pe nimeni de nimic. Când nu știi, întreabă sau informează-te. Dar pe măsură ce acționezi, fii ca râul care curge, tăcut, dăruindu-se unei energii superioare. Să crezi - asta ți-am spus la prima noastră întâlnire.

Să crezi că poți.

La început vei fi confuză, nesigură. Apoi, vei crede că toți se gândesc că sunt înșelați. Nimic din toate astea: tu știi, trebuie doar să fii conștientă de asta. Mintea oamenilor se lasă ușor dominată de ceea ce e mai rău - le e frică de durere, de invazii, de tâlhării, de moarte: încearcă să le redai bucuria pierdută.

Fii limpede.

Reprogramează-te în fiecare clipă a zilei cu gânduri care te fac să crești. Când ești iritată, confuză, încearcă să râzi de tine însăși. Râzi tare, râzi în hohote de femeia asta care e îngrijorată, neliniștită, care crede că problemele ei sunt cele mai importante din lume. Râzi de situația asta jalnică, fiindcă tu ești manifestarea Mamei, dar încă mai crezi că Dumnezeu e bărbat și are numai reguli stricte. În fond, majoritatea problemelor noastre de aici vin: din respectarea regulilor.

Concentrează-te.

Dacă nu găsești nimic care să-ți trezească interesul, concentrează-te asupra respirației. Pe acolo, prin nas, intră râul de lumină al Mamei. Ascultă-ți bătăile inimii, urmărește-ți gândurile pe care nu le poți controla, stăpânește-ți impulsul de a te ridica imediat și de a face ceva „util”. Stai jos câteva minute pe zi fără să faci nimic, profită cât poți de mult de ele.

Și când speli vasele, roagă-te. Fii recunoscătoare că ai farfurii de spălat; asta înseamnă că ai avut mâncare, că ai hrănit pe cineva, că ți-ai arătat afecțiunea pentru una sau mai multe persoane - ai gătit, ai pus masa. Gândește-te câte milioane de oameni nu au în clipa asta absolut nimic de spălat sau nu au pentru cine să gătească.

Desigur că alte femei spun: n-o să spăl vase, să le spele bărbații. Păi să nu le spele dacă nu vor, dar să nu creadă că asta are de-a face cu egalitatea. Nu e nimic greșit în a face lucruri simple - deși, dacă aș publica mâine un articol cu tot ce gândesc, s-ar spune că sunt împotriva feminismului.

Ce prostie! Ca și cum a spăla vase sau a folosi sutienul, a permite unui bărbat să deschidă și să închidă ușa pentru mine ar fi ceva ce umilește condiția mea de femeie. De fapt, îmi place

la nebunie când un bărbat îmi deschide ușa; conform etichetei e un fel de a spune: „Femeia aceasta are nevoie ca eu să fac asta, pentru că este fragilă”, dar în sufletul meu scrie: „Sunt tratată ca o zeiță, sunt o regină”. Eu nu sunt aici ca să susțin cauza feminismului, pentru că atât bărbații, cât și femeile sunt manifestarea Mamei, Unitatea Divină. Nimeni nu poate fi mai presus de asta.

Mi-ar plăcea foarte mult să te văd predând pe măsură ce înveți; acesta este scopul vieții - revelația! Te transformi într-un receptacul, te ascuți pe tine însăși, te miri de ce ești în stare. Îți amintești de munca de la bancă? Poate că nu ai înțeles niciodată, dar acolo energia îți curgea prin trup, prin ochi, prin mâini.

Și o să-mi spui: „Ba nu este deloc așa; era dansul”.

Dansul funcționează doar ca un simplu ritual. Ce este un ritual? Este să transformi ceva monoton în ceva diferit, ritmat și să poți canaliza Unitatea. De aceea insist: fii diferită chiar și când speli vasele. Mișcă-ți mâinile în așa fel încât să nu repete niciodată același gest - dar să mențină cadența.

Dacă ți se pare că ajută, încearcă să vizualizezi imagini; flori, păsări, copacii dintr-o pădure. Nu-ți închipui lucruri izolate, cum a fost lumânarea asupra căreia ți-ai concentrat atenția prima oară când ai venit aici. Încearcă să te gândești la ceva colectiv. Și știi ce ai să observi? Că nu ai hotărât tu la ce să te gândești.

Să-ți dau un exemplu: imaginează-ți un stol de păsări în zbor. Câte păsări ai văzut?

Unsprezece, nouăsprezece, cinci? Ai o oarecare idee, dar nu știi numărul exact. Atunci, de unde a venit gândul ăsta? L-a pus cineva acolo. Cineva care știe numărul exact al păsărilor, al copacilor, al pietrelor, al florilor. Cineva care, în câteva fracțiuni de secundă, se apleacă asupra ta și își arată puterile. Ești ceea ce crezi că ești.

Nu sta să-ți repeți, asemenea celor care cred în „gândirea pozitivă”, că ești iubită, puternică sau capabilă. Nu ai nevoie să-ți repeți toate astea pentru că le știi deja. Și când te îndoiești - cred că ți se întâmplă foarte des în stadiul acesta al evoluției - fă ce ți-am sugerat. În loc să încerci să dovedești că ești mai bună decât crezi, râzi pur și simplu. Râzi de îngrijorările tale, de nesiguranța ta. Tratează cu umor neliniștea. La început va fi mai greu, dar încetul cu încetul o să te obișnuiești.

Acum, du-te la toți acei oameni care cred că știi totul. Convinge-te că au dreptate - fiindcă noi toți le știm pe toate, dar e o chestiune de încredere în sine.

Ai încredere.

Grupurile sunt foarte importante, ți-am spus și la București, prima oară când ne-am văzut. Fiindcă ele ne obligă să fim mereu mai buni; dacă ești singură, tot ce poți face este să râzi de tine; dacă ești cu alții, nu numai că vei râde, dar apoi vei trece imediat la acțiune. Grupurile sunt o provocare pentru noi. Ne permit să ne selectăm afinitățile și produc o energie colectivă, prin care extazul devine mult mai ușor de atins, pentru că este molipsitor. Evident, grupurile pot să și distrugă. Dar e un dat al vieții, suntem oameni și trăim alături de ceilalți. Și dacă cineva nu a reușit să-și dezvolte bine instinctul de supraviețuire, atunci înseamnă că n-a înțeles nimic din ce spune Mama.

Ai noroc, fata mea. Un grup ți-a cerut să-1 înveți ceva - asta te va transforma în maestră.

Heron Ryan, ziarist

Înainte de prima întâlnire cu actorii, Atena a venit la mine. De când publicasem articolul

despre Sara, eram convins că îi înțelegeam lumea - ceea ce nu era deloc adevărat. Singurul meu scop era să-i atrag atenția. Deși încercasem să accept că putea să existe o realitate invizibilă capabilă să intervină în viețile noastre, singurul motiv care mă împingea spre ea era o dragoste pe care n-o acceptam, dar care continua să crească subtil și devastator.

Eram mulțumit de universul meu, nu voiam să mă schimb deloc, deși eram împins spre asta.

— Mi-e frică, îmi spuse ea cum m-a văzut. Dar trebuie să merg înainte, să fac ce mi se cere. Trebuie să cred.

— Ai o mare experiență de viață. Ai învățat cu țiganii, cu dervișii din deșert, cu...

— Nu este chiar așa. Ce înseamnă să înveți: să acumulezi experiență? Sau să-ți transformi viața?

I-am propus să ieșim în seara aceea să cinăm și să dansăm puțin. Ea a acceptat cina, dar a refuzat dansul.

— Răspunde-mi, a insistat ea, cercetându-mi apartamentul. Să înveți înseamnă să pui niște lucruri pe raft sau să te eliberezi de tot ce nu îți este de folos și să-ți urmezi drumul mai puțin împovărat?

Pe rafturi erau cărți în care investisem bani și timp, le citisem, le sublimasem. Erau acolo personalitatea mea, educația, adevărații mei maestri.

— Câte cărți ai aici? Peste o mie, probabil. Și, cu toate astea, cele mai multe nu vor mai fi deschise a doua oară. Păstrezi toate astea fiindcă nu crezi.

— Nu cred?

— Nu crezi și basta. Cine crede o să citească așa cum am citit eu despre teatru când Andrea m-a întrebat despre asta. Dar după aceea, trebuie s-o lași pe Mamă să-ți vorbească și, pe măsură ce vorbește, să descoperi. Apoi, pe măsură ce descoperi, reușești să completezi spațiile albe pe care scriitorii le-au lăsat acolo dinadins, ca să incite imaginația cititorului. Și după ce completezi spațiile astea, să începi să crezi în ceea ce poți tu să faci. Câtor oameni nu le-ar plăcea să citească toate cărțile astea pe care le ai aici, dar nu au bani să le cumpere? În loc de asta, tu păstrezi totul aici, ca să-ți impresionezi prietenii care vin să te viziteze. Sau pentru că nu crezi că ai învățat destule din ele, și vei avea nevoie cândva să le consulți din nou.

Mi s-a părut că este prea dură cu mine, dar asta mă intrigă.

— Crezi că n-am nevoie de biblioteca asta?

— Cred că ai nevoie să citești, dar n-ai nevoie să păstrezi toate astea. Ți-aș cere prea mult dacă am ieși acum și, înainte de a intra în restaurant, le-am împărți oamenilor care ne ies în cale?

— N-ar încăpea în mașină.

— Închiriem un camion.

— Atunci n-am mai ajunge la restaurant ca să luăm cina. În plus, ai venit aici pentru că ești confuză, nu ca să-mi spui ce să fac cu cărțile mele. Fără ele, m-aș simți gol.

— Ignorant, vrei să spui.

— Incult, dacă e să căutăm cuvântul exact.

— Atunci cultura ta nu e în suflet, ci pe rafturile din casă.

Gata, era de-ajuns. Am pus mâna pe telefon, am rezervat o masă, am anunțat că vom ajunge în cincisprezece minute. Atena încerca să fugă de motivul care o adusese acolo - profunda ei nesiguranță o făcuse să iasă la atac în loc să privească în sine. Avea nevoie de un bărbat lângă ea și - cine știe? - poate că mă cerceta ca să vadă până unde putea merge,

folosind acele artificii feminine, ca să descopere dacă eu eram gata să fac orice pentru ea. În prezența ei, existența mea părea să aibă o justificare. Oare asta voia să audă? Bine, o să i-o spun la masă. Puteam să fac aproape orice, chiar să o părăsesc pe femeia cu care eram, dar nu aveam de gând să-mi arunc toate cărțile.

Am reluat chestiunea cu grupul de teatru când eram în taxi, deși eu eram pregătit să-i vorbesc despre lucruri pe care în mod normal le țineam sub tăcere - să vorbesc despre dragoste, o temă mai grea pentru mine decât Marx, Jung, Partidul Laburist din Anglia sau problemele cotidiene din redacțiile ziarelor.

— Nu trebuie să te îngrijorezi, i-am spus, simțind nevoia să o iau de mână. Totul o să fie bine. Vorbește despre caligrafie. Vorbește despre dans. Vorbește despre lucruri pe care le știi.

— Dacă fac asta, n-o să descopăr niciodată ce nu știu. Când o să fiu acolo, va trebui să-mi las mintea liniștită pentru ca inima să înceapă să vorbească. Dar e prima oară când fac asta, și mi-e frică.

— Vrei să vin cu tine?

A acceptat imediat. La restaurant, am cerut mai întâi vin. Eu am băut pentru că trebuia să-mi fac curaj ca să spun ce simțeam, deși pare absurd să iubești o persoană pe care nu o prea cunoști. Ea, fiindcă îi era frică să spună ce nu știa.

La al doilea pahar, mi-am dat seama că era foarte stresată. Am vrut să o iau de mână, dar ea și-a retras-o delicat.

— Nu pot să simt frica.

— Ba sigur că poți, Atena. Eu am simțit-o de multe ori. Iar atunci când mi se întâmplă, merg înainte și îmi înfrunt teama.

Mi-am dat seama că și nervii mei erau întinși la maximum. Am umplut din nou paharele - chelnerul venea mereu să ne întrebe dacă ne-am hotărât, iar eu îi tot spuneam că o să alegem mai târziu.

Vorbeam cu însuflețire despre orice-mi trecea prin cap, Atena asculta politicos dar parcă era departe, într-o lume întunecată, plină de fantasme. La un moment dat, a povestit iar despre femeia din Scoția și ce spusese ea. Am întrebat dacă avea sens să-i înveți pe alții lucruri pe care nu le știi.

— Te-a învățat vreodată cineva să iubești? a venit răspunsul ei.

Oare îmi citea gândurile?

— Și totuși, ca orice om, ești în stare de acest lucru. Cum ai învățat? N-ai învățat: ai crezut. Crede și atunci vei iubi.

— Atena...

Am șovăit, dar am reușit să termin fraza, deși intenționam să spun cu totul altceva.

— . . . poate că ar trebui să comandăm de mâncare.

Mi-am dat seama că nu eram încă pregătit să vorbesc despre lucruri care-mi tulburau lumea. Am chemat băiatul, i-am cerut să aducă aperitive, multe aperitive, felul principal, desertul și încă o sticlă de vin. Cu cât dura mai mult, cu atât mai bine.

— Te porți ciudat. Oare din pricina spuselor mele despre cărți? Fă ce vrei, n-am venit aici să-ți schimb lumea. Nu trebuia să mă amestec.

Eu mă gândisem la treaba asta cu „schimbarea lumii” chiar cu câteva clipe înainte.

— Atena, întotdeauna îmi vorbești despre... dar ca să-ți spun drept, trebuie să discutăm despre ceva ce s-a întâmplat în barul acela din Sibiu, cu muzică țigănească...

— În restaurant?

— Da, în restaurant. Am vorbit azi despre cărți - lucruri care se acumulează și ocupă spațiu. Poate că ai dreptate. Vreau să-ți spun ceva încă de când te-am văzut dansând atunci, la Sibiu. Este ceva ce îmi apasă sufletul din ce în ce mai mult.

— Nu știu despre ce vorbești.

— Ba sigur că știi. Vorbesc despre o iubire pe care am descoperit-o acum și pe care fac tot ce-mi stă în putință s-o distrug înainte de a apuca să se arate. Aș vrea s-o primești; este puținul pe care-1 am din mine însumi, dar nu-mi aparține. Acest puțin nu este exclusiv al tău, mai există cineva în viața mea, însă aș fi foarte fericit dacă l-ai accepta așa cum este. Un poet arab din țara ta, Khalil Gibran, spune: *E bine să dai când cineva cere, dar e mult mai bine să poți oferi tot aceluia care n-a cerut nimic.* Dacă nu spun acum tot ce simt în noaptea asta, voi fi un martor la tot ce se întâmplă - dar aș înceta să fiu omul care le trăiește pe toate.

Am tras adânc aer în piept: vinul mă ajutase să mă eliberez.

Ea a băut paharul până la fund, eu am făcut la fel. Chelnerul a adus mâncarea, prezentând politicos meniul, arătând ce ingrediente folosiseră și cum le preparaseră. Noi ne priveam fix în ochi - Andrea mi-a povestit că Atena procedase așa atunci când se întâlнисeră prima oară, și era convinsă că ăsta era un mod de a-și intimida interlocutorul.

Tăcerea era terifiantă. Îmi închipuiam că avea să se ridice de la masă, pomenind despre faimosul și invizibilul ei iubit de la Scotland Yard sau spunând că era foarte măgulită, dar era ocupată cu pregătirea cursurilor de a doua zi.

— *Dar există vreun lucru care se poate păstra? Tot ce avem vaif dăruit într-o bună zi. Copacii oferă pentru a continua să trăiască, fiindcă a păstra înseamnă a pieri.*

Vocea ei, acum joasă și cam șovăitoare din cauza vinului, reușise să aducă tăcere în jurul nostru.

— *Dar meritul cel mai mare nu e al celui care dăruiește, ci al celui care primește fără a se simți dator. Omul dă puțin atunci când nu are decât bunuri materiale; dar oferă mult atunci când se dăruiește pe sine.*

Era foarte serioasă. Părea că stau de vorbă cu sfinxul.

— E din același poet pe care l-ai citat - am învățat la școală, dar acum nu am nevoie de cartea unde stau scrise toate astea; i-am păstrat cuvintele în inimă.

A mai băut puțin. Am făcut și eu același gest. Nu puteam acum s-o întreb dacă acceptase sau nu; dar mă simțeam mai ușor.

— Poate că ai dreptate; o să-mi donez cărțile unei biblioteci publice și o să le păstrez numai pe cele pe care le voi reciti cu siguranță.

— Despre asta vrei să vorbim acum?

— Nu. Nu știu cum să continui conversația.

— Atunci hai să mâncăm și să savurăm mâncarea. Ți se pare o idee bună?

Nu, nu mi se părea o idee bună; altceva voiam să aud. Dar îmi era frică să întreb, așa că am continuat să bat câmpii vorbind cu înflăcărare despre biblioteci, cărți, poeți, cuprins de păreri de rău că cerusem atâtea feluri - eu eram acela care acum voia să fugă, pentru că nu mai știam cum să mă port la întâlnirea aceea.

La sfârșit, ea m-a făcut să-i promit că voi merge la teatru ca să asist la primul ei curs, și acest lucru a fost pentru mine un semn bun. Avea nevoie de mine, acceptase ceea ce eu în mod inconștient visam să-i ofer încă de când o văzusem dansând într-un restaurant din

Transilvania, vis pe care numai în noaptea aceea l-am înțeles.

Sau în care am crezut, cum ar fi spus Atena.

Andrea McCain, actriță

Sigur că mă simt vinovată. Dacă nu eram eu, Atena n-ar fi ajuns la teatru în dimineața aceea, n-ar fi strâns tot grupul, n-ar fi cerut să ne așezăm toți pe jos pe scenă și să începem o relaxare completă, care includea respirația și observarea conștientă a fiecărei părți a corpului nostru.

— Acum relaxăm coapsele...

Toți ne supuneam, ca și cum ne-am fi aflat în fața unei zeițe, în fața cuiva care știa mai multe decât noi toți la un loc, deși tăcuserăm deja tipul ăsta de exercițiu de sute de ori. Toți eram curioși să vedem ce va urma după „acum relaxăm fața, respirăm adânc”.

Oare chiar credea că ne învăța ceva nou? Noi așteptam o conferință, un discurs! Trebuie să mă controlez, să ne întoarcem în trecut; ne-am relaxat și a venit liniștea aceea care ne-a zăpăcit de tot. Vorbind apoi cu câțiva dintre colegii mei, mi-am dat seama că toți am avut impresia că exercițiul se terminase; era momentul să ne așezăm normal, să privim în jur, dar nimeni n-a făcut așa ceva. Am rămas stând pe jos, într-un fel de meditație forțată, timp de cincisprezece minute interminabile. Deodată, vocea ei se făcu auzită.

— Ați avut timp să vă îndoiiți de mine. Câte unul, pe ici, pe colo, și-a arătat nerăbdarea. Dar acum eu vă voi cere un singur lucru: cât număr până la trei, ridicăți-vă și fiți deosebiți. Nu spun să fiți altcineva, un animal, o casă. Evitați să faceți ce ați învățat la cursurile de dramaturgie - nu vă cer să fiți actori și să vă demonstrați calitățile. Vă cer să nu mai fiți ființe omenești și să vă transformați în ceva ce nu cunoașteți.

Stăteam toți cu ochii închiși, pe jos, fără a putea vedea cum reacționau cei din jur. Atena se juca exact cu această incertitudine.

— Voi spune câteva cuvinte pe care le veți asocia cu imagini la comanda mea. Țineți minte că sunteți intoxicați de prejudecăți, și dacă eu voi spune „destin” poate că o să vă imaginați viețile voastre în viitor. Dacă voi spune „roșu”, o să-mi faceți cine știe ce interpretare psihanalitică. Nu vreau asta. Vreau să fiți diferiți, așa cum v-am spus.

Nici măcar nu reușea să explice prea bine ce dorea. Cum nimeni n-a protestat, am fost sigură că încercam să fim bine-crescuți, dar după ce se va fi terminat așa-zisa „conferință”, niciodată n-o vor mai invita pe Atena. Ba o să-mi spună și ce naivă am fost că m-am dus s-o caut.

— Iată primul cuvânt: sacru.

Ca să nu mor de plictiseală, m-am hotărât să iau parte la joc: m-am gândit la mama, la iubitul meu, la viitorii mei copii, la o carieră strălucită.

— Faceți un gest care să însemne „sacru”. Mi-am încrucișat brațele peste piept, ca și cum aș fi îmbrățișat toate acele ființe iubite. Am aflat după aceea că majoritatea și-au desfăcut brațele în formă de cruce, iar o fată și-a depărtat picioarele, ca și cum ar fi făcut dragoste.

— Acum relaxați-vă din nou. Uitați totul și stați cu ochii închiși. Nu vreau să critic nimic, dar din gesturi am văzut că dați o formă pentru ceea ce considerați că e sacru. Eu nu vreau așa ceva – vă cer ca, la următorul cuvânt, să nu mai încercați să-1 definiți după cum se manifestă el în lumea asta. Deschideți-vă canalele, lăsați ca intoxicarea cu realitate să iasă din voi. Fiți abstracți - așa veți pătrunde în lumea spre care vă conduc.

Ultima frază a sunat atât de autoritar, încât am simțit că se schimbă energia aceluia loc. Acum

vocea știa spre ce loc să ne conducă. O maestră, nu o savantă.

— Pământ, spuse ea.

Dintr-odată am înțeles despre ce vorbea. Nu mai era imaginația mea aceea care conta, ci trupul meu în contact cu solul. Eu eram Pământul.

— Faceți un gest care să reprezinte Pământul. Nu m-am mișcat: eu eram solul acelei scene.

— Perfect, spuse ea. Nimeni nu s-a mișcat. Toți, pentru prima oară, ați făcut experiența aceluiași sentiment; în loc să descrieți ceva, v-ați transformat în idee.

Iar a căzut într-o muțenie care cred că a durat vreo cinci minute interminabile. Tăcerea ne făcea să ne simțim pierduți, incapabili să înțelegem dacă ea nu știa cum să mai continue sau nu cunoștea ritmul nostru intens de muncă.

— Voi spune al treilea cuvânt. Făcu o pauză.

— Centru.

Eu am simțit - a fost un impuls inconștient - că toată energia vitală mi se scurgea spre ombilic și acolo strălucea cu o lumină galbenă. Lucrul acesta m-a speriat: dacă cineva o atingea, puteam să mor.

— Gest pentru „centru”!

Fraza a picat ca o comandă. Imediat mi-am dus mâinile la burtă, ca să mă protejez.

— Perfect, spuse Atena. Puteți să vă așezați comod. Am deschis ochii și am văzut luminile scenei deasupra, depărtate. Mi-am frecat ochii, m-am ridicat de jos și am văzut că toți colegii mei erau surprinși.

— Asta a fost o conferință? Întrebă regizorul.

— Puteți să-i spuneți și conferință.

— Mulțumesc că ați venit. Acum, dacă ne dați voie, trebuie să începem repetițiile pentru piesa următoare.

— Dar n-am terminat încă.

— O lăsăm pe altă dată.

Toți păreau surprinși la reacția regizorului. După îndoiala de la început, cred că ne plăcea - era ceva diferit, nu trebuia să reprezentăm lucruri sau persoane, nici să închipuim imagini cum ar fi mere sau lumânări. Nici să ne așezăm în cerc ținându-ne de mâini și să ne prefacem că practicăm un ritual sacru. Era pur și simplu ceva absurd și voiam să aflăm unde puteam ajunge.

Atena, fără să arate nici cea mai mică emoție, se aplecă să-și ia geanta. În clipa aceea am auzit o voce de la balcon:

— Ce minune!

Heron venise cu ea. Iar regizorului îi era frică de el, fiindcă îi cunoștea pe criticii de teatru de la ziar și avea relații excelente în mass-media.

— Ați încetat să mai fiți oameni, ați devenit idei! Ce păcat că sunteți ocupați, dar nu-i nimic, Atena, vom găsi alt grup cu care voi putea vedea cum se termină conferința ta. Am eu relațiile mele.

Simțeam încă în mine lumina care-mi străbătuse trupul, concentrându-mi-se în ombilic. Cine era femeia aceea? Oare colegii mei simțiseră același lucru?

— O clipă, spuse regizorul, privind spre chipurile surprinse ale tuturor celor ce se aflau acolo. Poate că e mai bine să amânăm repetițiile de azi și...

— Nu trebuie. Pentru că oricum, eu trebuie să mă întorc la ziar acum, ca să scriu despre femeia aceasta. Faceți totul, ca de obicei: eu tocmai am descoperit un subiect excelent.

Dacă Atena era sau nu pierdută în mijlocul discuției celor doi bărbați, n-a lăsat să se vadă nimic.

A coborât de pe scenă și s-a dus spre Heron, plecând amândoi. Noi ne-am întors spre regizor, întrebându-l de ce reacționase așa.

— Cu tot respectul pentru Andrea, eu cred că discuția aceea de la restaurant, despre sex, a fost mult mai interesantă decât prostiile astea. Ați văzut ce pauze lungi făcea? Habar n-avea cum să continue!

— Dar eu am simțit ceva straniu, spuse unul dintre actorii mai bătrâni. În clipa când a spus „centru”, parcă întreaga mea forță vitală mi s-a concentrat în buric. N-am mai simțit așa ceva în viața mea.

— Ești... sigur? Întrebă o actriță care se pare că simțise același lucru.

— Femeia asta pare o vrăjitoare, zise regizorul, întrerupându-ne discuția. Hai, la treabă.

Am început cu aranjamentele, încălzirea, meditația - totul ca la carte. Pe urmă câteva improvizații și apoi am trecut la lectura noului text. Încet-încet, prezența Atenei părea că se dizolvă, totul redevenea ceea ce fusese - o piesă de teatru, un ritual creat de greci acum mii de ani, în care ne prefăceam că suntem alți oameni, diferiți.

Dar nu era decât o reprezentatie. Atena era diferită, iar eu eram gata să o revăd, mai ales după ce regizorul spusese lucrurile acelea despre ea.

Heron Ryan, ziarist

Fără să-mi dau seama, urmasem aceiași pași pe care ea îi sugerase actorilor, mă supusesem tuturor ordinelor ei - cu singura diferență că eu stătusem cu ochii deschiși ca să văd ce se întâmpla pe scenă. Când a spus „gest pentru centru”, eu am dus mâna la ombilic și, spre uimirea mea, am văzut că toți, inclusiv regizorul, făcuseră același lucru. Ce era asta?

În după-amiaza aceea trebuia să scriu un articol teribil de plictisitor despre vizita unui șef de stat în Anglia. Între două telefoane, ca să mă distrez, mi-am întregat colegii din redacție ce gest ar fi făcut dacă le ceream să desemneze „centru”. Cea mai mare parte a început să facă glume, făcând aluzie la partidele politice. Unul a arătat spre centrul planetei. Altul a dus mâna la inimă. Nimeni, dar absolut nimeni nu considera ombilicul drept centru pentru vreun lucru.

În sfârșit, una dintre persoanele cu care am discutat în seara aceea mi-a explicat ceva interesant. Când am ajuns acasă, Andrea deja făcuse o baie, pusese masa și mă aștepta cu cina. A deschis o sticlă de vin foarte scumpă, a umplut două pahare și mi-a întins unul.

— Și cum a fost cina de ieri seară?

Cât timp poți trăi în minciună? Nu voiam s-o pierd pe femeia care-mi stătea înaintea, cu ea împărțisem momentele dificile, îmi era mereu alături când nu mă simțeam în stare să mai aflu sensul vieții mele. O iubeam, dar în lumea nebună în care mă cufundam fără să-mi dau seama, inima mea începuse să fie distantă, încercând să se adapteze la o situație pe care poate că o cunoștea, dar n-o putea accepta: să fie destul de mare pentru două persoane. Și fiindcă niciodată n-aș risca să las certitudinea pentru îndoială, am încercat să nu acord o prea mare importanță cinei cu Atena. Cu atât mai mult cu cât nu se întâmplase absolut nimic, în afara schimbului de versuri scrise de un poet care suferise mult din dragoste.

— Atena e o persoană foarte complicată. Andrea râse.

— Tocmai de asta trebuie să fie extrem de interesantă pentru bărbați; vă trezește instinctul de conservare pe care-1 aveți, dar pe care îl folosiți din ce în ce mai puțin.

Mai bine să schimb vorba. Am fost totdeauna sigur că femeile au capacitatea supranaturală de a afla ce se petrece în sufletul unui bărbat. Toate sunt vrăjitoare.

— M-am apucat să fac unele cercetări despre ce s-a petrecut azi la teatru. N-ai de unde să știi, dar eu am ținut ochii deschiși în timpul exercițiilor.

— Tu mereu stai cu ochii deschiși; cred că e deformație profesională. Și o să-mi spui acum de momentele în care toți s-au purtat la fel. Am vorbit mult despre asta la bar, după ce am ieșit de la repetiții.

— Un istoric mi-a spus că într-unul din templele Greciei unde se făceau profeții despre viitor (*n. a.: Delphi, dedicat lui Apollo*) exista o piatră de marmură, denumită „omphalos”. Relatări din acea epocă susțin că acolo se afla centrul planetei. M-am dus la arhiva ziarului ca să cercetez: la Petra, în Iordania, există un „ombilic conic”, simbolizând nu numai centrul planetei, ci și al întregului univers. Atât cel din Delphi cât și cel de la Petra încearcă să marcheze axul prin care circulă energia lumii, marcând vizibil ceva ce se manifestă, să zicem în plan „invizibil”. Si Ierusalimul este numit buricul lumii, ca și o insulă din Pacific, i-am uitat numele - pentru că niciodată n-am asociat un lucru cu celălalt.

— Dansul!

— Ce zici?

— Nimic.

— Stiu ce vrei să zici: dansurile orientale, cele mai vechi care se cunosc, în care totul se învârteste în jurul ombilicului. Am vrut să evit chestia asta, pentru că ți-am povestit că în Transilvania am văzut-o pe Atena dansând. Era îmbrăcată, deși...

— ... deși mișcarea începea din buric, și numai după aceea se răspândea prin tot corpul. Avea dreptate.

Mai bine schimb iar subiectul, vorbim despre teatru, despre chestiile plicticoase de la ziar, mai bem puțin și ajungem în pat, facem dragoste, în timp ce afară începe să plouă. Mi-am dat seama că, în clipa orgasmului, trupul Andreei se răsucea în jurul ombilicului - văzusem asta de sute de ori, dar abia atunci mi-am dat seama.

Antoine Locadour, istoric

Heron m-a sunat de multe ori în Franța, cerându-mi să-i obțin niște materiale până la sfârșitul săptămânii, insistând asupra poveștii aceleia cu ombilicul - care mie mi se părea lucrul cel mai neinteresant și mai puțin romantic din lume. Dar, mă rog, englezii nu au obiceiul să vadă lucrurile așa cum le văd francezii; așa că, în loc să stau să-1 întreb, am încercat să cercetez ca să văd ce spunea știința despre acest subiect.

Imediat mi-am dat seama că nu erau suficiente cunoștințele istorice - puteam localiza un monument aici, un dolmen acolo, dar era curios că toate culturile antice păreau să concorde asupra temei și să utilizeze aceleași cuvinte pentru a desemna locurile considerate sfinte. Nu dădusem niciodată atenție acestui lucru, și chestiunea mi se părea interesantă. Când am văzut cât de multe coincidențe erau, mi-am îndreptat căutările spre ceva complementar: comportamentul omului și credințele sale.

Prima explicație, cea mai logică, a fost repede dată deoparte: prin cordonul ombilical suntem

alimentați, el este centrul vieții. Un psiholog mi-a spus după aceea că teoria asta nu avea nici un sens: ideea centrală a omului este „să taie” cordonul, și din clipa aceea creierul sau inima devin simboluri principale.

Când ne interesează o chestiune, totul în jurul nostru pare să facă trimitere la ea (misticii numesc asta „semne”, certii „coincidențe”, iar psihologii „focalizare”, dar eu trebuie acum să găsesc cum definesc istoricii tema respectivă). Într-o seară, fiica mea, adolescentă, a venit acasă cu un *piercing* în buric.

— De ce ai făcut asta?

— Așa am avut eu chef.

Explicație absolut naturală și adevărată, chiar și pentru un istoric care caută motivații pentru absolut tot. Când am intrat în camera ei, am văzut un poster cu cântăreața ei favorită: burta dezgolită, iar ombilicul - chiar și în fotografia aceea de pe perete - părea centrul lumii.

L-am sunat pe Heron și l-am întrebat de ce era așa de interesat. Mi-a povestit, pentru prima oară, ce s-a întâmplat la teatru, cum reacționaseră toți cei prezenți în mod spontan, dar surprinzător, la o comandă. Imposibil să mai smulg ceva informații de la fiică-mea, așa că m-am hotărât să consult specialiști.

Nici unul n-a dat prea multă atenție chestiunii, în afară de Francois Shepka, psiholog indian (*n. a.: nume și naționalitate schimbate la dorința expresă a savantului*) care începuse să revoluționeze terapiile folosite în zilele noastre: după el, ideea aceasta de a te întoarce în copilărie ca să rezolvi traume nu-1 condusesse pe om nicăieri - multe probleme care fuseseră depășite în viață se întorceau, iar adulții reîncepeau să-și învinovățească părinții de eșecuri și înfrângeri. Shepka se afla în plin război cu cercurile psihanalitice franceze, așa că o discuție despre teme absurde - cum era ombilicul - a părut să-1 relaxeze.

L-a entuziasmat tema, dar n-a abordat-o imediat. Mi-a spus că, pentru unul dintre cei mai respectați psihanalisti din istorie, elvețianul Cari Gustav Jung, noi toți bem din același izvor. Se numește „sufletul lumii”; de aceea, deși încercăm să fim indivizi independenți, o parte din memoria noastră este comună. Toți căutăm idealul frumuseții, al dansului, al divinității, al muzicii.

Iar societatea se însărcinează să definească modul în care aceste idealuri se vor manifesta în plan real. Așa de pildă, în ziua de azi, idealul de frumusețe înseamnă să fii slabă, pe când acum câteva mii de ani imaginile zeitelor le arătau ca fiind grase. Același lucru se petrece cu fericirea: există o serie de reguli pe care, dacă nu le urmezi, conștiința tău nu va accepta ideea că e fericit.

Jung obișnuia să clasifice progresul individual în patru etape: prima era Persona - masca cea de toate zilele, forma sub care ne prefacem că suntem. Credem că lumea depinde de noi, că suntem cei mai buni părinți și copiii noștri nu ne înțeleg, că șefii sunt nedrepti, că visul omului este să nu muncească niciodată și să-și petreacă toată viața călătorind. Mulți își dau seama că ceva e în neregulă cu povestea asta: dar cum nu vor să schimbe nimic, ajung să îndepărteze repede îndoiala din minte. Foarte puțini încearcă să înțeleagă ce e greșit, și atunci întâlnesc Umbra.

Umbra este partea noastră întunecată, care dictează cum să acționăm și cum să ne purtăm. Când încercăm să ne eliberăm de Persona, aprindem o lumină în străfundul nostru și vedem pânzele de păianjen, lașitatea, meschinăria. Umbra se află aici pentru a ne împiedica să evoluăm - și în general reușește, ne întorcem fugind ca să fim iar ce eram înainte de a ne îndoii. Dar unii supraviețuiesc acestei lovituri, cu pânze de păianjen cu tot, și își spun: „Da,

am o serie de defecte, dar sunt demn și vreau să merg mai departe".

În clipa aceea Umbra dispare, iar noi intrăm în contact cu Sufletul.

Prin Suflet, Jung are în vedere definiția religioasă a sufletului; vorbește despre o întoarcere la așa-numitul Suflet al Lumii, izvor al cunoașterii. Instinctele încep să fie mai ascuțite, emoțiile mai radicale, semnele de viață devin mai importante decât logica, percepția realității nu mai este atât de rigidă. Începem să luptăm cu lucruri cu care nu suntem obișnuiți, reacționăm neașteptat chiar și pentru noi înșine.

Și descoperim că, atunci când reușim să canalizăm tot acest șuvoi de energie continuă, îl vom organiza într-un centru foarte solid pe care Jung îl numește Bătrânul înțelept pentru bărbați și Marea Mamă pentru femei.

Este periculos să dai frâu liber acestei manifestări, în general, cine ajunge până aici are tendința să se considere sfânt, îmblânzitor de spirite, profet. Este nevoie de multă maturitate ca să intri în contact cu energia Bătrânului înțelept sau a Marii Mame.

— Jung a înnebunit, îmi spuse prietenul meu, după ce mi-a explicat cele patru etape descrise de psihanalistul elvețian. Când a intrat în contact cu Bătrânul lui înțelept, a început să spună că era călăuzit de un spirit, numit Philemon.

— Și, în sfârșit...

— Ajungem la simbolul ombilicului. Nu numai oamenii, dar și societățile sunt constituite din acești patru pași. Civilizația occidentală are o Persona - ideile care ne călăuzesc. În încercarea de a se adapta la schimbări, intră în contact cu Umbra - vedem marile manifestații ale maselor, unde energia colectivă poate fi manipulată atât spre bine, cât și spre rău.

Deodată, din cine știe ce motiv, Persona sau Umbra nu-i mai satisface pe oameni - și acum apare momentul saltului, când există o conexiune inconștientă cu Sufletul. Noi valori încep să apară.

— Am observat asta. Am identificat reapariția cultului pentru figura feminină a lui Dumnezeu.

— Excelent exemplu. Și, la sfârșitul acestui proces, pentru ca noile valori să se instaleze, rasa întregă intră în contact cu simbolurile - limbajul cifrat prin care generațiile actuale comunică cu cunoașterea ancestrală. Unul dintre aceste simboluri ale renașterii este ombilicul. În ombilicul lui Vishnu, divinitate indiană responsabilă cu creația, dar și cu distrugerea, se așază zeul care va guverna fiecare ciclu. Yoghinii îl consideră ca fiind unul dintre „chakra”, punct sacru din corpul omenesc. Triburile cele mai primitive obișnuiau să ridice monumente în locurile unde credeau că se găsește ombilicul planetei. În America de Sud, persoane care intră în transă susțin că adevărata formă a ființei omenești este un ou luminos care păstrează legătura cu ceilalți prin niște filamente care ies din ombilicul lui. „Mandala”, o reprezentare care stimulează meditația, este înfățișarea simbolică a acestui concept.

Am trimis toate informațiile în Anglia înainte chiar de termenul stabilit. Ți-am spus că o femeie care reușește să trezească într-un grup aceeași reacție inexplicabilă trebuie să aibă o putere enormă, și nu m-ar surprinde dacă aș afla că este ceva paranormal în asta. I-am sugerat să o studieze îndeaproape.

Nu m-a preocupat niciodată acest subiect, așa că am încercat să-1 uit imediat; fiică-mea zicea că mă purtam ciudat, nu mă gândeam decât la mine și priveam mereu spre ombilicul meu!

Deidre O'Neill, cunoscută ca Edda

Totul a ieșit pe dos: cum ai reușit să-mi bagi în cap că eu aș ști să-i învăț pe alții? De ce să mă umilesc în fața celorlalți? Trebuia să uit că există. Când am fost învățată să dansez, am dansat. Când am fost învățată să scriu frumos, am scris. Dumneata însă ai fost pur și simplu rea: mi-ai cerut să fac ceva ce se află dincolo de limitele mele. De asta m-am suit în primul tren și am venit până aici - ca să-ți arăt ura mea!

Nu se mai oprea din plâns. Bine că-și lăsase copilul cu părinții, pentru că vorbea cam tare și mirosea... a vin. I-am cerut să intre, dacă făcea tot tărăboiul ăla la ușa casei mele îmi distrugea reputația, și așa destul de compromisă, pentru că se vorbea că primesc bărbați, femei și că organizez orgii sexuale în numele Satanei.

Dar ea se oprise acolo și striga: — E vina dumitale! M-ai umilit! S-a deschis o fereastră, apoi alta. În fine, cine vrea să îndrepte axa lumii trebuie să fie dispus să accepte că nu totdeauna vecinii vor fi mulțumiți. M-am apropiat de Atena și am făcut exact ce dorea ea să fac: am îmbrățișat-o.

Ea continuă să plângă pe umărul meu. Cu mare grijă, am ajutat-o să suie cele câteva trepte și am intrat în casă. Am preparat un ceai a cărui formulă n-o spun nimănui, pentru că am învățat-o de la protectorul meu; l-am așezat în fața ei, iar ea l-a dat peste cap dintr-o înghițitură. Prin asta a arătat că încrederea ei în mine era încă intactă.

— De ce sunt așa? continuă ea. Efectul alcoolului fusese anihilat.

— Bărbații mă iubesc. Am un copil care mă adoră și mă vede ca pe un model. Am părinți adoptivi pe care-i consider adevărata mea familie și care ar fi în stare să-și dea viața pentru mine. Am umplut spațiile albe din trecutul meu, când m-am dus să-mi caut mama. Am destui bani ca să trăiesc trei ani fără să mișc un deget, doar să mă bucur de viață - și nu sunt mulțumită! Sunt nefericită, mă simt vinovată, fiindcă Dumnezeu m-a binecuvântat cu tragedii pe care am reușit să le depășesc și cu miracole pe care le-am cinstit, dar tot nu sunt mulțumită! Vreau mereu mai mult. Nu aveam nevoie să mă duc la teatrul ăla și să adaug o frustrare la lista mea de victorii!

— Crezi că ai procedat greșit? Ea se opri și mă privi speriată.

— De ce mă întrebi așa ceva? I-am așteptat răspunsul.

— Am procedat bine. Eram cu un ziarist când am intrat acolo, fără să am nici cea mai vagă idee despre ce aveam să fac, și deodată lucrurile au început să se ivească parcă din neant. Simțeam prezența Marii Mame lângă mine, călăuzindu-mă, instruindu-mă, făcând ca în vocea mea să răsună o siguranță pe care în străfundul meu n-o aveam.

— Și atunci de ce te plângi?

— Pentru că nimeni nu a înțeles!

— Și are vreo importanță? Are o asemenea importanță încât să te facă să vii tocmai până în Scoția ca să mă insulti de față cu toată lumea?

— Dar sigur că e important! Dacă dumneata ești în stare de orice, dacă știi că ești pe drumul cel bun, cum se face că nu reușești nici măcar să fii iubită și admirată pentru asta?

Asta era buba. Am luat-o de mână și am condus-o în aceeași încăpere unde, cu câteva săptămâni în urmă, contemplase lumânarea. I-am cerut să se așeze și să se liniștească puțin - deși eram sigură că ceaiul își făcuse deja efectul. M-am dus la mine în odaie, am luat o oglindă rotundă și am așezat-o în fața chipului ei.

— Tu ai totul și ai luptat pentru fiecare fărâamă din teritoriul tău. Acum, uită-te aici, la lacrimile tale. Uită-te la tine și la amărăciunea care ți se citește pe chip. Încearcă s-o privești pe femeia din oglindă; de data asta să nu râzi, încearcă s-o înțelegi.

I-am lăsat timp suficient ca să-mi urmeze instrucțiunile. Când am văzut că intra în transa pe care i-o indusesem, am continuat:

— Care este secretul vieții? Să-1 numim „grație” sau „binecuvântare”. Toți încearcă să fie mulțumiți cu ce au. Mai puțin eu. Mai puțin tu. Mai puțin câțiva alții care din nefericire vor trebui, împreună cu noi, să facă niște mici sacrificii, în numele a ceva superior. Imaginația noastră depășește lumea care ne înconjoară, noi mergem dincolo de limitele noastre. În vechime, asta se numea „vrăjitorie” - bine că acum s-au schimbat lucrurile, că altfel am fi fost deja pe rug. Când nu le-au mai ars pe femei, știința a găsit altă explicație, numită de obicei „isterie feminină”. Deși nu mai provoacă moartea prin ardere, ajunge să ne creeze multe probleme, mai ales la muncă. Dar nu-ți face griji, în curând o vor numi „înțelepciune”. Stai cu privirea fixată în oglindă: pe cine vezi?

— O femeie.

— Ce mai este în afară de femeie?

Ea a șovăit puțin. Eu am insistat și, până la urmă, mi-a răspuns:

— Altă femeie. Mai adevărată, mai inteligentă decât mine. Parcă ar fi un suflet care nu-mi aparține, dar care face parte din mine.

— Așa e. Acum îți voi cere să te gândești la unul dintre simbolurile cele mai importante ale alchimiei: un șarpe încolăcit care își devorează propria coadă. Ai reușit să ți-1 imaginezi?

Ea făcu un semn afirmativ din cap.

— Așa e viața oamenilor ca noi. Se distrug și se refac tot timpul. Ai trecut de la abandon la regăsire, de la divorț la o nouă iubire, de la filiala băncii, în deșert. Un singur lucru rămâne intact: fiul tău. El este firul călăuzitor - să respecti acest lucru.

A început iar să plângă. Dar erau altfel de lacrimi.

— Ai venit până aici pentru că ai zărit în foc chipul unei femei. Acel chip este același care se află acum în oglindă, încearcă să-1 onorezi. Nu te lăsa doborâtă de ce gândesc ceilalți, fiindcă peste ani sau decenii sau secole această gândire va fi modificată. Trăiește acum ceea ce oamenii vor trăi doar în viitor.

Ce vrei? Nu poți să vrei să fii fericită, pentru că asta e ușor și plictisitor. N-o să vrei doar să iubești, fiindcă asta este imposibil. Ce vrei? Vrei să găsești o justificare vieții tale - trăiește-o atunci cât mai intens posibil. Lucrul acesta este o capcană și un extaz, în același timp.

Încearcă să fii atentă la pericol și trăiește bucuria, aventura de a fi Femeia care se află dincolo de imaginea reflectată în oglindă. I s-au închis ochii, dar eu știam că vorbele mele îi pătrunseseră în suflet și vor rămâne acolo.

— Dacă vrei să mai riști și să continui să-i înveți pe alții, fă-o. Dacă nu vrei, află că ai ajuns mult mai departe decât majoritatea oamenilor.

Corpul a început să i se relaxeze. Am prins-o în brațe înainte de a cădea și a adormit în brațele mele.

Am încercat să-i mai vorbesc în șoaptă, pentru că trecusem prin aceleași etape și știam cât e de greu - protectorul meu mă avertizase, la fel mă simțisem și eu. Dar faptul că e greu nu face experiența mai puțin interesantă.

Care experiență? Să trăiești ca ființă omenească și divinitate în același timp. Să treci de la tensiune la relaxare. De la relaxare la transă. De la transă la contactul cel mai intens cu oamenii. De la acest contact din nou la tensiune și așa mai departe, ca un șarpe care-și mănâncă propria coadă.

Nu-i deloc ușor - în primul rând pentru că e nevoie de o dragoste necondiționată, care nu se

teme de suferință, de respingere, de pierdere.

Dar dacă ai băut o dată din apa aceasta, e imposibil să-ți potolești setea la alte izvoare.

Andrea McCain, actriță

Data trecută ai vorbit despre Gaia, care s-a creat pe sine și a avut un fiu fără a avea nevoie de bărbat. Ai spus, și aveai dreptate, că Marea Mamă a ajuns să cedeze locul zeilor masculini. Dar ai uitat-o pe Hera, una dintre descendentele zeiței dumitale favorite. Hera are mult mai multă importanță, pentru că este mai practică. Stăpânește peste ceruri și pământ, peste anotimpuri și peste furtuni. După aceiași greci pe care i-ai citat, Calea Lactee pe care o zărim pe cer e făcută din laptele care a țâșnit din sânul ei. Un sân foarte frumos, în trecut fie spus, fiindcă atotputernicul Zeus și-a schimbat forma, s-a transformat în pasăre, numai ca să-1 poată săruta fără a fi respins.

Mergeam printr-o imensă galerie de magazine din Knightsbridge. Îi telefonasem, spunându-i că aș vrea să stăm puțin de vorbă, și ea mi-a spus că ar vrea să mergem prin magazine - ar fi fost mult mai plăcut să luăm un ceai împreună sau să prânzim în vreun restaurant liniștit.

— Băiețelul ți se poate pierde prin mulțimea asta.

— Nu-ți face griji. Continuă cu ce-mi povesteai.

— Hera 1-a obligat pe Zeus să o ia de nevastă. Dar imediat după ceremonie, marele stăpân al Olimpului s-a întors la viața de *playboy* și le-a sedus pe toate zeițele și pe toate muritoarele care i-au ieșit în cale. Hera i-a rămas fidelă: în loc să-1 învinovățească, spunea că femeile trebuiau să se poarte mai bine.

— Dar nu așa facem toate?

N-am înțeles ce voia să spună, așa că am continuat ca și cum n-o auzisem:

— Până când s-a hotărât să i-o plătească cu aceeași monedă, să-și găsească un zeu sau un muritor și să-1 ducă la ea în pat. Oare n-am putea să ne oprim puțin să luăm o cafea?

Dar Atena tocmai intrase într-un magazin de lenjerie.

— Ți se pare frumos? m-a întrebat, arătându-mi un set provocator de chiloței și sutien culoarea pielii, din bumbac fin.

— Foarte. Dar când o să-1 porți, o să te vadă cineva?

— Bineînțeles, doar nu crezi că sunt vreo sfântă? Dar continuă povestea despre Hera.

— Zeus s-a speriat de purtarea ei. Numai că Herei, fire independentă, nu prea îi mai păsa de căsătoria ei. Dumneata chiar ai un iubit?

Ea privi în jur. După ce s-a asigurat că băiatul n-o poate auzi, îmi răspunse monosilabic.

— Am.

— Nu l-am văzut niciodată. Merse la casă, plăti setul de lenjerie și se pregătea să-1 pună în geantă.

— Lui Viorel îi e foame și sunt sigură că nu-1 interesează legendele grecești. Termină povestea Herei.

— Are un final cam prostesc: de frică să nu-și piardă soția iubită, a pretins că se recăsătorește. Când a aflat Hera, și-a dat seama că lucrurile merseseră prea departe - accepta amante, dar divorțul era de neconceput.

— Nimic original.

— A hotărât să se ducă la nuntă și să facă un scandal groaznic, dar ajunsă acolo, și-a dat seama că el cerea mâna unei statui.

- Si ce a făcut Hera?
- A râs în hohote. Asta a spart gheața dintre cei doi, și ea a redevenit regina cerurilor.
- Foarte bine. Dacă o să se întâmple asta și cu dumneata...
- Ce să se întâmple?
- Dacă iubitul tău se încurcă cu altă femeie, nu uita să râzi.
- Eu nu sunt zeiță. Aș fi mult mai răzbunătoare. Dar de ce nu ți-am văzut niciodată iubitul?
- Pentru că e foarte ocupat.
- Unde l-ai cunoscut?

Ea se opri, cu setul de lenjerie în mână.

— L-am cunoscut la banca unde lucram, avea acolo un cont. Si acum scuză-mă: mă așteaptă băiatul. Ai dreptate, se poate pierde între sutele de oameni de pe aici, dacă nu stau cu ochii pe el. Vom avea o întâlnire acasă, săptămâna următoare; desigur că ești invitată.

— Știu cine a organizat-o.

Atena mă sărută cinic pe amândoi obraji și plecă; cel puțin înțelesese mesajul meu.

În seara aceea, la teatru, regizorul a venit și mi-a spus că era supărat pe mine că organizasem un grup care s-o viziteze pe femeia aceea. I-am explicat că ideea nu pornise de la mine - Heron era fascinat de povestea cu ombilicul și m-a întrebat dacă unii dintre actori ar fi fost dispuși să continue conferința aceea care fusese întreruptă.

— Dar el nu-ți comandă ție.

Sigur că nu, dar ultimul lucru pe care l-aș fi dorit ar fi fost să se ducă singur acasă la Atena.

Veniseră toți actorii, dar regizorul, în loc să dea drumul la încă o lectură a noii piese, se hotărî să schimbe programul.

— Azi vom mai face un exercițiu de psihodramă (*n. a.: tehnică prin care participanții dramatizează experiențe personale*).

Nu era nevoie; cu toții știam cum s-ar comporta personajele în situațiile create de autor.

— Pot să sugerez eu tema?

Toți s-au întors spre mine. El s-a arătat surprins.

— Ce e asta, o revoltă?

— Ascultă până la sfârșit: vom crea o situație în care un bărbat, după o luptă grea și lungă, a reușit să adune un grup pentru a celebra un ritual important în comunitate. Să zicem că are legătură cu recolta din toamna următoare. Între timp, în oraș vine o străină și, din cauza frumuseții și a legendelor care circulă despre ea - se zice că e o zeiță deghezată - grupul pe care bunul om reușise să-1 strângă ca să țină tradiția în satul lui se împrășteie și apoi se duce să se întâlnească cu nou-venita.

— Dar asta nu are legătură cu piesa pe care o repetăm! spuse o actriță.

Dar regizorul înțelesese mesajul.

— O idee foarte bună, putem începe. Apoi, întorcându-se spre mine:

— Andrea, tu vei fi nou-venita. În felul acesta poți înțelege mai bine situația din sat. Iar eu voi fi omul cel cumsecade care încearcă să mențină obiceiurile intacte. Grupul va fi format din familii care merg la biserică, se întâlnesc sâmbăta pentru munci în folosul comunității și se ajută reciproc.

Ne-am așezat pe jos, ne-am relaxat și am început exercițiul, care în fond este foarte simplu: personajul central (eu, în acest caz) creează situații, iar ceilalți reacționează pe măsură ce sunt provocați.

La terminarea momentului de relaxare, m-am transformat în Atena. În închipuirea mea, ea

umbra prin lume precum Satana în căutare de supuși pentru regatul ei, dar se deghizase în Gaia, zeița care știe tot și a creat totul în lume. În cincisprezece minute „familiile” s-au format, s-au cunoscut, au inventat o poveste în comun în care existau copii, moșii, bună înțelegere și prietenie. Când am simțit că lumea aceea era gata, m-am așezat într-un colț al scenei și am început să vorbesc despre dragoste.

— Suntem aici în sătucul acesta, și voi știți că eu sunt o venetică, de aceea sunteți interesați de ce am eu să vă povestesc. N-ați călătorit niciodată, habar n-aveți de ce se petrece dincolo de munți, eu însă pot să vă spun: nu aveți nevoie să slăviți pământul, el va fi totdeauna generos cu această comunitate. Important este să slăvești omul. Spuneți că îndrăgiți călătoriile? Folosiți greșit cuvântul - dragostea este o relație între oameni. Vreți ca recolta să fie bună și de aceea doriți să iubiți pământul? Altă prostie: dragostea nu e dorință, nu e cunoaștere, nu este admirație. E o provocare, un foc ce arde fără să-1 putem vedea. De aceea, dacă voi credeți că sunt o străină ciudată pe pământul acesta, vă înșelați: totul îmi este cunoscut, pentru că vin cu forța asta, cu flacăra asta, și când voi pleca, nimeni nu va mai fi același. Vă aduc dragostea adevărată, nu aceea din cărți sau din basme.

„Soțul” dintr-una din „familii” începu să mă privească. „Nevastă-sa” își pierdu capul la reacția lui.

Cât timp a durat exercițiul, regizorul - mai bine zis omul cel cumsecade - a făcut tot posibilul să le explice oamenilor importanța menținerii tradițiilor, a slăvirii pământului, a ritualului prin care ei îl rugau să fie generos, așa cum fusese și anul trecut. Eu nu vorbeam decât despre dragoste.

— Și zice el că pământul vrea ritualuri? Ei bine, eu vă asigur: dacă ar exista suficientă dragoste între voi, recolta ar fi extraordinară, pentru că acesta este un sentiment care transformă totul. Dar eu ce văd? Doar prietenie. Pasiunea s-a stins de mult, v-ați obișnuit unii cu alții și atât. De asta dă pământul numai cât a dat și anul trecut, nici mai mult, nici mai puțin. De asta voi vă plângeți pe tăcute, în adâncul sufletului, că nimic nu se schimbă în viețile voastre. De ce? Pentru că ați încercat să stăpâniți forța care transformă totul, în așa fel încât viețile voastre să continue fără prea mari provocări.

Omul cumsecade explica:

— Comunitatea noastră a supraviețuit pentru că a respectat legile, și până și dragostea este condusă de ele. Cel care se îndrăgostește fără a ține seama de binele colectiv va trăi mereu într-o neliniște fără sfârșit: să nu-și rănească soața, să nu-și supere noua iubire, să nu piardă tot ce a avut. O venetică, fără istorie și fără rădăcini, poate spune ce vrea, dar nu va ști niciodată greutățile pe care le-am înfruntat înainte de a ajunge unde suntem acum. Nu cunoaște sacrificiul pe care l-am făcut pentru copiii noștri. Habar nu are că noi am muncit fără clipă de răgaz pentru ca pământul să fie generos, pacea să fie cu noi, proviziile pentru ziua de mâine să fie în hambare.

Timp de o oră eu am apărat pasiunea care devorează totul, în vreme ce omul cumsecade vorbea despre sentimentul care aduce pacea și liniștea. La sfârșit, eu vorbeam singură, în timp ce comunitatea se strânsese în jurul lui.

Îmi jucasem rolul cu un entuziasm și o credință pe care niciodată nu mi-am închipuit că le aveam; dar, cu toate astea, străina pleca din sat fără să fi convins pe nimeni.

Și asta mă făcea să fiu foarte, foarte mulțumită.

Un vechi prieten de-al meu obișnuiește să spună: „Oamenii învață douăzeci și cinci la sută de la un maestru, douăzeci și cinci la sută ascultându-se pe sine, douăzeci și cinci la sută de la prieteni și douăzeci și cinci la sută de la timp”. La prima întâlnire din casa Atenei, când ea pretindea că va termina cursul întrerupt la teatru, noi toți am învățat de la... nu știu. Ne aștepta în micul salon din apartamentul ei, împreună cu băiatul. Am observat că odaia era albă complet, goală, cu excepția unei etajere cu un aparat audio deasupra și cu un morman de CD-uri. Mi s-a părut ciudată prezența copilului, care s-ar fi plictisit la o conferință; mă așteptam să continue din momentul în care se oprise - cuvinte care să fie transpuse. Dar ea avea alte planuri; ne-a explicat că avea să pună niște muzică din Siberia pe care nu trebuia decât să o ascultăm.

Nimic mai mult.

— Eu nu reușesc să ajung nicăieri prin meditație, a spus. Îi văd pe oameni așezați, cu ochii închiși, cu zâmbetul pe buze sau cu chipuri serioase, arogante, foarte concentrați asupra a nimic, convinși că sunt în contact cu Dumnezeu sau cu Zeița. Așa cel puțin, o să ascultăm niște muzică.

Si iar senzația aceea de disconfort, ca și cum Atena nu știa prea bine ce să facă. Dar aproape toți actorii teatrului erau acolo, inclusiv regizorul - care, după Andrea, venise să spioneze în tabăra dușmană. Muzica se termină.

— Acum, dansați pe un ritm care să nu aibă nici o legătură, dar absolut nici o legătură cu melodia.

Atena puse din nou muzica, mult mai tare, și începu să-și miște corpul fără pic de armonie. Doar un domn mai în vârstă, care în piesă juca rolul unui rege bețiv, făcu ce i se ceruse.

Nimeni altcineva nu se mai mișcă, toți păreau stânjeniți. Cineva se uită la ceas - nu trecuseră decât zece minute.

Atena se opri și se uită în jur:

— De ce stați?

— Mi se pare... cam ridicol să facem asta, se auzi vocea timidă a unei actrițe. Noi am învățat armonia, nu opusul ei.

— Faceți ce v-am spus. Vreți și o explicație intelectuală? Iat-o: schimbările se petrec numai când facem ceva ce este contra, dar absolut contra obișnuințelor noastre.

Apoi, întorcându-se către „regele bețiv”:

— Dumneavoastră de ce ați acceptat să urmăriți muzica în afara ritmului?

— Foarte simplu: eu n-am învățat niciodată să dansez.

Toți au izbucnit în râs, iar norul întunecat care plana peste noi dispăru dintr-odată.

— Foarte bine, o să încep din nou, iar dumneavoastră puteți face ce vă sugerez eu sau puteți pleca - de data asta eu sunt aceea care decide momentul când se termină conferința. Unul dintre lucrurile cele mai agresive pe care le poate face cineva este să se opună la ce crede că e frumos, și asta vom face noi azi. O să dansăm prost. Toți.

Nu era decât încă o experiență și, ca să n-o dezamăgească pe stăpâna casei, toți au dansat prost. Eu mă luptam cu mine însumi, fiindcă tendința era de a urma ritmul acela misterios, minunat. Mă simțeam ca și cum îi agresam pe cântăreți și pe compozitorul care l-a creat. Pe jumătate, corpul meu voia să lupte împotriva lipsei de armonie, iar cealaltă jumătate îl obliga să se poarte cum i se ceruse. Puștiul dansa și el, râzând tot timpul, dar la un moment dat se opri și se așeză pe canapea, obosit poate de efortul făcut. CD-ul a fost întrerupt în mijlocul

unui acord.

— Așteptați. Am așteptat.

— Am să fac ceva ce n-am mai făcut niciodată, îmi închise ochii și-și luă capul în mâini.

— N-am dansat niciodată împotriva ritmului... Atunci înseamnă că proba fusese mult mai rea pentru ea, în comparație cu noi.

— Mi-e rău...

Si regizorul, și eu ne-am ridicat. Andrea mă privi cam furioasă, dar cu toate astea m-am apropiat de Atena. Înainte de a o atinge, ne-a cerut să ne întoarcem la locurile noastre.

— Vrea cineva să spună ceva? vocea ei părea fragilă, tremurătoare, și nu-și dezlipea mâinile de pe față.

— Eu vreau.

Era vocea Andreei.

— Mai întâi, ia-1 pe fiul meu și spune-i că totul e în ordine cu mama lui. Dar trebuie să continui așa, atâta timp cât va fi necesar.

Viorel părea speriat; Andrea îl luă în brațe și-1 mângâie.

— Ce vrei să spui?

— Nimic. M-am răzgândit.

— Copilul te-a făcut să te răzgândești. Dar continuă.

Încet, încet, Atena își descoperi fața, ridicându-și capul și lăsând să se vadă chipul unei străine.

— N-o să vorbesc.

— Bine. Atunci dumneata - arată spre bătrânul actor - du-te la doctor mâine. E grav că nu poți dormi și mergi la baie toată noaptea. E un cancer de prostată.

Omul deveni livid.

— Iar dumneata - arată spre regizor - asumă-ți identitatea sexuală. Să nu-ți mai fie frică.

Acceptă că detești femeile și că-ți plac bărbații.

— Ce vrei să...

— Nu mă întrerupe. Nu spun asta din cauza Atenei. Mă refer doar la sexualitatea dumitale: iubești bărbații, nu cred că e ceva rău în asta.

„Nu spun asta din cauza Atenei?” Dar ea era Atena!

— Iar dumneata - arată spre mine - vino aici. Îngenunchează în fața mea.

Mi-era frică de Andrea, mi-era rușine de ceilalți, dar am făcut ce mi-a cerut.

— Lasă capul în jos. Lasă-mă să-ți ating ceafa.

Am simțit presiunea degetelor ei, dar nimic altceva. Am stat așa un minut, apoi îmi ceru să mă ridic și să mă duc la loc.

— N-o să mai ai nevoie niciodată de pastile ca să dormi. De azi, somnul se întoarce.

M-am uitat la Andrea - credeam că o să zică ceva - dar privirea ei era la fel de speriată ca a mea.

Una dintre actrițe, poate cea mai tânără, ridică mâna.

— Vreau să vorbesc. Dar trebuie să știu cui mă adresez.

— Hagia Sofia.

— Vreau să știu dacă...

Era cea mai tânără actriță din grup. Privi în jur rușinată, dar regizorul o încuraja cu un gest, cerându-i să continue.

— ... dacă mama e bine.

— Este alături de tine. Ieri, când ai plecat de acasă, ea te-a făcut să-ți uiți geanta. Te-ai întors s-o iei, dar ai descoperit că uitaseși cheia pe dinăuntru și nu puteai intra. Ai pierdut o oră căutând un lăcătuș, când ai fi putut merge la interviu și să obții postul pe care ți-1 doreai. Dar dacă totul se întâmpla cum plănuiseși de dimineață, peste șase luni ai fi murit într-un accident de mașină. Ieri, lipsa genții ți-a schimbat viața.

Tânăra începu să plângă.

— Mai are cineva vreo întrebare?

Încă o mână se ridică; era regizorul.

— El mă iubește?

Vasăzică era adevărat. Povestea cu mama fetei provocase un vârtej de emoții în încăperea aceea.

— Întrebarea dumitale nu e corectă. Dumneata trebuie să știi dacă poți să dăruiești iubirea de care el are nevoie. Si ce s-o întâmpla, ce nu s-o întâmpla, oricum vei fi la fel de mulțumit. Să te știi capabil de iubire este de ajuns. Iar dacă n-o să fie el, o să fie altul. Dacă dumneata ai descoperit un izvor, lasă-1 să țâșnească și îți va umple viața. Nu încerca să stai la distanță ca să fii pe teren sigur și să vezi ce se întâmplă; nici nu încerca să obții certitudini înainte de a face un pas. Ce vei da, aia vei primi - deși de multe ori vine de unde nici nu te aștepti.

Cuvintele acelea erau și pentru mine. Iar Atena - sau cine o fi fost - se întoarse spre Andrea.

— Dumneata!

Mi-a înghețat sângele în vine.

— Trebuie să te pregătești să pierzi universul pe care l-ai creat.

— Ce înseamnă „universul”?

— Ceea ce crezi că ai deja. Dumneata ți-ai încătușat lumea, dar știi că trebuie să o eliberezi. Știu că înțelegi ce-ți spun, deși ai dori să nu fi auzit niciodată lucrurile astea.

— Înțeleg.

Eram sigur că vorbeau despre mine. Oare totul nu era decât o înscenare a Atenei?

— Am terminat, spuse ea. Aduceți-mi copilul.

Viorel nu voia să se ducă, era speriat de transformarea maică-sii; dar Andrea îl luă de mână cu blândețe și-1 duse spre ea.

Atena - sau Hagia Sofia, sau Sherine, nu contează cine era acolo - făcu același lucru ca și cu mine, și atinse cu un gest sigur ceafa copilului.

— Nu te speria de lucrurile pe care le-ai văzut, fiule. Nu încerca să le îndepărtezi, pentru că ele vor pleca oricum, singure; bucură-te cât poți de compania îngerilor. Acum ți-e frică, dar nu prea mult, fiindcă știi că suntem mulți în odaia asta. Ai încetat să mai râzi și să mai vorbești când ai văzut că am îmbrățișat-o pe mama ta și-i ceream să vorbesc prin gura ei. Să știi că ea mi-a dat voie, dacă nu mi-ar fi dat, eu nu făceam acest lucru. Totdeauna am apărut sub formă de lumină și sunt în continuare o lumină, dar azi am hotărât să vorbesc. Copilul o îmbrățișa.

— Puteți pleca. Lăsați-mă singură cu el.

Unul câte unul, am ieșit din apartament, lăsând femeia cu copilul. În taxi, spre casă, am încercat să discut cu Andrea, dar ea m-a rugat să nu vorbesc despre ceea ce tocmai se întâmplase.

M-am liniștit. Sufletul mi se umpluse de tristețe: era foarte greu să o pierd pe Andrea. Pe de altă parte, simțeam o împăcare enormă - întâmplările provocaseră schimbarea, iar eu nu mai trebuia să trec prin chinul de a mă așeza în fața unei femei pe care o iubeam mult și să-i

spun că de fapt mai iubeam pe cineva.

Așa că am ales să nu spun nimic. Am ajuns acasă, am aprins televizorul, Andrea s-a dus să facă o baie. Am închis ochii, și când i-am deschis, salonul era inundat de lumină; soarele era sus, eu dormisem zece ore fără întrerupere. Lângă mine era un bilețel în care Andrea spunea că nu vrea să mă trezească, plecase direct la teatru dar lăsase cafeaua preparată. Bilețelul era romantic, împodobit cu conturul unei inimioare făcute cu ruj.

Nu era deloc dispusă să-și „lase din mână universul”. Avea să lupte. Iar viața mea avea să se transforme într-un coșmar.

În după-amiaza aceea m-a sunat, dar vocea ei nu trăda nici o emoție. Mi-a povestit că actorul acela se dusesse la doctor, îi făcuseră un examen amănunțit și descoperiseră că prostata era inflamată anormal. Pasul următor a fost un set de analize, prin care au detectat o creștere alarmantă a unui tip de proteină numită PSA. Au prelevat probe pentru biopsie, dar din tabloul clinic rezulta că șansele să fie o tumoare malignă erau mari.

— Medicul i-a spus: aveți noroc, chiar dacă ne aflăm în fața unui scenariu urât, încă e posibilă operația, și aveți 99% șanse să vă vindecați.

Deidre O'Neill, cunoscută ca Edda

Ce Hagia Sofia și alte prostii! Era chiar ea, Atena, dar atinsese partea cea mai adâncă a fluviului care-i curgea prin suflet - intrase în contact cu Mama.

N-a făcut decât să vadă ce se petrecea în altă realitate. Mama tinerei, fiind moartă, trăiește într-un loc fără timp, și în cazul ăsta poate devia cursul unei întâmplări - noi însă, fiindte omenesți, vom fi totdeauna limitate la cunoașterea prezentului. Nu-i o bagatelă, în trecut fie spus, să descoperi o boală instalată, înainte ca ea să se agraveze, să atingi centrul nervoși și să deblochezi energii, toate acestea se află, iată, la îndemâna noastră.

Desigur că au murit atâția pe rug, alții au fost exilați și mulți au ajuns să ascundă și să suprime scânteia Marii Mame din sufletul lor. Eu n-am încercat niciodată să-i induc Atenei ideea de a intra în contact cu Puterea. Ea singură a hotărât să facă asta, pentru că Mama îi dăduse mai multe semne: era lumină când dansa, a devenit litere când a învățat caligrafia, i-a apărut într-un foc și în oglindă. Dar discipola mea nu știa cum să conviețuiască cu Ea, până în clipa când a făcut ceva ce a provocat toată avalanșa asta de întâmplări.

Atena, care le spunea tuturor că trebuie să fie diferiți, era în fond un om la fel ca toți oamenii. Avea un ritm, o viteză de crucișător. Era mai curioasă?

Poate. Reușise să depășească impresia că e o victimă? Cu siguranță. Simțea nevoia să împartă cu ceilalți, fie ei funcționari de bancă sau actori, tot ce învățase? În unele cazuri răspunsul este da, în altele, eu am încercat s-o stimulez, pentru că nu suntem făcuți pentru singurătate și ne cunoaștem în clipa când ne vedem prin ochii celorlalți.

Dar rolul meu se încheie aici.

Fiindcă Mama dorea să se manifeste în noaptea aceea, se prea poate să-i fi șoptit la ureche: „Mergi împotriva a tot ce ai învățat până acum - tu, care ești o maestră a ritmului, lasă-1 să îți se plimbe prin corp, dar nu te supune lui”. De asta a sugerat Atena exercițiul: inconștientul ei era pregătit să conviețuiască cu Mama, dar ea vibra mereu pe aceeași lungime de undă și nu lăsa să se manifeste elementele exterioare.

Cu mine se întâmpla același lucru: cel mai bun mod de a medita, de a intra în contact cu lumina, era să tricotez - ceva ce mă învățase mama când eram mică. Știam să număr ochii,

să încrucșez andrelele, să creez lucruri frumoase prin repetiție și armonie. Într-o zi, protectorul meu mi-a cerut să tricotez într-un fel absolut irațional! Ceva foarte violent pentru mine, învățasem munca asta cu afecțiune, răbdare, dăruire. Dar el a insistat să fac o muncă foarte grea.

Timp de două ore mi-am spus că toată treaba aia era ridicolă, absurdă, mă durea capul, dar nu puteam lăsa andrelele care-mi conduceau mâinile. Oricine e în stare să facă ceva prost, de ce-mi cerea mie să fac asta? Pentru că-mi cunoștea obsesia pentru geometrie și lucrul perfect.

Și deodată, s-a întâmplat: m-am oprit cu andrelele în aer, am simțit un gol imens care s-a umplut cu o prezență caldă, iubitoare, apropiată. În jur totul se schimbă și simțeam nevoia să spun lucruri pe care niciodată n-aș fi îndrăznit să le zic într-o stare normală. Dar nu mi-am pierdut luciditatea - știam că eram eu însămi, deși - să acceptăm paradoxul - nu eram eu cea din fiecare zi.

Dar eu pot „să văd” ce s-a întâmplat, deși n-am fost acolo; cum sufletul Atenei urmărea sunetele muzicii, iar corpul ei se mișca în direcția contrară. După o vreme, sufletul s-a despărțit de trup, spațiul s-a deschis și în sfârșit Mama a putut pătrunde.

Mai bine zis: o scânteie a Mamei a intrat acolo. Bătrână, dar în aparență tânără. Înțeleaptă, dar nu omnipotentă. Specială, dar câtuși de puțin arogantă. Percepția s-a schimbat, și ea a început să vadă aceleași lucruri pe care le zărea când era copilă - universurile paralele care populează lumea aceasta. În asemenea clipe, putem vedea nu numai corpul fizic, ci și emoțiile oamenilor. Se spune că pisicile au aceeași putere, și eu cred.

Între lumea fizică și cea spirituală există un fel de vâl care variază ca intensitate, culoare, lumină și căruia i se spune „aură”. De aici încolo, totul e simplu: aura indică tot ce se întâmplă. Dacă aș fi fost acolo, ea ar fi văzut o culoare violetă cu câteva pete de galben în jurul trupului meu. Asta înseamnă că mai am încă înainte-mi un drum lung de străbătut și că misiunea mea pe pământ încă nu a fost împlinită.

Amestecate cu aurele omenești, apar forme transparente - pe care oamenii le-au botezat „fantomă”. A fost cazul mamei acelei tinere, singurul caz, de altfel, în care destinul trebuia să fie schimbat. Sunt aproape sigură că actrița aceea, chiar înainte de a fi întrebat, știa că mama ei era lângă ea, și singura surpriză a fost povestea cu geanta.

Înainte de dansul acela fără ritm, toți erau intimidați. De ce? Pentru că noi toți suntem obișnuiți să facem lucrurile „așa cum trebuie”. Nimănui nu-i place să facă un pas greșit, mai ales când este conștient de asta. E valabil și pentru Atena - probabil că nu i-a fost ușor să sugereze ceva care venea împotriva a tot ce iubea mai mult.

Sunt mulțumită că în momentul acela Mama a câștigat bătălia. Un om a fost salvat de cancer, altul a început să-și accepte sexualitatea, al treilea a încetat să mai ia somnifere. Și totul fiindcă Atena a rupt ritmul, a pus frână când mașina avea cea mai mare viteză și a răscolit tot.

Dar să mă întorc la tricotatul meu: am continuat să exersez, până când am reușit să provoc prezența Mamei fără nici un artificiu, pentru că o cunoșteam și eram obișnuită cu ea. Cu Atena s-a întâmplat la fel - odată ce știm unde se află Porțile Percepției, e foarte ușor să le deschizi și să le închizi, după ce ne-am obișnuit cu comportamentul nostru „straniu”.

Și e bine să adaug: împlenteam mult mai rapid și ușor, la fel cum Atena a început să danseze cu mult mai mult suflet și ritm, după ce a îndrăznit să rupă acele bariere.

Vestea s-a răspândit ca fulgerul; luna următoare, când e zi de odihnă la teatru, casa Atenei era plină. Toți ne-am adus niște prieteni. Ea a repetat totul, ne-a obligat să dansăm fără ritm, ca și cum ar fi avut nevoie de energia colectivă ca să ajungă la întâlnirea cu Hagia Sofia. Copilul era iarăși de față, și eu am început să-l observ. Când s-a așezat pe canapea, muzica a fost întreruptă și s-a instalat transa.

Au început întrebările. Cum ne și închipuiam, primele trei întrebări erau legate de dragoste - dacă x o să rămână cu mine, dacă y mă iubește, dacă z mă înșală. Atena nu scotea o vorbă. A patra persoană, rămasă fără răspuns, insistă:

— Deci, sunt sau nu sunt înșelat?

— Sunt Hagia Sofia, înțelepciunea universală. Am creat lumea fără ajutorul nimănui, cu excepția Iubirii. Eu sunt începutul a toate, înainte de mine nu era decât haosul. Și acum, dacă cineva dintre voi vrea să controleze forțele care au stăpânit haosul, n-o întrebați pe Hagia Sofia. Pentru mine, dragostea umple totul. Nu poate fi dorită, fiindcă este un sfârșit în sine. Nu poate înșela, pentru că nu este legată de posesie. Nu poate fi ținută închisă, pentru că este ca râul și va trece peste zăgaz. Cine încearcă să întemnițeze dragostea trebuie să o despartă de izvorul care o alimentează, dar atunci apa pe care a reușit s-o strângă va fi stătută și sălcie.

Ochii Hagiei au cercetat grupul - cea mai mare parte era pentru prima oară acolo -, apoi începu să arate ce vedea: boli ce dădeau târcoale, probleme la serviciu, dificultăți în relațiile dintre părinți și copii, sexualitatea, posibilități care existau, dar nu erau folosite. Îmi amintesc cum s-a întors spre o femeie de vreo treizeci de ani:

— Tatăl dumitale ți-a spus cum trebuie să fie lucrurile și cum ar trebui să se poarte o femeie. Ai trăit numai luptând împotriva visurilor, iar „a iubi” nu s-a manifestat niciodată. A fost mereu înlocuit cu „a-ți face datoria”, cu „a aștepta” sau cu „a trebui”. Dumneata însă cânti foarte bine. Un an de muncă, și ai putea să faci o mare schimbare în cariera dumitale.

— Am bărbat și copil.

— Și Atena are copil. Soțul o să protesteze la început, dar în cele din urmă va ajunge să accepte. Nu trebuie să fii Hagia Sofia ca să știi asta.

— Poate sunt cam prea bătrână.

— Refuzi să te accepți așa cum ești. Nu mai e problema mea, eu am spus ce aveam de spus. Încet-încet, toți oamenii care stăteau în picioare în camera devenită neîncăpătoare, asudând din belșug, deși era sfârșitul iernii, simțindu-se ridicoli fiindcă veniseră la o asemenea reuniune, au primit sfaturile Hagiei Sofia.

Eu am fost ultima:

— Dumneata să rămâi, dar numai dacă vrei să renunți la doi, dacă îți dorești să fii o singură persoană.

De data asta nu mai eram cu copilul în brațe; era și el acolo și, din câte îmi puteam da seama, discuția pe care o avuseseră imediat după prima sesiune îl ajutase să scape de frică. Am aprobat din cap. Spre deosebire de întâlnirea anterioară, când le-a cerut tuturor să plece pentru că voia să rămână singură cu copilul, de data asta Hagia Sofia ținu o predică înainte de a termina ritualul.

— Nu sunteți aici ca să primiți răspunsuri sigure; misiunea mea este să vă provoc. Pe vremuri, stăpânii acestei lumi se duceau la oracole, ca să afle viitorul. Dar viitorul e capricios,

depinde de niște hotărâri care se iau într-un timp prezent. Dacă vă opriți din pedalat atunci când sunteți pe bicicletă, cădeți. Aceia dintre voi care au venit să o cunoască pe Hagia Sofia numai pentru ca ea să le spună ce le-ar plăcea lor să audă să nu mai vină. Nu sunteți aici ca să stați comod pe scaun, ar trebui să dansați și să-i faceți și pe cei din jurul vostru să se miște. Destinul va fi neîndurător cu cei care vor să trăiască într-un univers care s-a sfârșit deja. Noua lume aparține Mamei, care a venit împreună cu Iubirea pentru a separa cerul de ape. Cine crede că a pierdut întotdeauna va pierde. Cine a hotărât că nu poate trăi altfel va fi distrus de rutină. Cine a hotărât să oprească schimbarea va fi făcut praf și pulbere.

Blestemați fie cei ce nu dansează și-i împiedică și pe alții să danseze!

Ochii ei scuipau flăcări.

— Puteți pleca.

Au plecat toți și am putut vedea confuzia de pe chipurile celor mai mulți dintre ei. Veniseră în căutarea alinării și găsiseră provocare. Veniseră să li se spună cum poate fi controlată dragostea și le-a fost dat să audă că văpaia care devorează tot niciodată nu va înceta să pârljească totul. Voiau să capete certitudinea că deciziile lor erau bune, că soții, soțiile, șefii erau mulțumiți de ei, dar nu găsiseră decât motive de îndoială.

Câțiva însă zâmbeau. Înțeleseseră importanța dansului și, fără nici o îndoială, din noaptea aceea aveau să-și lase trupurile și sufletele să plutească, indiferent care ar fi fost prețul ce trebuia plătit, căci întotdeauna există un preț.

În salon mai rămăseseră doar copilul, Hagia Sofia, Heron și eu.

— Am cerut să rămâi doar tu.

Fără o vorbă, Heron își luă paltonul și plecă.

Hagia Sofia mă privea și, încet-încet, am văzut-o redevenind Atena. Singurul mod de a descrie cum s-a petrecut această trecere ar fi să încerc să o compar cu un copil - îi putem vedea supărarea în ochi, dar trece imediat de la tristețe la bucurie și parcă nici nu mai este copilul care plângea. „Entitatea”, dacă putem s-o numim așa, părea să se fi risipit în aer atunci când „instrumentul” ei și-a pierdut concentrarea.

Mă aflam în fața unei femei care părea sfârșită.

— Fă-mi un ceai.

Îmi dădea ordine! Nu mai era înțelepciunea universală, era doar cea care îl fascina pe bărbatul meu. Până unde aveam să ajungem cu relația asta?

Totuși, un ceai nu mi-ar fi distrus amorul propriu: m-am dus la bucătărie, am încălzit apa, am pus niște mușețel și m-am întors în salon. Copilul dormea în brațele ei.

— Nu mă placi. Nu i-am răspuns.

— Nici tu nu-mi placi mie, continuă ea. Ești frumoasă, elegantă, actriță excelentă, ai o cultură și o educație pe care, în ciuda dorinței familiei mele, eu nu le-am avut niciodată. Dar ești nesigură, arogantă, bănuitoare. Cum a spus Hagia Sofia, ești două, când puteai să fii una singură.

— Nu știam că-ți amintești ce spui în timpul transei, în cazul acesta și dumneata ești două: Atena și Hagia Sofia.

— Pot să am două nume, dar sunt una singură - sau toți oamenii din lume la un loc. Aici voiam să ajung: fiind una și toți, scânteia care izvorăște când intru în transă îmi dă instrucțiuni precise. Bineînțeles că sunt semiconștientă tot timpul, dar spun lucruri care vin dintr-un punct necunoscut din mine, ca și cum m-aș hrăni la sânul Mamei, cu laptele acela care curge prin toate sufletele și oferă cunoaștere. Săptămâna trecută, prima oară când am

intrat în contact cu această nouă formă, primul lucru pe care mi l-a dictat mi s-a părut absurd: eu trebuia să te învăț pe tine.

Făcu o pauză.

— Desigur că am crezut că delirez, fiindcă nu-mi ești câtuși de puțin simpatică.

Mai făcu o pauză, mai lungă decât prima.

— Dar azi a insistat. Și te las să alegi.

— De ce te numești Hagia Sofia?

— Eu am botezat-o așa; e numele unei moschei pe care am văzut-o într-o carte și mi s-a părut foarte frumos. Dumneata, dacă vrei, poți fi discipola mea. Asta te-a adus aici în prima zi. Tot ce e nou în viața mea, inclusiv descoperirea Hagiei Sofia înăuntrul meu s-a petrecut pentru că într-o zi dumneata ai intrat pe ușa aceasta și ai spus: „Fac teatru și vom monta o piesă despre figura feminină a lui Dumnezeu. Am aflat că ați fost în deșert și în munții din Balcani, cu țigani, și că știți destul de multe despre acest subiect”.

— O să mă înveți tot ce știi?

— Tot ce nu știi. Voi învăța pe măsură ce voi intra în contact cu dumneata, cum am spus prima dată când ne-am întâlnit și cum îți repet acum. După ce voi învăța tot ce am nevoie, vom pleca fiecare pe drumul ei.

— Poți să înveți pe cineva care nu-ți place?

— Pot iubi și respecta pe cineva care nu-mi place, în cele două dați când am fost în transă, și-am zărit aura - era cea mai evoluată aură văzută vreodată în viața mea. Poți să faci lucruri mari în lumea asta dacă îmi accepți propunerea.

— O să mă înveți să văd aure?

— Nici eu nu știam că sunt în stare de așa ceva, până când s-a întâmplat să le văd. Dacă se va afla pe drumul tău, o să înveți și asta.

Am înțeles că putea chiar iubi pe cineva care nu-i plăcea. Mi-a confirmat.

— Atunci hai să transformăm această acceptare într-un ritual. Un ritual ne aruncă într-o lume necunoscută, dar știm că nu putem să ne jucăm cu lucrurile astea. Nu e de ajuns să spui da, trebuie să-ți pui viața în joc. Fără nici o ezitare. Dacă ești așa cum cred eu, n-o să spui: „Trebuie să mă mai gândesc”. O să spui...

— Sunt gata. Să începem ritualul. De unde îl știi?

— Acum îl voi învăța. Nu mai am nevoie să ies din ritmul meu ca să intru în contact cu scânteia Mamei, pentru că, odată ce apare, e ușor să o regăsești. Știu ușa pe care trebuie s-o deschid, chiar dacă e mascată de o mulțime de intrări și ieșiri. Nu-mi trebuie decât puțină liniște. Iar liniște!

Stăteam acolo, cu ochii larg deschiși, fără să ne luăm privirea una de la alta, ca și cum am fi fost pe punctul de a începe o luptă pe viață și pe moarte. Ritualuri! Înainte de a suna la ușa Atenei pentru prima oară, participasem deja la câteva. Și totul pentru ca la sfârșit să mă simt folosită, înjosită, în fața unei uși pe care o puteam vedea, dar pe care nu o puteam deschide. Ritualuri!

Atena a gustat puțin din ceaiul pe care i l-am pregătit.

— Ritualul este complet. Ți-am cerut să faci ceva pentru mine, ai făcut. Eu am acceptat.

Acum e rândul tău să-mi ceri ceva.

Imediat m-am gândit la Heron. Dar nu era momentul.

— Dezbracă-te.

Ea n-a întrebat de ce. A privit spre copil, s-a asigurat că dormea și și-a scos puloverul.

— Nu, nu-i nevoie, am întrerupt-o eu. Nu știu de ce am spus asta. Dar ea continuă să-și scoată hainele. Bluza, pantalonii, sutienul - m-am uitat la sânii ei, cei mai frumoși pe care i-am văzut vreodată. La sfârșit își scoase chiloții. Stătea acolo, oferindu-mi nuditatea ei.

— Binecuvântează-mă, îmi ceru Atena. Să-mi binecuvântezi „maestra”? Eu începusem, nu mă puteam opri la jumătatea drumului - așa că, înmuind degetele în ceașca de ceai, i-am stropit.

— Așa cum această plantă a devenit băutură, așa cum apa aceasta a pătruns în plantă, așa te binecuvântezi eu acum și o implor pe Marea Mamă ca niciodată să nu sece izvorul de unde a venit apa aceasta, iar pământul din care a crescut planta să fie de-a pururi fertil și generos. M-au surprins propriile mele cuvinte; nu ieșiseră nici dinăuntru, nu veniseră nici din afara mea. Ca și cum le cunoșteam dintotdeauna și făcusem asta de milioane de ori.

— Ești binecuvântată, te poți îmbrăca.

Dar ea rămase goală, cu zâmbetul pe buze. Ce voia? Dacă Hagia Sofia putea vedea aure, știa și că nu-mi doream o relație cu o femeie.

— O clipă.

Își luă copilul în brațe, îl duse în camera lui și se întoarse.

— Dezbracă-te și tu.

Cine poruncea? Hagia Sofia, care-mi vorbea despre potențialul meu și care mă considera discipola perfectă ? Sau Atena, pe care abia o cunoșteam și care părea să fie în stare de orice, o femeie pe care viața o învățase să-și depășească limitele, să-și satisfacă orice curiozitate?

Intraserăm într-o confruntare din care nu mai puteam da înapoi. M-am dezbrăcat cu aceeași dezinvoltură, același zâmbet, aceeași privire.

Ea m-a luat de mână și ne-am așezat pe canapea.

Timp de o jumătate de oră, neîntrerupt, Atena și Hagia Sofia au apărut rând pe rând; voiau să știe care îmi vor fi pașii următori. Pe măsură ce întrebările lor veneau una după alta, eu vedeam că, într-adevăr, totul stătea scris înaintea mea, ușile-mi fuseseră totdeauna ferecate pentru că nu înțelesesem că eu eram singura persoană din lume care avea puterea să le deschidă.

Heron Ryan, ziarist

Secretarul de redacție îmi dă o casetă video și mergem împreună în sala de proiecții ca să o vedem, înregistrarea fusese făcută în dimineața zilei de 26 aprilie 1986. Erau scene normale de viață, într-un oraș ca toate orașele. Un bărbat așezat la o masă își bea cafeaua. O mamă trece pe stradă cu bebelușul ei. Oameni grăbiți, ducându-se la lucru, vreo două persoane în stația de autobuz. Un domn citește ziarul pe o bancă din piața publică.

Dar caseta are probleme: apar niște dungii orizontale, ca și cum butonul *tracking* ar trebui să fie deblocat. Mă ridic ca să rezolv problema, dar secretarul mă oprește:

— Așa este caseta. Stai și uită-te.

Imaginile micului oraș de provincie se derulează, nimic interesant, numai scene din viața cotidiană.

— Poate că unii dintre oamenii ăștia știu că la doi kilometri distanță a avut loc un accident, spune șeful meu. Poate că știu și că au fost treizeci de morți; mult, dar nu suficient ca să schimbe rutina locuitorilor. Acum se văd autobuze școlare care staționează.

Vor rămâne acolo multe zile, fără să se petreacă nimic. Imaginea e foarte proastă.

— Nu e butonul *tracking*. Sunt radiațiile. Caseta a fost făcută de KGB, poliția secretă a Uniunii Sovietice. În noaptea de 26 aprilie, la ora unu și douăzeci și trei de minute dimineața, cel mai mare dezastru produs de om s-a petrecut la Cernobîl, Ucraina. Din cauza exploziei unui reactor nuclear, oamenii din regiune au fost supuși unei iradierii de nouăzeci de ori mai mari decât aceea a bombei de la Hiroshima. Regiunea ar fi trebuit imediat evacuată, dar nimeni, absolut nimeni nu a suflat vreo vorbă - pentru că, nu-i așa, guvernul nu comite erori. Numai după o săptămână a apărut, la pagina treizeci și doi a ziarului local, o notiță de cinci rânduri care menționa moartea a doi muncitori, fără alte detalii. În aceeași perioadă, s-a sărbătorit Ziua Muncii în toată fosta Uniune Sovietică, iar la Kiev, capitala Ucrainei, oamenii au defilat fără să știe că moartea invizibilă plutea în aer. Urmarea:

— Vreau să te duci acolo ca să vezi cum este Cernobîlul acum. Tocmai ai fost promovată reporter special. Vei avea o mărire de salariu de douăzeci la sută și poți propune ce tip de articol ar trebui să publicăm.

Ar trebui să sar în sus de bucurie, dar m-a cuprins o tristețe uriașă pe care încerc s-o ascund cu orice chip. Îmi este imposibil să-1 refuz, să-i spun că sunt îndrăgostit de două femei și nu vreau să plec din Londra - viața mea, echilibrul meu psihic sunt în joc. Întreb când trebuie să plec, mi se răspunde că în cel mai scurt timp, fiindcă umblau zvonuri că alte țări începuseră să-și mărească semnificativ producția de energie nucleară.

Reușesc să negociez o ieșire onorabilă, explicând că mai întâi trebuie să consult specialiști, să înțeleg bine despre ce e vorba; imediat după ce strâng materialul necesar, plec.

El este de acord, îmi strânge mâna, mă felicită. Nu am timp să vorbesc cu Andrea - când ajung acasă, ea e încă la teatru. Mă cuprinde un somn adânc și din nou mă trezesc cu bilețelul în care îmi scria că plecase la treabă și-mi lăsase cafeaua pe masă.

Mă duc la muncă, încerc să-i fac pe plac șefului care „mi-a făcut viața mai bună”, dau telefoane la specialiști în radiații și în energie. Descopăr că un total de nouă milioane de oameni din lumea întreagă au fost afectați direct de dezastru, inclusiv trei sau patru milioane de copii. Celor treizeci de morți li s-au adăugat, conform specialistului John Gofmans, patru sute șaptezeci și cinci de mii de cazuri de tumori maligne și un număr egal de cazuri de tumori benigne.

Un total de două mii de orașe și sate au fost pur și simplu șterse de pe hartă. Conform Ministerului Sănătății din Belarus, indicele de cancer tiroidian în această țară ar urma să crească foarte mult între 2005 și 2010, ca urmare a radioactivității care încă nu a dispărut complet. Alt specialist mi-a explicat că pe lângă aceste nouă milioane de persoane expuse direct radiațiilor, peste șaiszeci și cinci de milioane au fost indirect afectate, prin consumul de alimente contaminate, în diferite țări ale lumii.

Este o problemă gravă, care merită să fie tratată cu respect. La sfârșitul zilei mă întorc în biroul secretarului de redacție și propun să vizitez orașul abia în ziua comemorării accidentului - până atunci mai pot face cercetări, pot afla ce cred specialiștii și care a fost reacția guvernului englez la tragedie. El e de acord.

O sun pe Atena - în fond ea mi-a spus că iubitul ei lucrează la Scotland Yard și ar fi momentul să-1 rog ceva, fiindcă Cernobîl nu e un caz clasat ca fiind secret, iar Uniunea Sovietică nu mai există. Ea-mi promite că va vorbi cu „iubitul”, dar nu garantează că voi obține răspunsurile dorite. Și-mi mai spune că pleacă a doua zi în Scoția și nu se întoarce decât pentru întâlnirea cu grupul.

— Care grup?

— Grupul, îmi răspunde.

Vasăzică acum toată chestia aia o să devină rutină? Și când o să ne mai putem întâlni să vorbim, să clarificăm lucrurile rămase așa, în aer?

Dar ea deja închisese. Mă întorc acasă, mă uit la știri, iau masa de seară singur, mă duc s-o caut pe Andrea la teatru. Ajung la timp ca să asist la finalul piesei și, spre surprinderea mea, mi se pare că ființa de pe scenă nu este cea cu care am conviețuit eu aproape doi ani: este ceva magic în gesturile ei, monologurile și dialogurile ies în evidență cu o intensitate cu care nu sunt obișnuit. Ce văd eu acum este o străină, o femeie pe care aș vrea s-o am alături - dar îmi dau seama că de fapt o am deja lângă mine, nu este deloc o străină.

— Cum a fost discuția cu Atena? o întreb la întoarcerea spre casă.

— Nimic deosebit. La ziar ce mai e nou?

Schimbare subiectul. Îi spun că fusesem promovată, îi povestesc despre Cernobîl, dar ea nu prea se arată interesată. Încep să cred că-i pierd iubirea fără să fi câștigat încă iubirea pe care o așteptam. Până la urmă, când ajungem acasă, ea propune să facem baie împreună și imediat ne vârm în pat. Mai înainte de asta, ea dădu la maxim muzica aceea de percuție (îmi spune că a obținut o copie) și-mi cere să uit de vecini - oamenii se gândesc prea mult la ceilalți și nu-și mai trăiesc propria viață.

Ce s-a întâmplat de aici înainte este ceva ce depășește înțelegerea mea. Oare femeia care acum făcea dragoste cu mine într-un mod absolut sălbatic își descoperise în sfârșit sexualitatea? Cealaltă femeie o învățase sau provocase cumva schimbarea asta? Se agăța de mine cu o violență pe care nu i-o cunoșteam și-mi spunea fără încetare:

— Azi eu sunt bărbatul tău și tu ești femeia mea.

Timp de aproape o oră am experimentat lucruri pe care niciodată nu le-am mai îndrăznit. În anumite momente mi-a fost rușine, voiam să-i spun să se oprească, dar ea părea foarte stăpână pe situație și eu m-am lăsat în voia ei, nu aveam încotro. De fapt eram foarte curios. La urmă eu eram sfârșit, dar Andrea părea că are și mai multă energie decât la început.

— Înainte de a adormi vreau să știi un lucru, spuse ea. Dacă vei merge mai departe, sexul îți va da posibilitatea să faci dragoste cu zeii și zeițele. Asta a fost ce ai trăit azi. Vreau să adormi știind că eu am trezit-o pe Mama care dormea în tine.

Am vrut să întreb dacă învățase toate astea cu Atena, dar n-am avut curaj.

— Spune-mi dacă ți-a plăcut să fii femeie pentru o noapte.

— Mi-a plăcut. Nu știi dacă mi-ar plăcea mereu, dar a fost ceva ce m-a speriat și m-a bucurat în aceeași măsură.

— Spune-mi că totdeauna ai vrut să trăiești ce ai trăit.

Una e să te lași dus de val, și alta să comentezi la rece ce s-a întâmplat. N-am scos o vorbă, deși nu aveam nici o îndoială că ea știa răspunsul.

— Bine, continuă Andrea. Toate astea se aflau în mine, dar eu nu știam. Și tot înăuntrul meu se afla masca aceea care a căzut azi când mă aflam pe scenă: ai observat ceva diferit?

— Bineînțeles. Iradiai o lumină specială.

— Charisma: forța divină care se manifestă în bărbat și în femeie. Puterea supranaturală pe care nu e nevoie să demonstrăm că o avem, pentru că toți reușesc să o zărească, până și cei mai insensibili. Dar nu se arată decât după ce ne dezgolim, murim pentru lume și renaștem pentru noi înșine. Ieri noapte, eu am murit. Azi, când am călcat pe scenă și am văzut că făceam exact ce-mi dorisem și alesesem eu să fac, am renăscut din propria cenușă. Mereu

am încercat să fiu eu însămi, dar nu reușeam. Încercam să-i impresionez pe ceilalți, aveam o conversație inteligentă, le făceam pe plac părinților și în același timp mă foloseam de toate tertipurile pentru a reuși să fac lucrurile care-mi plăceau. Totdeauna mi-am deschis calea cu sânge, lacrimi, forța voinței - dar ieri am înțeles că alesesem metoda greșită. Visul meu nu are nevoie de nimic din toate astea, are nevoie doar ca eu să mă dăruiesc lui și să strâng din dinți atunci când sufăr, pentru că suferința trece.

— De ce-mi spui toate astea?

— Lasă-mă să termin. Pe drumul ăsta pe care suferința părea singura regulă, am luptat pentru lucruri pentru care nu are rost să lupti. Ca iubirea, de pildă: dacă cineva nu o simte, nu există forță pe lumea asta care să reușească să o provoace. Putem să ne prefacem că iubim. Ne putem obișnui cu celălalt. Putem trăi o viață întregă fiind prieteni, parteneri, putem să creăm o familie, să facem sex în fiecare noapte, să avem orgasm, simțind însă că există un gol jalnic în toate astea, că ceva important lipsește. În numele a ceea ce învățasem despre relațiile dintre un bărbat și o femeie, am încercat să lupt pentru lucruri care nu meritau osteneala. Printre ele te numeri și tu. Acum, când am făcut dragoste - când eu dădeam totul și vedeam că, la rândul tău, dădeai ce era mai bun în tine, am înțeles că acest „cel mai bun din tine” nu mă mai interesează. Voi dormi lângă tine, dar mâine plec. Teatrul este ritualul meu, acolo pot exprima și dezvolta tot ce vreau.

Începusem să regret absolut tot - că m-am dus în Transilvania și am întâlnit o femeie capabilă să-mi distrugă viața, că am provocat prima întâlnire a „grupului”, că mi-am mărturisit dragostea într-un restaurant. În clipa aceea am urât-o pe Atena.

— Știi ce gânduri îți trec prin cap, spuse Andrea. Că prietena ta mi-a spălat creierul. Nici vorbă de așa ceva.

— Sunt bărbat, deși azi m-am purtat în pat ca o femeie. Sunt o specie pe cale de dispariție, fiindcă nu prea văd bărbați în jurul meu. Puțini riscă ce am riscat eu.

— Sunt sigură, și pentru asta te și admir. Dar tu nu mă întrebi cine sunt eu, ce vreau, ce-mi doresc?

Am întrebat-o.

— Vreau totul. Vreau sălbăticie și blândețe. Vreau să-mi deranjez vecinii și apoi să încerc să-i calmez. Nu vreau femei în pat, vreau bărbați, bărbați adevărați - ca tine, de exemplu. Care să mă iubească sau să mă folosească, nu contează, dragostea mea e mai mare decât toate astea. Vreau să iubesc liber și vreau ca toți cei din jurul meu să facă același lucru. Cu Atena am vorbit numai despre lucrurile simple care deșteaptă energia reprimată. Cum se întâmplă când faci dragoste, de pildă. Sau când mergi pe stradă repetându-ți „mă aflu aici și acum”. Nimic special, nici un fel de ritual secret. Singurul lucru care făcea din întâlnirea noastră ceva relativ deosebit era că amândouă eram goale. De acum înainte ea și cu mine ne vedem în fiecare luni, iar dacă am ceva de discutat o voi face totdeauna după sesiunea noastră. Nu am însă nici cea mai mică dorință să-i devin prietenă. Tot așa cum ea, atunci când simte nevoia să împărtășească ceva, se duce în Scoția să discute cu o anume Edda, care după cum se pare te cunoaște și pe tine, deși nu mi-ai spus nimic.

— Dar eu nu mi-o amintesc!

Am simțit că Andrea se calma puțin câte puțin. A pregătit două cești de cafea și le-am băut împreună. A zâmbit iar, m-a întrebat despre noua mea promovare, mi-a spus că era îngrijorată de întâlnirile de luni, fiindcă în dimineața aceea aflase că prietenii prietenilor aveau și ei invitați, iar camera era mică. Eu făceam un efort extraordinar să mă prefac, să nu

arăt că totul mi se părea o criză nervoasă, un sindrom premenstrual, o criză de gelozie. Am îmbrățișat-o, iar ea și-a pus capul pe umărul meu. Am așteptat să adoarmă întâi ea, deși eram sfârșit. În noaptea aceea n-am visat absolut nimic, n-am avut nici o presimțire. A doua zi, când m-am deșteptat, am văzut că hainele ei dispăruseră. Lăsase cheia pe masă, fără nici un bilet de despărțire.

Deidre O'Neill, cunoscută ca Edda

Oamenii citesc o grămadă de povești cu vrăjitoare, zâne, chestii paranormale, copii posedați de spirite rele. Se uită la tot felul de filme cu ritualuri în care apar pentagrame, spade, se fac invocații. Foarte bine, trebuie să dai frâu liber imaginației și să parcurgi anumite etape. Cine trece prin ele fără a se lăsa înșelat ajunge să intre în contact cu Tradiția.

Iată ce este adevărata Tradiție: maestrul nu-i spune niciodată discipolului ce trebuie să facă. Sunt numai tovarăși de drum, împărțind aceeași senzație dificilă de „înstrăinare” în fața percepțiilor care se schimbă neîncetat, a orizonturilor care se deschid, a porților care se închid, a râurilor care uneori par să blocheze drumul și care de fapt nu trebuie să fie traversate, ci urmate.

Diferența dintre maestru și discipol nu e decât una: primul are ceva mai puțină teamă decât cel de-al doilea. Când se așază în jurul unei mese sau lângă foc ca să discute, cel mai experimentat sugerează: „De ce nu faci asta?” Niciodată nu spune: „Mergi pe aici și vei ajunge unde am ajuns eu”, pentru că fiecare drum e unic și fiecare destin este personal. Adevăratul maestru îi dă discipolului curajul de a-și dezechilibra lumea, deși privește și el cu teamă lucrurile care-i înconjoară, și cu teamă mai mare încă pe cele ce le sunt rezervate după prima cotitură.

Eram o doctoriță tânără și entuziastă care pleca în România, în cadrul unui program de parteneriat al guvernului englez, încercând să-mi ajut semenii. Am plecat cu bagajele pline de medicamente și cu mintea plină de prejudecăți: aveam idei clare despre cum trebuie să se poarte oamenii, ce ne trebuie ca să fim fericiți, ce vise trebuie să păstrăm vii în noi, cum trebuie să se desfășoare relațiile între oameni.

Am ajuns la București în timpul acelei dictaturi sângeroase și delirante, și m-am dus în Transilvania pentru un program de vaccinare a populației.

Nu înțelegeam că nu eram decât o piesă pe o complicată tablă de șah, unde mâini invizibile îmi manipulau idealismul și în spatele a tot ce eu credeam că fac pentru omenire existau motive ascunse: consolidarea dominației fiului dictatorului, facilitarea afacerilor cu arme ale Angliei pe o piață dominată de sovietici.

Bunele mele intenții s-au risipit când am văzut că vaccinul era insuficient și că existau alte boli răspândite în zonă. Scriam mesaj după mesaj, cerând resurse pe care nu le obțineam - mi s-a răspuns să nu mă mai ocup de nimic din ce mi se ceruse la început.

M-am simțit neputincioasă, revoltată. Am cunoscut mizeria îndeaproape, puteam să fac ceva dacă mai primeam fonduri, dar nimeni nu mai era interesat de rezultate. Guvernul nostru nu voia decât articole în ziare, pentru a le putea spune partidelor politice sau alegătorilor că trimiseseră grupuri în toate colțurile lumii în misiuni umanitare. Aveau intenții bune - atâta doar că vindeau arme.

M-a apucat disperarea. Ce fel de lume mai era și asta? Într-o noapte am ieșit în pădurea înghețată, blestemând și protestând în fața lui Dumnezeu, care era nedrept cu toți cu și cu

toate. Stăteam la rădăcina unui stejar când s-a apropiat protectorul meu. Mi-a spus că puteam să mor de frig. I-am răspuns că eram doctor și știam care sunt limitele corpului, așa că știam când trebuie să mă întorc în tabără. L-am întrebat ce făcea el acolo.

— Stau de vorbă cu o femeie care mă aude, fiindcă bărbații au surzit de tot.

Am crezut că se referea la mine, dar femeia era chiar pădurea. Văzându-1 pe omul acela umblând prin pădure, făcând gesturi și spunând lucruri pe care nu le puteam înțelege, un fel de pace s-a lăsat peste inima mea. Măcar nu eram unica persoană din lume care vorbea singură. Când mă pregăteam să mă întorc, el s-a apropiat de mine.

— Știi cine ești, mi-a spus. Oamenii din sat zic că ești bună, mereu veselă și gata să-i ajuți pe ceilalți, dar eu văd altceva acum: văd furie și neputință.

Fără a ști dacă mă aflam sau nu în fața vreunui spion al autorităților, m-am hotărât să-i mărturisesc tot ce simțeam - aveam nevoie să spun cuiva ce am pe suflet, să mă descarc, chiar cu riscul de a mă vedea apoi închisă. Am mers împreună spre spitalul de campanie unde lucram; ne-am dus în dormitorul care în momentul acela era pustiu (colegii mei se distrau la o sărbătoare anuală ce avea loc în oraș) și l-am întrebat dacă vrea să bea ceva. El și-a scos o sticlă din buzunar:

— Palincă, spuse, arătând spre băutura tradițională a locului, are o tărie nemaipomenită. Fac eu cinste.

Am băut împreună și m-am amețit fără să-mi dau seama. Abia când am vrut să mă duc la toaletă am văzut în ce stare eram - m-am împiedicat și am căzut.

— Nu te mișca, îmi porunci. Uită-te cu atenție la ce vezi în fața ochilor.

— Un șir de furnici.

— Toată lumea crede că furnicile sunt foarte înțelepte. Au memorie, inteligență, capacitate de organizare, spirit de sacrificiu. Își caută hrana vara și o păstrează pentru iarnă, iar acum au ieșit din nou, în toiul primăverii înghețate, ca să muncească. Dacă mâine lumea ar fi distrusă de o bombă atomică, furnicile ar supraviețui.

— Dar de unde știți toate astea?

— Am studiat biologia.

— Și de ce dracu nu faci nimic ca să îmbunătățești starea poporului dumitale? Ce faci în mijlocul pădurii, vorbind singur cu copacii?

— În primul rând nu eram singur; în afară de copaci, mă ascultai și dumneata. Dar, ca să răspund întrebării tale - am lăsat biologia ca să mă apuc de fierărie.

M-am ridicat cu mare greutate. Deși totul se învărtea cu mine, eram destul de conștientă ca să înțeleg situația bietului om. Deși avea studii superioare, n-a reușit să-și găsească de lucru. I-am spus că la fel se întâmpla și în țara mea.

— Nici vorbă de așa ceva, am lăsat biologia pentru că am vrut să lucrez ca fierar. De copil am fost fascinat de oamenii aceia care bat fierul și compun o muzică ciudată, răspândesc scânteii în jur, călesc fierul scufundându-1, roșu, în apă rece și scot astfel nori de aburi. Eram un biolog nefericit, pentru că visul meu era să fac metalul rigid să devină flexibil. Și, într-o zi, a apărut protectorul meu.

— Un protector?

— Hai să zicem că, văzându-le pe furnici că fac exact ceea ce sunt programate să facă, dumneata exclami: fantastic! Furnicile soldat sunt pregătite genetic să se sacrifice pentru regină, muncitoarele cară frunze de zece ori mai grele ca ele, sapă tuneluri care rezistă la furtuni și inundații. Se luptă cu dușmanii lor, suferă pentru comunitate, dar nu se întreabă

niciodată: ce facem noi aici? Oamenii încearcă să imite societatea perfectă a furnicilor, iar eu, ca biolog, îmi îndeplineam rolul, până când a venit cineva cu întrebarea: „Ești mulțumit de ceea ce faci?” Eu i-am răspuns: „Desigur, sunt util poporului meu”. „Și e de ajuns atât?” Nu știam dacă era de ajuns, dar i-am spus că mi se părea că este o persoană arogantă și egoistă. El mi-a răspuns: „Se poate. Dar tu nu vei reuși decât să repeți în continuare ceea ce face omul de când a înțeles că e om - să țină lucrurile sub control.” „Dar lumea a progresat”, i-am răspuns. M-a întrebat atunci dacă știam istorie - sigur că știam. Mi-a mai pus o întrebare: cu mii de ani în urmă oare nu eram capabili să ridicăm construcții gigant, cum erau piramidele? Nu eram oare în stare să adorăm zeii, să țesem, să facem foc, să avem amante și soții, să trimitem mesaje scrise? Bineînțeles că eram. Dar, deși am reușit să înlocuim sclavii cumpărați cu sclavii salariați de azi, progresul a avut loc numai în domeniul științei. Oamenii continuă să-și pună aceleași întrebări ca și străbunii lor. Nu au evoluat absolut deloc. În clipa aceea am înțeles că omul cu care vorbeam era trimis din ceruri, un înger, un protector.

— Dar de ce-i spui protector?

— Pentru că mi-a spus că există două tradiții: una care ne face să repetăm același lucru timp de secole. Cealaltă, care ne deschide o poartă spre necunoscut. Dar această a doua tradiție este incomodă, descurajantă și periculoasă pentru că, dacă are prea mulți adepți, ajunge să distrugă societatea, care a fost organizată cu mare greutate după exemplul dat de furnici. De aceea, această a doua tradiție a devenit secretă și a reușit să supraviețuiască timp de secole numai pentru că adepții ei au creat un limbaj ocult, prin simboluri.

— Nu i-ai pus nici o întrebare?

— Ba da, pentru că deși eu negam, el știa că nu sunt mulțumit cu ceea ce făceam. Iar protectorul meu mi-a spus: „Mi-e frică să avansez pe un teren care nu se află pe nici o hartă, dar, în pofida spaimelor mele, la sfârșitul zilei viața mi se pare foarte interesantă”. Eu am insistat asupra tradiției, el mi-a răspuns ceva de genul „Atât timp cât Dumnezeu e bărbat, vom avea mereu hrană pe masă și un acoperiș deasupra capului. Dar când Mama își va recăpăta în sfârșit libertatea, poate că va trebui să dormim sub cerul liber și să trăim din dragoste, sau poate că vom fi în stare să echilibrăm emoția și munca”. Iar omul care avea să devină protectorul meu, m-a întrebat: „Dacă n-ai fi biolog, ce-ai fi?” I-am spus că aș fi vrut să fiu fierar, dar din asta nu ies bani. El mi-a întors-o: „Ei bine, când o să obosești să fii ceea ce nu ești, să sărbătorești viața modelând metalul. Cu timpul, vei descoperi că asta îți va face mai mult decât plăcere: va da un sens vieții tale”. „Și cum urmează tradiția asta despre care mi-ai vorbit?” „Ți-am spus, prin simboluri”, îmi răspunse el. „Începe să faci ce-ți place, restul îți va fi revelat.

Crede că Dumnezeu e mamă și are grijă de fiii ei, nu lasă să li se întâmple nici un rău, niciodată. Eu așa am făcut și am supraviețuit. Am descoperit că există și alți oameni care fac același lucru, dar sunt luați drept nebuni, iresponsabili, superstițioși. Caută în natură inspirația care stă acolo de când e lumea lume. Construim piramide, dar creăm și simboluri”. Și, spunând acestea, plecă și nu l-am mai văzut niciodată. Știu numai că, din clipa aceea, simbolurile au început să-mi apară pentru că mi se deschiseseră ochii. Mi-a fost greu, dar într-o seară le-am spus alor mei că, deși aveam tot ce-și putea dori un om, eram nefericit, pentru că mă născusem ca să fiu fierar. Soția începu să se plângă, spunând: „Te-ai născut țigan, a trebuit să înfrunți atâtea umilințe ca să ajungi unde ai ajuns, vrei acum să faci cale întoarsă?” Băiatul meu însă a fost foarte mulțumit, fiindcă și lui îi plăcea să-i vadă pe fierarii

din satul nostru și detesta laboratoarele de la oraș. Am început să-mi împart timpul între cercetări și munca de ucenic de fierar. Eram obosit, dar mult mai vesel ca înainte. Până într-o zi, când am lăsat slujba și mi-am deschis propria fierărie, fără mare succes la început. Tocmai când începusem să cred în viață, lucrurile s-au înrăutățit teribil. Într-o zi, când lucram, mi-am dat seama că în fața mea aveam un simbol. Primeam metal neprelucrat și trebuia să fac din el piese pentru automobile, pentru mașini agricole, ustensile de bucătărie. Cum se face asta? Mai întâi, încing bucata de metal la o căldură infernală, până ce devine roșie. Imediat, apuc ciocanul cel mai greu și lovesc fără milă de multe ori, până ce piesa capătă forma dorită. Apoi o scufund într-un cazan cu apă rece și tot atelierul se umple de aburi, în timp ce piesa pocnește și țipă din cauza schimbării bruște de temperatură. Trebuie să repet acest proces până reușesc să fac o piesă perfectă: o singură dată nu e de ajuns.

Fierarul făcu o pauză lungă, își aprinse o țigară și continuă:

— Uneori metalul care-mi ajunge în mână nu rezistă la tratament. Căldura, loviturile de ciocan și apa rece îl umplu de crăpături. Iar eu știu că n-o să devină niciodată o lamă bună de plug sau un ax de motor. Și atunci îl iau pur și simplu și-1 arunc în grămada de fier vechi pe care ai văzut-o la poarta fierăriei.

După o altă pauză, fierarul adăugă:

— Știu că Dumnezeu m-a așezat în focul suferințelor. Am acceptat loviturile de ciocan pe care mi le-a dat viața, și uneori mă simt la fel de rece și nesimțitor ca apa care provoacă suferință oțelului. Dar nu cer decât un singur lucru: „Dumnezeule, Mamă, nu mă lăsa până ce nu voi fi reușit să iau forma pe care o aștepti de la mine. Încearcă cum crezi că e mai bine, câtă vreme ai să dorești, dar nu mă arunca în grămada de fier vechi a sufletelor”.

Când am terminat discuția cu omul acela, deși eram încă amețită, am înțeles că viața mea se schimbese. Exista o tradiție dedesubtul a tot ce învățam, iar eu trebuia să plec în căutarea acelor persoane care, conștient sau inconștient, reușeau să manifeste latura feminină a lui Dumnezeu. În loc să stau să ocărăsc și să blestem guvernul și manipulările politice, m-am hotărât să fac lucrul pe care îl doream cu adevărat: să vindec oamenii. Restul nu mă mai interesa.

Cum nu aveam resursele necesare, m-am apropiat de femeile și de bărbații din regiune, iar ei m-au îndreptat spre lumea plantelor medicinale. Am descoperit că exista o tradiție populară, care venea dintr-un trecut milenar, transmisă din generație în generație prin experiență, nu prin cunoaștere tehnică. Cu acest remediu am putut merge mult mai departe decât aș fi crezut, pentru că nu mă aflam acolo doar ca să îndeplinesc o sarcină a universității sau să-mi ajut guvernul să vândă arme, nici ca să fac propagandă partidelor politice. Mă aflam acolo fiindcă vindecarea oamenilor mă făcea să fiu mulțumită.

Asta m-a apropiat de natură, de tradiția nescrisă și de plante. Reîntoarsă în Anglia, m-am dus să stau de vorbă cu unii medici pe care i-am întrebat dacă ei știu exact remediile pe care trebuie să le prescrie sau îi mai ajută uneori și intuiția? Aproape toți mi-au răspuns, după ce se spărgea gheața între noi, că de multe ori erau călăuziți de o voce și dacă nu o luau în seamă, ajungeau să greșească tratamentul. Desigur că folosesc toată tehnica disponibilă, dar știu că există un colț, un colțișor întunecat, în care se află într-adevăr esența vindecării și decizia cea mai bună de luat.

Protectorul meu mi-a dezechilibrat lumea, deși nu era decât un fierar țigan. Obişnuiam să merg cel puțin o dată pe an până la el în sat și discutam despre cum se deschide viața în fața celor care îndrăznesc să vadă lucrurile altfel. În unele din aceste vizite am cunoscut alți

discipoli ai lui, și împreună vorbeam despre temerile și despre victoriile noastre. Protectorul spunea: „Și eu am momente în care îmi este îngrozitor de frică, dar atunci descopăr o înțelepciune care se află dincolo de mine, și merg mai departe”.

Azi câștig o avere ca medic la Edinburgh, și aș câștiga încă și mai mult dacă m-aș hotărî să plec la Londra, dar prefer să mă bucur de viață, să am și eu momentele mele de răgaz. Fac ce-mi place: combin procedeele de vindecare ale anticilor, Tradiția Secretă și tehnicile cele mai moderne ale medicinei actuale - Tradiția lui Hipocrate. Scriu un studiu despre asta, și când vor vedea textul meu publicat într-o revistă de specialitate, multe persoane din comunitatea „științifică” vor îndrăzni să facă pașii pe care de fapt și-au dorit dintotdeauna să-i facă.

Nu cred că în cap se află izvorul tuturor relelor. Există boli. Cred că antibioticele și antiviralele au însemnat un mare progres pentru umanitate. Nu pretind să-1 fac pe vreun pacient să-și vindece apendicita prin meditație, nu are nevoie decât de o operație urgentă. În fine, eu merg cu pași mici, cu frică și curaj, caut tehnica și inspirația. Sunt îndeajuns de prudentă ca să vorbesc oricui despre asta, aș risca să fiu acuzată de șarlatanie și multe vieți pe care aș putea să le salvez ar ajunge să fie pierdute.

Când am îndoieli, cer ajutorul Marii Mame. Nu m-a lăsat niciodată fără răspuns. Dar totdeauna m-a sfătuit să fiu discretă. Cu siguranță i-a dat același sfat și Atenei, cel puțin în două, trei ocazii.

Numai că ea era mult prea fascinată de lumea pe care tocmai o descoperise și n-a ascultat.

Un ziar londonez, 24 august 1991

VRĂJITOAREA DIN PORTOBELLO LONDRA (© Jeremy Lutton)

„Asta-i unul dintre motivele pentru care eu nu cred în Dumnezeu. Uitați-vă numai la cum se poartă cei care cred!”

Aceasta a fost reacția lui Robert Wilson, comerciant în zona Portobello Road. Strada, cunoscută în toată lumea pentru anticarii și târgul ei de vechituri din fiecare sâmbătă, s-a transformat, ieri noapte, într-un câmp de luptă, fiind nevoie de intervenția a cel puțin cincizeci de polițiști din Kensington și Chelsea pentru a potoli spiritele. La sfârșitul tulburărilor, cinci persoane erau rănite, dar nici una în stare gravă. Motivul luptei de stradă, care a durat aproape două ore, a fost o manifestație convocată de reverendul Ian Buck împotriva a ceea ce el a numit „cultul satanic din inima Angliei”.

Conform spuselor reverendului Buck, de o jumătate de an, în fiecare noapte de luni un grup de persoane suspecte nu-i lasă pe vecini să doarmă, luna fiind aleasă de ei pentru a-1 invoca pe diavol. Ceremonia era condusă de libaneza Sherine H. Khalil, care și-a luat numele Atena, după zeița înțelepciunii.

Aproximativ două sute de persoane se strâneau în vechiul depozit de cereale al Companiei Indiilor, dar se strâneau din ce în ce mai mulți; cu o săptămână în urmă, un număr la fel de mare de persoane rămăsese afară, sperând să poată intra să participe la cult. Văzând că reclamațiile lui verbale, cererile depuse, scrisorile trimise ziarelor nu au nici un rezultat, reverendul a hotărât să-și mobilizeze comunitatea, convocându-și credincioșii ieri, la ora 19, pentru a se așeza în fața depozitului și a împiedica intrarea „adoratorilor Satanei”.

„Imediat ce am primit prima reclamație, am trimis pe cineva să inspecteze clădirea, dar nu s-a găsit nici un fel de drog sau indiciu de activitate ilicită”, a declarat o oficialitate care a dorit

să-și păstreze anonimatul, având în vedere că a fost demarată o anchetă care să clarifice cele petrecute. „Dat fiind că muzica înceta totdeauna la ora 10 seara, nu se încălca nici legea liniștii publice, așa că nu am putut lua nici o măsură. Anglia permite libertatea cultelor”.

Reverendul Buck are altă versiune a cazului:

„De fapt, această vrăjitoare din Portobello, maestră a șarlatanismului, are legături cu sfere înalte ale puterii, așa se explică pasivitatea poliției, plătită din banii contribuabililor ca să păstreze ordinea și decența. Trăim într-un moment în care totul e permis. Democrația este înghițită și distrusă din cauza libertăților ei fără limite”.

Pastorul afirmă că încă de când s-a format grupul 1-a privit cu neîncredere. Închiriaseră un imobil în ruină și-și petreceau zile întregi încercând să-1 repare, „ca o demonstrație clară a faptului că aparțineau unei secte și fuseseră supuși unei spălări a creierului, pentru că nimeni nu muncește degeaba pe lumea asta”. Întrebat dacă enoriașii lui nu se dedicau și ei unor activități caritative sau de ajutorare a comunității, Buck a afirmat: „Ceea ce facem noi este în numele lui Isus”.

Ieri noapte, ajungând la depozitul unde era așteptată de adepți, Sherine Khalil, fiul ei și câțiva prieteni au fost împiedicați să intre de enoriașii reverendului Buck, care purtau lozinci și strigau la megafoane, cerând vecinilor să li se alăture. Scandalul a degenerat repede în agresiuni fizice și la scurtă vreme nici unul dintre grupuri nu mai putea fi controlat.

„Spun că luptă în numele lui Isus; dar de fapt vor să nu mai ascultăm cuvintele lui Cristos care spunea «Toți suntem dumnezei», a afirmat cunoscuta actriță Andrea McCain, una dintre adepții lui Sherine Khalil-Atena. Domnișoara McCain a primit o lovitură cu un corp tăios în zona sprâncenei drepte și i s-a acordat imediat asistență medicală, părăsind locul înainte de a putea să descoperim mai multe despre legăturile ei cu cultul.

Imediat după restabilirea ordinii, doamna Khalil a încercat să-și liniștească băiatul de opt ani, dar ne-a spus că în vechiul depozit nu are loc decât un dans colectiv, urmat de invocarea unei entități numite Hagia Sofia, căreia i se adresează întrebări. Ceremonia se termină cu un fel de predică și cu rugăciune colectivă pentru slăvirea Marii Mame. Ofițerul însărcinat cu primele cercetări i-a confirmat declarația.

Din investigațiile noastre, rezultă că grupul nu are un nume și nu e înregistrat ca societate de binefacere. Dar avocatul Sheldon Williams afirmă că nu este necesar: „Trăim într-o țară liberă, oamenii se pot întâlni pentru activități fără scopuri lucrative, dacă aceasta nu conduce la încălcarea vreunei legi din codul nostru civil, cum ar fi incitarea la rasism sau consumul de stupefiante”.

Doamna Khalil a respins categoric posibilitatea de a întrerupe reuniunile de cult din pricina tulburărilor: „Formăm un grup pentru a ne încuraja reciproc, fiindcă este foarte greu să înfrunți de unul singur presiunile societății”, a declarat ea. „Cer ca ziarul dumneavoastră să denunțe această persecuție religioasă pe care o suferim și am suferit-o de-a lungul secolelor. De fiecare dată când facem ceva care nu e în acord cu religiile instituite și aprobate de stat, suntem reprimăți - așa cum s-a întâmplat și astăzi. Înainte, eram prizonieri, trimiși în închisori, pe rug, în exil. Acum însă avem puterea să reacționăm, și forței i se va răspunde prin forță, tot așa cum și compasiunii i se va răspunde prin compasiune”.

Confruntată cu acuzațiile reverendului Buck, ea a răspuns acuzându-l că „își manipulează credincioșii, folosind intoleranța ca pretext și minciuna ca armă pentru acțiunile sale violente”.

Conform sociologului Arthaud Lenox, fenomenele de acest gen tind să se multiplice în anii

următori și este posibil să se ajungă la confruntări serioase cu religiile instituționalizate. „Din momentul în care utopia marxistă s-a demonstrat a fi incapabilă să canalizeze idealurile societății, lumea s-a întors spre o trezire religioasă, rod al fricii naturale pe care lumea civilizată o resimte pentru datele încărcate de semnificație. Cu toate acestea, eu cred că atunci când anul 2000 va veni și cât timp lumea va exista, bunul-simț va învinge, iar religiile vor redeveni un simplu refugiu pentru cei slabi, care sunt totdeauna în căutare de călăuze”. Opinia a fost contestată de Preasfinția Sa Evaristo Piazza, episcop auxiliar al Vaticanului în Marea Britanie: „Ceea ce vedem acum nu este deșteptarea spirituală pe care toți am dori-o, ci o mișcare ce ține de ceea ce americanii numesc Noua Eră, un fel de ghiveci al cultelor în care totul este permis, dogmele nu mai sunt respectate, iar ideile cele mai absurde redevin actuale și bântuie mintea omenească. Oameni lipsiți de scrupule ca doamna aceea încearcă să le inducă idei false minților slabe și influențabile, cu unicul scop de a beneficia de avantaje financiare și putere personală”.

Istoricul german Franz Herbert, actualmente stagiar la Institutul Goethe din Londra, are o părere diferită. „Religiile tradiționale au încetat să răspundă la chestiunile fundamentale ale omului, cum ar fi propria identitate sau rațiunea existenței, și s-au concentrat numai asupra unor dogme și norme servind organizării sociale și politice. Astfel, oamenii aflați în căutarea spiritualității autentice pornesc spre alte direcții, ceea ce presupune, fără îndoială, o întoarcere în trecut, la cultele primitive dinaintea momentului când ele au fost contaminate de structurile puterii”.

La postul de poliție unde a fost înregistrat incidentul, sergentul William Morton a afirmat că, în cazul în care grupul lui Sherine Khalil decide să-și țină reuniunea luna viitoare, dacă ea se va simți amenințată va trebui să solicite în scris protecția poliției, evitând astfel repetarea incidentelor.

(Prin bunăvoința lui Andrexv Fish. Fotografii de Mark Guillhem.)

Heron Ryan, ziarist

Am citit articolul în avion, când mă întorceam din Ucraina, plin de îndoieli. Nu reușisem să aflu dacă tragedia de la Cernobîl fusese într-adevăr mare sau fusese folosită de marii producători de petrol pentru a reduce folosirea altor surse de energie.

M-a speriat articolul care-mi căzuse în mână. Fotografii arătau câteva vitrine sparte, un reverend furios și - iată pericolul - o femeie frumoasă, cu ochi înflăcărați, îmbrățișându-și fiul. Imediat am înțeles ce se putea întâmpla, atât în bine, cât și în rău. De la aeroport m-am dus direct în Portobello, convins că ambele presimțiri aveau să devină realitate.

Partea bună a fost că reuniunea de luna următoare a fost unul dintre evenimentele cu cel mai mare răsunet din istoria cartierului: a venit lume din toată zona, unii, curioși să vadă acea „entitate” menționată în articol, alții cu lozinci în favoarea libertății de cult și de expresie. Cum înăuntru nu încăpeau mai mult de două sute de persoane, au rămas afară, pe trotuar, sperând să apuce măcar să o vadă pe cea care părea a fi preoteasa oprimaților. Când a ajuns, a fost primită cu aplauze, bilețele, cereri de ajutor; câțiva i-au aruncat flori, iar o femeie de o vârstă incertă i-a cerut să continue să lupte pentru libertatea femeilor, pentru dreptul de a o adora pe Mamă.

Enoriașii de săptămâna trecută au fost pesemne intimidați de mulțime și n-au apărut, în ciuda amenințărilor pe care le proferaseră cu câteva zile în urmă. Nu s-a auzit de nici o

agresiune, iar ceremonia s-a desfășurat ca de obicei - dans, apariția Hagiei Sofia (acum știm că este o latură a Atenei înseși), omagiul de la final (care se extinsese de curând, de când grupul se mutase în depozitul cedat de unul dintre primii adepți).

Am observat că în timpul predicii, Atena părea posedată:

— Noi toți avem datoria să iubim și să lăsăm iubirea să se manifeste cum crede că e mai bine. Nu putem și nu trebuie să ne speriem atunci când forțele tenebrelor, acelea care au instituit cuvântul „păcat” numai pentru a ne controla inimile și mințile, vor să se facă auzite. Ce este păcatul? Isus Cristos, pe care toți îl cunoaștem, s-a întors spre femeia adulteră și i-a spus: *Nu te-a osândit nici unul? Nu te osândesc nici Eu.* A vindecat oameni în timpul Sabatului, a lăsat o prostituată să-i spele picioarele, criminalului crucificat alături de el i-a promis să se bucure de deliciale paradisiului, ne-a spus să ne ocupăm numai de ziua de azi, pentru că florile câmpului nu țes, nici nu torc, dar au straiete minunate. Ce este un păcat? Păcat este să împiedici Iubirea să se manifeste. Iar Mama este dragoste. Ne aflăm într-o lume nouă, putem alege încotro să ne îndreptăm pașii, nu trebuie să alegem direcția în care societatea ne obligă să apucăm. Dacă va trebui, vom înfrunta din nou forțele întunericului, cum am făcut săptămâna trecută. Dar nimeni nu ne va reduce la tăcere glasul, nici inima. Asistam la transformarea unei femei în icoană. Vorbea despre toate lucrurile acelea cu convingere, cu demnitate, cu credință. Am sperat că are dreptate când descrie lumea care se află în fața noastră și mi-am dorit să apuc să trăiesc în ea.

Ieșirea ei din depozit a fost la fel de bine primită cum fusese intrarea și, zărindu-mă în mulțime, mă chemă lângă ea, spunându-mi că-mi simțise lipsa săptămâna trecută. Era veselă, sigură pe ea, convinsă că procedează corect.

Asta era partea bună a articolului, și era bine dacă lucrurile se terminau aici. Aș fi vrut să nu am dreptate, dar după numai trei zile, previziunile mele s-au confirmat: partea întunecată a izbucnit cu toată puterea.

Folosind unul dintre cele mai retrograde și conservatoare birouri de avocați din Regatul Unit, ai cărui directori - ei și numai ei, în nici un caz Atena - aveau legături cu toate sferele guvernului, reverendul Buck a convocat o conferință de presă pentru a anunța că în acel moment demarase în justiție un proces de defăimare, calomnie și daune morale, în baza declarațiilor publice ale Atenei.

M-a chemat secretarul de redacție: știa că eram prieten cu personajul principal din tot scandalul acela și mi-a sugerat să facem un interviu exclusiv. La început am fost indignat: cum să-mi folosesc prietenia ca să vând ziarul?

Dar după ce am discutat puțin, mi-am dat seama că putea fi o idee bună: Atena ar fi avut ocazia să prezinte faptele din punctul ei de vedere și ar fi putut folosi interviul ca să promoveze ideile pentru care acum lupta pe față. Am ieșit de la întâlnirea cu secretarul de redacție cu un plan pe care l-am realizat împreună: o serie de reportaje despre noile tendințe sociale și transformările pe care căutările religioase le traversau în prezent. Într-unul din reportaje urma să public părerile Atenei.

În seara aceleiași zile, m-am dus acasă la ea, profitând de faptul că mă invitase la ultima noastră întâlnire. Am aflat de la vecini că niște avocați veniseră cu o zi înainte să-i înmâneze o citație, dar nici ei nu au găsit-o.

Am telefonat mai târziu, fără succes. Am mai încercat o dată, seara târziu, dar n-a răspuns nimeni. Am început să sun la fiecare jumătate de oră, iar neliniștea creștea proporțional cu numărul telefoanelor date. De când Hagia Sofia mă vindecase de insomnie, oboseala mă

Împingea în pat la unsprezece noaptea, dar de data aceasta îngrijorarea mă ținea treaz. Am găsit numărul mamei ei în cartea de telefon. Era totuși prea târziu, iar dacă ea nu era acolo, toată familia s-ar fi speriat; ce era de făcut? Am dat drumul la televizor ca să văd dacă nu se întâmplase ceva - nimic special, Londra continua să fie aceeași, cu minunile și pericolele ei.

M-am decis să fac o ultimă încercare: telefonul a sunat de trei ori și imediat am recunoscut vocea Andreei la celălalt capăt al firului.

— Ce vrei? m-a întrebat ea.

— Atena mi-a cerut s-o caut. Totul e bine?

— Sigur că e bine, dar și rău, depinde de cum vrei să vezi lucrurile. Cred că tu poți să dai o mână de ajutor.

— Ea unde e?

Mi-a închis, fără o vorbă în plus.

Deidre O'Neill, cunoscută ca Edda

Atena s-a cazat la un hotel din apropierea casei mele. Știrile de la Londra care se referă la chestiuni locale, mai ales la micile conflicte din cartierele de la periferie, nu ajung niciodată în Scoția. Nu prea ne interesează cum își rezolvă englezii micile lor probleme; noi avem steagul nostru, echipele noastre de fotbal și în curând vom avea și parlamentul nostru. Este jalnic că în zilele noastre încă mai folosim același cod telefonic ca și Anglia, aceleași mărci poștale și ne amărâm parcă și mai mult pentru înfrângerea reginei noastre Măria Stuart în bătălia pentru tron.

Ea a ajuns în mâinile englezilor și a fost decapitată sub pretextul unor acuzații religioase, bineînțeles. Așa că problemele cu care s-a confruntat discipola mea nu reprezentau nici o noutate.

Am lăsat-o pe Atena să se odihnească o zi întreagă. A doua zi dimineața, în loc să intrăm în micul meu templu și să trecem la treabă folosind ritualurile pe care le cunoșteam, m-am hotărât să o iau la plimbare împreună cu băiatul ei printr-o pădure din apropierea orașului Edinburgh. Acolo, în timp ce copilul se juca și fugea liber printre copaci, ea îmi povesti în amănunt tot ce se întâmplase.

Am lăsat-o să termine, apoi am vorbit eu:

— E zi, cerul e noros, și dincolo de nori oamenii cred că trăiește un Dumnezeu atotputernic, călăuzitor al destinelor pământenilor. Dar uită-te la fiul tău, privește-ți picioarele, ascultă sunetele din jur: aici jos, există o Mamă mult mai aproape, aducând bucurie copiilor și energie celor care pășesc pe trupul Ei. De ce preferă oamenii să creadă în ceva depărtat și să uite ceea ce e vizibil, adevărata manifestare a miracolului?

— Eu știu răspunsul: pentru că cineva acolo sus conduce și dă ordine, ascuns după nori, iar înțelepciunea lui nu poate fi pusă la îndoială. Aici jos, noi avem contact fizic cu o realitate magică, și avem libertatea să alegem încotro să ni se îndrepte pașii.

— Frumoase și exacte cuvinte. Dar tu crezi că oamenii își doresc asta? Își doresc ei oare libertatea de a-și alege drumul?

— Eu cred că da. Pământul acesta pe care calc mi-a descoperit drumuri foarte ciudate, de la sătucul din Transilvania la orașul din Orientul Mijlociu, de acolo în orașul de pe o insulă, de acolo în deșert, înapoi în Transilvania și așa mai departe. De la o bancă dintr-o suburbie, la o

companie imobiliară în Golful Persic. De la un grup de dans, la un beduin. Și de câte ori picioarele mele voiau să meargă undeva, eu spuneam „da” în loc să spun „nu”.

— Ce ai câștigat cu asta?

— Azi pot vedea aura oamenilor. O pot trezi pe Mamă în sufletul meu. Viața mea are un sens, știi pentru ce lupt. Dar de ce întrebi? Și tu ai câștigat ceva, cea mai importantă putere din lume - aceea a vindecării. Andrea reușește să facă profeții și să vorbească cu spiritele; i-am însoțit pas cu pas dezvoltarea spirituală.

— Și ce-ai mai câștigat?

— Bucuria de a trăi. Știu că mă aflu aici, totul este un miracol, o revelație.

Copilul a căzut și și-a julit un genunchi. Instinctiv, Atena fugi spre el, îi curăță rana spunându-i că nu era nimic, iar copilul se întoarce la joacă în pădure. Acela mi s-a părut a fi un semn.

— Ceea ce i s-a întâmplat copilului mi s-a întâmplat și mie. Și se întâmplă și cu tine, nu-i așa?

— Da. Dar nu cred că m-am împiedicat și am căzut; cred că trec încă o dată printr-o încercare care îmi va arăta pasul următor.

În asemenea momente, maestrul nu trebuie să spună nimic - trebuie numai să-și binecuvânteze discipolul. Pentru că, oricât ar dori să-1 scutească de suferințe, drumurile sunt deja trasate, iar picioarele - doritoare să le urmeze. I-am propus să ne întoarcem noaptea în pădure, numai noi două. Ea m-a întrebat unde putea să-și lase băiatul și i-am promis că mă voi ocupa eu de asta, aveam o vecină care-mi era datoare și va fi foarte încântată să aibă grijă de Viorel.

Pe la apusul soarelui ne-am întors în același loc, iar pe drum am vorbit despre lucruri care nu aveau nici o legătură cu ritualul pe care eram gata să-1 îndeplinim. Atena mă văzuse depilându-mă cu un nou tip de ceară și era foarte interesată să știe care erau avantajele față de procedeele mai vechi. Am conversat cu însuflețire despre vanitate, despre modă, despre locurile unde poți cumpăra cel mai ieftin, despre comportamentul feminin, despre feminism și stilurile de coafură. La un moment dat ea a spus ceva de genul „sufletul nu are vârstă, nu știu de ce ne facem atâtea *griji*”, dar își dădu imediat seama că nu era nimic în neregulă dacă se relaxa și vorbea despre lucruri fără nici o importanță. Dimpotrivă, conversația era chiar foarte distractivă, și înfățișarea este importantă în viața unei femei (ca și în viața bărbaților, într-un alt mod, desigur, doar că ei nu sunt la fel de dispuși să o recunoască).

Pe măsură ce ne apropiam de locul pe care-1 alesesem - sau, mai bine spus, pe măsură ce pădurea alegea pentru mine -, am început să simt prezența Mamei. În cazul meu, această prezență se manifestă printr-o anumită bucurie misterioasă, interioară, care mă emoționează întotdeauna și aproape că mă face să plâng. Era momentul să mă opresc și să schimb vorba.

— Ia câteva vreascuri, i-am cerut.

— Dar e întuneric.

— Luna plină luminează îndeajuns, chiar dacă e ascunsă de nori. Educă-ți ochii: au fost făcuți să vadă mult mai mult decât crezi.

Ea a făcut ce îi cerusem, blestemând când se înțepa. A trecut aproape o jumătate de oră fără să schimbăm o vorbă; simțeam emoția care anunța prezența Mamei, bucuria de a sta acolo cu femeia asta care încă mai părea un copil, care avea încredere în mine, care mă însoțea în căutările mele care păreau uneori prea nebunești pentru mintea omenească.

Atena încă se mai afla în starea aceea în care răspundea la întrebări, așa cum îmi răspunsese și mie în după-amiaza aceea. Mă aflasem și eu cândva într-o asemenea stare timp de o zi, după care m-am lăsat transportată complet în împărăția misterului, mulțumindu-mă să

contemplu, să sărbătoresc, să slăvesc, să fiu recunoscătoare și să las harul să se manifeste. O priveam pe Atena cum strângea vreascuri și o vedeam pe copila care am fost și eu cândva, căutând secrete ascunse, puteri oculte. Viața mă învățase ceva complet diferit: puterile nu erau oculte, iar secretele fuseseră dezvăluite de multă vreme. Când mi s-a părut că vreascurile erau suficiente, i-am făcut semn să se oprească.

Chiar eu am căutat ramuri mai groase pe care le-am așezat deasupra vreascurilor. Așa e și în viață.

Pentru ca bucățile mai mari să ia foc, trebuie să ardă mai întâi vreascurile. Ca să putem elibera energia puterii, trebuie ca slăbiciunea noastră să aibă șansa să se manifeste.

Pentru a înțelege puterile pe care le purtăm în noi și secretele care au fost deja dezvăluite, mai întâi trebuie să lași ca superficialul - așteptări, temeri, aparențe - să se consume. Doar așa poți afla pacea, iar noi am simțit-o în pădure, cu vântul care adia ușor, lumina lunii filtrată de nori, zgomotele animalelor care ieșeau noaptea să vâneze, împlinind astfel ciclul nașterii și al morții stabilit de Mamă, fără ca vreodată să fie acuzați că își urmează instinctele și natura.

Am aprins focul.

Nici una dintre noi nu simțea nevoia să spună ceva - am rămas tăcute, contemplând dansul focului multă vreme, parcă o veșnicie, știind bine că în acele momente sute de mii de oameni se aflau probabil în fața focului din cămin, în diverse locuri din lume, independent de faptul că aveau sau nu la ei acasă cele mai moderne sisteme de încălzire; făceau acest lucru pentru că era un simbol.

Mi-a trebuit un mare efort ca să ies din transa care, de data asta, nu-mi spusese nimic special, nu mă făcuse să văd zei, aure sau fantasme, mă lăsase doar în starea de grație de care aveam atâta nevoie. Am revenit la concentrarea asupra momentului prezent, la fata de lângă mine, la ritualul pe care trebuia să-1 fac.

— Cum e discipola ta? am întrebat-o.

— Dificilă. Dar dacă n-ar fi așa, poate că eu n-aș învăța tot ce am nevoie.

— Și ce puteri manifestă?

— Vorbește cu entități din lumea paralelă.

— Așa cum vorbești tu cu Hagia Sofia?

— Nu. Știi prea bine că Hagia Sofia este Mama care se manifestă în mine. Ea vorbește cu ființe invizibile.

Înțelesesem, dar voiam să fiu sigură. Atena era mai tăcută ca de obicei. Nu știu dacă discutase cu Andrea despre întâmplările de la Londra, nu venise vorba despre asta. M-am ridicat, mi-am deschis geanta pe care o luasem cu mine, am scos un pumn de ierburi adunate dinainte tocmai pentru asta, și le-am aruncat în flăcări.

— Lemnul a început să vorbească, spuse Atena, ca și cum se afla în fața unui lucru absolut normal, ceea ce era foarte bine, miracolele începeau acum să facă parte din viața ei.

— Ce spune?

— Deocamdată nimic, sunt numai șoapte. Peste câteva minute a auzit un cântec venind din foc.

— E minunat!

Acum vorbea fetița, nu femeia, nici mama Atena.

— Rămâi așa cum ești. Nu încerca să te concentrezi, să-mi urmezi pașii sau să înțelegi ce-ți spun. Relaxează-te, simte-te bine. Uneori asta e tot ce putem aștepta de la viață.

Am îngenuncheat, am luat un băț care ardea, am făcut un cerc în jurul ei, lăsând o mică deschizătură pe unde să poată intra. Auzeam și eu cântecul și am dansat în jurul ei, invocând unirea focului masculin cu pământul feminin care acum îl primea cu brațele și picioarele desfăcute, focul care purifica tot, care preschimba în energie forța închisă în acele vreascuri, ramuri, ființe omenești, entități invizibile. Am dansat pe muzica focului și am făcut gesturi menite să o protejeze pe copila zâmbitoare din mijlocul cercului.

Când flăcările s-au stins, am luat puțină cenușă și am presărat-o pe capul Atenei, apoi am stins imediat cu picioarele cercul pe care-1 făcusem în jurul ei.

— Îți mulțumesc foarte mult, spuse ea. M-am simțit iubită, mângâiată și protejată.

— Să îți aduci aminte de asta când îți va fi greu.

— Acum că mi-am găsit drumul, nimic nu va mai fi greu. Am o misiune de îndeplinit, nu-i așa?

— Da, noi toți avem o misiune de îndeplinit, începem să fie nesigură.

— Dar nu mi-ai spus despre greutate.

— Este o întrebare naivă. Amintește-ți doar ce ai spus adineaori: ești iubită, mângâiată, protejată.

— O să fac tot posibilul.

Ochii i s-au umplut de lacrimi. Atena înțeleșese răspunsul meu.

Samira R. Khalil, casnică

Nepotul meu! Ce legătură are nepotul meu cu toate astea? În ce lume trăim, Doamne, Dumnezeule? Mai suntem încă în Evul Mediu, să vânăm vrăjitoare?

M-am dus repede la el. Îi dăduse sângele pe nas, dar disperarea mea l-a lăsat indiferent, m-a îndepărtat :

— Eu știu să mă apăr. Și m-am apărat.

Deși nu am purtat nici un copil în pântec, cunosc inima copiilor. Eram mult mai îngrijorată pentru Atena decât pentru Viorel. Pentru el asta era una dintre multele lupte cu care avea să se înfrunte în viață, și avea o sclipire de orgoliu în ochii umflați.

— Niște copii la școală au spus că mama se închină diavolului!

Sherine a ajuns la timp ca să-1 mai vadă pe băiat sângerând și continuând să facă mare tăvăno. Voia să plece, să se întoarcă la școală ca să vorbească cu directorul. Am luat-o în brațe. Am lăsat-o să-și verse toate lacrimile, să-și spună toate păsurile - în clipa aceea nu puteam decât să tac și să încerc să-i transmit toată dragostea mea, fără vorbe.

Când s-a mai liniștit puțin, am luat-o pe departe, spunându-i că putea să vină să stea cu noi, o să ne ocupăm noi de tot - tatăl ei vorbise cu niște avocați când citise în ziar că voiau să deschidă proces împotriva ei. Am asigurat-o că vom face tot posibilul s-o ajutăm, ignorând bârfele vecinilor, privirile ironice ale cunoștințelor și ipocrizia prietenilor.

Nimic nu era mai important pe lume decât fericirea fiicei mele, deși niciodată n-am putut înțelege de ce întotdeauna alegea cele mai întortocheate căi, grele și pline de suferință. Dar o mamă nu trebuie să înțeleagă, ci să iubească și să apere. Și să se mândrească. Știind că-i puteam oferi aproape tot, și-a dorit independența. A întâlnit obstacole, înfrângeri, dar a vrut să înfrunte singură greutățile. Și-a căutat mama, conștientă de riscurile ce puteau să apară, dar asta n-a făcut decât s-o apropie și mai mult de familia noastră. Îmi dădeam seama că nu ținușe cont de sfaturile mele - să-și ia o licență, să se mărite, să accepte greutățile vieții normale fără să se plângă, să nu meargă niciodată dincolo de limitele pe care le tolera

societatea. Și care a fost rezultatul?

Trăind alături de fiica mea, am devenit mai bună. Bineînțeles că nu înțelegeam nimic din povestea asta cu Zeița Mamă, din mania Atenei de a se înconjura de oameni ciudați, din faptul că niciodată nu se mulțumea cu ce obținuse după foarte multă muncă. Totuși, în adâncul sufletului meu, mi-ar fi plăcut tare mult să fiu ca ea, deși e cam târziu pentru asemenea gânduri.

Am vrut să mă ridic și să pregătesc ceva de mâncare, dar ea m-a oprit.

— Vreau să mai stau un pic așa, în brațele tale. Asta-i tot ce-mi trebuie. Viorel, du-te în cameră la televizor, aș vrea să vorbesc puțin cu bunica ta.

Copilul o ascultă.

— Tare multă suferință ți-am provocat.

— Ba deloc. Chiar dimpotrivă, tu și băiatul tău sunteți bucuria și rațiunea noastră de a trăi.

— Dar eu nu prea am făcut...

— Și ce bine că a fost așa! Azi pot să mărturisesc: am avut momente în care te-am urât, în care m-am căit amarnic că n-am urmat sfatul infirmierei și n-am adoptat un alt copil. Mă întrebam cum poate o mamă să-și urască copilul. Luam calmante, mă duceam să joc bridge cu prietenele, cumpăram lucruri inutile - totul pentru a compensa dragostea pe care ți-o dădusem și pentru care eu credeam că nu primesc nimic în schimb. Acum câteva luni, când te-ai hotărât să lași încă o dată slujba care-ți aducea bani și prestigiu, am fost disperată. M-am dus la biserica de aici, de lângă casă: voiam să fac o promisiune, să-i cer Sfintei Fecioare să te ajute să realizezi ce faci, să-ți schimbi viața, să profiți de ocaziile pe care le pierdeai una câte una. Eram dispusă să fac orice în schimbul acestor lucruri. Am stat și am privit-o pe Sfânta Fecioară cu copilul în brațe. Și am spus: „Tu, care ești mamă, știi prin ce trec. Cere-mi orice, dar salvează-mi fata, fiindcă eu cred că a apucat-o pe un drum care duce la distrugerea ei”.

Sherine a început să mă strângă mai tare în brațe. Plângea din nou, dar era un altfel de plâns. Eu făceam eforturi ca să-mi controlez emoția care mă cuprinsese.

— Și știi ce am simțit atunci? Că Ea îmi răspundea. Și spunea: „Ascultă Samira, și eu am gândit ca tine. Am suferit ani întregi pentru că fiul meu nu mă asculta. Îmi făceam griji pentru el, credeam că nu știe să-și aleagă prietenii, nu avea nici un fel de respect pentru legi, pentru obiceiuri, pentru religie sau pentru cei mai bătrâni”. Mai trebuie să-ți povestesc și restul?

— Nu mai trebuie, înțeleg. Dar mi-ar plăcea să ascult mai departe.

— Fecioara a mai spus la sfârșit: „Fiul meu nu m-a auzit. Iar acum mă bucur că nu a făcut-o”. Cu multă blândețe, m-am desprins din îmbrățișare și m-am ridicat.

— Trebuie să mâncăm.

M-am dus la bucătărie, am pregătit o supă de ceapă, o mâncare de legume, am încălzit pâinea nedospită, am pus masa și am luat prânzul împreună. Am vorbit despre lucruri lipsite de importanță, care în asemenea clipe ne apropie și sporesc plăcerea cu care stăm împreună cu cei dragi, liniștiți, chiar dacă afară furtuna smulge copacii din rădăcini și seamănă distrugere. Sigur, spre seară, fata mea și nepoțelul meu vor ieși pe ușa aceea ca să înfrunte iar vijelia, tunetele, fulgerele, dar asta era alegerea ei.

— Mămico, ai spus că ai face orice pentru mine, nu-i așa?

Bineînțeles că așa era. Chiar să-mi dau viața, dacă trebuia.

— Și nu crezi că și eu ar trebui să fac ceva pentru Viorel?

— Eu cred că asta ține de instinctul de mamă.

Dar, instinct sau nu, este cea mai mare dovadă de dragoste pe care o putem da. Ea continua să mănânce.

— Știi că ți-au intentat proces și că tatăl tău e gata să te ajute, dacă accepți.

— Sigur că accept. E familia mea.

M-am gândit, m-am răzgândit, dar până la urmă nu m-am mai putut stăpâni:

— Pot să-ți dau un sfat? Știi că ai prieteni sus-puși. Mă refer la ziaristul acela. De ce nu-i ceri să-ți publice povestea, pentru ca oamenii să afle și versiunea ta? Presa îi dă o grămadă de spațiu reverendului ăstuia și oamenii ajung până la urmă să-i dea dreptate.

— Vasăzică, în afară de faptul că accepți ce fac, vrei să mă și ajuți?

— Da, Sherine. Chiar dacă nu te înțeleg, chiar dacă uneori sufăr așa cum Fecioara trebuie să fi suferit toată viața ei, chiar dacă tu nu ești Isus Cristos și n-ai cine știe ce mesaj important de transmis lumii întregi, eu sunt alături de tine și vreau să văd că învingi.

Heron Ryan, ziarist

Atena a intrat tocmai când eu încercam să notez, - frenetic, întrebările perfecte pentru interviul legat de întâmplările din Portobello și renașterea Zeiței. Era o chestiune delicată, extrem de delicată.

Ce văzusem eu în depozit era o femeie care spunea: „Sunteți capabili, faceți ceea ce vă învață Marea Mamă - aveți încredere în dragoste și minunile se vor realiza". Mulțimea era de partea ei, dar asta nu putea să dureze prea mult, suntem într-o epocă în care sclavia e singurul mod de a găsi fericirea. Liberul arbitru implică o responsabilitate imensă, dă de furcă și aduce neliniște și suferință.

— Am nevoie să scrii ceva despre mine, îmi ceru ea.

I-am răspuns că trebuia să mai așteptăm puțin, povestea aia putea fi uitată săptămâna următoare, dar eu îmi pregătisem câteva întrebări despre Energia Feminină.

— Deocamdată, certurile și scandalurile nu interesează decât cartierul și ziarele de scandal: ziarele respectabile nu au publicat nici măcar un rând. Londra e plină de astfel de conflicte. N-ar fi bine să atragem acum atenția mass-media. Mai bine stai vreo două, trei săptămâni fără să mai organizezi întâlniri.

Între timp, cred că subiectul Zeiței, tratat cu seriozitatea pe care o merită, îi poate face pe mulți să-și pună întrebări importante.

— Cândva, la o cină, ai spus că mă iubești. Iar acum, nu numai că refuzi să mă ajuți, dar îmi ceri și să renunț la lucrurile în care cred.

Cum trebuia să înțeleg ceea ce îmi spunea? Oare acceptase în sfârșit iubirea pe care i-o oferisem în noaptea aceea și care mă urmărea, zi și noapte? Khalil Gibran spunea că e mai important să dai decât să primești; cuvinte înțelepte, dar eu sunt un simplu muritor, am slăbiciunile și îndoielile mele, vreau să-mi găsesc liniștea alături de cineva, să fiu sclavul a ceea ce simt, dăruindu-mă cu totul, fără să întreb nimic, nici măcar dacă eram iubit. Îmi era de ajuns să-mi dea voie s-o iubesc; sunt sigur că Hagia Sofia era absolut de acord cu mine. Atena îmi intrase în viață de aproape doi ani, iar mie mi-era teamă că dacă o lăsam să meargă pe drumul ei, avea să se piardă dincolo de linia orizontului, fără ca eu să îi pot fi alături măcar pe o parte din acest drum.

— Tu vorbești acum de iubire?

— Eu îți cer ajutorul.

Ce să fac? Să mă controlez, să nu grăbesc lucrurile ca să nu le distrug? Sau să fac pasul care lipsea, s-o îmbrățișez și s-o apăr de toate pericolele?

— Vreau să te ajut, i-am zis, deși în cap îmi suna insistent „Nu-ți mai face nici un fel de griji, te iubesc”. Te rog să ai încredere în mine. Voi face tot, absolut tot pentru tine. Uneori asta poate însemna să spun „nu” atunci când voi crede de cuviință, chiar cu riscul ca tu să nu-mi înțelegi decizia.

I-am zis că secretarul de redacție de la ziar îmi propusese o serie de materiale despre trezirea Zeiței, care includea și un interviu cu ea. La început mi se păruse o idee excelentă, dar acum înțelesesem că era mai bine să așteptăm puțin.

— Fie îți continui misiunea, fie te aperi. Știu că ești conștientă că ceea ce faci este mai important decât felul în care ești văzută de ceilalți. Ești de acord?

— Mă gândesc la băiat. În fiecare zi are probleme la școală.

— O să treacă. Peste o săptămână nimeni nu-și va mai aminti. Atunci va fi momentul să ne mișcăm noi: nu ca să te aperi de atacuri idioate, ci pentru a arăta, cu încredere și înțelepciune, importanța lucrării tale. Dacă te îndoiești de sentimentele mele și ești hotărâtă să continui, vin cu tine la întâlnirea următoare. Vom vedea ce se întâmplă.

Am însoțit-o la întâlnirea de luni, și nu mai eram un oarecare din mulțime, vedeam ce vedea și ea.

Oameni care se îmbulzeau, flori și mâini întinse, fete strigând „preoteasa Zeiței”, două, trei doamne bine îmbrăcate care implorau o audiență separată din pricina vreunei boli din familie. Mulțimea începu să ne împingă, închizându-ne drumul spre intrare - nu ne gândiserăm nici o clipă că am fi avut nevoie de protecție, mie mi-era teamă. Am apucat-o de mână, l-am luat pe Viorel în brațe și am reușit să intrăm.

Înăuntru, în sala plină ochi, Andrea ne aștepta, foarte nervoasă:

— Cred că azi trebuie să le spui că n-o să faci nici un miracol! îi strigă Atenei. Te lași condusă de vanitate! De ce nu vorbește Hagia Sofia cu toată mulțimea asta ca să-i spună să plece?

— Pentru că ea găsește boli și suferințe, răspunse Atena cu ton provocator. Și cu cât sunt mai mulți cei pe care îi ajută, cu atât mai bine.

Voia să continue discuția, dar mulțimea aplauda, așa că Atena urcă pe scena improvizată. Puse în priză un mic casetofon pe care îl aducea de acasă, dădu instrucțiuni ca nimeni să nu urmeze ritmul muzicii, ceru să se danseze, și ritualul începu. La un moment dat, Viorel se duse într-un colț și se așeză - era momentul ca Hagia Sofia să apară. Atena repetă ceea ce văzusem deja de atâtea ori: opri brusc sunetul, își luă capul în mâini, iar oamenii făcură liniște, supunându-se unui ordin nerostit.

Ritualul s-a repetat fără nici o schimbare: la întrebările care aveau legătură cu dragostea refuza să răspundă, dar accepta să vorbească despre neliniște, boală, probleme personale. Din locul unde mă aflam, puteam vedea oameni cu lacrimi în ochi, oameni care o priveau ca pe o sfântă. Sosi momentul predicii finale, înainte de ritualul colectiv de slăvire a Mamei. Știam ce avea să urmeze, așa că am început să mă gândesc cum puteam să ies de acolo cu cât mai puțin zgomot. Eram pe cale să urmez sfatul Andreei, care spusese să nu căutăm acolo miracole; m-am îndreptat spre Viorel pentru a putea pleca de acolo imediat ce mama lui și-ar fi încheiat discursul.

Atunci am auzit vocea Hagiei Sofia:

— Azi, înainte de a încheia, vom vorbi despre cura de slăbire. Lăsați povestea asta cu regimul, uitați-o.

Cură de slăbire? Să uite povestea cu regimul?

— Am supraviețuit atâtea milenii pentru că am putut mânca. Iar azi, parcă a devenit un blestem. De ce? Ce ne face să vrem, la patruzeci de ani, să avem trupul de pe vremea când eram tineri? Putem opri timpul? Desigur că nu. Și de ce trebuie să fim slabi?

Am auzit un fel de murmur în sală. Probabil că se așteptau la un mesaj mai spiritual.

— Nu avem nevoie de așa ceva. Cumpărăm cărți de nutriție, mergem la săli de sport, irosim o parte importantă din concentrarea noastră încercând să oprim timpul, când de fapt ar trebui să sărbătorim miracolul de a fi pe lumea aceasta. În loc să ne gândim cum putem trăi mai bine, suntem obsedați de greutatea pe care o avem. Lăsați deoparte acest lucru. Oricât de multe cărți citiți, oricât de multe exerciții faceți, oricât v-ați chinui, nu există decât două opțiuni: ori renunțați la viață, ori vă îngrășați. Mâncați moderat, dar cu plăcere: răul nu stă în ce intră, ci în ce iese din gura unui om. Aduceți-vă aminte că mii de ani ne-am luptat cu foamea. Cine a inventat povestea asta, că trebuie să fim slabi toată viața? O să vă răspund: vampirii sufletului, aceia cărora le este atât de groază de viitor, încât cred că este posibil să oprească roata timpului. Hagia Sofia vă garantează: nu este posibil. Folosiți-vă energia și efortul pe care le irosiți ținând cure de slăbire pentru a vă hrăni cu pâine spirituală. Înțelegeți că Marea Mamă dă din belșug și cu înțelepciune - respectați acest lucru și nu vă veți îngrășa mai mult decât o cere timpul. În loc să ardeți artificial calorile, încercați să le transformați în energia de care aveți nevoie ca să luptați pentru visele voastre; nimeni nu a reușit să rămână slab numai prin cură de slăbire.

Se lăsase o liniște profundă. Atena începu ritualul de încheiere, cu toții au slăvit prezența Mamei, eu l-am luat pe Viorel în brațe, mi-am propus ca data următoare să-mi aduc câțiva prieteni ca să improvizăm un minimum de securitate și am ieșit, în aceleași strigăte și aplauze care ne întâmpinaseră la sosire.

Un comerciant mă opri:

— Dar e absurd! Dacă-mi sparg vreo vitrină, vă dau în judecată!

Atena era veselă, dădea autografe, Viorel părea mulțumit. Speram să nu fie vreun ziarist pe acolo în noaptea aia. Când în sfârșit am reușit să ne depărtăm de mulțime, am luat un taxi. Am întrebat dacă voiau să mănânce ceva. „Bineînțeles, tocmai am vorbit despre asta”, spuse Atena.

Antoine Locadour, istoric

În această lungă serie de greșeli care a ajuns să fie cunoscută sub numele de „Vrăjitoarea din Portobello”, cel mai mult mă surprinde naivitatea lui Heron Ryan, ziarist cu ani întregi de carieră și experiență internațională. Când am vorbit cu el, era îngrozit de manșetele tabloidelor:

„Dieta Zeiței!”, țipa unul.

„Slăbește mâncând, a zis Vrăjitoarea din Portobello!” imprimase altul pe prima pagină.

În afară de faptul că atinsese un subiect atât de sensibil ca religia, Atena mersese și mai departe: vorbise despre cura de slăbire, o chestiune de interes național, mai importantă decât războaiele, grevele sau catastrofele naturale. Nu toți cred în Dumnezeu, dar toți vor să slăbească.

Reporterii le luau interviuri comercianților locali, care susțineau că au văzut lumânări negre și roșii aprinse, precum și ritualuri în prezența câtorva oameni, în zilele care precedau întâlnirile

colective. Până atunci, tema se rezumase la senzaționalul ieftin, dar Ryan ar fi trebuit să își dea seama că acuzarea nu avea să piardă nici o ocazie pentru a face să ajungă la judecători ceea ce considerau a fi nu doar o calomnie, ci un atentat la toate valorile care susțineau societatea.

În aceeași săptămână, unul dintre cele mai prestigioase ziare englezești publica un text al reverendului Ian Buck, înalt oficial al Congregației Evanghelice din Kensington, care spunea, într-unul din paragrafe:

„Ca bun creștin, am datoria să întorc și celălalt obraz atunci când sunt pe nedrept atacat sau când onoarea mea este atinsă. Dar nu putem uita că, la fel cum Isus a întors și celălalt obraz, tot așa a folosit și biciul pentru a-i pedepsi pe aceia care voiau să transforme Casa Domnului într-o vizuină de hoți.

La așa ceva asistăm acum în Portobello Road: oameni lipsiți de scrupule, care se dau drept salvatori ai sufletelor, dau false speranțe și susțin că vindecă toate suferințele, ajungând până acolo încât afirmă că aceia care le urmează sfaturile vor avea parte de siluetă și eleganță. De aceea, nu-mi rămâne altceva de făcut decât să merg în justiție și să împiedic ca această situație să se mai prelungească. Adepții acestui curent jură că sunt în stare să trezească niște calități nemaivăzute și neagă existența unui Dumnezeu atotputernic, încercând să-1 substituie cu divinități păgâne cum ar fi Venus sau Afrodita. Pentru ei totul este permis, dacă este făcut cu «dragoste». Dar ce este dragostea? O forță fără morală, care justifică orice scop? Sau un angajament față de adevăratele valori ale societății, cum sunt familia și tradițiile?"

La întâlnirea următoare, prevăzând că s-ar putea repeta aceeași luptă în câmp deschis, poliția a luat măsuri și a adus un grup de gardieni, pentru a se evita confruntările. Atena a venit însoțită de gărzile de corp improvizate de Ryan, și de data asta a auzit nu numai aplauze, dar și fluierături și huiduieli. O doamnă, văzând că era însoțită de un copil de vreo opt anișori, a venit, două zile mai târziu, cu o citație în justiție, bazată pe Children Act 1989, în care se afirma că mama îi provoca afecțiuni ireversibile copilului și că trebuia să i se dea tatălui dreptul de a-1 îngriji.

Niște reporteri au reușit să dea de urma lui Lukas Jessen-Petersen, care a refuzat însă să dea vreun interviu; 1-a amenințat pe reporter, spunându-i să nu-1 menționeze pe Viorel în articolele lui, că e în stare de orice. A doua zi, tabloidul pune pe manșetă: „Fostul soț al Vrajitoareii din Portobello spune că e în stare să ucidă pentru copilul lui".

În aceeași după-amiază, încă două petiții care se refereau la Children Act 1989 sosiseră la tribunal, de data aceasta cerând ca statul să își asume responsabilitatea pentru binele copilului.

Reuniunea următoare nu s-a mai ținut. Deși grupuri de oameni - pro și contra - se aflau în fața ușii, iar gărzi în uniformă încercau să liniștească spiritele, Atena nu a apărut. La fel și săptămâna următoare, când grupurile și gărzile erau în număr mai mic. În a treia săptămână, nu mai puteai vedea decât niște flori ofilite și o persoană care distribuia fotografii ale Atenei celor care veneau acolo.

Chestiunea a încetat să mai ocupe paginile cotidienele londoneze. Când reverendul Ian Buck a hotărât să anunțe că-și retrăgea plângerea de calomnie și defăimare, bazându-se pe „spiritul creștin pe care trebuie să-1 avem pentru aceia care se căiesc pentru gesturile lor", n-a găsit nici un ziar serios interesat, iar textul lui a fost publicat la rubrica „Scrisori de la cititori" dintr-un ziar cu tiraj redus.

Din câte știu eu, tema n-a devenit niciodată de interes național, apăsarea doar în paginile unde se publicau articole despre viața Londrei. O lună mai târziu, după ce încetaseră reuniunile de cult, când am fost la Brighton, am încercat să deschid vorba în fața unor prieteni, dar nici unul nu auzise vorbindu-se despre asta.

Ryan avea toate mijloacele pentru a clarifica această chestiune și tot ce ar fi apărut în ziarul lui ar fi fost preluat de restul presei. Dar, spre surprinderea mea, nu a publicat nici un rând cu privire la Sherine Khalil.

După părerea mea, crima, dată fiind natura ei, nu are nici o legătură cu ceea ce s-a întâmplat în Portobello. Nu a fost decât o coincidență macabră.

Heron Ryan, ziarist

Atena mi-a cerut să pornesc reportofonul. Adusese și ea unul, un model pe care nu-l mai văzusem niciodată, destul de sofisticat și foarte mic.

— În primul rând, vreau să spun că sunt amenințată cu moartea. În al doilea rând, promite-mi că dacă o să mor, timp de cinci ani nimeni altcineva nu are să asculte această înregistrare. După un timp, vor putea distinge adevărul de minciună. Spune că ești de acord și că astfel te obligi în fața legii.

— Sunt de acord. Dar cred că...

— Să nu crezi nimic. Dacă mă găsiți moartă, acesta va fi testamentul meu, cu condiția să nu fie făcut public acum.

Am oprit reportofonul.

— Nu are de ce să-ți fie teamă. Am prieteni în toate pozițiile cheie din guvern, oameni care îmi datorează multe, care au nevoie sau vor avea nevoie de mine. Putem...

— Nu ți-am spus că am un iubit care lucrează la Scotland Yard?

Iar cu povestea asta? Dacă era adevărat, de ce nu era acolo când toți aveam nevoie de ajutorul lui, când și Atena și Viorel puteau fi atacați de mulțime?

Întrebările se iveau una după alta: voia să mă pună la încercare? Ce era în capul femeii ăsteia? Oare era dezzechilibrată, labilă? Într-o zi voia să fie alături de mine și în următoarea îmi vorbea despre un bărbat care nu exista.

— Dă drumul la reportofon, îmi ceru ea.

Mă simțeam îngrozitor: mi-a trecut prin minte că mă folosise tot timpul. Mi-ar fi plăcut să pot spune atunci: „Du-te, dispari din viața mea, de când te-am cunoscut totul a devenit un infern, trăiesc cu speranța că într-o zi ai să mă îmbrățișezi, ai să mă săruți și ai să-mi spui că vrei să fii cu mine pentru totdeauna. Dar asta nu se întâmplă niciodată”.

— E ceva în neregulă?

Știa prea bine ce nu era în regulă. Mai bine zis, era imposibil să nu știe ce simțeam, nu era un secret că o iubeam, deși nu vorbisem despre asta decât o singură dată. Mai mult, lăsam baltă orice doar ca să o întâlnesc pe ea, îi eram mereu alături ori de câte ori mi-o cerea, încercam să mă apropiu de băiatul ei, zicându-mi că într-o zi ar fi putut să-mi spună tată. Nu i-am cerut niciodată să renunțe la ce făcea, îi acceptam viața, deciziile, sufeream în tăcere pentru durerile ei, mă bucuram de victorii, mă mândream cu hotărârea ei.

— De ce ai întrerupt înregistrarea?

A fost clipa în care am rămas suspendat între cer și infern, între explozie și supunere, între rațiunea rece și emoția distrugătoare. Până la urmă, adunându-mi toate puterile, am reușit

să mă controlez.

Am apăsat butonul.

— Să continuăm.

— Spuneam că sunt amenințată cu moartea. Primesc telefoane anonime, sunt insultată, mi se spune că sunt o amenințare pentru toată lumea, că vreau să readuc împărăția Satanei, iar ei nu vor permite așa ceva.

— Ai fost la politie?

Am evitat intenționat să pomenesc de iubitul ei, arătându-i astfel că nici o clipă n-am crezut în povestea asta.

— Am fost. Au înregistrat telefoanele. Sună din cabine publice, dar mi-au zis să nu-mi fac griji, pentru că îmi supraveghează casa. Au reușit să-1 prindă pe unul: are un dezechilibru mintal, crede că e reîncarnarea unui apostol și că „trebuie să lupte pentru ca Isus să nu fie din nou gonit”. Acum e într-un ospiciu; poliția mi-a spus că a mai fost internat, îi amenințase și pe alții.

— Dacă sunt atenți, polițiștii noștri sunt cei mai buni din lume. Chiar nu ai de ce să-ți faci griji.

— Nu mi-e frică de moarte. Dacă azi mi s-ar termina zilele, aș lua cu mine momente pe care puțini oameni de vârsta mea au avut norocul să le trăiască. Dar îmi este frică, și de asta ți-am cerut să înregistrezi discuția noastră de azi, să nu comit vreo crimă.

— Crimă?

— Știi că sunt în curs de desfășurare câteva procese prin care se încearcă să mi-1 ia pe Viorel. Am apelat la niște prieteni, dar nimeni nu poate face nimic; trebuie să așteptăm rezultatul final. Se pare că - e drept, depinde și de judecător - fanaticii ăștia vor reuși să obțină ce vor. De asta mi-am cumpărat o armă. Știu ce înseamnă să desparți un copil de mama lui, pentru că am simțit-o pe propria piele. Așa că, atunci când primul reprezentant al justiției se va apropia, eu trag. Și voi continua să trag până mi se sfârșesc gloanțele. Dacă nu mă nimeresc mai înainte, o să mă lupt cu cuțitele de bucătărie. Dacă-mi iau cuțitele, mă lupt cu unghiile și cu dinții. Dar nimeni nu va reuși să mi-1 ia pe Viorel de lângă mine, decât peste cadavrul meu. Înregistrezi?

— Da. Dar avem mijloace...

— Nu există. Tatăl meu urmărește îndeaproape procesele. Zice că legile privind protecția copilului nu îți permit să faci mare lucru.

Acum întrerupe înregistrarea.

— Asta a fost testamentul tău?

N-a răspuns. Cum eu stăteam fără să fac nimic, luă ea inițiativa. Se ridică și se duse la casetofon și puse muzica din stepă pe care eu o cunoșteam deja pe dinafară. Dansă așa cum făcea la ritualuri, fără nici un fel de ritm - știam unde voia să ajungă. Reportofonul ei continua să înregistreze, martor tăcut la tot ce se petrecea acolo. În timp ce lumina unei amiezi însorite pătrundea prin geamuri, Atena se afunda în căutarea altei lumini, care se afla acolo de la începutul lumii.

Scânteia Mamei opri dansul, întrerupse muzica, o făcu să-și ia capul în mâini și să rămână așa câteva clipe. Apoi ridică ochii și mă privi drept.

— Știi cine este aici, nu-i așa?

— Da. Atena și partea ei divină, Hagia Sofia.

— M-am obișnuit să fac asta. Nu cred că mai e nevoie, dar așa am întâlnit-o, iar acum a

devenit o tradiție în viața mea. Tu știi cu cine vorbești: cu Atena.

Hagia Sofia sunt eu.

— Știu. Când am dansat a doua oară la tine acasă, am descoperit că am și eu un spirit care mă călăuzește: Philemon. Dar nu vorbesc prea mult cu el, nici nu prea ascult ce-mi spune.

Știu numai că atunci când este prezent este ca și cum sufletele noastre se întâlnesc.

— Chiar așa. Azi Philemon și Hagia Sofia vor vorbi despre dragoste.

— Va trebui să dansez.

— Nu e nevoie. Philemon mă va înțelege, fiindcă văd că a fost atins de dansul meu. Bărbatul care stă înaintea mea suferă pentru un lucru pe care crede că n-a reușit niciodată să-1 obțină: dragostea mea.

Dar bărbatul care se află dincolo de tine însuși, acela înțelege că durerea, neliniștea, sentimentul de abandon sunt inutile și copilărești: eu te iubesc. Nu în felul pe care îl dorește partea ta omenească, ci în felul pe care 1-a dorit scânteia divină. Stăm în același cort, care ne-a fost scos în cale de Ea. Acolo înțelegem că nu suntem sclavii sentimentelor noastre, ci maeștrii lor. Servim și suntem serviți, deschidem ușile încăperilor noastre și ne îmbrățișăm. Poate că ne și sărutăm - pentru că tot ce e trăit cu intensitate pe pământ are un corespondent în planul invizibil. Iar tu știi că nu încerc să te provoc, nici nu mă joc cu sentimentele tale când spun toate astea.

— Atunci ce este dragostea?

— Sufletul, sângele și trupul Marii Mame. Eu te iubesc așa cum se iubesc sufletele exilate, când se întâlnesc în mijlocul deșertului. Niciodată nu va fi ceva fizic între noi, dar nici o pasiune nu este inutilă, nici o iubire nu se pierde. Dacă Mama a trezit dragostea în inima ta, a trezit-o și în mine, deși poate că inima ta e mai dispusă să o accepte. Este imposibil ca energia dragostei să se piardă: e mai puternică decât orice altceva și se manifestă sub multe forme.

— Nu sunt destul de puternic pentru asta. Perspectiva asta abstractă mă deprimă și mă face să mă simt mai singur ca niciodată.

— Nici eu nu sunt. Am nevoie de cineva lângă mine. Dar va veni o zi când ochii noștri se vor deschide și fel și fel de forme de Iubire se vor putea manifesta, iar suferința va dispărea de pe fața Pământului. Eu cred că nu mai e mult până atunci, ne întoarcem dintr-o călătorie lungă, în care am fost obligați să căutăm lucruri care nu ne interesau. Acum vedem că sunt false. Dar întoarcerea nu se face fără durere - pentru că am petrecut atâta timp departe, ni se pare că suntem străini în propria noastră țară. Va mai dura ceva timp până ne vom găsi prietenii care au fost plecați, locurile unde ni se aflau rădăcinile și comorile. Dar până la urmă se va întâmpla și asta.

Nu știi de ce, am început să mă simt emoționat. Și asta m-a făcut să continui.

— Vreau să mai vorbim despre dragoste.

— Despre asta vorbim. Aceasta a fost mereu ținta oricărei căutări din viața mea: să las ca dragostea să se manifeste în mine fără îngrădiri, să-mi umple spațiile albe, să mă facă să dansez, să zâmbesc, să dea un sens vieții mele, să-mi apere fiul, să intru în legătură cu cerul, cu bărbați și femei, cu toți cei care au apărut în drumul meu. Am încercat să-mi controlez sentimentele, spunându-mi „el merită afecțiunea mea” sau „el nu o merită”. Dar am înțeles care era soarta mea atunci când am văzut că-mi puteam pierde tot ce aveam mai scump în viață.

— Copilul tău.

— Exact. Întruchiparea cea mai completă a iubirii. Când am înțeles că l-ar putea lua de lângă mine m-am regăsit pe mine însămi, am înțeles că niciodată nu voi mai avea sau pierde ceva. Am înțeles acest lucru după ce am plâns ore întregi. Numai după suferința asta îngrozitoare partea din mine care se numește Hagia Sofia mi-a spus: „Ce prostie mai e și asta? Dragostea este eternă! Iar fiul tău va pleca oricum, mai devreme sau mai târziu!” Începeam să înțeleg.

— Dragostea nu e o obișnuință, un angajament sau o datorie. Nu este ceea ce ne învață cântecele siropoase - dragostea este. Acesta e testamentul Atenei, al Sherinei, al Hagiei Sofia: dragostea este. Fără definiții. Iubește și nu întreba prea multe. Doar iubește.

— E greu.

— Înregistrezi?

— Mi-ai cerut să întrerup.

— Înregistrează iar.

Am făcut ce mi-a cerut. Atena a continuat:

— E greu și pentru mine. De aceea, de azi nu mă mai întorc acasă. Mă voi ascunde. Poliția mă poate apăra de nebuni, dar nu mă poate apăra de dreptatea oamenilor. Am avut o misiune de îndeplinit, și asta m-a făcut să merg atât de departe, încât acum risc să-mi pierd copilul. Dar nu-mi pare rău: mi-am împlinit destinul.

— Care era misiunea ta?

— Știi, pentru că ai luat parte chiar de la început: să deschid drum Mamei. Să readuc la viață o tradiție care a fost suprimată timp de secole și care acum începe să reînvie.

— Poate...

M-am oprit. Dar ea n-a scos o vorbă până ce eu nu mi-am terminat fraza.

— Poate că e prea devreme. Oamenii nu sunt pregătiți.

Atena râse.

— Ba sigur că sunt. De asta au apărut confruntările, violența, obscurantismul. Pentru că forțele întunericului agonizează, și acum își folosesc ultimele puteri. Par să fie mai puternice, ca animalele înainte de a muri, dar sunt sfârșite, nu se mai pot ridica de jos. Am semănat ceva în multe inimi, și fiecare va trăi această Renaștere în felul său. Există o inimă care va urma tradiția completă: Andrea.

Andrea. Dar ea o detesta, o considera vinovată pentru ruperea relației noastre, spunea oricui voia s-o asculte că Atena se lăsase stăpânită de egoism, de vanitate, distrugând o misiune așa de greu de realizat, de pus pe picioare.

Se ridică și-și luă geanta - Hagia Sofia era cu ea în continuare.

— Îi văd aura. Ea se va vindeca de o suferință inutilă.

— Cred că știi că Andrea nu te place.

— Bineînțeles că știu. Am vorbit aproape o jumătate de oră despre dragoste, nu-i așa? Or, a plăcea pe cineva nu are nici o legătură cu asta. Andrea e o persoană pe deplin capabilă să ducă misiunea mai departe. Are mai multă experiență și mai multă charismă decât mine. A învățat din greșelile mele, știe că trebuie să păstreze o oarecare prudență, pentru că atunci când fiara obscurantismului agonizează e vremea confruntărilor. Andrea mă poate urî ca persoană, și poate tocmai de asta a reușit să-și dezvolte darurile cu atâta repeziciune - ca să dovedească tuturor că e mai potrivită decât mine. Când ura face pe cineva să crească, ea devine una dintre multele forme ale iubirii.

Își luă reportofonul, îl puse în geantă și plecă.

La sfârșitul acelei săptămâni, tribunalul s-a pronunțat: fuseseră ascultați mai mulți martori, și

Sherine Khalil, cunoscută ca Atena, avea dreptul să-și crească în continuare copilul. În plus, directorul școlii unde era înscris Viorel era oficial înștiințat că orice discriminare împotriva băiatului era pedepsită de lege. Știam că nu avea rost să o sun acasă. Îi lăsase Andreei cheile, își luase reportofonul, câteva haine și a spus că nu se va întoarce prea curând. Am așteptat să mă sune ca să sărbătorim victoria împreună. Cu fiecare zi care trecea, dragostea mea pentru Atena era o sursă din ce în ce mai mică de suferință și se transforma într-o mare de bucurie și seninătate. Nu mă mai simțeam atât de singur, într-un anume loc din spațiu sufletele noastre, sufletele tuturor exilaților care se întorceau, sărbătoreau cu bucurie reîntâlnirea.

A trecut prima săptămână și mi-am închipuit că poate încerca să-și revină din tensiunea din ultimul timp. După o lună, mi-am închipuit că se dusesse la Dubai, la fostul ei loc de muncă. Am telefonat, mi-au spus că nu știau nimic de ea. Dar dacă știam eu unde era, să fiu amabil să-i transmit că ușile îi erau deschise, îi simțeau lipsa. Am hotărât să fac o serie de articole despre trezirea Mamei. Câțiva cititori au trimis scrisori în care mă acuzau că „răspândesc păgânismul”, dar articolele s-au bucurat de un succes imens în rândul majorității cititorilor. După două luni, când mă pregăteam să iau masa de prânz, m-a chemat un coleg de redacție: fusese găsit cadavrul Sherinei Khalil, Vrăjitoarea din Portobello. A fost asasinată cu brutalitate în Hampstead.

Am terminat de transcris toate înregistrările și i le voi da ei. Probabil că acum se plimbă prin Snowdonian National Park, cum obișnuiește să facă în fiecare după-amiază. E ziua ei - mai bine zis, data pe care părinții au ales-o pentru ziua ei, atunci când au adoptat-o - și vreau să-i dau acest manuscris.

Viorel, care va veni cu bunicii pentru aniversare, a pregătit și el o surpriză: a înregistrat prima lui melodie într-un studio, cu niște prieteni, și i-o va da în timpul cinei.

Ea mă va întreba, la urmă: „De ce ai făcut toate astea ? ”

Iar eu îi voi răspunde: „Pentru că simțeam nevoia să te înțeleg”. În toți anii ăștia de când suntem împreună, ascultam ceea ce mi se părea că erau legendele despre ea, dar acum știu că legendele sunt realitate.

De câte ori voiam să o însoțesc - fie la reuniunile de luni din apartamentul ei, fie în România, fie la întâlnirile cu prietenii, ea-mi cerea să nu vin. Voia să se simtă liberă: un polițist întotdeauna intimidează, spunea. În fața cuiva ca mine, până și nevinovații se cred învinovați.

De două ori am fost în magazia din Portobello fără ca ea să știe. Și tot fără știința ei am pus oameni s-o protejeze la intrarea și la ieșirea din local. O persoană, identificată după aceea ca membră a unei secte, a fost arestată pentru că avea un pumnal asupra ei. Susținea că fusese trimisă de spirite pentru a obține puțin sânge de la Vrăjitoarea din Portobello, care o întrupa pe Mamă - aveau nevoie de el pentru niște ofrande. Nu voia s-o omoare, numai să ia sânge pe o batistă. Cercetările au arătat că într-adevăr nu existase nici o tentativă de omucidere, dar a fost inculpată și a primit șase luni de închisoare.

N-a fost ideea mea ca lumea întreagă să creadă că a fost omorâtă. Atena voia să dispară și m-a întrebat dacă se putea, l-am explicat că, dacă tribunalul decidea că statul trebuia să se ocupe de creșterea băiatului, n-aș fi putut face nimic împotriva legii. Dar după ce judecătorul

i-a dat câștig de cauză, am putut duce planul la îndeplinire.

Atena era pe deplin conștientă că, din momentul în care întâlnirile din depozit ajunseseră în atenția presei, misiunea ei o apucase pe un drum fără ieșire. Nu avea rost să iasă în fața mulțimii și să spună că nu era regină, nici vrăjitoare, nici vreo întrupare divină, pentru că oamenii îi ascultă orbește pe cei puternici și atribuie puteri oricui vor ei. Iar asta era împotriva a tot ce predica ea: libertatea de a alege, de a-ți sfinți propria pâine, de a-ți descoperi harurile, fără călăuze sau păstori.

Dar nici să dispară pur și simplu nu putea: oamenii ar fi înțeles gestul ei ca pe o retragere în deșert, o ridicare la ceruri, o călătorie pentru a-i întâlni pe maestrii secreți care trăiesc în Himalaya - și ar fi așteptat mereu să se întoarcă. Ar fi apărut tot felul de legende, poate chiar un cult. Am început să înțelegem asta când ea a încetat să mai apară în Portobello;

informatorii mei îmi spuneau că, în pofida oricăror așteptări, cultul ei creștea în mod înspăimântător: s-au format alte grupuri asemănătoare, apar tot felul de „moștenitoare” ale Hagiei Sofia, fotografia ei din ziar, cu copilul în brațe, era vândută în secret, arătând-o ca pe o victimă, martiră a intoleranței. Unii ocultști au început să vorbească despre un „Ordin al Atenei”, care garanta, în schimbul unei taxe, contactul cu fondatoarea.

Așadar, nu mai rămânea decât „moartea”. Dar în circumstanțe absolut normale, ca orice om care-și sfârșește zilele în mâinile unui asasin oarecare din metropolă. Asta ne obliga să luăm o serie de măsuri preventive:

(a) crima nu putea fi asociată martirajului pe motive religioase, pentru că situația pe care încercam s-o evităm s-ar fi agravat;

(b) victima trebuia să fie de nerecunoscut;

(c) asasinul să nu poată fi prins;

(d) aveam nevoie de un cadavru. Într-un oraș ca Londra, avem zilnic oameni morți, desfigurați, arși, numai că, de regulă, până la urmă îl prindem pe criminal. Așa că a trebuit să aștept aproape două luni până la întâmplarea din Hampstead. Vinovatul a fost găsit, dar murise deja - fugise în Portugalia și își trăsese un glonț în cap. Se făcuse dreptate, și acum nu aveam nevoie decât de un pic de ajutor din partea prietenilor apropiați. O mână o spală pe alta, și ei îmi cer uneori lucruri nu chiar ortodoxe, dacă nu se încalcă o lege importantă, există - ca să spunem așa - o anumită flexibilitate în interpretarea faptelor.

Așa s-a și întâmplat. Imediat ce a fost descoperit cadavru, eu și partenerul meu, cu care lucram de ani de zile, am fost numiți să cercetăm cazul. Aproape imediat am aflat că poliția portugheză găsisese corpul sinucigașului în Guimarães, cu un bilet în care mărturisea o crimă ale cărei detalii corespundeau cazului cercetat de noi, iar în încheiere cerea ca toată averea lui să fie donată unor instituții caritabile. Fusesse o crimă pasională - de multe ori iubirea duce la așa ceva.

În biletul lăsat, mai scria că o adusesse pe femeie dintr-o țară a fostei Uniuni Sovietice și făcuse tot posibilul s-o ajute. Era gata să se căsătorească cu ea ca să primească toate drepturile unui cetățean englez, când descoperise o scrisoare pe care ea voia s-o trimită unui neamț, ca răspuns la invitația lui de a petrece câteva zile împreună în castelul lui. Ea îi scria că abia așteaptă să plece și îl ruga să-i trimită imediat un bilet de avion ca să se poată întâlni cât mai curând. Se cunoscuseră într-o cafenea londoneză și nu schimbaseră decât două scrisori, nimic mai mult.

Mă aflu în fața scenariului perfect.

Prietenul meu a șovăit puțin - nimeni nu vrea să aibă o crimă nerezolvată în dosarul lui - dar

eu i-am spus că luam totul asupra mea, așa că până la urmă a fost de acord. M-am dus la Atena, care se ascundea într-o căsuță simpatică în Oxford. Cu o seringă, i-am luat puțin sânge, l-am tăiat niște șuvițe de păr, le-am ars puțin, nu complet. M-am întors la locul crimei și am răspândit „probele”. Știam că examenul ADN era imposibil, fiindcă nimeni nu știa cine îi erau mama și tatăl adevărați, așa că acum nu-mi rămânea decât să mă rog să am noroc și să sper ca știrea să nu facă prea multe valuri în presă.

Au venit câțiva ziaristi. Am spus povestea cu sinuciderea asasinului, menționând doar țara, fără a preciza orașul. Am spus că nu se știe care a fost mobilul crimei, dar că erau absolut imposibile ipoteza răzbunării sau aceea a motivelor religioase; după cum credeam eu (dar la urma urmei și polițiștii au voie să greșească), victima fusese violată. Probabil că și recunoscuse agresorul și atunci a fost ucisă și desfigurată.

Dacă neamțul i-a mai scris, scrisorile lui s-au întors cu mențiunea „returnat”. Fotografia Atenei nu apăruse decât o singură dată în ziar, cu ocazia primei confruntări din Portobello, așa că șansele de a fi recunoscută erau minime. În afară de mine, numai trei persoane mai știau adevărul: părinții ei și copilul. Cu toții ne-am dus la „înmormântarea” rămășițelor ei pământești, iar mormântul are o piatră cu numele ei.

Băiatul vine s-o viziteze la fiecare sfârșit de săptămână, iar la școală are rezultate excelente. Desigur, este posibil ca la un moment dat Atena să se plictisească de viața asta izolată și să hotărască să se întoarcă la Londra. Dar memoria oamenilor e scurtă și, cu excepția prietenilor apropiați, nimeni nu-și va aminti de ea. Până atunci, Andrea va fi elementul catalizator și, de ce să nu recunoaștem, are mai multă putere decât Atena ca să continue misiunea. Pe lângă faptul că are har, este și actriță, știe cum să interacționeze cu publicul. Am auzit că s-a răspândit extraordinar de mult, și fără publicitate inutilă. Oamenii cu poziții-cheie în societate cred în ea și, când va sosi momentul, când numărul lor va fi destul de mare, vor pune capăt ipocriziei lumii acesteia pline de reverenzi Ian Buck.

Asta vrea și Atena: nu faimă, așa cum credeau mulți (inclusiv Andrea), ci ca misiunea să fie dusă până la capăt.

La începutul cercetărilor mele care au fost cuprinse în acest manuscris, mă gândeam că îi reconstituiam viața, ca să se știe cât a fost de curajoasă și de importantă. Dar, treptat, descopeream partea ascunsă din mine, deși nu prea credeam în așa ceva. Și am ajuns la concluzia că motivul principal al acestei lucrări era să răspund la o întrebare pe care niciodată n-am știut s-o dezleg: de ce mă iubește Atena? Suntem atât de diferiți și nici măcar nu avem aceeași viziune asupra lumii.

Îmi aduc aminte când am sărutat-o prima oară, într-un bar de lângă Victoria Station. Ea lucra la o bancă, eu eram deja detectiv la Scotland Yard. După ce am ieșit câteva zile împreună, m-a invitat să merg să dansez acasă la proprietarul apartamentului ei, lucru pe care nu l-am acceptat în ruptul capului - nu e deloc stilul meu.

Ea, în loc să se supere, mi-a spus doar că-mi respecta decizia. Recitind mărturiile prietenilor ei, sunt de-a dreptul mândru: se pare că Atena nu respecta decizia nimănui.

După multe luni, înainte de a pleca la Dubai, i-am spus că o iubesc. Ea mi-a răspuns că simțea același lucru - deși, a adăugat, trebuia să ne obișnuim cu gândul că vom sta mult timp departe unul de altul. Fiecare va munci în altă țară, dar dragostea adevărată poate supraviețui distanței.

A fost singura dată când am îndrăznit s-o întreb: „De ce mă iubești?”

Ea mi-a răspuns: „Nu știu și nici nu mă interesează absolut deloc”.

Acum, la sfârșitul acestor pagini, cred că am găsit răspunsul în ultima ei conversație cu ziaristul.

Iubirea este.

25 februarie 2006, 19:47:00 Revizuirea manuscrisului încheiată în ziua Sf. Expeditus, 2006